

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Nielsen, Zakarias.

Samlede Skrifter : Folkeudgave.

Vol. 5

København ; Kristiania : Gyldendalske

Boghandel, 1904-06

6 bd.

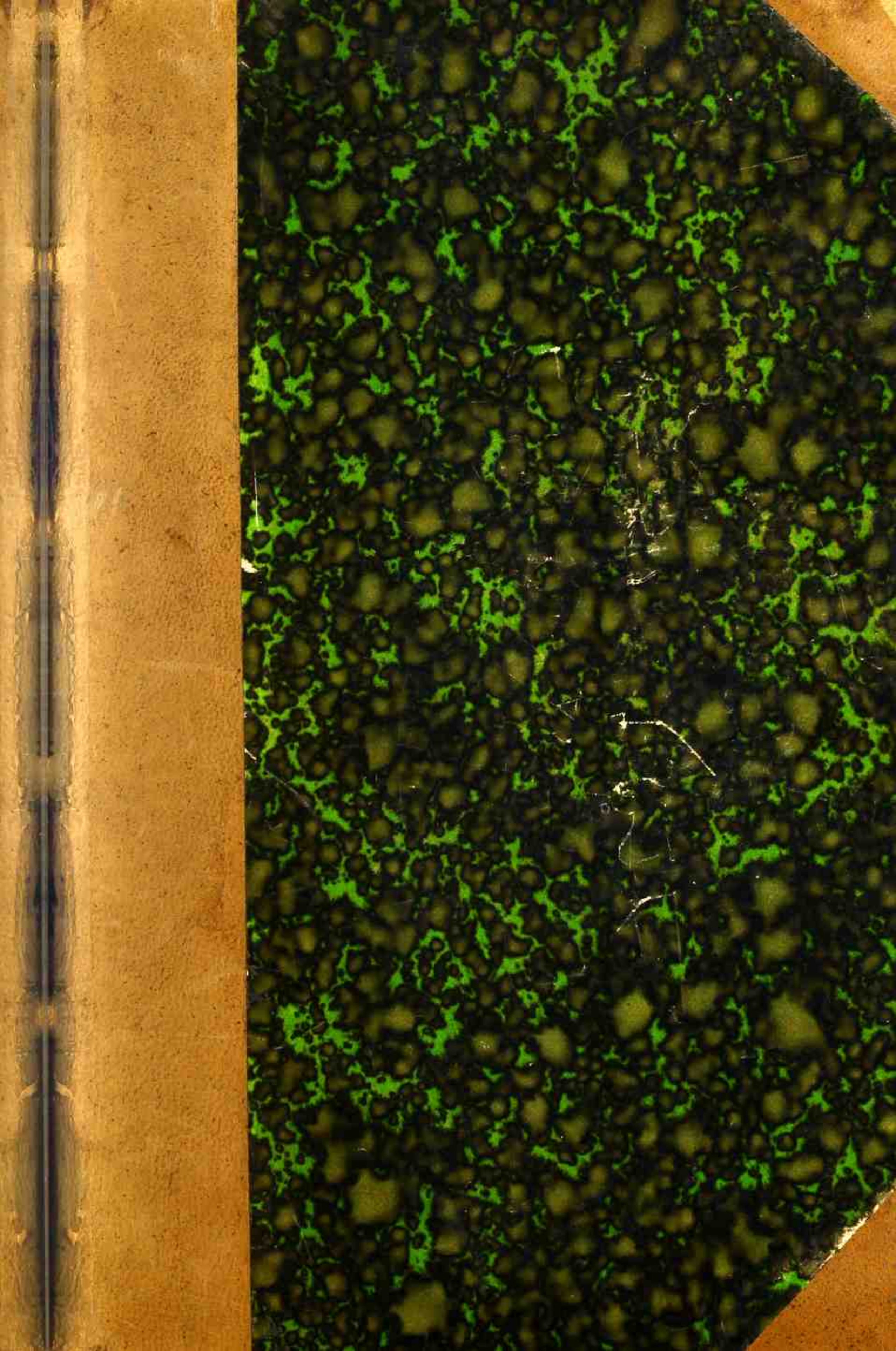
DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

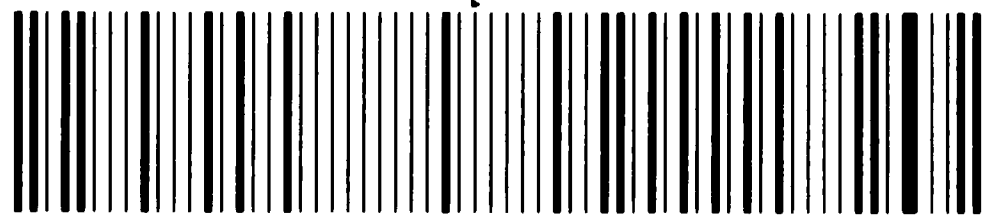

52, -99.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

1 1 52 0 8 04655 1

+REX

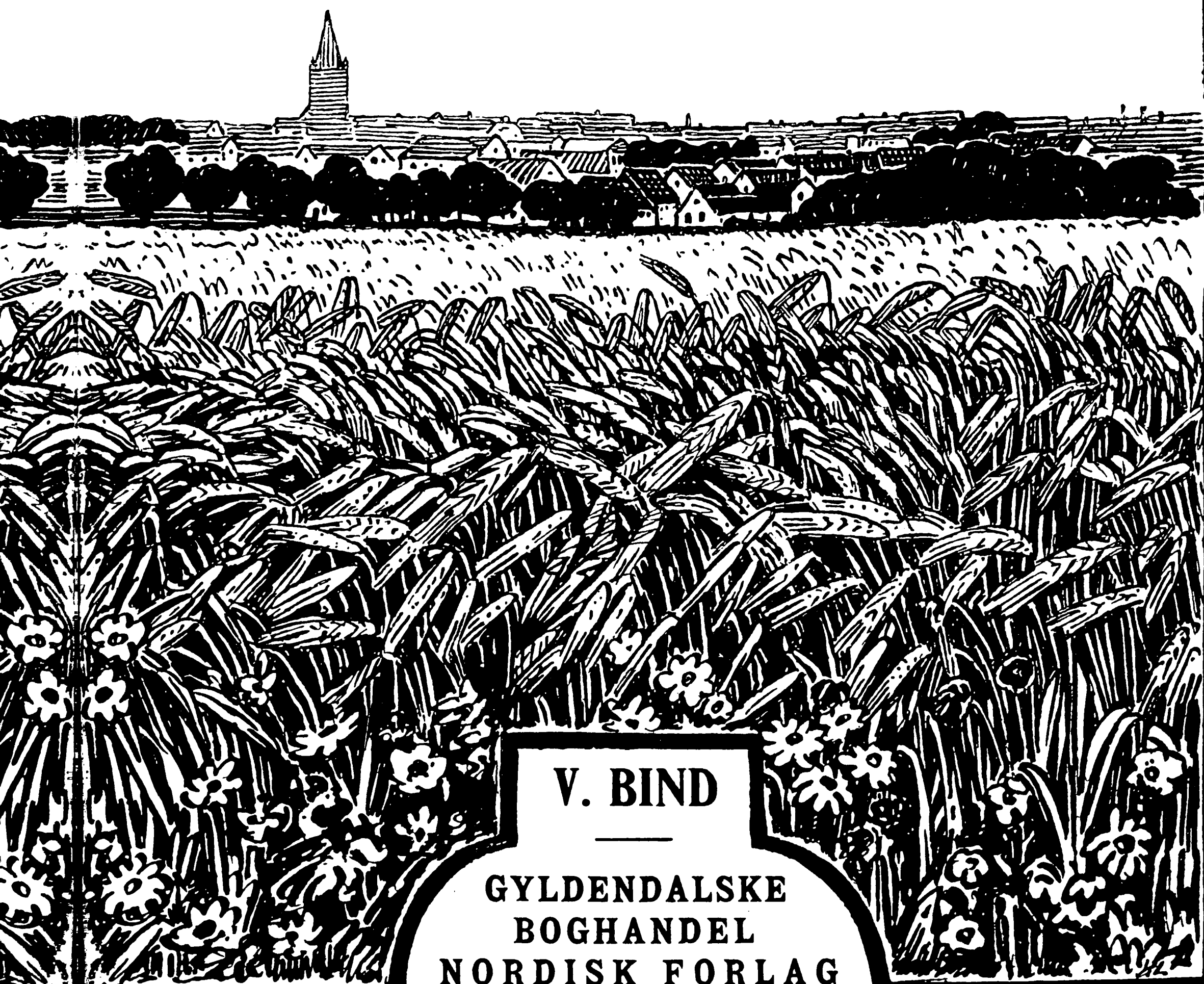

N ZAKARIAS NIELSEN SAMLEDE SKRIFTER

V. BIND

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

ZAKARIAS NIELSEN
SAMLEDE SKRIFTER
FEMTE BIND

1406 L 252

ZAKARIAS NIELSEN
SAMLEDE
SKRIFTER

FOLKEUDGAVE

FEMTE BIND

MINDRE FORTÆLLINGER OG SKILDRINGER. I.

GYLDENDALSKE BOGHADEL
NORDISK FORLAG

KØBENHAVN OG KRISTIANIA

1905

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

MINDRE FORTÆLLINGER

I

ZAKARIAS NIELSEN

M MINDRE FORTÆLLINGER
OG SKILDRINGER

I

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

NORDISK FORLAG

KØBENHAVN OG KRISTIANIA

1905

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

EN GOD FORMYNDER

(1877)

„Borgen, Borgen! Det er rent pinende galt! Hvad skal jeg ulykkelige Stymper dog gribe til?“

Med disse Ord — udstødte i en raadvild Klynke-tone — styrtede Gaardmand Morten Jepsen ind i Købmandsboden i Fjældby og rakte med skælvende Haand et Brev hen imod Bodens Ejer.

Man maatte tro, naar man saa Mandens rød-sprængte Øjne og hele forstyrrede Udseende, at der var sket en Ulykke; men Købmanden, der kendte Mortens stormende Ophævelser for enhver Smaating, tog sig Sagen let. Han var netop i Færd med at tælle Spegesild op af en Tønde og stod og ragede med højt opsmøgede Skjorteærmer mellem de blanke Fisk. Idet Morten kom farende med sit Papir, rettede han sig vel i Vejret og saa efter ham, men gik derpaa ligegyldig hen og tog et Stykke Kridt, hvormed han føjede en ny Streg ind i et langt hvidt Rækværk, der alt stod tegnet paa Disken.

„Det var de syv Snese! Puh! Pokkers, hvor den er lun i Dag! . . . Hvad er det, Morten?“

„Aa det er splintrende galt. Jeg kommer til at rende fra det alt sammen . . .“

„Rend, Morten! Hellere i Dag end i Morgen!“ Købmanden stak Armen til Vejrs og tørrede sit

røde, af Svedperler glinsende Aasyn paa det opsmøgede Ærme og gik derefter atter til Bunds i Tøndens plumrede Saltsø.

Morten gik og skævede efter Tønden og vred sig som en syg Orm, men turde ikke oftere forstyrre den pirrelige Handelsmand.

Købmand Borgen var Ungkarl, „gammel Ungkarl“ kunde man vel kalde ham, thi han var højt oppe i de Fyrre. Middelhøj, bred, tæt sammen-skruet, som han var, satte han sit fyldige, rødlig Aasyn med den lidt opstaaende Næse til Vejrs med en Mine, der vidnede om Kraft og Vederhæftighed. Ved at se hans store, sunde Ansigt fik man straks det Indtryk, at man her havde en Mand for sig, der ikke havde nogen som helst Omgang med Fodgigt, Gyldenaare eller lignende uhyggelige Gæster. Hans godmodige graa Øjne havde Sjæls-Ligevægtens støtte Udtryk, og hans grove, knortede Hænder vidnede om, at han ikke var ræd for at tage fat i Bod og Gaard; men hans blødt rundede Mave vidnede samtidig om, at han ikke var nogen Foragter af det, der hører til Legemets Nødtørft og Næring.

Borgen havde arbejdet sig op til stor Velstand. Han drev Købmandshandel, Høkerhandel, Brændevinshandel, ja næsten al mulig Handel, og havde ved Siden heraf en udmærket lille Jordlod, som han holdt et Par Heste og 5—6 Køer paa. Ved at sætte Ordet „Rejæl“ øverst paa Listen over sine Handelsregler, ved altid at have sin Bod forsynet med „kurante Varer“ og „notere“ samme til rimelige Priser, samt ved at „effektuere alle Ordres prompt“ havde han forstaaet at drage Købere til sig fra et stort Omland. Folk vidste nok, at han sad lunt i Reden, og det maatte de ogsaa gerne vide; det gav Agtelse. Naar han med en vis op-

strammet Holdning lod Laasen i sit Jernpengeskab smække i, havde han ikke noget imod, at en eller anden tilstedeværende Køber skævede efter ham med en Smule Ærbødighed i Blikket. For Resten var han afholdt af alle for sit djærve, ærlige Væsen og for sin Godgørenhed imod fattige. Ofte stak han et Fjerdingspund Bønner i Haanden paa en eller anden gammel Mor, som kom rokkende ind i Boden, eller han lod en Kurv Brænde, en Humpel Flæsk el. lign. forsvinde i et og andet af Byens trængende Smaahjem.

Nogle mindre gode Rygter om Borgens Forhold til Morten Jepsens for længe siden afdøde Kone levede endnu i ældre Folks Minde; men man passede nøje paa at undgaa alle Hentydninger i denne Retning, naar Borgen var nærværende; thi han var overmaade pirrelig i alle Æresspørgsmaal; et eneste uvarsomt Ord kunde sætte ham i et saa koghedt Raseri, at man uvilkaarlig maatte skæve hen til Døren, om den i fornødent Fald var til at slippe ud ad i en Fart. Han taalte ingen Modsigelse, fattede ofte op uden Aarsag, men glemte straks alle Fornærmelser — ogsaa dem, han selv overdængede andre med. Med Morten Jepsen havde han sin evige Nød. Han og Morten blev Uvenner, næsten hver Gang de saa hinanden; thi denne ærede Medborger led af en indre uhelbredelig Klynke- og Knurresyge, der hvert Øjeblik æggede Købmandens Ilterhed.

Endelig blev Borgen færdig med Sildene.

„Jeg synes, du snakkede om at rende fra 'et, Morten,“ henkastede han, idet han gik ind i Bagboden for at vadske sine Hænder. „Hvad er der nu paa Færde?“

„Aa jeg ulykkelige Menneske! Søren Meldal har opsagt de fem Tusinde! Jeg tvi'lte nok paa, det

vilde komme; Ulykkerne regner jo ned over mig hver evigste Dag, Gud lader skabe. I Søndags døde tre Pattegrise for mig, de bedste af dem alle tolv, i Gaar blæste det halve Tag af Staldlængen, og saadan har det gaaet i al den Tid, jeg har været Mand. Men nu falder hele Redeligheden paa een Gang . . . Fem tusinde Rigsdaler! Jeg ejer ikke fem Skilling. Du ved selv, at jeg er en fattig Mand . . .“

„Naa naa naa, Morten! Lad os nu ta' den med Ro — bare ta' den med Ro!“ tyssede Købmanden, der nu atter lod sig se.

Dette om at „ta' den med Ro“ var et Mundheld, som Borgen især brugte, naar han havde en Ladning Grovheder, der skulde have Luft.

„Du sagde „en fattig Mand!“ Føj, Morten, at tage saadant et gudsbespotteligt Ord i din Mund. Du fortjente at sidde paa Vand og Brød et halvt Aars Tid for saadan en Injurie mod Vorherre. Ejer du ikke en Gaard, som er sine 26,000 Rigsdaler værd, lige saa godt som det Pund Kandis der er sine 26 Skilling værd? Skylder ikke mere end de lumpne fem Tusinde og har Guds Velsignelse og Overflod i alle Kroge!“

„Ja, Velsignelse og Overflod!“ gryntede Morten. „Du ejer da meget mere end jeg.“

„Hvad kommer det det Smør ved? Du kan bare holde din Næse fra min Velsignelse, kan du. Har du kanske nogen Sinde hørt mig klage? Men du gaar her og piver og hyler hver Dag, saa man kunde fristes til at smække en Tol i Gabet paa dig.“

Morten spurgte, hvor han da skulde gaa hen og faa Pengene. Det var ikke saadan i disse ulykkelige Tider at rende til og faa 5,000 Daler.

„Nej, du har Ret, Morten. Rend heller fra det,

smid Træsko og Hoser og smøg Bukserne op og kil af ud ad Vejen af alle Kræfter! — Hahaha! hvor du skulde have Tærsk, din Hund!“

Morten vedblev at jamre over Tidernes Vanskeligheder; men endelig udbrød Borgen:

„Nu ikke et Ord mere om de skidt Penge! I Morgen otte Dage kan du møde her og faa dem, og saa . . . Hvad Pokker er det for en Agurk? Ah, det er den ny Skovfoged! Nu holder du din Mund, Morten, og lader mig snakke med ham; for du forstaar dig ikke paa at snakke med dannede Mennesker.“

En ung, alvorlig Mand med et kraftigt, solbrunet Ansigt, halvt dækket af et tykt, blondt Skæg, traadte ind ad Døren og spurgte, om Købmanden var til Stede.

„Til Tjeneste!“ meldte Borgen med et lille Købmandsbuk. „Maa jeg have den Ære og Fornøjelse at byde Dem Velkommen til Egnen . . . Morten gaa væk fra Bænken og lad Hr. . . . Hr. . . .“

„Tak! Ja De kender maaske lidt til mig?“

„Nej, ikke det fjerneste; men jeg haaber, at jeg tør gøre mig Haab om . . .“

„Min Far kender De i hvert Fald: Jakob Larsen i Roshøj.“

Borgen smækkede i sin Forbavselse fire Knoer i Disken. „Næ . . æ, hva' for naa'ed! Min gamle, gode Skolekammerat Jakob Larsen! Aa, hvor har vi givet hinanden mange blaa Øjne! . . . Saa skal De min Sandten ogsaa drikke et Glas Vin med mig!“

Faa Minutter efter stod tre tykmavede Pægleglas, fulde af perlende Portvin, paa Disken.

Opfyldt af Henrykkelse over Borgens Tilbud med de fem Tusind stod Morten og regnede ud, hvor meget han vilde kunne spare i sin sandsynlige

Levetid, dersom han, som han haabede, kunde overtale Købmanden til at nøjes med 4 pCt. i Stedet for 5, som han før havde maattet give. Hans lune Mundtrækninger vidnede om, at det var højst glædelige Udslag, han kom til. Uden selv at vide det havde han grebet en af de Piske, der hang paa Dørkarmen, og stod i Tanker og bøjede dens Skaft i Buer forved sig.

„Naa, Skaal og Velkommen!“ hilste Købmanden. „Hvor det glæder mig at . . at . . aa, Morten, staa nu ikke og bræk mig det Piskeskaft over! Kom hellere her og gør Selskab med!“

Skovfogden spurgte, om Borgen ikke kunde sige ham, hvor han skulde faa en god Høsehund fra.

Morten skyndte sig at oplyse, at han havde en udmærket Hvalp.

„Hvad koster den?“

„Ja se, det er jo noget dyrt Kram; jeg fik fem Specier for Mage til ham her forleden Uge.“ Her blinkede han til Borgen.

„Det er jo Løgn!“ buldrede Købmanden løs uden at bryde sig det fjerneste om det givne Tegn. „Du fik to; jeg saa jo selv paa, at Bøsse-mageren gav dig dem.“

„Ja men saa satte han en ny Laas paa min Riffel og gav mig en Pung, fuld af Kugler . . .“

„Aa det Pilleri, hvad regner han det for? Det er for ham, som naar jeg giver en Dreng en Haandfuld Rosiner af Skuffen. Nej, Morten, den slap du skidt fra.“

Morten brummede lidt; men nu foreslog Borgen, at de alle tre skulde gaa op og se paa Dyret, hvilket Forslag straks blev vedtaget. Købmanden kaldte sin Dreng ind fra Gaarden og paalagde ham at passe Boden vel. „Du kan gerne proppe dig, saa meget du vil, med Svedsker og Rosiner; men

du besørger Folk prompt, din Hund! Og ingen Dikkedarier med Pigebørnene! Og saa hælder du den Sildelage af der og skyller Tønden godt! Har du forstaaet mig?"

Mortens Gaard laa paa den anden Side af Vejen, gemt i et Vildnis af Blommeskud og Hyld, overskygget af et Par mægtige, hundredaarige Aske-træer.

„Ja her bor jeg, som han sa' Hunden. Det er kun simpelt med det hele, som De nok ser . . .“

Borgen standsede, skød Øjenbrynene op og paa-bød Tavshed med Haanden.

Under Ledsagelse af frejdige Strøg af en Skure-visk lød en blød, klangfuld Kvinderøst ud fra Køkkenet:

„Hun kendte ej Brøde, hun kendte ej Nød,
kun Skæmt og Latter fra Læben lød.

Hun var saa ung, saa frejdig og frisk,
paa Kind og i Hage sad Smilet polisk.

Hun kendte ej Kærligheds manende Trang,
ej Længselens stille, dragende Sang.

Da nærmed sig han saa varsomt og snildt
og saa hende ind i Øjet saa mildt.

„Lad andre kun daares af Blikke og Ord,
ubunden jeg vil mig tumle paa Jord.“

Da kom han igen, saa varsomt og let;
slet ikke hun blev af hans Tale træt.

„Men aldrig jeg giver ham Hjerte og Haand,
ej skal han mig hilde i Kærligheds Baand.“

Og atter han kom saa varsomt og snildt,
hans Røst var saa klangfuld, hans Øje saa mildt.

Og atter og atter saa kom han igen,
og altid og altid saa slog hun det hen.

Da drog han paa Rejse fra Hjemmet langt;
det blev ham i Hytten saa tungt og trangt.

Da sad hun stille ved Mindernes Væld
og hviskede hans Navn fra Morgen til Kvæld.

„Nu ved jeg snart hverken ud eller ind,
min Barm er saa fuld, og saa hed er min Kind.

Hvi slog jeg det altid saa tankeløst hen?
— Gud give, han snart vilde komme igen!“

Under Sangen havde Borgen staaet i hensunken
Undren og stirret ned for sig, som om Tonerne
kom fra en Trylleverden nede under Brostenene.
„Det velsignede Pigebarn!“ hviskede han for sig
selv og aandede op. „Hvad, Skovfoged! Sikken en
Røst — rene Lærketoner!“

En ung Pige traadte ud ad Døren og saa frejdig
ud i Luften; men da hun i det samme fik Øje
paa de fremmede, overdroges hendes Aasyn med
en hed Glødefarve, og idet hun drog et løst om-
bundet Tørklæde hen for det halvt blottede Bryst,
trak hun sig skyndsomst tilbage.

„De skal ikke blive forskrækket!“ tog Skov-
fogden Ordet. „Vi har staaet og glædet os over
Deres kønne Sang.“

Borgen skød en Albue ind i Siden paa Morten.
„Han er nok inte væk, han!“

Den omtalte Hvalp kom i det samme dinglende
paa sine lange Ben hen imod dem. Mygt krybende
og med Halen ydmygt gemt mellem Benene saa
den op paa dem og spurgte: „Maa jeg . . .?“ Og
saa snart Borgen havde givet den et venligt Ord,
sprang den op og fo'r de tre Herrer ind paa Livet

med en noget ellevild, temmelig nærgaaende Glæde. Ved et kraftigt Hop lykkedes det den efter flere uheldige Tiltag at svøbe sin brede, varme Tunge om Borgens Næse; men næppe havde den udført denne Idræt, før Købmanden ved Hjælp af en vel rettet Lussing sendte den et godt Stykke ud i Verdensrummet.

„Det nederdrægtige Svinebæst!“

Skovfogden og Morten lo. Den første tog nu Hunden nærmere i Øjesyn, men havde aabenbart haft langt mere Lyst til at se paa det blussende unge Pigeansigt, som hans Øje nys havde hvilet paa — i det mindste kiggede han hvert Øjeblik hen efter Døren.

Handelen blev sluttet. Morten Jepsen fik fire Specier for Hunden, og nu skulde der drikkes „Lejkøb“. De tre Herrer gik ind i Stuen og satte sig ved det store, rent skurede Egebord.

Lidt efter kom den unge Pige ind med tre Glas og en Kande Punch. Hun var nu helt stadselig at se, Haaret var sat pyntelig op under et fint blaat Uldnæt, hvis Baand var samlede i en Sløjfe under Hagen. Det fint formede Ansigt med de mørkladne Øjenbryn, de skinnende klare Øjne, Kindernes bløde Buer og den skælmske lille Mund lyste af Livsglæde som en Blomst paa en lys Majdag. Ingen skulde gætte, at den store, tvære Morten var Fader til dette Solstraalebarn.

Da hun havde sat Bakken paa Bordet, gjorde hun et fint lille Kniks for Købmanden: „’sartig, Hr. Grosserer, vil De skænke!“

„Ja jeg vil, min dejlige Pige. Du ser jo saa mildt til mig, som om vi først for en Time siden var bleven forlovede.“

Skovfogden saa spørgende fra den ene til den anden. Var det Spøg eller Alvor?

Da de havde klinket og drukket, drog den unge Pige Købmanden med sig hen til Havevinduet og gav sig til at tiske op, løst og fast. Nu og da stjal hun sig til at sende et Øjekast hen efter den unge skæggede Mand ved Bordet, og denne holdt ogsaa godt Øje med hende og Borgen.

Morten, der var saa vant til at se „Tøsen“ og Borgen stikke Hovederne sammen, og som kun ofrede deres „Pjat og Tosseri“ liden Opmærksomhed, sad og fordybede sig i mørke Naturovervejelser.

„Ja De kan sagtens, De har Græsning nok i Skoven; det er ikke saadan for en anden Stymper; der er ikke mere Græs ude paa mine Agre end her bag paa min Haand.“

„Ja,“ svarede Skovfogden uden at vide, hvor daarligt dette rare lille Ord passede her.

„Enden bliver naturligvis, at man kommer til at sælge alt Kreturet eller vel snarere give det bort . . .“

„De kan jo tage Køerne paa Stald en lille Tid,“ foreslog Skovfogden, der nu begyndte at forstaa, hvad Talen var om.

„Ja der skal vi have det! Jeg avlede ikke mere Hø, end jeg kunde bære hjem paa min Ryg, og Sæden paa Marken kan man jo dog ikke hugge af, hvor skal Brødet saa komme fra?“

„De maa have en stærk Ryg; De har jo to store Høstakke staaende uden for Gaarden.“

„Ok de Pimse! Nej min Nabo herovre, han har Hø! Der skulde De se Stakke! Og saadan har han hvert evig enstige Aar! Sikke Sæd det Menneske avler! Saadanne Folk de kan bygge og lave og tage Penge hjem, mens en anden Pjalt sidder og pærker i det og daarlig kan skaffe Smulerne, man skal putte i Munden.“

„De sidder maaske lidt smaat i det? — Gæld?“

Morten rystede paa Hovedet og gav Luft for et Suk fra dybt liggende mørke Gruber i hans Indre. Hvor kunde det være and'ledes? Saadanne Tider! Og Ulykker og Uheld paa alle Kanter! Hvor skulde Pengene komme fra? Det ene Aar blev værre end det andet; man saa jo ogsaa, at den ene Familie drattede og blev smidt paa Fattigvæsenet efter den anden.

Skovfogden hørte i dette Øjeblik den unge Pige hviske: „ . . . men han glemte at tage Nøglen med sig; saa listede jeg mig til at lukke op og kigge i Sparekassebogen, og meget rigtig — det var lige syv Tusinde! Men han tror ikke, jeg ved det.“

„Det er da Løgn vel?“ brød Borgen løs.

„Sys . . . s, der er ingen, der maa vide det. De ved jo nok, hvordan Far er.“

„Saa skulde dog . . .“

„Sys . . . s, vil De nu se, De kan tie stille!“

„Kommer han ikke rendende ned til mig og jamrer og vrider sig som en Rotte, der har ædt Svovlstikkehoveder! Og jeg Tosse . . .“

„Ja, det var rigtig kønt af Dem, De er altid saa god. Lad det nu blive, som det er aftalt. De maa bære over med ham.“

Hun tog her Købmandens Haand og saa ham op i de milde, graa Øjne.

„Pokker til Tøs! — kan vende og vride mig, aldeles som du vil!“ mumlede Borgen og tog hende under Hagen.

Skovfogden sad og skævede og lurede i en Slags skinsyg Uvished, medens Gaardmanden lod sine Jammerklager flyde i en ustandselig Strøm hen imod hans lidet opmærksomme Øre.

„Det bliver ikke andet, end man kommer til at rende fra det hele.“

Pigen, der nu vendte sig helt om, saa prøvende paa Skovfogden, han igen paa hende, og vips! var hun ude ad Døren.

„Naa, Morten Jepsen,“ tog Borgen nu atter fat, „er du nu ved at rende igen? Hahaha! Skaal, Skovfoged! Skaal, Morten!“

Ude fra Køkkenet hørtes atter en lys, tonefuld Kvidren, der fik de to fremmede Herrer til at lytte med Haanden bag Øret, medens Morten fortsatte sin Gryntevise om Fattigdom og Usselhed.

„Morten, du er en Dromedar! Kan du da ikke høre, hvor velsignet hun synger derude?“ udbrød Borgen og gennemborede den tiltalte med et koldt Lyn.

„Synger — synger! Ja hun har ikke bedre Forstand end at gaa her og tralle hele Dagen igennem.“

Morten aabnede Døren og spurgte: „Har du givet Svinene?“

Borgen sprang op, slog sig for Panden med den flade Haand. „Svinene! . . . Jeg skulde da aldrig tro, at den tossede Dreng gaar hen og hælder Sildelagen i Trugene og for giver mig alle Svinene!“

I eet Nu var han ude ad Døren.

Ved at rejse sig fik Skovfogden Øje paa en Riffel og en Jagtbøsse, der hang paa Bjælken tæt oven over hans Hoved, og inden han vidste af det, havde Gaardmanden spundet ham fast i en lang Samtale om Skiveskydning og Jagt. Skydning var Mortens eneste Lyst uden for hans travle daglige Syssel; men den dyrkede han ogsaa til Gavns, især paa de Tider af Aaret, da Jagten smed noges af sig, til bedste for hans Sparekassebog.

Det Haandtryk, Skovfogden gav Ellen Kristine, da han bød Farvel, vidnede om, at han slet ikke var ked af at have lært hende at kende. Hun syntes, at han var helt underlig i sit Væsen, da han stod og holdt hendes Haand — saa blev hun ogsaa saa underlig . . . uh, hvor hun vist var rød i Hovedet!

Idet han gik, bad hun ham være god imod Hunden; den var hendes bedste Ven, sagde hun. Ja, det lovede Skovfogden saa vist, og dermed trak han af med Dyret.

„Hvor det dog var et kønt Menneske!“

Hun saa Billedet af hans ranke Nakke og kraftige Aksler, længe efter at Portlaagen havde lukket sig.

Skovfoged Jakobsen var en alvorlig, varmhjertet ung Mand, kraftig bygget, støt og virksom. Baron, som han stod i Tjeneste hos, havde ikke taget fejl, da han valgte ham til den ledige Skovfogedplads.

Efter Besøget hos Morten Jepsen var Skovfogden bleven endnu mere alvorlig, end han plejede at være. En af hans Hjertes fineste Strænge, der før havde været saa godt som urørt, var kommen i Svingning og tonede med en lønlig dragende Klang.

Hver Gang han tog Rolf under sin afrettende Vejledning, stod der for hans Tanke en fager Ungmø, der med Hovedet lidt paa Sned vendte sit fine lille Aasyn op mod ham og bad ham være god mod den. Rolf havde næppe nogen Tanke om, at den ogsaa virkelig blev saa mildt medhandlet, som saadan en opløben, leddeløs Dumrian af en Lærling i det hele taget kan medhandles. Den

syntes aldeles ikke om sin ny Tjeneste. Forhen havde der i Smug vanket mangan Klump Flæsk og Kød og mangt et Fad Mælkegrød; nu vankede der kun det tørre Brød. Før havde en lille Haand saa ofte gledet i bløde Strøg ned ad dens Pels; nu snerpede stundum Piskesnoren hen ad dens Sider. Før bandt den omtalte lille Haand saa ofte et rødt, uldent Baand om dens Hals til Pryd og Pynt; nu blev Baandet ombyttet med et nedrigt Piggehalsbaand. Det hørte nu alt sammen til, det var de opdragende Midler, som efterhaanden skulde føre den op ad den højere Dannelses Trin til Fuldkommenhedens Højmaal; men den havde langt hellere villet blive i sit gamle Hjem og der nydt Frihedens gyldne Dage i enfoldig Tilfredshed. Endelig saa den en Dag sit Snit og stak af.

Søndagen efter saa man Skovfogden vandre i fuld Stads ad Fjældby til.

Morten Jepsen var ikke hjemme, fortalte en Dreng. „Jaja, det gør jo i og for sig ikke saa stort,“ tænkte Skovfogden og gik ind i Stuen.

Ellen Kristine, der sad i sin klædelige Søndagsstads og syede, fik paa ny den røde Roses fine Blodskær; men den første, Skovfogden fik hilst paa, var en firbenet, slentrende Person, der væltede sig venskabelig ind paa ham og svang sit ærlige Velkommen med sit bageste Lem.

„Men Rolf dog!“

„Ja her er jeg, kære, rare Skovfoged,“ svarede Rolf med en umaadelig lykkelig Vrikken med Bagdelen og plantede et Par store Labber i Ansigtet paa sin rare Herre.

„Fy, Hund!“ brød samme Herre ud og gned et vaadt Hornfiskeben af Kinden med sit Lommestørklæde. „Ja De kan vel tænke, at det var ham, jeg vilde spørge efter?“

„Ja; men De har vist ikke været god imod ham; han ser saa mager og daarlig ud.“

„Jo, det har jeg virkelig; det vilde være mig umuligt at mishandle et Dyr, som De havde bedt godt for.“

De kastede et Blik til hinanden og blev begge undselige.

„Værsgo' og sæt Dem ned,“ bød Ellen Kristine efter et lille Ophold.

„Tak! Men Deres Fader er nok ikke hjemme.“

„Nej, men . . . han kommer vist snart.“ Hun saa ud ad Vinduet, som om hun ventede at se ham straks, skønt hun meget godt vidste, at han først kom hjem sent paa Aftenen.

De tav begge en Stund.

„Er Deres Fader langt borte?“ spurgte Skovfogden omsider for dog at sige noget.

„Ja, han er nok kørt til Rørsø.“

„Saa kommer han vel næppe hjem førend i Nat en Gang?“

„Nej, det gør han vist ikke.“

Nu blev hun atter rød i Hovedet.

Brat lagde hun Sytøjet fra sig og gik ud i Køkkenet, hvor hun stod en Stund med Hænderne i Siden og saa ud paa de drivende Solskyer, medens Heden lumrede hende om Ørerne.

Endelig kom hun ind med et Ølkrus, som hun satte hen paa Bordet med et frejdigt „Værsgo'“.

Da Skovfogden havde drukket og strøget Ølskummet af Skægget, spurgte han, om hun havde savnet Rolf.

„Ja, jeg var nærvæd at vande Høns, da De trak af med ham.“

„Saa —! Havde jeg vidst, at De holdt saa meget af ham, saa havde jeg næppe nænnet at tage ham fra Dem.“

„De kan jo lade Handelen gaa tilbage.“

„Det vilde Deres Fader vel næppe gaa ind paa; men De kan jo købe Rolf tilbage.“

„Ja hvad koster han?“

„Ja hvad vil De gi’?“

„Ja hvor meget koster han?“

„Ja hvor meget vil De gi’?“

„Hihihi! Paa den Maade kan det nok vare længe, inden vi kommer til Handels.“

„Nu skal jeg sige Dem noget: Dersom De vil synge en Sang for mig, saa skal De faa ham; De synger saa kønt.“

„Nu gør De nok Nar?“

„Nej, det gør jeg ikke; De synger virkelig saa kønt.“

„Jeg synger aldrig, uden naar jeg er ene.“

„Ja, saa nemt slipper De ikke fra mig; men De skal faa godt Køb: bare et eneste Vers.“

Ellen Kristine var ellers aldrig kostbar; men det var, som om han netop var det eneste Menneske, hun ikke kunde synge for.

„De er nok undselig,“ sagde han, „og egentlig talt kan jeg ikke undre mig over, at De undser Dem for mig, da jeg jo endnu er Dem fremmed; men lige meget — vil De have Rolf som en Gave fra mig, saa vil det være mig kært at afstaa ham til Dem.“

Dette Tilbagetog virkede mer end alle hans Bønner. Nu, da hun saa let kunde slippe for Sangen, vilde hun netop synge.

„Jeg er da egentlig ikke saa angst af mig; men jeg synger saa væmmelig.“

„Nej, De synger nydelig! Hvorfor skulde jeg sidde og smigre Dem og ikke mene noget med det?“

„Jeg ved ikke, hvad det skulde være for en Sang.“

Hun sad et Øjeblik tavs og gennemgik hele den lange Række af Viser og Sange, hun havde lært af Skolelærerens Rikke. Skovfogden, der syntes at kunne skønne, at Sangen var ved at arbejde sig frem, turde ikke se paa hende for ikke at skræmme den tilbage; han bøjede sig ned og gav sig til at lege med Rolf, der laa paa Ryggen og fægtede med Poterne.

Da begyndte Ellen Kristine med let skælvende Røst at synge:

„Dage ilte, Lykken smilte
tit ved Solopgang saa mildt;
tit i Kvælden skønned Sjælen,
Lykken brast, men var ej spildt.

Dage skabtes, tit de tabtes,
toned hen i Glemsels Krypt;
aldrig glemtes, hvad der gemtes
een Gang i et Hjerte dybt!“

Skovfogden havde rettet sig og lyttede stille. De bløde Toner strømmede ind mod hans Sjæl som smaa lette Bølger af en Vaarvind. Det var, som kom de med Bud og Hilsen fra fjerne Himmelstrøg, hvor Blomsten stod i Flor, og Fuglesangen toned. Hvor gerne havde han ikke lyttet længe, længe! Men Ellen Kristine fik paa een Gang saadan en kedelig Hoste og udbrød rødmende: „Nej, jeg kan ikke synge.“

Men Skovfogden stod op, tog hendes Haand og sagde, idet han saa paa hende med straalende Øjne:

„Tak! Dette Øjeblik glemmer jeg ikke!“

Et Par Maaneder efter var der Marked i Købstaden. Allerede fra den tidlige Morgenstund saas lange Rækker af Bøndervogne rulle ind mod Byen, og op paa Formiddagen vrimlede det med svedende Prangere, Bønder, Liremænd og festlig klædte Kvindfolk paa alle Gader og Pladser.

Købmand Borgen, der ogsaa var kommen til Marked, saa helt „prompt“ ud i sin gule Nankins Støvfrakke og den ny fine Straahat med den vældige Skygge, der vuggede op og ned som et Par brede Vinger. Sugende paa sin Cigar og omgivet af en tyk Røgsky arbejdede han sig med en dybsindig Mine op igennem Gaden; men de udstillede Møggrebe, Mælkespande, Krukker og Fade lagde ham hvert Øjeblik Hindringer i Vejen, ikke at tale om alle de skuelystne Købere, der naturligvis var løbne sammen i Klynger for at hindre ham i at komme frem. Hvert Øjeblik hørte man hans vældige Røst: „Aa er De saa god at gøre lidt Plads!“ En uforskammet Læredreng, der ikke kunde faa flyttet sig rask nok, fik saadant et Skub af Borgens Albue, at han røg midt ind i en Familie af fredelige Jydepotter.

Borgen var gnaven i Hovedet; men da han var kommen op paa Torvet, opklaredes hans Aasyn ved Synet af Ellen Kristine.

„Goddag, lille Ven! . . . Hvad i Alverden . . . hvad brøler du for, Barn?“

„Aa jeg er rent ulykkelig! Jeg havde sparet tyve Daler sammen til et Sjal, og nu har jeg smidt Pengene væk.“

Hun saa sig omkring, som om hun haabede at faa Øje paa Pungen.

„Du er en net Dame, du! Hvordan gaar du og fjolrer med dine Penge? Kom hid med Lommen og lad os se!“

Nej — Hul var der ikke, men Mønt var der heller ingen af.

Da han igen vilde tage Haanden til sig, fulgte hele Lommen med op.

En hel Flok Mennesker, især Børn, havde under dette lille Optrin samlet sig om de to Fjældbyboere.

„Hvad staar I og gaber efter? Har nogen af jer maaske hittet eller stjaalet hendes Pung, saa skal jeg snart faa trukket vedkommende op paa Politikammeret. Eller er det Meningen at samle Gadeopløb? Hej De der . . . Politibetjent!“

Ved disse Ord forsvandt Forsamlingen, som den var blæst bort.

„Nej, min Pige, væk er Pungen!“

„Og jeg havde endda sparet sammen et helt Aar om,“ klynkede hun.

„Ja, saa kunde du passe bedre paa din Portemonniks. Der vanker ikke noget Sjal den Gang.“

Borgen vendte sig og gik; men da han havde gaaet en halv Snes Skridt, gjorde han omkring og kom tilbage.

„Dit Skind, det gør mig lige godt ondt for dig. Se her . . .! Saa — tør nu dine Øjne!“

Han havde stukket en Tyvedalerseddel til hende, og før hun kunde faa sagt et Ord, var han borte mellem Teltene.

Medens dette gik for sig, sluttedes en lønlig Handel mellem en ældre og en ung, velnæret Mand i en Købmandsgaard i en Udkant af Byen.

„. . . Jeg havde jo nok spurgt, at hun var død; men jeg troede lige godt ikke, at det var saa længe siden,“ sagde den ældre.

„Jo, det var to Aar til Kønnemusse,“ svarede den anden langsomt og snøvlende.

„Hvor mange Tønder Hartkorn har du?“

„Jeg har 12 og lidt til.“

„Og det er jo god Jord?“

„Ja det er.“

„Hvor mange Heste holder du?“

„Jeg har otte foruden Plagen.“

„Og hvor mange Køer?“

„Det er nok tyve og saa en Bulle og nogle Kalve.“

„Har du Tørveskær paa Lodden?“

„Ja, jeg har.“

„Og du skylder ikke mere end de to Tusinde?“

„Næ, jeg gør ikke.“

„Og de staar uopsigelige fra Ejer til Ejer?“

„Ja, de gør.“

„Og du har nogle Skillinger paa Rente?“

„Næ, jeg har ikke.“

„Jeg synes, du sa' det før.“

„Næ, jeg gjor'e ikke.“

„Naa jaja . . . det er jo ellers gode Omstændigheder.“

„Ja, det er det.“

„Er Staldlængen ikke ny?“

„Jo, den er.“

„Og de andre Længer er jo ogsaa gode?“

„Næ . . . æ; men de kan da staa i nogle Aar endnu.“

„Hm! . . . Jeg ved itte, hvordan det kom sig; men det faldt mig saadan ind, at du snart kunde være trængende for en Kone igen; du er jo alt for ung til at sidde saadan hen.“

„Ja, det er jeg.“

„Hvorfor har du ikke giftet dig for længe siden, Ole Mogensen?“

„Hæ — der er ingen, der vil ha' mig.“

„Har du da prøvet paa det?“

„Ja, jeg har.“

„Hvor da? hvis jeg maa være saa visnæset.“

„Jeg vilde ha't Søren Kristens Ane; men hun sa', at hun kunde ikke li' mig.“

„Kunde du da li' hende?“

„Ja, jeg kunde.“

„Hvem andre har du prøvet hos?“

„Saa vilde jeg ha't Knud Rasmus' Karen.“

„Vilde hun da heller ikke ha' dig?“

„Næ, hun vilde ikke.“

„Hvorfor ikke det?“

„Hun kunde heller ikke li' mig.“

„Det er mærkeligt; men saadan er Pigerne nu om Stunder; de ved ikke, hvad der er til deres eget Gavn.“

„Næ.“

„Naa ja — du saa jo Ellen Kristine henne ved Barselgildet, og du syntes jo godt om Tøsen.“

„Ja, jeg gjorde.“

„Det er en pæn Pige, at jeg selv skal sige det.“

„Ja, det er hun.“

„Og du er jo ogsaa en pæn Mand.“

„Hæ ja.“

„Saa i de Maader passer I jo meget godt sammen.“

„Jeg tænker ikke, hun vil ha' mig.“

„Hun vil, hvad jeg vil; men nu skal jeg komme hen og snakke nærmere med dig til Mortensdag; der er jo da ikke længere, end at man kan køre derhen paa en to tre Timer. Men jeg vil sige dig i Forvejen, Ole Mogensen, at det bliver smaat med Medgiften, for jeg er en fattig Mand.“

„Det gør heller ikke noget, for jeg har nok i Forvejen.“

„Men den Smule, jeg har, faar hun jo, naar jeg dør en Gang.“

„Ja det gør hun vel?“

„Og jeg dur ikke ret meget, saa jeg lever vist ikke ret længe.“

„Næ, det gør du vel itte.“

„Naa ja, — saa kommer jeg til Mortensdag, om alt gaar vel, og Vorherre lader mig ha' Helsen; men lad nu det hele blive mellem os selv.“

„Ja, jeg skal itte sige det til nogen.“

Dermed skiltes de to Mænd.

Da Morten var kommen et Stykke op ad Gaden, mødte han Skovfogden og Ellen Kristine.

„Hvordan er det, du ser ud, Tøs?“

Ellen Kristine, der havde et noget blegt og forfjamsket Udseende, havde lige været i en ny Knibe. Arm i Arm med en anden Pige havde hun trængt sig igennem en Flok halvfulde Karle og Svende, der stod og savlede ved et Beværtningsbord mellem et Par Telte. Inden Pigerne vidste af det, havde en Skomagersvend spændt dem begge bagfra og under Vennernes Jubelhyl skubbet dem hen til Bordet, hvor de blev revne fra den ene Favn i den anden. Skomagersvenden forsøgte at kysse Ellen Kristine, men i sin Fortvivlelse drev hun ham af al Magt en knyttet Haand i Synet og tog til at skrige om Hjælp. Da faldt i det samme en vældig Næve i Skomagerens Nakke, og en to tre! rullede han hen i Rendestenen i en Dynge af Æggeskaller og Aaleben.

„Aa, hvor det dog var godt, at De kom!“ gispede Ellen Kristine og klyngede sig til sin Hjælper.

„Saadan nogle Drukkendidrikker! Saadan nogle flabede Fuldsnuder . . .!“

„Hvad siger han?“

En tre fire Stykker lavede Næverne til og ravede hen imod ham.

„Ja prøv paa at røre mig! Jeg siger: prøv paa

at røre mig! Jeg skal lege med jer, Børn, saa I skal huske Købmand Borgens Knoer hele jer Levetid og lidt til.“

Skomagersvenden fandt det klogest at gøre sig usynlig.

„Men lad os nu ta' Sagen med Ro. Pøj! bare ta'n med Ro!“

Idet Borgen udtalte dette blodkølende Ord, tog han den fremmeste i Kraven og sendte ham med en saadan Kraft med Hovedet ind i Maven paa en af de andre, at begge forsvandt under Bordet.

„Bare ta'n med Ro!“ gentog Borgen endnu en Gang og gik derpaa med sin lille Myndling.

Kort efter mødte de Skovfogden.

„Naa, det var da heldigt, at jeg møder et paalideligt Menneske. Nu skal De bare høre.“ Og nu fortalte Købmanden det hele. „Men gør mig nu den Tjeneste, at lodse Pigebarnet levende ned til Købmand Hansen. Jeg skulde hen og købe mig et Par Støvler. Puh, hvor jeg blev varm!“

Han tørrede sin Pande, trykkede Hatten dybt ned i Nakken og gik.

Ellen Kristine var kommen i en paalidelig Mands Varetægt. Snart stod hun ved hans Side i Købmandsgaarden, omtrent paa samme Sted, hvor den før meddelte Samtale var bleven ført. Skovfogden stod i en hvilende Stilling op mod en Vogn og svippede med en lille sølvknappet Ridepisk, medens hun, undselig og skiftevis rød og bleg, stod og stregede med Taaspidsen mellem Brostenene. Kun en enkelt Gang imellem vovede hun at se op paa ham, men der laa da en egen undselig Spænding i hendes lyse Øjekast.

Morten var usædvanlig venlig mod sin Datter paa Hjemvejen og gjorde flere Tilløb til at fortælle hende noget løndomsfuldt, men brød hver

Gang af og skævede om bag i Vognen, hvor der laa et Par Huskoner og førte Krig med en Hjulbør og et Par Møggrebe. Men saa snart han var kommen hjem og havde faaet Hestene spændt fra og Vognen skudt ind i Porten, tog han fat.

„Nu skal jeg fortælle dig nyt, Ellen Kristine: Jeg har fæstet dig bort i Dag.“

„Hvad har I?“

„Jeg har fæstet dig bort i Dag.“

„Det er nok ikke andet end Plaser!“

„Jo, det er Alvor; du kan have godt af at komme lidt ud iblandt fremmede.“

„Hvor har I saa fæstet mig hen?“

„Du skal hen og holde Hus for Ole Mogensen i Ullerup.“

„Ham, den tykke, der var med til Barselgildet?“

„Ja vel, ham — Ole! Der vil du faa det godt; han er Enkemand og har ingen Børn.“

„Der vil jeg ikke hen!“ sagde hun afgjort.

„Hvad er det for nogen Snak! Vær nu en rar Pige; du plejer jo altid at rette dig saa godt efter mig.“

„Hvornaar skulde jeg da rejse derhen?“

„Ja, se — jeg tager hen hos Ole til Mortensdag, saa skal vi nærmere komferere om, til hvad Tid du skal komme; men lov mig een Ting, Ellen Kristine: at du holder det hele for dig selv.“

„Hvorfor dog det?“

„Ja, det kan nu være det samme, jeg har saa mine egne Grunde. Du maa love mig for sandt og vist, at du hverken snakker til Borgen eller nogen anden om det . . . Vil du gi' mig din Haand paa det?“

„Naar jeg lover jer noget, saa ved I nok, at jeg holder det.“

Da Morten var drysset af, satte Ellen Kristine

sig paa en Stol og saa stift hen for sig. Der gik en angstfuld Gru gennem hendes Hjerte, en tung Ængstelse, der førte hendes Tanker til mørke, uhyggelige Strøg, hvor de aldrig før havde været.

Ellen Kristine forstod med datterlig Hengivenhed at rette sig efter sin Faders vrantne og sære Væsen, og for saa meget som mulig at fri hans knurvorne Sind for Dagens Ærgrelser udrettede hun mangt et Arbejde og paatog sin mangel Op-gave, der laa over hendes Kræfter; hendes friske Natur og glade Barnetro gjorde hende stærk og udholdende.

Morten tilskrev sig selv Æren af hendes Medgørlighed og mente, at det var ved hans Myndighed og Vilje, hun var bleven optugtet til et lydigt Barn.

Hvad der i denne Tid rørte sig bag hans fedtede Hvergarnsvest, fik intet Menneske at vide. Enhver Sag, der vedrørte hans egen Vinding, tog han op med ængstelig Varsomhed — gjorde sine Udregninger og tumlede med sine Planer i dybeste Løndom. Kun naar han blev hjemsøgt af Uheld og Tab, tyede han til andre med sine Sager, særlig henvendte han sig i slige Tilfælde til den godmodige Købmand, der ogsaa altid hjalp ham efter Evne. Morten vidste, at Borgen var et godt Menneske, og et godt Menneske kan man drage megen Vinding af; men han saa nok ogsaa, at Købmanden i Tidernes Løb havde vidst at gøre sig betalt for ydet Hjælp ved at tiltage sig en vis utaalelig Myndighed over ham.

Morten, der nærede en vis ængstelig Respekt for den buldrende Købmand, vogtede sig vel for at indvie denne i den Sag, der nu ulmede i hans Indre; Borgen var i Stand til at gaa hen og øde-

lægge hele den skønne Plan for ham. Sagen var desuden saa ren og klar, at den ikke trængte til Drøftelse, det gjaldt kun om at føre den stille, men fast igennem.

Ellen Kristine blev mere og mere angst for, at der laa en eller anden skummel Tanke gemt bag Faderens Forehavende.

„Far, er det ogsaa rigtig sandt, at I har fæstet mig bort?“

„Om det er sandt? Hvornaar har jeg for Skik at narres med saadanne Ting?“

„Hvorfor har I ikke snakket om det i Forvejen?“

„Fordi at det kom saadan lidt bag paa mig. Og saa vidste jeg jo desforuden, at du er en rar Pige, der altid plejer at rette dig efter mig.“ Han strøg hende over Haaret og tilføjede: „Du vil ikke komme til at fortryde det, min Pige.“

„Hvor længe skal jeg da blive derhenne?“

„Du skal — du skal . . . ja, det kan vi altid snakke om. Du vil ikke komme til at længes efter Hjemmet, min Pige; Ole er en rig Mand, og du faar Lov at raade med det hele, ligesom du vil.“

Hun saa paa sin Fader med et angstfuldt Blik; men Rædselen for at høre mere, end hun kunde bære, bandt hendes Tunge.

Om Aftenen laa hun og knugede sig sammen i Sengen. Alene Tanken om, at hun skulde forlade sit gamle Hjem, var hende pinlig. Her havde hun syslet saa trøstig i Stue og Stegers, her havde hun hendes Sange tonet Dag efter Dag, her havde hun kæmpet de mange smaa Hjertekampe for sin Faders Skyld. Hvem skulde nu tage hendes Plads, og hvorledes vilde den blive udfyldt af en fremmed? Det var hende ogsaa pinligt at tænke paa, at hun skulde forlade sin faderlige Ven Købmanden. Men

der var en, som hendes Tanker først og sidst dvælede ved. Vilde han savne hende? Hendes Hjerte hamrede i Brystet med en Uro og Spænding som aldrig før. Han havde gjort Hjemmets Omgivelser saa lyse og tiltrækkende for hende, og nu skulde hun paa een Gang rives ud af denne lyse Trylleverden og plantes i Skygge og Kulde — langt, langt borte! Hvad kunde hun tage med? Han havde jo aldrig endnu sagt hende et eneste Ord om Kærlighed — bare set paa hende og trykket hendes Haand. Maaske misforstod hun det hele.

Da Mortensdag kom, rullede Morten Jepsen af Sted i sin gamle Fjælekasse. Da han rumlede ind i Oles Gaard, rørte der sig i hans Bryst en Følelse, som kunde ligne den Glæde, hvormed en Sejerherre holder sit Indtog i en indtagen Stad. Sikken en Gaard! Sikken en Staldlænge! Og 12 Tdr. Hartkorn og lidt til!

Tykhalset og rød, med stive Øjne gik Ole og stampede i al denne Overdaadighed, uden at kunne maale Omfanget af sin Lykke. Morten fraadsede i Indtryk. Sikken en Herlighed i alle Kroge! Dyner til Loftet, Sulekarret fuldt af Flæsk og Faarelaar, Bæster, der vraltede af Fedt, alt i regederlig Orden! Om det saa var et lille Hus med Hjerte i Døren, saa var det der.

Hvor Morten kunde fortælle, da han kom tilbage til Ellen Kristine! Hvor var hans Øjne store! Det var en Mortens-Dag, den!

Glæden hoppede i ham med en saa guttaperkaagtig Ustyrlighed, at han ikke magtede at holde tæt længer.

„Nu er det aftalt, at du skal køres derhen paa Fredag fire Uger.“

Hun svarede intet.

„Hvem der sad saadan i det som 'Ole! Du kan aldrig tro, hvor fuldt han har af alle Dele.“

„Det er jo godt for ham.“

„Det er godt for fler, min Pige! Hør nu en Gang — nu sidder vi her ene to. Ser du — hm! — det er justement itte saadan nogen rigtig Tjeneste . . . det er, naar jeg skal sige det rent ud af Posen — saadan — Meningen, at du . . . du kan vel nok forstaa det?“

Ellen Kristine blev dødbleg. „Jeg vil sige jer, at jeg gifter mig ikke med ham, dersom det er det, I mener.“

„Barn, det er jo til dit eget bedste, kan du da ikke forstaa det? Hvad kan det blive til, at du gaar og slider her i dette fattige Hjem . . .“

„Far,“ afbrød hun ham, „vil I gøre mig ulykkelig for hele mit Liv?“

„Ulykkelig? Hvad er det for noget Sludder? Saadant et Hjem! Og en skikkelig og ordentlig Mand, der aldrig vil røre dig med en Haand.“

Ellen Kristine gik ud i Køkkenet, bøjede sig ned mod Bordet og gav sin Vaande Luft i en heftig Graad. Morten fulgte efter og spurgte, om hun var bleven rundtosset, eller det var hendes Mening at gøre sig udtilbens og ved sin Genstridighed blive en Pind til hans Ligkiste.

„Nej, nej, Far; men jeg kan ikke gøre ved . . .“ Hun kunde ikke fuldføre Sætningen for Graad.

Morten slog med eet over i en blød Gryntetone, der syntes at dirre paa Grænsen af Graaden, og ved en særlig Kraftanstrengelse lykkedes det ham virkelig at faa pint en Draabe frem i det ene Øje.

Pigen blev helt overvældet ved at se den vaade Sti ned over hans Kind og søgte at tale sig til Rette med ham.

Livets Vej havde ligget saa lys og smilende for hendes Fod, rige poetiske Varsler havde tonet gennem Luften som Lærkens Kvidren i den unge Vaar; nu var Vejen med eet bleven saa mørk og trang, saa uendelig søgn og trøstesløs. Friheden, Sangen og Glæden var revet bort af hendes Liv, fattig og nedtrykt stod hun tilbage i sin Hjælpeløshed som en mishandlet Blomst efter en hærjende Efteraarsstorm. Skulde hun nu henslæbe Resten af sit Liv ved en Mands Side, som hun paa Forhaand nærede Modbydelighed for? Hvor gerne havde hun ikke løbet ned til sin Ven og Hjælper, Købmanden, kastet sig i hans Favn og søgt Raad og Trøst af hans Mund. Men ak — Vejen var spærret af et Løfte.

Midt i sin dybe Sorg husede hun dog stadig et lønligt Haab om, at Vorherre vilde gribe ind paa en eller anden Maade. Naar hun om Aftenen sad i sin Ensomhed, med Øjnene rettede mod de blinkende Stjerner, fyldtes hun med inderlige Stemninger og lagde sin Sorg frem for Gud. Og aldrig rejste hun sig uden at skønne, at han stadig gjorde hende Byrden lettere.

Det var aftalt, at der skulde løses Kongebrev og at Brylluppet skulde holdes i al Stilhed den omtalte Fredag; men Pigen satte sig afgjort imod denne hovedkulds Ordning, og Brudedefærdens blev da opsat til henimod Vaaren.

Siden Skovfoged Jakobsen havde gjort den Opdagelse, at man af og til kunde møde en vis hver-

garmsklædt lille Jomfru i Fjældby Købmandsbod, havde han svært ofte Brug for Fænghætter og andre fængende Sager, som fandtes i samme Bod. Ofte hændtes det ogsaa, at han og Købmanden slog et lille Slag over til Gaarden bag Syrenerne; men kedeligt var det, at den unge Jomfru var bleven saa bleg og stille og holdt sig saa meget skjult i Stegerset.

Som tidligere omtalt var Morten en vældig Jæger, og denne Omstændighed medvirkede stærkt til at stemme ham velvillig for den unge Skovfoged, der selvfølgelig ogsaa var en ihærdig Dyrker af Dianas Idræt. Naar Morten kom i Gang med at fortælle sine Jagthistorier fra sine unge Dage, kom der et saa spillende Liv i hans træede Ansigt, at ingen Mennesker skulde tro, at han ellers til daglig tyngedes af Fattigdommens og Elendighedens Grublerier.

Det var en utrolig Mængde Mesterskud, han havde gjort i sin Tid. Snart var det en bandsat lumsk Mikkell, han havde nedlagt paa en eventyrlig Afstand, snart en enlig Gaas, han med en velrettet Kugle havde hentet ned fra Skyerne, snart igen en hel Flok Høns, han med eet eneste Skud havde omdannet til en Hagelbyge af Fjer og Kødklumper.

„Du Fredsens, sikken et Par Karle!“ udbrød Borgen en Dag, efter at han længe tavs havde siddet og hørt paa de ræddelige Mordhistorier, som Morten og Skovfogden frydede hinandens Hjerte med. „Man skulde næsten tro, at I havde udryddet den hele Dyreslægt af Jorden, hahaha! Og naar det saa kommer til Stykket, saa er der naturligvis ingen af jer, der kan skyde.“

Skovfogden lo, men Morten, der ikke taalte, at

nogen drog hans Skydefærdighed i Tvivl, blev halv fornærmet.

„Jeg skal skyde jer begge to sønder og sammen, om det skal gælde en Prøve,“ lovede Borgen.

„Det turde dog være tvivlsomt,“ mente Skovfogden.

„Tvivlsomt? Ja da vil jeg bare sige Dem, min unge Ven, at jeg, længe før De fik en Sut i Deres Mund og en Rangle i Deres Haand, kunde sætte min Kugle i Pletten og det hvert eneste Smæk. Jeg har ogsaa en Gang lært at haandtere en Bøsse, min Ven, og det saa prompt og regederlig, at ingen Skytte i ti Miles Omkreds skulde stikke mig; men jeg sidder ikke her og gør mig til af min Dygtighed.“

Skovfogden tørrede sig om Næsen.

„I kan jo ikke skyde,“ vedblev Borgen. „Gaa ud og stil et Bræt op og mal en Prik paa det med et Stykke Kridt, saa skal jeg vise jer, hvordan en Kugle skal stikkes ut. Hvor er Kanonen, Morten?“

„Du har jo ikke rørt en Bøsse i de sidste tyve Aar.“

„Det gælder ti, det gælder hundrede Rigsdaler, at jeg skal sætte min Kugle nærmest Prikken.“

Prøveskydningen blev virkelig til Alvor. Morten, der sendte den første Kugle ud, ramte et Kvarter over Pletten. Saa kom Skovfogden; han ramte to Tommer nærmere Prikken og ladede derefter Riflen paa ny. Endelig skulde Borgen til det; han smed Frakken og spyttede i Hænderne.

„Gaa lidt væk!“ bød han og skød Morten og Skovfogden til Side med Albuerne, hvorefter han med rolig Overlegenhed hævede Riflen og tog Sigte.

Bøssen knaldede.

„Saadan skal en Kugle sendes ud, mine Herrer!“
Skovfogden løb ud og eftersaa Brættet paa alle Kanter.

„De skal ikke gøre Dem Umag med at kigge andre Steder end i Pletten,“ raabte Borgen.

„Den er udenom!“ svarede Skovfogden og svingede med Armen.

„Nej, min Dreng, vi skyder ikke udenom her til voreses!“

Borgen spankede selv ud til Maalet og lod her Næsen skrive en Række matematiske Figurer i Luften. Men han var ikke Mand for at finde Spor af Hul, og i denne Anledning overfusede han Skovfogden med Grovheder og skyldte ham for Underfundighed ved Ladningen.

„Vi kan jo prøve en Gang endnu,“ foreslog Skovfogden.

„Jeg rører ikke ved den Riffel mere,“ lovede Borgen; „den kan jo ikke skyde, den kan bogstavelig ikke skyde. Men jeg skal sige Dem, hvad vi kan, mine Herrer. Vi kan gaa ud med vore Bøsser en Dag, naar det bliver Sporsne; lad os saa se, hvem der gør det bedste Skud! Saa tager jeg min lange, gamle Sprøjte ned fra Bjælken, hvor den nu har hængt i tyve Aar, og saa kan I andre to gerne komme med jeres toløbede Pindebøsser.“

Dette Raad blev vedtaget. Morten lo smørret og glædede sig allerede til at vise sin Duelighed til at knalde en Hare i Springet.

Otte Dage derefter oprandt en Morgen med det dejligste Jagtvejr, nogen kunde ønske sig. Det havde frosset nogle Grader om Natten, saa Jordskorpen var stivnet, og henimod Morgenstunden var der faldet et jævnt Lag Sne, i hvis fine hvide

Krystalflade Sporene af Markens firfødde Skabninger stod klare og rene.

Allerede Klokken syv om Morgenens stod Skovfogden i Købmandens Hjem og var færdig til Jagten. Borgen, der endnu laa i Sengen, gned Øjnene og spurgte, om han var gal.

„Ja, jeg kommer saa tidlig, fordi jeg jo forud vidste, at der vilde gaa en Times Tid, inden vi kom af Sted; nu skal vi naturligvis først drikke Kaffe oppe hos Morten, og saa gaar Tiden.“

„Godt! Inden en Time har De mig, det lover jeg prompt. Adjøs!“ Dermed forsvandt Hovedet i Dynernes Dyb.

Skovfogden gik over til Morten. Ellen Kristine tog sig allerkærest ud i sin tarvelige Morgenklædning: blaa, ulden Trøje med en hvid Rand og et mørkt Skørt med en smal, rød Kantning. Haaret var redt glat tilbage fra den skønne Pande og var halv skjult af et hvidt, nystrøget Tørklæde.

Medens Morten havde travlt i Mellemstuen med at lave sin Jagttaske i Stand til Turen, fik de to unge sig en lille Samtale i Dagligstuen.

„Der er vist et eller andet, der trykker Deres Sind, Ellen Kristine; jeg synes, De i lang Tid har set saa bleg og nedtrykt ud.“

„Jeg har ikke været rigtig rask i den sidste Tid.“

„Gid jeg da kunde hjælpe Dem!“

„Aa, det gaar nok over.“

Det mente Skovfogden ogsaa. Han bad hende være varsom og være ved godt Mod. Hun vendte i det samme sit Aasyn op imod ham, og det forekom ham, at der skælvede en klar Draabe i hendes Øjenhaar.

Endelig kom Borgen. En vældig Muskedonner hang i en bred Læderrem over hans ene Aksel, og

over den anden Aksel hang en gammel, kæmpestor Voksdugstaske.

„Det er bedst, jeg tager mig af Provianten,“ sagde han og langede ud efter en Pakke Smørrebrød, som Ellen Kristine lige var bleven færdig med. „Kom her, min Snut, og hjælp mig den velsignede Mad i Posen! — Men en Lærke maa vi have med — Død og Kritte, lad os ikke glemme den!“

Ellen Kristine maatte fylde en lille Flaske med Brændevin, og snart var alt i Orden til den vældige Jagt.

De tre Skytter delte Markerne imellem sig; men det var en Aftale, at de om to Timer skulde samles ved en Høj, som saas fjernt ude i Frostdisen, for der at fortære den medførte Mad.

Skovfogden og Morten havde hver sin Hund, Borgen derimod ingen. Hvad skulde den til? Den rendte jo bare og føjtede om og jagede Vilddyrene Pokker i Vold.

Borgen drev omkring paa maa og faa med Bøssen over Nakken og gik og gjorde Udregninger over, hvor højt han kunde sætte Prisen paa et Parti Uldstrømper, som han nylig havde købt paa en Auktion. Da lød der med eet langt borte et Par Knald, der vakte ham til Eftertanke. Det var Morten, der havde skudt efter en Hare, men med et saa daarligt Udfald, at Haren løb, som den var gal, ihærdig efterfulgt af Hunden.

„Rend med, Morten!“ raabte Borgen. „Det skulde da være som Pokkers, skulde I ikke kunne ta' ham, naar I er to om ham.“

Morten var heldigvis for langt borte til at kunne høre Købmandens Spot.

Men nu tog Borgen Bøssen frem og skulde da omsider til at forbavse Verden. Efter at have gaaet

nogle Skridt var han virkelig saa heldig at rejse en Hare. Med et glubende Blik stirrede han efter Dyret og smed Bøssen til Kinden; men det var, som en lønlig Naturdrift sagde Haren, at den var uden for al Fare; i det mindste gjorde den paa een Gang Holdt, rejste sig paa Bagen, lagde Ørerne tilbage og saa venlig og morgenglad hen efter sin Forfølger. Borgen sigtede og sigtede; men endelig tog han Bøssen fra Kinden: „Nej, saa maatte jeg være et nederdrægtig ondskafuldt Bæst, om jeg kunde nænne at skyde det lille velsignede Asen! Sidder han ikke der og kigger hen til mig, som om han vilde sige: „Godmorgen, søde, rare Købmand Borgen!“

Nu blev Haren først ræd og tog til Bens over Gærder og Grøfter, som om den først nu skønnede, at en vældig Nimrod havde haft den paa Kornet.

Borgen tog sin Hue af og tørrede sit røde Ansigt, der drev af Sved. Solen, der steg højere og højere paa Himlen, tog til at tød det tynde Snelag op, saa at Pløjemarken blev helt smattet at gaa paa. Borgen saa ned til sine Benklæder, der var blevne forsynede med nogle uhyggelige glinsende Plader ind til Bens.

„Havde jeg bare faaet smøget Bukserne op, inden jeg gik hjemmefra,“ mumlede han og rystede ærgerlig paa Hovedet.

Han lagde Vaabnet fra sig og gjorde et Tilløb til at oprette Forsømmelsen; men hans Mave, der i Dag var et Par Lag Frakker tykkere end sædvanlig, satte sig afgjort imod en saa anstrengende Legemsøvelse. Endelig fik han Magt med det højre Ben; men dette Stykke Arbejde havde kostet en Seleknep bagi, og for ikke at miste den anden

med opgav han straks at hjælpe paa det venstre Ben.

Der laa i Nærheden et lille, fattigt Hus.

„Der maa du ind,“ tænkte han. „Du kunde ogsaa trænge til en Bid Brød nu og lidt Hvile. — Puh!“

En gammel Mor sad i Kakkelovnskrogen.

„Hør, kan jeg ikke faa hende til at smøge mig dette Bukseben op, Mutter?“

Konen saa paa ham og troede øjensynlig, at Manden var „lidt hen ved en Side“. „Hvem er han?“

„Han? Kalder hun mig han?“

„Jeg mener . . . hvem er . . . hvad vil . . .“

„Aa lad os bare være fri for alle disse Spørgsmaal, Mutter. Det kan jo dog være hende knusende ligegyldigt, hvem Pokker jeg er. Sagen er ligefrem: Vil hun smøge Bukserne op, eller vil hun ikke?“

Konen blev helt „andereret“ og gjorde, som han ønskede.

„Og saa var der en Knap,“ vedblev han og hivede op i Bukserne bagi. „Jeg skal nok fornøje Mutter for Umagen.“

Da ogsaa dette Arbejde var udført, satte Borgen sig hen ved Bordenden, tog sit Lommetørklæde frem og lod det fare rundt over Kinder og Hals.

„Puh! Nej, saa min Sandten om de to Støvere nogen Sinde skal faa lokket mig med paa Jagt tiere. Jeg gad vidst, hvor de lander! Men lige meget — jeg har Provianten! . . . Vil hun ha' en Bid Brød og en Sup, Mutter?“

„Ja, jeg siger saa mange Tak; men jeg tænker, at Børnene trænger mere til Mad end jeg.“

„Børnene? Jeg ser ingen Børn.“ Han kiggede

under Bord og Bænke, som om han ventede at finde en Flok Smaafolk gemt i en eller anden Krog.

„Nej, de rendte ud i Stegerset, da de saa, at De kom.“

Tre smaa, lasede Rollinger blev hentet ind og fik hver et Stykke Smørrebrød, der forsvandt i de sultne Munde, inden Borgen selv havde faaet en Bid.

„Jaja, her er mer i Posen — se her, Unger, værsgo', Mutter!“

Borgen, der havde daarlige Tænder, maatte skære sin Mad i „Kammerater“. Da han efter megen Anstrengelse havde faaet billiget en Rundtenom ud og skulde til at stikke den første Bid i Munden, raabte det mindste af Børnene: „Bes'mor, mig kan spise mer.“

„Sys . . . s!“

„Aa lad dog Barnet spise, saa længe der er noget i Posen.“

„Jamen der er ikke mer,“ raabte de to større Børn med Mundene fulde af Mad. Sagen var, at de i Smug havde listet Tasken til sig og paa et Øjeblik fortæret dens hele Indhold.

„Herre Gud, de forsultne Unger, har de allerede slugt al Maden! Kom hen til mig, du lille Rotteunge, saa skal du faa disse Kammerater.“

Borgen trøstede sig saa med en Taar af Flasken og gav sig derefter til at udspørge den gamle om hendes Slægtsforhold.

Hun havde kun to Børn, fortalte hun — to Døtre. „Den ene, som jeg her bor hos, hedder Ane, og den anden hedder Line og tjener i Ulle-rup, hvor vi før har boet.“

„Saa er hun altsaa ikke gift?“

„Nej, hun er ikke; hun har tjent i mange Aar i den samme Gaard; men til Majdag skal hun

skifte, for Manden, som har sidt Enkemand i et Par Aar, skal nok giftes. Det er en farlig skikkelig Mand, men han er saadan lidt enfoldig af sig.“

„Hvad hedder han?“

„Han hedder Ole Mogensen, og det er nok en Pige oppe fra Fjældby, han skal ha’.“

„Saa —! Hvad er det for en Pige?“

„Ja jeg kan ikke huse, hvad hun hedder; men efter hvad Line fortæller, hedder hendes Far nok Morten.“

„Morten? Det skulde da aldrig være Ellen Kristine?“

„Jo rigtig! saadan var det ogsaa, hun hed.“

„Nu har jeg aldrig hørt værre Kællingevrøvl i mine Dage!“

„Ja, jeg ved ikke andet, end hvad min Daater fortæller.“

„Snak dog aldrig til noget fornuftigt Menneske om, at Ellen Kristine skulde giftes med en Idiot af en Enkemand; Folk vil le jer op i jeres aabne Øjne. Ellen Kristine er det fineste og nysseligste Pigebarn, der kan gaa i et Par Sko; hun kunde faa hvilken Herremand eller Prins, hun vilde pege paa.“

„Saa — ja jeg kender hende jo ikke, og det kan jo ogsaa godt være, at min Daater er galt underrettet.“

„Ha ha ha!“ lo Borgen. „Nu har jeg aldrig hørt værre Sladrehistorie!“

Endelig rejste han sig, bød Konen Farvel og stak en Mark i Haanden paa hver af Børnene.

„Nej, det er dog alt for galt!“ raabte den gamle Kone og slog Hænderne sammen.

„Adjøs, Mutter!“

Da Borgen kom hjem til Mortens Gaard, med-

delte Ellen Kristine ham, at der var kommen fine fremmede til ham. Han maatte altsaa skynde sig hjem og fik saaledes ikke Tid til at fortælle Pigen om sit Besøg i Huset, og hvad han der havde hørt. Siden glemte han hele Historien, som han ikke havde ofret anden Opmærksomhed end den Latter, han havde modtaget den med ude i Hytten.

Endelig kom ogsaa Skovfogden og Morten hjem, forasede og sultne som Ravne. Morten bandede Købmanden langt ind i det hedeste af alle hede Steder, fordi han havde narret dem med Madposen, og endnu mere vred blev Manden, da Ellen Kristine fortalte, at Borgen nok havde givet nogle fattige Børn Maden.

Hele Udbyttet af Jagten blev, at Morten havde skudt efter en anden Morten.

Der hændte sig nu noget, der gav Gaardmanden alvorlige Ting at tænke paa.

Omtrent en Fjerdingsvej fra Fjældby boede en Slagter, der var kendt i en vid Omkreds som en raa, gudsforgaaen Børste. Hans Navn var Jens Dyrby, et Navn, som Folkevittigheden havde lavet om til Jens Dyrtyv, hvorved Manden havde faaet sit rette Kendingsnavn.

Med denne Karl kom Morten i Ledtog. Ofte mødtes de i de klare Maaneskinsnætter hver med sin Bøsse, og ikke saa sjældent kom Morten asende hjem ved Midnatstid med et Raadyr paa Nakken. Det havde han pelset ude paa sin egen Mark, oplyste han Ellen Kristine om; men det var dog bedst, at hun holdt tæt med det, for ellers kunde ond-

sindede Mennesker gerne hitte paa, at han skød Dyrene paa ulovlige Steder.

Det hjembjærgede Vildt blev lønlig ført ind til Købstaden til en Værthusholder, som var en god Ven af Morten. Denne sidste fandt, at det var en udmærket hensigtssvarende Maade at komme til Penge paa „i disse dyre Tider“. Og hvad kunde det gøre den rige Baron, at en fattig Mand af og til pillede lidt ved Vildtet i hans Skov?

Ved at lægge Mærke til den Uro, der altid var over Faderen, naar han kom listende med sit Bytte, og den Angest, han nærede for, at nogen skulde faa Nys om hans natlige Udflugter, vaagnede den Mistanke hos Ellen Kristine, at han vist kom til Dyrene paa en ulovlig Maade.

En Aften listede hun sig efter ham bag et Dige for at se, hvor han gik hen. En kort, hvislende Lyd af en Fløjte fik hende til at se sig om, og i samme Nu kom Jens Dyrtyvs store Skikkelse frem ved nogle Slaaenbuske tæt ved hende. Morten, der allerede var kommen et Stykke ind paa Marken, vendte sig og svarede med en lignende kort Hvislen, og snart gik de to Skytter Side om Side ad Skoven til.

Lidt over Midnat kom Morten slæbende med en stor, fed Buk.

„Far, hvad er det dog, I har for?“ udbrød Pigen, der bleg og skælvende fo'r hen imod ham.

„Sys . . . s! Hvad gaar der af dig, Barn?“

„Jeg saa jo, at I fulgtes med Jens Dyrtyv ad Skoven til . . .“

„Saa vær dog stille, Tøs, at ingen Mennesker skal høre, hvad du siger!“

„Aa, Far, jeg vil gøre alt for jer, jeg vil lyde jer i hvad det skal være, naar I vil love mig aldrig mere . . .“

„Jajaja, ti nu stille!“ tyssede Morten og saa urolig efter Dørene. „Gak nu bare hen og læg dig, at vi kan faa slukket Lyset og komme til Ro.“

Ellen Kristine laa Resten af Natten og vred sig i Graadkvaler. Det var en ny Ulykke, der hjem-søgte hende, en Ulykke, der var saa meget pinligere at bære, som hun nu i lang Tid maatte gaa i en rædsom Angest for, at hendes Faders Forbrydelse skulde blive opdaget.

Skovfoged Jakobsen havde ofte af Baronens maattet høre ilde for, at han ikke kunde faa fat paa de frække Tyveknægte, der drev deres Spil i Skoven, og særlig havde Baronens flere Gange paa en nærgaaende, spydig Maade hentydet til, at Skovfogden nok var ræd for Jens Dyrtyv. Disse Hentydninger saarede den ærekære unge Mand og æggede ham til fornyet Paapassenhed.

Væbnet med en toløbet Jagtbøsse, ladet med Rævehagl, gik Skovfogden hver Aften tillige med et Par haandfaste Karle, hver forsynet med en god Knortekæp, ud i Skoven for at lure Jens op. En Søndag Aften, da de havde ligget en Times Tid, hørtes en raslende Lyd, som naar et Menneske bryder igennem et Kråt. En stor, stærk Hund, som Skovfogden denne Aften havde taget med, sprang op og knurrede, men blev lynsnart tvungen til Tavshed. Det blev igen stille, og i lang Tid hørtes ingen anden Lyd end den, en enkelt Hare eller et andet letbenet Dyr foraarsagede ved at springe over det visne Løv.

Maanen tegnede med sine sølvhvide Straaler alle Haande eventyrlige Billeder paa Skovbunden, et enkelt lille Vinddrag bevægede nu og da de tørre Grene, hvorved et spredt Drys af visne Bladstumper faldt til Jorden med en død Vuggen.

Paa een Gang drøuede et Skud gennem Skoven.

I samme Nu var Skovfogden og Karlene paa Benene, og ved Hundens Hjælp kom de snart paa Spor efter Vildttyven; denne tog til Bens, men blev sinket af Hunden, der hvert Øjeblik satte Tænderne i hans Hase. Skovfogden og Karlene nærmede sig, Tyven vendte sig rask og slog med Bøssekolben til den rasende Hund, saa den med et gennemtrængende Hyl styrtede til Jorden, men i samme Øjeblik saa Tyven sig omringet af sine tre Forfølgere.

„Nu har vi dig, min gode Jens Dyrtyv!“ raabte Skovfogden sejersstolt.

Men den tiltalte gjorde i det samme en rask Svingning, saa det lykkedes ham at komme ud af Kredsen.

„Staa, eller jeg skyder!“ raabte Skovfogden og hævede Bøssen.

Men Tyven vedblev at løbe.

Da trykkede Skovfogden løs, og Tyven, der i det samme snublede over en Trærod, styrtede til Jorden med et jamrende Brøl.

„Det er lige godt ikke den rigtige Jens Dyrtyv,“ sagde den af Karlene, der først naaede den faldne.

„Aa, kære, gode Skovfoged Jakobsen, lad mig slippe for gammelt Kendskabs Skyld!“ bad Fangen med ynkelig Klynkestemme.

„Morten Jepsen . . .!“ udbrød Skovfogden rædselsslagen og havde nær tabt Bøssen.

„Ja, vi havde jo nok hørt noget om, at Morten ogsaa havde lidt med dette hersens at gøre,“ oplyste den anden Karl.

„Aa,“ klagede Morten, „Blodet render af mine Ben. Lad mig dog gaa! Jeg skal nok vide at godtgøre jer alle for det, hvis I vil lade mig slippe med dette og tie med det hele.“

Skovfogden kunde ikke faa et Ord frem; og det var, som de graa, maaneoplyste Bøgestammer dansede for hans Øjne.

„De sætter mig paa en haard Prøve, Morten Jepsen,“ udbrød han endelig. „Jeg kan ikke tie med dette. Men følg nu med hjem og faa Benene forbundne, saa faar vi overveje, hvad der er at gøre.“

Karlene trak af med Morten. Skovfogden og den skamslaaede Hund listede langsomt bagefter.

Mortens Saar blev eftersete. Strømpen paa det ene Ben var fuld af Blod, men Saaret var ikke farligt — et Par Hagl havde strejft Læggen og revet et ubetydeligt Stykke Kød med, det var det hele.

„Gud give, jeg ikke havde faaet fat paa Dem!“ ønskede Skovfogden.

Morten humpede af hjem.

I en urolig, kvalfuld Stemning gik Skovfogden frem og tilbage paa Gulvet den hele Nat. Han saa i Tankerne Ellen Kristines Rædsel og hørte hendes Bønner om Naade.

„Skal jeg da gøre hende ulykkelig? Skal jeg gøre mig selv ulykkelig ved en maaske alt for vidt dreven Samvittighedsfuldhed?“

I Time efter Time brødes Kærligheden med Samvittigheden i hans Bryst.

„Kan jeg forsvare for Gud og den Mand, i hvis Brød jeg staar, at give efter for egne fristende Interesser? Skal jeg vinde hendes Hengivenhed paa denne lumpne Maade? Og skal jeg tilkøbe mig en Tyvs Tak og Venskab ved en Tjenesteforsømmelse, der vil gnave min Samvittighed hele mit Liv?“

Tidlig den næste Morgen red han over til Godsejeren og meldte det foregaaede, men bad

tillige om en saa mild Medfart for Morten som mulig.

„Det er første Gang,“ stammede Skovfogden, „at jeg har fundet ham paa de Veje. Jeg kender Manden personlig, har kommet jævnlig i hans Hus og har altid syntes saa godt om — om —“

Men her hjalp desværre hverken Bøn eller Buk; Baronnen afviste al Tale om Eftergivenhed.

Endnu samme Dag blev Morten Jepsen fængslet, til Rædsel for hele Landsbyen. De gyseligste Rygter fløj med Svalefart fra den ene Kællingekrog til den anden, en Flok Drenge, der stod midt paa Gaden og drøftede Sagen med rystende Alvor, mente, at Morten mindst vilde blive hals-hugget.

Med skyndsomme Skridt fo'r Skovfogden gennem Byen og tog Vejen ad Købmandsgaarden til. Borgen kom farende ud.

„Hvordan i Alverdens Rige hænger alt dette sammen? . . . Her sidder det velsignede Pige-barn inde og græder og jamrer sig . . . min Sandten, om jeg kan forstaa et Ord af, hvad hun siger.“

Uden at svare fo'r Skovfogden ind i Stuen til Pigen, der sad og hulkede med Hovedet gemt i Forklædet.

„Kære Ellen Kristine, det gør mig saa inderlig ondt for Dem; men jeg kunde ikke andet . . .“

Borgen tog fat i Kraven paa ham og hivede ham om imod sig. „For Pokker! maa jeg da ikke faa Redelighed paa denne . . . denne Redelighed?“

Skovfogden maatte nu ud med hele Historien. Borgen lyttede med Øren, Øjne og Mund.

„Har jeg min Sandten aldrig hørt Mage i mine

Levedage! Er han dog ikke den mest nederdrægtige Tyverad, der kan gaa paa . . .“

Skovfogden gav ham et lønligt Puf og saa hen imod den ulykkelige Pige.

„Dog en forbistret Historie!“ vedblev Borgen og fo'r frem og tilbage i Stuen, pustende som en Smedebælg.

„Synes De, jeg kunde gøre andet?“

„Har jeg sagt, at De kunde gøre andet? Skulde jeg kanske ligge rolig i min Seng og se paa, at en Tyveknægt lister sig ind i min Stue ved Natte-tid og giver sig til at brække Laasen op paa mit Pengeskab? Skulde jeg kanske, dersom jeg kender Raden, rejse mig op i min Seng og sige: „Ah, er det dig, Per? . . . er det dig, Povl! — ja saa værsartig!“ Nej, min Ven, De har opfyldt Deres Skyldighed prompt! Ingen Persons Anseelse, ingen Fedterier!“

Skovfogden søgte at trøste Ellen Kristine.

Hun vendte sine taarefyldte Øjne bønlig op imod ham og spurgte, om han ikke kunde have sparet hendes Fader. Om han dog ikke i det mindste kunde hjælpe ham ud af Ulykken igen.

„Gud give, det stod i min Magt! Jeg kunde gøre alt, hvad det skulde være, for Deres Skyld!“

„Det velsignede Pigebarn!“ Borgen klemte noget vaadt fra Øjet. „Vi maa se at gøre noget; men her maa handles straks.“

Faa Minutter efter fo'r en Enspændervogn i flyvende Fart ud af Gaarden, op igennem Byen og ad Herregaarden til.

Borgen forstod udmærket at klare for sig, hvor han kom frem. Hans djærve Natur, der havde en god Del at gøre med en vis enfoldig, uafviselig Paatrængenhed, uden dog at være næsvis, gav hans Person et Præg af trohjertig Bravhed, der

sjældent undlod at gøre sin Virkning paa dem, han traadte under Øjne. I Dag var han imidlertid lidt uheldig, om det nu kom af, at han ikke tog Sagen med den fornødne Ro, som han talte saa meget om; Baronens vilde ikke høre et Ord om Mortens Frigivelse, og Borgens Besøg var nær endt med, at han var bleven kastet paa Døren.

Men næste Dag rullede Købmand Borgen nok saa frejdig ad Herregaarden til igen; han vilde ikke saadan lade sig hundse.

Baronen drog paa Smilebaandet, da det røde Maaneansigt lyste i Døren.

„Ja le De kun, Hr. Baron, det generer mig ikke det mindste,“ sagde Købmanden og vilde sætte sig i en Gyngestol, der imidlertid som alle andre Gyngestole i Verden var løs i Armleddene, hvorfor Borgen, efter en Del frugtesløst Arbejde med at faa passet alle de løse Tappe ind i deres tilsvarende Huller, foretrak at hvile sit Legeme i en holdbar, udstoppet Lænestol.

Og nu begyndte Forhandlingerne paa ny. Hvert Øjeblik hørte man Ordene „det velsignede Pige-barn“, „tage Livet af det velsignede Barn“ o. s. v., og hvad enten nu Baronens ædelige Hjerte løb af med ham, eller Borgen i Dag nyttede en ualmindelig stor Mængde Ro — vist er det, at Baronens til Slutning smilede og sagde: „Naa jaja, lad ham saa løbe for den Gang.“ Og Borgen blev da saa rørt, at han trykkede og rystede den ædelige Haand med al den Kraft, han ejede, og forsikrede, at Baronens var en honnet Mand, han skulde have den Fornøjelse at hjælpe ham til Gengæld, hvis han skulde komme i en eller anden Klemhærke.

Næste Dag slap Morten ud af Hullet, og dermed

var den Historie til Ende; men Morten bad en vis Person knuse og knække sig paa, at han skulde huske Skovfogden for hans Villighed.

Vaaren kom — den minderige Vaar 1848, det danske Folkelivs Løvspringstid.

Martsdagenes ildfulde Liv i Hovedstaden trængte sig ud paa Landet i større og større Ringe som Lydbølger efter en vældig Kanontorden. En vækkende Stemning gik igennem hele Folket, alle var rede til at yde deres Offer for det fælles Vel.

I Syd ulmede Oprørets Gløder; endelig brød Luen frem. Kong Frederik kaldte sine Gutter til Fanerne, Tusinder mødte frivillig.

Blandt de unge Mænd, der blev kaldte til Vaaben, var ogsaa Ole Mogensen i Ullerup. Da Lægdsmanden kom med Indkaldelsesordren til ham, spurgte Ole:

„Skal jeg i Krig?“

„Ja, du bliver vel ikke fri. Vilde du hellere blive hjemme?“

„Ja; jeg skulde giftes.“

„Det faar du vente med, til du kommer hjem igen.“

„Ja, det gør jeg nok saa.“

Da Ellen Kristine fik Tidende om Oles Indkaldelse, var det, som en jernhaard Ring blev løsnet fra hendes Hjerte; men hvem, der var harm, det var Morten Jepsen, han bandede Tyskerne ned i den hede Pøl, som hans Ønsker altid havde til Rede for hans særlige Venner. „Nu bliver Ole natyrligvis skydt, for han har jo ingen Kondervitter til at holde sig tilbage, Fæet, og saa ryger hele den Herlighed i Lyset.“

Skovfogden og Købmanden var sammen næsten hver Dag i denne urolige Tid. Borgen var Fyr og Flamme.

„Uh, de Tyskere, hvor de skulde have Klø! Og de faar Klø, det skal De faa at se. Vi skal banke dem, knuse dem, mase dem! Havde jeg bare ikke været saa tyk, som jeg er, saa skulde De have set Løjer!“

Han gjorde her nogle rædselsfulde Stød i Luftten med sine knyttede Næver og saa ud, som om han lige skulde til at mase en halv Snes Germaner.

Skovfogden tog Sagen med mere Ro; men bag hans satte Sindighed ulmede en dyb, harmblandet Ildhu, der kun længtes efter at faa Luft i Daad.

En Eftermiddag kom han op til Borgen. „Saa, nu har jeg faaet Sagen ordnet, i Morgen melder jeg mig i Krigsministeriet.“

„De gaar med som frivillig?“

„Ja, jeg skønner det som min Pligt at følge Fanen.“

„De er en Kernekarl, en Hædersmand! Vorherre være med Dem!“ Borgen slog Armene om ham. „Min Sandten om jeg ikke fulgte Dem, dersom jeg ikke havde den Mave! Men De kan stole paa, at jeg skal ikke ligge paa den lade Side herhjemme . . . Naa, det er ikke værdt, at vi staar her og smelter hen i Rørelser, det er Handlingens Tid, Skovfoged Jakobsen! Vort gamle, velsignede Fædreland trænger til vor Hjælp!“

De gav hinanden Haandslag til Afsked. I det samme rullede en Vogn frem for Døren.

„Naa, der er Morten, han skulde have en Slump med til Mølle for mig. Gaa nu ud og lad os se, hvordan han vil skabe sig; De har jo ikke talt

med ham siden den Dag, De gav ham de Par vel fortjente blaa Ærter i Skankerne.“

Da Morten fik Øje paa Skovfogden, blev han hvid i Ansigtet som en Melsæk og gav sig til at famle med Pisken og Tømmerne, som om han vilde sætte Hestene i Gang.

„Jeg vilde bare sige Dem Farvel, Morten Jepsen. I Morgen . . .“

„Jeg har ikke noget at snakke med Dem om. De har vist Dem som en rigtig Kæltring imod mig.“

„Hvad siger du, Morten?“ brølede Købmanden henne i Døren. „Har jeg ikke ti og tyve Gange forklaret dig, at Skovfogden kun gjorde sin Skyldighed?“

„De maa ikke tro . . .“ tog Skovfogden atter fat. Men Borgen, der imidlertid var kommen ud til Vognen, afbrød ham:

„Lad mig snakke alene med Fyren . . . Jeg vil bare sige dig een Ting, Morten Jepsen: Her staar en Hædersmand, hvis Støvlesnuder du ikke er værdig at kysse. I Morgen drager han i Kampen mod vort gamle Fædrelands Fjender. Synes du ikke, det er en Gerning, som han fortjener Honnør for? Er din Lever saa forhærdet, at du endnu i dette højtidelige Øjeblik, da han kanske staar her paa denne Stenbro for sidste Gang . . .“

„Han kunde lad't være at melde mig.“

„Hør, Morten, vil du gøre mig den Fornøjelse at gaa med indenfor lidt.“

„Nej, jeg skal til Mølle.“

„Gør mig ikke vred, Morten! Gør mig bare ikke knusende gal, for saa kunde det være, det gik ud over Procenterne!“

Morten tilkastede ham et ængsteligt Blik.

„Vil du nu øjeblikkelig ærlig og frivillig række

Skovfogden din Haand til Forlig og Venskab og lade alle disse nederdrægtige Hævntanker fare!“

Morten vred sig som en Orm, men stak omsider Skovfogden en Haand til et valent Farvel, hvorefter han skyndsomst satte Hestene i Fart.

„Morten er i Grunden ikke saa ond af sig,“ sagde Borgen; „men man skal gøre en Del Stads af ham.“

Skovfogden gik over for at sige Farvel til Ellen Kristine, fulgt af Købmanden, der dog foreløbig tog Vejen hen i Stalden for at se en ny Plag, Morten havde tilbyttet sig.

Pigen blev i høj Grad forbavset og urolig ved at høre, at Jakobsen vilde drage med i Krigen.

„De ser saa bleg ud, Ellen Kristine, det er nok ikke godt med Helbreden?“

„Nej, jeg har ikke været rask i lang Tid; men nu stunder Sommeren jo til, saa bliver det nok godt.“

„Ja gid der maatte komme en god, lys Sommer-tid for Dem og for os alle!“

„Jeg troede ikke, De havde gaaet med i Krigen.“

„Synes De, at jeg hellere skulde blive hjemme?“

„Nej — men . . .“

„De mener, at Krigen fører Død og Ulykke over saa mange. Ja, hvem ved, maaske ogsaa jeg skal give Landet mit Liv; men i saa Tilfælde er der næppe nogen, der vil savne mig.“

Hun slog Øjnene ned og aandede tungt.

En Stund stod han tavs og saa paa hende, som om han ventede et Ord, et lille Tegn, bare et eneste lille Blik, hvori der kunde ligge et Svar.

Paa een Gang tog han hendes Haand. „Husker De den Eftermiddag, da De sad derhenne og sang for mig? Det var den skønneste Dag, jeg har haft.“

Gang paa Gang har den Sang lydt i mine Øren, og den skal følge mig, hvor jeg gaar, den skal live mit Sind op, naar jeg færdes derovre mellem Fjender og fremmede. Og hvis Vorherre vil være mig god, saa jeg kommer hjem igen, saa haaber jeg, at jeg skal se Dem rask og glad som før og mangen god Gang faa Lejlighed til at høre Deres Sang.“

Hun vovede at se op paa ham og trykke hans Haand. Det var, som det gamle Ord „Mødes og skilles“ fandt et gribende Udtryk i dette Blik; aldrig havde han mødt hende som i dette Øjeblik, mødt hende i Kærlighedens og Forstaaelsens Inderlighed, aldrig havde hendes Øjne sagt ham saa tydelig som i denne Stund, at hun elskede ham over alt paa Jorden; men heller aldrig havde hendes Øjne hvilet med et saadant Udtryk af Sorg og Smerte paa ham.

De stod en Stund tavse. Skovfogeden havde lige et Ord paa Læben, et af disse smaa stammende Ord, der kan bygge et helt Livs Lykke; men saa kom den tykke Købmand brasende.

Klarere end nogen anden havde Borgen set, at der foregik en lønlig Brydning i Ellen Kristines Sjæl. Med den ham egne hjertelige Deltagelse havde han spurgt hende, hvad der var i Vejen, men hun havde slaaet det hen med, at hun var ikke rigtig rask.

En Dag kaldte han Morten ind til sig og spurgte: „Ved du, hvad Ellen Kristine fejler?“

Morten strøg sig om Næsen. „Næ, jeg ved ikke, at der er noget saad'n i Vejen; jeg tænker, hun

trænger bare til at faa noget mere at bruge Næverne til.“

„Brug Næverne til? Saa du synes ikke, hun bruger Næverne nok. Maa jeg spørge dig, Morten: Hvem brygger og bager i Gaarden, hvem vadsker og pudser, hvem malker og laver Mad? Er det ikke hende, der gør det saa at sige alt sammen? Og saa vilde du have, at hun skulde tage bedre fat endnu. Ja, hvor det ligner dig, Morten! Kunde du vinde fire Skilling ved det, saa klemte du gerne Sjælen ud af Livet paa hende.“

„Jeg siger jo aldrig et enstigt Ord til hende, hun gaar jo, ligesom hun vil.“

„Ja noget er der paa Færde, hvad det saa er; hun gaar her og hænger med Næbet som en krammet Graaspurv. Jeg vil bare sige dig i al Venskabelighed og uden Persons Anseelse, at du skal passe lidt paa at regulere dine Sager, min Ven, dersom der er noget, der pusler fra din Side.“

Morten druntede hjem med en vis indvendig Klemmelse. Skulde han have faaet Nys om Giftermaalsplanen? Lige meget — nu var der jo i hvert Fald lange Udsigter, inden Planen lod sig gennemføre.

Den almindelige Krigsstemning, der greb Folket, fik i mange Købstæder Luft ved Oprettelsen af frivillige Væbninger af ældre og yngre Borgere, der daglig holdtes i Øvelse for i paakommende Tilfælde at kunne føres imod Fjenden. Ogsaa paa Landet oprettedes hist og her Væbninger af gamle, udtjente Soldater, og det fortjener at indristes i Krigens Saga, at Købmand Borgen — efter en Del frugtesløse Opfordringer til Baronnen og andre Stormænd om at stille sig i Spidsen for en almindelig Folkerejsning i Fjældby Sogn — tog sin

gamle, rustne Dyrendal ned fra Væggen og udtalte med svulmende Pandearer, at nu tog han fat; Fjældbyerne elskede deres Gud og Konge og Fædreland lige saa højt som nogen anden Menighed i Verden, og de vilde ikke staa tilbage som nogle sande Krystere og Landsforrædere.

Ved nogle Gange at overvære Købstad-Borgervæbningens Øvelser fik Borgen, der virkelig havde en vis militær Sans, al fornøden Vejledning til Lædelsen af et Frikorps.

„Det giver sig alt sammen af sig selv,“ mente han, „naar man bare har en god Vilje.“

Og det var visselig med en vældig Mængde god Vilje, Borgen tog fat. Dag efter Dag fo'r han omkring i Sognet for at mane Krigsaanden frem bag Hvergarnsvestene. Hver Eftermiddag øvede han sig selv i Skydning, om Natten laa han og væltede sig i blodige Syner, der undertiden bragte ham til at fare op og gribe efter den nu skarp-slebne Sabel.

Paa en aftalt Dag mødte en Flok væbnede Mænd paa en aaben Plads ved Købmandsgaarden.

„Træd — an!“ brølede Borgen med dragen Sabel og saa meget streng ud.

Det var nogle højst ejendommelige Soldater. En var mødt i Stumptrøje og med lodden Kabuds, en anden i lang Frakke og med et vældigt Hareuldstaarn paa Hovedet, en var saa mager og løs i Leddene, at han knap kunde hænge sammen, en anden mødte med en saadan Velsignelse af Mave, at der ikke var Tale om at faa Midterpartiet indespærret bag en knappet Frakke; men en vis rank, knejsende Holdning havde de alle — Soldaten stak endnu i dem fra gammel Tid.

„Ret jer, Karle!“ vedblev Borgen og saa ned ad Rækken. „Tag Maven til Dem, Søren Jensen!“

„Jeg ka' itte faa trukket ham længere ing,“ svarede den tiltalte og lo. „De har jo selv en Smule Mave, Borgen, saa De ved nok . . .“

„Stille i Rækken! Nu har vi andet at tage vare end give hinanden Stikpiller.“

Og nu holdt Borgen følgende Tale:

„Danske Mænd, Brødre og Soldater! Vort Fædreland, gamle Danmark, er stedt i Krigens Nød og Fare. Tyskerne har overskredet gamle Tyras . . . overskredet Tyras gamle Vold. Danske Mænd! Gamle Danmark kan komme til at trænge til vor Arm, før vi venter det, derfor saa vil vi væbne og øve os . . .“

Han blev her afbrudt af Boddrengen, der kom løbende og raabte: „Søren Kludekræmmer vilde have for fire Skilling Snus, men jeg kan ikke hitte Daasen.“

Soldaterne, der med stor Opmærksomhed havde lyttet til Borgens Røst, brast i Latter, men Borgen langede Drengen et saa velment Øreklask, at han rullede hen ad Pladsen.

„Lømmel! Kommer han her springende med sine Afbrydelser. Kan du ikke begribe, din Idiot, at Snusdaasen staar bag ved den store Trantønde!“

Hvorefter han vedblev med mandig Ro:

„. . . væbne og øve os i Tide som honnette danske Mænd, der vil vove Liv og Blod for gamle Danmark og i paakommende Tilfælde, at de skulde komme — jeg mener disse nederdrægtige Karle derovre — da hjælpe til med en god Vilje at knække Arme og Ben paa dem og med Glæde og Udholdenhed kæmpe for gamle Dannebrog!“

Efter dette højtidelige Ophold begyndte endelig Øvelserne. En Flok Kærlinger og Børn havde

samlet sig paa Gaden og saa til med opspilede Øjne og Munde. Borgen fo'r fra den ene Ende af Rækken til den anden, hoppede snart for-, snart baglængs, rømmede sig og kommanderede. En Gang imellem tog han fejl, men saa rettede en af Soldaterne ham, og det hele gik atter glat en Stund.

Der blev øvet Geværgreb og Svingninger paa Stedet; men disse sidste vilde slet ikke gaa — en trak til højre, en anden til venstre, en tredje lige ud. Borgen var aabenbart ikke sin Opgave rigtig voksen, og det begyndte saa smaat at gaa op for ham, at den gode Vilje alligevel ikke var nok til at faa Gang i Tingene. Det var ogsaa, som Soldaterne selv havde en Følelse af, at det skortede paa den rette Myndighed, de gik hele Tiden og smaasnakkede under Øvelserne, tog sig en Gang imellem en Skraa eller snød Næsen, ja tillod sig til sidst alle mulige Friheder. Under en Svingning raabte Søren Jensen: „Hej du, Kristen derhenne, gak hjem og sig til Per, at han itte maa give Svinene Skraa, de skal ha' Ærter!“ Og en anden raabte: „Mads, vil du se, du kan skruppe af hjem og vande Kvæget!“

„Nej dette hersens bliver aldrig til noget,“ tog en lille tyk Gaardmand til Orde, „vi gaar bare og skaber os til Nar for Folk. Dersom Tyskerne skulde komme herover, saa gaar vi paa dem, som vi bedst kan, men dette her vil jeg for min Del itte være med til mere.“

De var alle enige med ham, og under Skæmt og Latter skiltes Flokken.

Borgen kom ikke til nogen i de første otte Dage, og Boddrengen fortalte senere, at det havde regnet med de ræddeligste Skældsord som „Bonde-

lømler“, „Tværdrivere“ og „Landsforrædere“ ned i Huset.

Købmanden genvandt dog snart Fatningen, og for at bøde lidt paa den Skam, han havde høstet i Stedet for Tak, kundgjorde han i Amtstidenden, at han modtog Gaver til Hæren i Sønderjylland. Denne Tanke slog saaledes igennem, at han i Løbet af en Uges Tid havde faaet indsamlet hele Læs af Dækkener, Uldstrømper, Trøjer og Skjorter, og nu vendte Lunet atter helt tilbage hos den brave Fædrelandsven.

Ovre i Sønderjylland bølgede Krudtrøg og varme Bloddampe over Slagmarkerne. Ved Bov havde de danske slaaet Oprørshæren paa Flugt; men Skarer af tyske Hærfolk havde myldret Slesvig-Holstenerne til Hjælp, og den lille danske Hær havde, efter Paaskedagens rædselsfulde Kampe ved Dannevirke og Slesvig, maattet trække sig tilbage til Als.

Skovfoged Jakobsen havde modtaget Ilddaaben med Ro og Djærvhed. Kærligheden til Fædrelandet og Troen paa Rettens og Sandhedens Sejr opglødede hans Blod og gjorde hans Muskler stærke; men naar han i de knapt tilmaalte Hviletimer lod sin Tanke glide tilbage over de kæmpende Skarer, hvor Fanerne viftede, hvor Hestene stejlede, hvor Geværskuddene blinkede mellem Røgskyerne, og hvor døende Stridsfæller segnede med hvide, fordrejede Øjne, da steg en lille fager Pigeskikkelse frem som en Fredens Engel midt i Synernes Uhygge. Og naar Dagens Bulder genlød for ham i Drømme, da opløste de vilde Krigstoner sig i en

mild og liflig Pigesang, der bar ham ind i en underfuld Verden, hvor alt var Lys og Lykke.

Hvor fortrød han ikke ofte, at han ikke havde sagt hende rent ud, hvad der saa længe havde fyldt hans Sind! En nagende Uvished, der Dag for Dag voksede med hans Kærlighed, klemte sig stærkere og stærkere ind i hans Tænkerækker. Maaske hun, naar alt kom til alt, havde sine Tanker henvendt paa en anden. Og hvo vidste det — maaske skulde han segne paa Valpladsen og tage sin Kærligheds Løndom med i Graven. Nej — Gud vilde væve ham en Sejersskjorte, føre ham tilbage til Hjemmet og lægge Ellen Kristine i hans Arme.

Ved et af de Udfald, som den danske Hær gjorde fra Als mod Tyskerne paa den anden Side af Sundet, blev han let saaret i den venstre Arm og maatte i nogle Dage holde sig i Stilhed i sit Kvarter. Indbildningskraften arbejdede i hans Hoved Nat og Dag, lyse Billeder drog frem for hans Øjne; endelig fik han Pen og Papir frem, og Tankerne formede sig til varme, farverige Skildringer af al Hjertets løndomsbundne Længsel og Haab.

Netop som han endte Brevet, kom en Del Fæller væltende ind ad Døren, satte Vaabnene fra sig og smed sig støjende hen over Bænke og Borde. Snart blandedes Sang og Raab med Puncheglassenes Klang; det gjaldt at nyde den korte Frist, maaske vilde Hornet om faa Minutter kalde dem til ny Kamp og Møje.

Skovfogden forseglede Brevet og bad en Krigsbroder om at bære det hen paa Posthuset.

Karlen stod en Stund og stavede paa Udskriften.
„Hæ . . . æ!“

„Hvad er det?“

„Det er nok til Mortens Ellen Kristine.“

„Ja — kender du hende?“

„Ja, jeg gør.“

„Er du der fra Sognet?“

„Næ, jeg er ikke, men ad . . . lige godt . . .“

„Er du i Slægt med hende?“

„Næ, jeg er ikke.“

„Hvorfra kender du hende da?“

„Jo, det var lige ved, at jeg skulde gif : . . nej, jeg vil ligegodt itte sige det — he he!“

Skovfogden blev bleg og kørte Karlen ind i en Hvirvel af Spørgsmaal; men det var ikke muligt i Øjeblikket at faa pumpet mere ud af det tykke røde Hoved, og da Skovfogden til sidst lagde sin Haand paa hans Aksel og bad ham indstændig om lidt nærmere Forklaring, tog Karlen til at rive sig i den fede Nakke og sagde smaagrinende: „Jeg maa itte snakke om det for Morten.“

„Aa det er hen i Vejret med alt dit Vrøvl.“

„Næ, det er ikke; men det kan gerne være, at det itte bliver til noget ilel.“

„Jaja; det er meget imod min Vilje, at du har faaet Nys om mit Skriveri; men hvordan det saa gaar med det hele, haaber jeg, at du som en ærlig Vaabenbroder vil tie med, hvad du ved.“

„Ja, jeg skal itte sige det til nogen.“

Dermed listede Karlen af med det Frierbrev, der var tiltænkt hans egen trolovede.

At Ellen Kristine havde magtet at udholde mange Maaneders stærke Sjælekampe uden at falde sammen, skyldtes alene hendes inderlige Barnetro og den deraf udsprungne sejge Taalmodighed; men nu syntes det, som hendes Kræfter var i Færd med at slippe op; hendes Helbred svækkedes, og hendes .

Hænder mægtede ikke mere at udføre det vanlige Arbejde.

Hver Gang hun tog Skovfogdens Brev frem, gik der en krampagtig Skælven igennem hendes Legeme, og dog kunde hun ikke lade være at læse og atter læse det. Hvad hjalp det, at hendes Hjerte fuldt ud sagde Ja til den Kærlighed, der steg hende i Møde fra det tæt skrevne Ark? Et hjerteløst Nej stod dog som en uigennemtrængelig Mur mellem hende og den unge, djærve Kriger. Hun vidste, at hendes Fader nærede et uslukkeligt Had til Skovfogden; desuden havde hun givet Løfte om at gifte sig med Ole, hvis han vendte tilbage fra Krigen.

Alt Haab syntes at være bristet, og hun havde ogsaa for længe siden skrevet til Skovfogden, at hendes Haand alt var bunden ved Ægteskabsløfte, og at han derfor maatte se at glemme hende. Men uagtet hun saaledes havde sagt ham sit tunge Farvel, gik der aldrig nogen Dag, uden at hun samlede hele sin brændende Kærlighed om hans Navn og bad Gud om at spare hans Liv.

I Høsttiden faldt hun i en stærk Nervefeber, der holdt hende fængslet til Lejet i mange Uger. Borgen sad ved hendes Seng saa at sige Nat og Dag, trøstede paa sin jævne, ærlige Maade, gav hende Draaber og bragte hende Vin og Appelsiner.

Morten arbejdede travlt i Marken fra Morgen til Aften. Kun en Gang imellem, naar han kom hjem for at faa fyldt det tømte Ølanker eller for at hente et Knippe Halmbaand, kom han ind og saa til den syge; men hans Besøg var kun lidet oplivende for denne; altid knurrede og bed han om sig; saa var Sæden for vaad til at bindes, saa var Kernen blæst af Vipperne, saa havde Køerne

rykket sig løse og var bisset Pokker i Vold. Ofte klagede han over „det forbandede Uheld“, at hun skulde gaa hen og blive syg lige til Høstens Tid. Nu gik Pigen og Huskonen der og gjorde lige, hvad de syntes: Smørret blev klinet i fingertykke Lag paa Maden, Puddersukker og Kaffe smeltede bort Pund efter Pund; han gik den visse Undergang i Møde, han var nu vis paa, at han snart kom til at gaa med Posen og Kæppen.

Naar Borgen var til Stede, faldt der gerne et eller andet Kraftord, der slog Laas for Klagerne. Saa listede Morten af.

Med kolde Svedperler paa sin Pande sad Borgen en hed Septemberdag ved Sygesengen. Pigens Sygdom saa faretruende ud, og for første Gang faldt den Tanke ham ind, at hun maaske snart skulde lukke sine Øjne. Han gik stille hen til det aabne Vindue og hviskede nogle Ord op i den sollyse Luft.

„Tak!“ stønnede hun og rakte sin Haand frem. „Jeg vilde saa gerne selv . . . men jeg kan jo ikke . . .“

„Du kære, velsignede Barn! Lig du bare rolig, jeg skal nok klare det med Vorherre. Du skal se, vi skal snart faa dig paa Benene igen. Vil du ikke have en Bid Brød og et Glas Vin, min søde Pige?“

„Nej Tak, men lidt Vand.“

„Vand, Vand! — hvad skal det evige Vandpjat blive til? Du maa se at faa noget for Tanden, at du kan faa nogle Kræfter.“

Det gik godt fremad i de følgende Dage; men nu fandt hun paa at ville skifte Seng hvert Øjeblik; Sengklæderne blev hende stadig for varme. Saa maatte Borgen bære hende i et Tæppe fra det ene Leje til det andet, og hver Gang Flytningen

var endt, rakte hun ham Haanden: „Tak! De er dog saa god ved mig.“

„Ja, det er jeg,“ kunde han svare, „hvis jeg sagde andet, saa var det Løgn; men jeg er ikke nær god nok, for du er en Engel, lille Ellen Kristine, en ren Guds Engel.“

Borgen mærkede lidt efter lidt, hvorledes hans Kærlighed til Pigen skiftede Natur. Hidtil havde han elsket hende, som man elsker et Barn; men nu opkom der af og til Tanker hos ham, der havde noget løndomsfuldt tryllende ved sig.

„Du ligner din Mor, Ellen Kristine!“ udbrød han en Dag, da han længe havde set paa hende med et tankefuldt Blik. „Aa, hvor du ligner din Mor! Jeg har først rigtig kunnet se det i den sidste Tid.“

Pigen lod sig forstaa med, at hun godt vidste, at han en Gang havde holdt af hendes Moder. Hun havde vist ogsaa været værd at holde af. Gid hun levede endnu!

Borgen sukkede dybt. „Ja—ja! Men Gud være lovet, at du lever!“ Han strøg hendes Kind blødt. „Du er det eneste, jeg har at leve for, det eneste i Verden, jeg bryder mig om; men jeg tror ogsaa, du forstaar mig. Vorherre være med dig, min egen lille Ven!“

Hæertoget var endt. Den 13. September havde Kong Frederik mønstret den alsiske Hærstyrke paa Kettinge Mark, og den 18. det nørrejydske Hærkorps paa Lerbæk Mark. Med stormende Jubel havde de djærve Jenser her i mægtigt, mangetusindtunget Kor gentaget Kongens Ord: „Det skal ej ske!“ Aanden, som havde fylket dem til Kamp

for Fædrelandet, tog her et hjertevarmt Løfte af Tusinder og atter Tusinder — et Løfte, der senere trofast blev indfriet.

En Del Soldater var allerede komne hjem, og flere kom Dag for Dag; men Skovfoged Jakobsen blev borte.

Morten fik at vide i Købstaden, at Ole Mogensen heldig var vendt tilbage, og allerede næste Dag jollede han af til Ullerup for at genoptage de i sin Tid saa skammelig afbrudte Forhandlinger.

Da han havde snakket en Stund med Ole om Krigens Ødelæggelser, særlig om de mange dejlige Heste, der var „blevet skydt“, og de uhyre Pengesummer, der var gaaet op i Krudtrøg, spurgte han lidt ængstelig:

„Ja du husker vel nok vor Aftale om Ellen Kristine?“

„Hæ ja, jeg husker det jo nok; men det er vist bedst, at han — Skovfogden — faar hende.“

„Skovfogden? Skovfoged Jakobsen?“

„Ja.“

„Hvordan kan du hitte paa det? Hvor kender du den Æsel fra?“

„Nej, han er ingen Æsel. For det er ham, jeg kan takke for, at jeg er kommen levendes hjem.“

Nu fortalte Ole paa sin enfoldige, trohjertige Maade: „Det var den Gang, at vi laa derovre. Saa siger han en Dag til mig: „Ja, du skal nok ha' Ellen Kristine,“ siger han; „men du skal love mig, at du vil være god ved hende, for hun er en god Pige . . .“

„Sa'e han det?“

„Ja det sa'e han. Og saa sa'e han, at jeg skulde sige til dig, hvis at det var, at han itte selv kom hjem mere, at han havde gjort mere af Ellen Kristine end af noget andet Menneske paa Jorden, og

at han havde en haard Strid med sig selv, den Gang at han meldte dig.“

„Sa'e han det?“

„Ja, det sa'e han. Jeg ved ikke, hvad han mente med det om at melde dig; men det er nu ogsaa lige fedt.“

„Aa, det var ingenting . . . men hvordan hængte det sammen med det, du sa'e, at han havde frelst dit Liv?“

„Jo saa var det en Dag, at vi var i Slag. Saa siger han til mig, den Gang at vi rykkede ud: „Dette slipper jeg vist næppe fra, for jeg kan ikke tro, Vorherre han vil lade mig leve, naar han har indrettet det saadan, at Ellen Kristine hun har givet en anden sit Ord,“ siger han. Saa kom vi ind paa Livet af Tyskerne, og det var grovt, hvor vi kløede dem; men saa lige med eet kommer der en Afdeling tyske Hestfolk og hugger ind paa os, og saa maatte vi rende et Stykke tilbage; men saa raabte Skovfogden: „Holdt, Kammerater, den anden Vej!“ og saa gjorde han og nogle flere omkring og gav sig til at fyre løs igen; men saa blev Tyskerne rent tossede og gik paa os, ligesom de vilde mase os ned alle sammen. Vi blev drevet ud i en stor Mose, hvor vi maatte springe fra den ene Tue til den anden, og der var mange, der sank ned i Mudderet og aldrig kom op mere. Kuglerne pev om Ørerne paa os, somme af dem slog ned i Pladderet, saa det sprøjtede op i Øjnene paa os. Jeg smed Bøssen for at komme raskere af Sted; men saa var jeg saa uheldig, da jeg skulde springe over paa en Tue, at mit ene Ben gled ud, saa jeg styrtede lige bardus ud i en Tørvegrav, der var fuld af Pladder. Uh, hvor jeg blev hed om Ørerne! Jo værre jeg avlede, jo dybere sank jeg ned. Jeg raabte og skreg om

Hjælp, men der var ingen, der havde Tid til at se til den Side, hvor jeg var. Til sidst sank jeg i lige til Kværken. „Saa, nu er du færdig,“ tænkte jeg; men lige i det samme kommer Skovfogden rendende uden om Graven, og jeg raaber af alle Livsens Kræfter: „Aa hjælp mig, hjælp mig!“ Saa standser han og staar lidt og ser paa mig, ligesom han tænkte paa noget; men saa siger han: „Din Død kunde maaske blive min Lykke; men om jeg saa skal sætte mit eget Liv i Vove, saa skal du frelses.“ Og dermed lod han sig glide ned i Graven og arbejdede sig saa langt ud, at han kunde naa mig med Bøssen. Jeg fik ogsaa godt nok fat i den; men jo mere jeg trak, jo længere hev jeg ham ud, . . . ja, Gud Fader maa vide, hvordan vi alkede omkring; men vi arbejdede da saa længe, til vi slap op begge to. Og saa rendte jeg; jeg tænkte bare paa at slippe væk; men saa noget efter, da jeg vendte mig om, saa ser jeg Skovfogden staa og hugges med et Par tyske Dragoner ved et Gærde, men saa kommer der en tredje rendende og sætter ham sin Sabel lige igennem Livet, saa han skvat. Og siden har jeg ikke set noget til ham.“

Morten havde lyttet til med Mundvandet drivende ned over Hagen, alt mens Ole fortalte.

„Det var lige godt pænt gjort af Skovfogden; det havde du knapt gjort imod ham.“

„Næ jeg havde ikke; men lige godt — nu kan du lade ham faa Ellen Kristine for 'et, hvis at det er, at han kommer hjem mere; det er det eneste, jeg kan fornøje ham med til Gengæld.“

Ikke om han saa vilde krybe paa sine Knæer, lovede Morten; de havde en Gang gjort deres Aftale, og nu skulde Ole ikke smøge sig fra sit Ord.

„Jeg vil heller ikke smøge mig fra 'et; men lige godt . . .“

„Ja her er ikke noget at komferere om, nu gør vi Alvor af Sagen, for nu er der snakket længe nok om den Ting.“

Ole blev ved at gøre Indvendinger; men da Morten til sidst truede med at lade ham indkalde, hvis han ikke holdt sit Løfte, faldt den enfoldige Karl til Føje.

„Men kanske slet ikke hun vil ha' mig,“ indvendte han endnu.

„Ha' dig? Hun har selv givet mig sit Ord paa 'et.“

„Har hun?“ Der gik et Smil over Oles røde Aasyn.

De nærmere Omstændigheder ved Brylluppet blev nu drøftede. Morten lovede at skaffe Kongebrev, men Ole maatte paatage sig at udrede alle Udgifter.

Samtidig med, at Morten havde travlt med at faa sin Datters Lykke grundig jordfæstet under Oles Pengedynger, udrugedes i Købmand Borgens Hjerne andre Planer, der vilde have forbavset Morten grumme meget, om han havde kendt dem. Efter Ellen Kristines Sygdom var Borgens Forhold til hende blevet helt forandret, idet han nu ikke længer holdt hende for et umyndigt Barn, men for en voksen, fuldmoden Kvinde, med Moderens hele Ynde og trofaste Væsen. Hans første Kærligheds Minder rejste sig i al deres manende Styrke og slog Kreds om den unge, fagre Mø. Han var endnu en Mand i sin kraftigste Alder, sund paa Sjæl og Legeme, — hvorfor i Alverden skulde han

dog ikke aabne sin Dør for den Lykke, der nu syntes at ville gæste ham?

En Eftermiddag sad han hjemme i sin Dagligstue og saa vidunderlige Syner. Tankerne havde travlt med at rydde alle Stuerne og pynte op med nyt Vægpapir, ny Møbler og Gardiner. Fjong, min Sandten! Alt nyt og fint! Ellen Kristine vimsede om med røde Kinder og Smil i Hagegruben, han selv kom hvert Øjeblik ind for at omfavne hende, — hele hans tørre, søgne Ungkarleliv forsvandt i ægteskabelig Lykke.

Da bankede det paa Døren, og hvo træder ind? — Skovfoged Jakobsen!

„Menneske! Hvor kommer De fra?“

Skovfogden fortalte, at han under en Fægtning i en Mose var bleven saaret i Hoften. Han havde da ligget som død, indtil Fjenden var draget bort, hvorefter han havde slæbt sig hen til en Bondegård, o. s. v. o. s. v. Først nu, efter to Maaneders Forløb, var han bleven rask nok til at kunne rejse hjem.

„Stakkels Menneske! Har De Men af Saaret?“

„Ja, jeg maa gaa ved en Stok, som De ser, og bliver vel aldrig rask i Benet som før.“

„Herre Gud! Jeg syntes nok, De saa mig saa modfalden ud.“

Skovfogden spurgte, om Ellen Kristine var bleven gift.

„Gift? Nej det er hun dog ikke — endnu. Men siden det er Dem, saa kan jeg gerne sige Dem, at hun er saad'n — saad'n lidt paa Vej til det.“

„Det ved jeg.“

„Aa, De er en Rad! De har allerede regnet den ud.“

Senere, da Skovfogden var kommen udenfor og

skulde til at sige Farvel, spurgte han, om Borgen kendte noget til den Karl, hun skulde giftes med.

Købmandens Mund tog Form som et Hul i en Stærkasse. „Karl?“

„Ja! Jeg kan da ikke vide, om De og Ole Mogensen har haft noget Kendskab til hinanden tidligere.“

„Ole Mogensen . . .?“

„Ja, Ole Mogensen fra Ullerup.“

„Jeg vil være et Asen, om jeg forstaar et eneste Ord.“

Nu fortalte Skovfogden alt, hvad han vidste om Sagen, uden dog at omtale sit eget Frieri.

Borgens Aasyn udtrykte den mest gabende Forbavselse. Øjnene, Næseborene, Munden — alt gabede.

„Hør, Skovfoged Jakobsen, jeg har altid regnet Dem for en fornuftig Mand, og aldrig kunde det falde mig ind, at De vilde rende omkring med saadan en idiotisk Vrøvlehistorie. Han er jo tosset, den Mole Aa . . . Ole Aagesen, eller hvad det var, De kaldte ham, han er jo en ren, topmaalt Ærke-Idiot. Hils ham venskabelig fra mig og sig ham, at det er Løgn hvert eneste Ord, han har gaaet og fyldt Dem med, den Torske . . . f . . . flynder!“

„Nej, det er desværre ikke Løgn. Gid det var!“

„Hvad! er det ikke Løgn?“

„Nej, det er kun alt for sandt. Jeg troede, De vidste det hele, jeg ved det; jeg har det fra Ellen Kristine selv. Vil De nu tro mig?“

Paa ingen mulig Maade vilde Borgen tro ham, ikke et eneste Ord vilde han tro. Det hele var en nederdrægtig Røverhistorie, opfunden af Tosser og onde Mennesker, eller ogsaa havde Skovfogden

drømt det hele, da han laa derovre og var tosset i Hovedet af Febervildelse.

Men nu dukkede et Minde fra hin Jagtdag op i Borgens Hoved.

„Jeg skulde dog vel aldrig tro, at Morten er saadan en nederdrægtig lun Rævepels, at han er i Værk med at handle hende bort bag min Ryg!“

Han fo'r med et oprørt Sinds hele stundesløse Uro om i Boden og Stuen. Hvis han ikke havde været ene hjemme, havde han øjeblikkelig styret Gangen over efter Asketræerne for at søge Ræven i dens Hule. Heldigvis fik han Øje paa Ellen Kristine, idet hun kom ud til Havebrønden for at drage en Spand Vand op.

„Hej, du der! Kom lidt!“

Hun saa rødøjet og forgrædt ud; der var kun faa Dage til hendes Bryllup, Kongebrevet var løst, alt var i Orden.

Borgen blev rasende. Pigen græd og bad, at han ikke maatte være vred paa hende, fordi hun ikke havde klaget sin Nød for ham.

„Bliv her, til jeg kommer tilbage!“

Paa Vejen op til Gaarden søgte han at kølne sit hede Blod med en Sjat koldt Vand. „Forløb dig nu ikke, Adolf! Bare rolig, bare ta' den med Ro!“

Morten, der sad i god Mag ved Bordenden og pillede en Suleskank, blev hed om Ørerne, da han saa Borgens røde, af Ophidselse aarespændte Ansigt.

„Velbekomme, naar du faar spist!“ tog Borgen fat. „Jeg hører, du er ved at sælge Ellen Kristine. Sig mig en Gang, Morten Jepsen, hvor meget har man budt dig?“

Morten var bleven inderlig tyk i Hovedet; men

Tykheden slog over i Ærgrelse, og Ærgrelsen skummede over i Hidsighed.

„Hvad kommer det dig ved? Har jeg ikke Lov at gøre ved min egen Datter, hvad jeg vil?“

„Hør nu en Gang, Morten . . . nu ingen Afbrydelser! — ingen Vindbøjtelstreger her! Har jeg kanske ikke Lov at sige min Mening? Har vi ikke Ytringsfrihed her i Landet?“

Og nu nyttede Borgen sin ved Grundloven hjemlede Ytringsfrihed saa grundig, at Morten snart opgav Suleskanken og tog til at lette paa sig for at komme ud.

„Nej holdt, Morten, bliv nu siddende lidt og lad os faa snakket ud,“ bad Købmanden og stillede sig i Vejen for ham.

Den ulykkelige Mand blev trykket og æltet som en Klat Dejj mellem et Par stærke Bagernæver; hele hans Syndeliste for mange Aar tilbage blev oprullet i en sjælden klar Anskuelighed; men ingen af alle hans nederdrægtige Handlinger kunde dog stilles ved Siden af denne sidste.

„Du vil rent ud sælge hende, du vil som en anden Slavehandler skille dig af med det velsignede Pigebarn for Penges Skyld!“

Nu forstod han, hvorfor hun havde gaaet her og hængt med Næbet, og nu forstod han Grunden til, at hun havde ligget her i Uger og hivet paa Grænsen mellem Liv og Død. Vidste Morten, at han havde været i Færd med at grave Graven for sit eget Barn? Jojo, det vilde blive en nydelig Velsignelse, Præsten skulde lyse i Gud Faders, Søns og Hellig-Aands Navn over hende paa hendes Bryllupsdag — nydelig! Den vilde komme til at lyde liflig som tre Skuffer Jord paa en Ligkiste . . .

„Gud fri os naadig og vel, Morten Jepsen, hvad er det, du har for med det uskyldige Barn?“

Morten vred sig som en Sjæl i Skærsilden; en lønlig Følelse af, at Borgen i Grunden havde Ret til at tale i dette dundrende Dommersprog, gjorde Luerne saa meget hedere.

„Se saa!“ endte Borgen. „Nu kan du fundere lidt paa mine Ord til i Morgen, saa kommer jeg op og ser til dig igen.“

Meget rigtig, Borgen mødte igen næste Dag. Morten var oppe paa Loftet og vilde ikke komme ned; men Købmanden arbejdede sig op ad Trappen og gav sig til at dundre løs, saa snart han havde faaet Hovedet oven for Hullet.

„Jeg hører, du har overfuset det stakkels Barn for de Par Ord, jeg sagde dig i Gaar.“

Hvad havde hun gjort, maatte han spørge. Ikke et Ord havde hun nævnt til ham om den paa-tænkte Sammenkobling . . . hele Historien skrev sig fra Idioten selv derovre i Uglerup — ham kunde han rejse over til og overfuse; men Pige-barnet skulde han lade være i Fred.

„Og hvad Grund har du, Morten . . . sig mig ærlig og redelig, hvad Grund har du til at skabe dig gal, fordi jeg i al Rolighed og Venskabelighed gør dig opmærksom paa den Nederdrægtighed, du viser mod dit eget Kød og Blod?“

Morten fik igen det glatte Lag, men rystede Kuglerne af sig i Havren, som han var i Færd med at kaste.

Jeg maa tage ham med et Fif, tænkte Borgen. „Husker du, Morten, at du er i min Gæld?“

Ja, det huskede han godt.

„Og husker du, hvor mange pCt. Obligationen lyder paa?“

Morten rettede sig og saa ængstelig til ham. „Ja det husker jeg ogsaa godt; men du har en Gang lovet mig, at du ikke vilde tage mere end 4.“

„Skal vi tilføje „paa Vilkaar“, Morten? „Paa Vilkaar!“ Nemlig, at du opførte dig som en honnet Mand imod mig og ikke hundsede mig og foragtede mine Ord.“

„Ja dette her med Tøsen bliver nu itte and'ledes.“

„Godt! — vil du saa inden otte Dage betale mig mine fem tusinde Rigsdaler! Du ved, at jeg kan opsige dem med otte Dages Varsel.“

„Det er da itte din Mening?“ Han mærkede, hvor Blodet tog til at koge for Ørerne.

„I Dag otte Dage udbetaler du mig fem tusinde Rigsbankdaler paa eet Bræt, eller jeg lader Gaarden sælge for dig.“

Morten tyggede lidt paa det om at lade Gaarden sælge; men han lod sig dog ikke kyse af denne tomme Trusel.

„Aa man render vel ikke saa let hen og sælger en anden Mands Gaard. Men skal det være galt, saa lad det være galt for Alvor. Førstend jeg skulde give efter i dette her, vil jeg gøre Udveje og skaffe Pengene og kaste dig dem i Hovedet, om jeg ogsaa selv skal rende fra det hele bagefter.“

Borgen begyndte at spille paa kærlige Streng. Kunde Morten da ikke forstaa, at det ikke var hans Mening saadan at klæde ham af lige til Skjorten? Havde den Tanke da aldrig lysnet i hans tykke Hoved, at disse fem Tusinde skulde staa hen til det velsignede Pigebarn, til hun en Gang skulde giftes, at sige, naar det blev . . . naar det blev . . . en honnet Mand . . . en dannet og honnet Mand og ikke saadan en Bøffel som ham derovre i Uglebølle?

„Hm, hvad æ . . hvad æ . .?“

„Ja „hvad æ . . hvad æ . .?“ Du ved meget godt, Morten, at det Pigebarn altid har været min

Øjesten, og at jeg altid har taget mig af hende, som hun kunde være min egen. Men det vil jeg sige dig — og det er mit fulde, ramme Alvor — at dersom du sælger hende til Prangeren derovre imod hendes egen Vilje, saa skal du komme til at betale mig Pengene tilbage hver Skilling, naar jeg en Gang kræver dem, og du skal prompt komme til at svare mig de fulde 5 pCt., som Obligationen lyder paa, indtil Opsigelse sker.“

Morten havde aldrig været i en pinligere Knibe.

Paa den ene Side vinkede i daarende Trylle-glans Ole Mogensens Gaard med sin grundmurede Staldlænge, med sine fede, vraltende Kreaturer og sine 12 Tdr. 3 Skp. Hartkorn „og lidt til,“ paa den anden Side blinkede fem Tusinde blanke Dalere samt Fred og Venskab med den rædsomme Købmand. Hvad skulde han gøre? Valgte han det første, saa var han et ulykkeligt Menneske; han fik aldrig Fred nogen Time for Borgen. Og valgte han det sidste . . . nej, nej, saadan en Gaard tilbød sig aldrig mere. Saa heller sælge Kassen her og rejse Pokker i Vold fra det gruelige Menneske.

Den til Brylluppet fastsatte Dag oprandt, og endnu havde Borgen ikke Sagen paa det rene; men han troede dog, at Morten var saa vidt omstemt, at der kun tiltrængtes endnu et Par velvalgte Ord for at faa gjort det helt af med ham.

Tidlig om Morgenens gik han over i Gaarden for at slaa det sidste Slag. Morten sad ved Bordet og drak Kaffe, Ellen Kristine gik ude i Køkkenet og græd.

„Godmorgen!“ hilste Borgen. „Ja jeg har egentlig daarlig Tid . . . jeg skulde maale 17 Potter Sirup af til Mølleren; men jeg syntes dog, jeg skulde herover for at høre, hvordan Vejrglasset staar.“

„Det staar, som det plejer.“

„Hvad vil det sige, Morten?“

„Det vil sige, at det bliver, som jeg har afgjort. Til Middag kommer Ole, og saa kører jeg for Brudefolkene til Kirke — det er det hele.“

„Morten, Morten!“ lød det mellem Købmandens Tænder.

Morten rykkede sig hen i Krogen ved Hjørneskabet. Borgen gik og smaasnakkede med sig selv: „Rolig . . bare rolig!“ — tog en Stol og satte sig ved Bordet tæt ved Morten, knappede Vesten op foroven og hev i Halsklædet som for at give Struben friere Spillerum, hvorefter han satte i:

„Jeg vil tale et fornuftigt Ord under fire Øjne med dig, Morten. Vi skal en Gang have Redelighed paa, hvem der er Pigens Formynder, du eller jeg. Nu vil vi begynde med Begyndelsen, og den ligger mange Aar tilbage i Tiden . . . ja det nytter ikke, du vrider dig, for du skal have hele Historien, som den er tilgaaet. Jeg husker den, som den kunde være sket i dette Aar. Vi var den Gang unge, Morten, og vi var Venner, skønt du var en rig Gaardmandssøn og jeg en fattig Krambodsvend, der knapt ejede Skjorten paa Kroppen. Du var gode Venner med en fattig Pige, jeg med en rig Pige — det var omvendt Reguladetri. Jeg havde ikke taget efter Mønten, skønt jeg maatte være et Fjols, om jeg foragtede den; jeg havde taget efter Pigens og mit eget Hjertelag, og jeg var det lykkeligste Menneske paa Jorden. Men hvad sker? Jeg gaar en Dag hen og fornærmer hendes Fader, for jeg var et Brushoved, der ingenting taalte. Og hvad blev Følgen? Det blev den, at han sagde: „Stop med Kæresterierne!“ Hun blev ulykkelig, og jeg blev ulykkelig; men vi havde dog begge Haab om, at det skulde klare op i Vejret. Jeg for-

talte dig det hele, og du trøstede mig og snakkede godt for mig.“

Morten vred sig urolig paa Bænken.

„Ja, vi har langt til Enden, Morten. Det er kære gamle Minder fra vor Ungdom . . . Husker du saa, hvordan du som en nederdrægtig Rævepels og Forræder gav din egen Kæreste Adjøs og langede Labben ud efter min — nej ikke efter hende, men efter hendes Gaard, hendes Penge? Og husker du saa, hvor slimet du fik indsmigret dig hos den gamle? Du fik Pigen og Gaarden, og jeg fik Lamperøg. Ja, ikke sandt, det var et fint Ven-skab, det? Men sig mig nu, Morten, hvad Lykke har du saa høstet efter denne Udsæd? Har der ikke hvilet en Forbandelse over dit Liv, siden du satte din Fod i denne Gaard? Du har arbejdet, du har slidt og slæbt som en Plovhest, men har du nogen Sinde kendt Arbejdets Lykke og Hvilens Velsignelse? Har du ikke været opfyldt af Ængstelse for Brødet, skønt du sad i Velstand op over Ørerne? Har du ikke set Skæbnens onde Værk i ethvert lille Uheld? Har din nærige Aand ikke stirret Dag og Nat med griske Øjne efter Penge, Penge, **Penge** . . .?“

„Hør, lad os nu . . .“

„Nej, du skal have hele Biografien, min Ven. Værs'god! . . . Saa længe din salig Kone levede — Gud glæde hendes Sjæl i sin Himmel! — da havde du hende at plage med dine Hyl, og naar hun ikke vilde høre paa dig, saa blev du ondsksfuld og overfusede hende. Hvor mange ulykkelige Timer havde hun ikke i dette Hus, indtil hun blev udløst af Pinen?“

Morten tørrede et Par kolde Vandperler af Panden.

„Og nu“ — vedblev Købmanden — „er du

ved at tage Livet af hendes Datter med! Ja hvorfor skulde du ogsaa gøre Forskel? Og dog er der den store Forskel, at din salig Kone ikke holdt af dig og ikke kunde holde af dig, fordi du var — rent ud sagt — en Tyran og Bøddel imod hende, medens din Datter hænger ved dig med Blodets naturlige Baand . . .“

„Jeg vil ikke høre paa dig mere, for du gør mig Uret.“

„Uret? Hvem af os to er det, der har gjort den anden Uret? Jeg ved kun saa meget, at havde jeg faaet fat paa dig, den Gang jeg fik dit Forræderi at vide, saa havde jeg knækket Arme og Ben paa dig; men jeg har et godt Hjerte, Morten, jeg har aldrig kunnet hade noget Menneske otte Dage til Ende; derfor slap du; men jeg blev ulykkelig i min Tungsindighed, jeg vilde have rejst hundrede Mile bort; men hun bad mig saa mindelig om at blive, og jeg blev. Jeg kom som en daglig Gæst her i Gaarden efter hendes Fars Død. Du vidste det, du saa det, men du var lige glad; Pengene og Gaarden havde du, Konen brød du dig Pokker om. Aa, Morten, Morten, jeg skulde saa inderlig gerne have skænket dig Gaard og Gods, naar jeg blot havde faaet Pigen; men du tog det hele!“

Borgen klemte et Par Taarer af Øjnene og vedblev:

„Men hvad du ikke kunde tage, og hvad du aldrig fik, det var hendes Guldhjerte, for det var mit. Men aldrig skal nogen Sjæl paa Jorden komme og smide mig „Smiskeri“ og „Kæresteri med en anden Mands Kone“ i Øjnene. Adolf Borgen er ikke den Mand, Morten Jepsen! Og det vidste du. Jeg sa'e til hende, den første Gang jeg saa hende efter Brylluppet: „Se saa, nu er vort Kæresteri forbi,“ sa'e jeg. Hun var før min Kæreste i Tugt

og Ære; men fra den Dag af blev hun som min Søster i Kærlighed, og jeg kan forsvare for Guds og Menneskers Domstol alt, hvad jeg foretog mig over for hende, hvert evige Ord, jeg talte til hende. Jeg hjalp hende med Raad og Daad som en ærlig, honnet Mand, jeg snakkede godt for hende, trøstede hende . . .“

Morten mumlede nogle utaalmodige Ord.

„Hvad, er det Løgn?“

„Jeg sa'e jo ikke, det var Løgn.“

„Nu siger du ingenting, Morten, ikke et Ord, men lader mig tale til Ende. Er det Løgn, at jeg snakkede godt for hende? Hun havde rendt fra dig ti Gange, hvis jeg ikke havde været. Men mig havde hun Respekt for. Naar jeg sagde: „Stop, du bliver, ingen Sludder her! Du skal være din Mand underdanig, om han saa er den nederdrægtigste Slyngel!“ saa blev hun. Ja, vi holdt ud med dig i fem Aar, hun og jeg; saa kunde hun ikke mer. Og husker du saa den sidste Nat, da vi begge to sad ved hendes Seng? Husker du, at hun rejste sig halvt op og tog din Haand og sagde: „Vi har ikke levet godt sammen, Morten; men jeg tror ikke, du skal sige mig paa, at jeg har været dig utro.“ — „Nej,“ svarede du, „det har du ikke.“ — „Ja,“ sagde hun, „det gør heller ikke noget, at jeg har været ulykkelig; men sørg nu for, at vort Barn ikke bliver det.“ Sagde hun ikke de samme Ord?“

Jo, det nægtede Morten ikke. Han var bleven graa i Ansigtet, og et Mylder af Perler stod og dirrede paa hans Pande.

„Og husker du saa, hvad hun bagefter sagde til mig? „Borgen,“ sagde hun, „tag dig af Barnet!“ Sagde hun ikke de samme Ord?“

„Jo . . . o . . .“

„Og har jeg ikke gjort det, som Tøsen kunde have været min egen? Har jeg ikke været hende en trofast og brav Formynder nu i over 18 Aar? Har jeg ikke baaret hende paa mine Arme, fra hun ikke var større end den Støvleknægt der? Har jeg ikke opdraget hende til det sødeste og velsigneste Pigebarn . . .? Og saa kommer du her og blander din Næse i mine Sager — gaar uden videre hen og slaar en Handel med den første den bedste Flab om det uskyldige Barn!“

„Du har raadet saa længe over Tøsen; denne Gang er det min Ret at raade, og det kan jo desuden ikke blive and'ledes nu, da jeg baade har løst Kongebrev og snakket med Præsten.“

„Det skal blive anderledes!“ lovede Borgen og lod sine Knoer falde med en saadan Kraft i Bordet, at Kopperne dansede. „Jeg blæser baade Konge og Præst og dig selv og din Mogens et Stykke! Jeg skal vise jer alle sammen, at det skal blive anderledes! Du har heller ikke noget Kongebrev, det er Løgn, du fortæller.“

„Hvad har jeg ikke?“ Han vendte sig om mod Hjørneskabet og tog Brevet frem.

Borgen snuppede det ud af hans Haand og flængede det midt igennem.

„Nej nej nej, Menneske dog! Det har kostet næsten 20 Rigsdaler . . .“

„Skidt med dem!“ trøstede Borgen og rev i Stykkerne med en Iver, som om det gjaldt at faa dem omdannet til den finest mulige Hakkelse. „Og Præsten skal jeg nok sende Genbud. Hvad kan du saa ønske mer?“

Morten var rasende, sønderknust, ulykkelig — lige paa Nippet til at græde af hjælpeløs Raadvildhed. Men han vilde ikke endnu opgive Ævret, i alt Fald vilde han holde sig paa Skrømt saa længe som

mulig, hvorfor Borgen maatte gaa paa ham endnu en Gang.

Morten skønnede dog snart, at han var fortabt; hine gamle, nu opfriskede Minder fra hans Kones Dødstime havde faaet Hagerne saadan fat i hans Samvittighed, at han følte sin inderste Modstandskraft oprevet.

„Vil du da give mig det skriftlig, det med de fem Tusinde?“ spurgte han til sidst.

„Skriftlig? Vil du kanske smide mig i Næsen, at jeg er en Vindbøjtet og Kæltring, hvis Ord ikke staar til troende?“

Borgen var nær kommen i Hede paa ny for den nedrige Sigtelse, som han selv havde lagt ind i Mortens Spørgsmaal; men Glæden over Sejren forsonede ham dog snart, og med uskrømtet Højmodighed gav han Morten sin Haand paa, at fra hans Side skulde der ikke ske nogen Forandring i deres Venskab.

„Jeg ved godt, at du i Virkeligheden er en fornuftig Mand, Morten Jepsen; men din Ulykke er, at du altid har saa mange Indvendinger at gøre imod mine Ord. Naar jeg har eet Ord at sige, saa har du ti. Hvorfor kunde du nu ikke lige saa godt have givet mig Ret straks, saa havde jeg nu haft maalt de 17 Potter Sirup af for længe siden!“

Borgen tørrede sin Pande og bød Farvel.

„Og saa lader du mig tage mod Fyren, naar han kommer til Middag. Jeg skal ekspedere ham prompt, kan du være mukken om.“

Ellen Kristine havde under disse Dages Kamp gaaet i stærk Spænding. Det var vel ikke hende, der havde rejst Kampen, skønt hun havde gjort Indvendinger nok og mange Gange bedet for sig; men det var dog for hendes Skyld, den udkæmpedes, og hun syntes stadig, det var, som om hun

kæmpede ved Borgens Side. Der var Øjeblikke, da hendes Bryst højnede sig af Trods, men Modet faldt atter. Hun gik som paa Naale. Hvis Faderens Plan, røg i Lyset, vilde hans Sind i endnu højere Maal end før tørre ind i Harm og Bitterhed. Angesten herfor nagede hendes Samvittighed; men paa den anden Side vinkede Haabet om, at hun vel atter ved sin Omhu for ham skulde faa mildnet hans oprørte Sind. Desuden dukkede et andet Haab op — om end paa lang Frastand — et Haab, der i lang Tid havde været skjult bag Mulm og Taage, men som nu viste sig i det fjerne som en Solstraale efter Nattemørket.

Hvor takkede hun ikke sin gode Ven Borgen, da hun fik Kampens Udfald at vide! Grædende kastede hun sig i hans Arme og stammede sin Tak frem.

„Du kære Barn!“ udbrød han og maatte ogsaa aflevere et Par varme Draaber. „Du er alt for god, det er din Skade. Af bare Lydighed mod din Fader havde du jo nær gaaet hen og gjort baade dig selv og mig ulykkelig.“

„Hvor har De dog maattet kæmpe haardt med ham!“

„Aa nej, aldrig saa farlig. Han kunde jo da indse, Mennesket, at det dog var den mest nederdrægtige Gerning at gaa hen og koble dig sammen med saadant et Murmeldyr. Du var jo blevet evig ulykkelig, Barn! Saa tror jeg da rigtignok, at du før tog mig gamle Knark. Hvad, Ellen Kristine?“

„Tusinde Gange hellere! Der er ingen Sammenligning.“

„Jaja, min Pige, vi to forstaar nok hinanden.“

Om Middagen rullede en Vogn ind i Mortens Gaard. Ellen Kristine smuttede ud ad en Bagdør og halede ned til Købmanden.

„Godt! Om to Minutter skal jeg være der.“

Ole blev siddende i Agestolen og vred sit tykke Hoved til højre og venstre. Der var ikke et Menneske at se i Gaarden; Morten var gaaet paa Jagt, og ingen af Tjenestefolkene var til Stede. Endelig kravlede han af Vognen, bandt Tømmen og gik ind i Stuen.

Borgen var allerede paa Pletten. Med en Holdning som en Hærfører efter et vundet Slag sad han ved Bordenden, rygende af en lang Pibe, hvilende den venstre Arm paa Bordpladen og trommende „Den tapre Landsoldat“ med Fingrene.

Den fremmede gik rolig og langsomt op og hilste paa ham, og da dette var udført, traadte han et Par Trin tilbage, snød Næsen og stillede sig afventende midt paa Gulvet, med Øjnene vendt mod Borgen. Ingen af dem sagde et Ord. Borgen saa ud i Luften og trommede: „Men alle Danmarks Piger de stole nu paa mig!“

„Mig Forlov at spørge: Er Morten ikke til Stede?“

„Ved ikke . . . han er vist taget en Fornøjelsestur til København.“

„Saa—aa!“

Borgen sad og saa ud paa Vindfløjet — en gammel, trebenet Jernhest, der kørte rundt paa sin Stang og skreg af ellevild Fornøjelse.

Ole stod længe tvivlraadig, pudsede atter Næsen og gned den ene Haand over den anden.

„Mig Forlov at spørge,“ tog han atter fat, „er det Degnen?“

„Nej, jeg er Købmand. „Mit Navn er Adolf Ludvig Frederik Sofus Borgen!“

„Saa.“

„Ja!“

Atter Tavshed.

„Det er underligt, at Morten ikke er hjemme,“ tog Ole igen fat.

„Hvad underligt er der ved det?“ Borgen rettede et skarpt Napoleons-Blik mod den fremmede.

„Jo, for jeg er sagt til at møde i Dag . . . det er mig, der skal ha' hans Datter.“

„Naa, det er det! Ja saa kan jeg hilse Dem og sige, at hun vil hverken eje eller have Dem.“

„Saa—aa?“

„Nej.“

Ole stod lidt og grundede. „Jeg tvi'lte nok paa, at hun vilde itte, naar det kom til Stykket.“

„Nej, der er aldeles ikke Tale om den Ting. Og Morten har ogsaa omsindet sig.“

„Saa—aa?“

„Ja.“

„Det var da und'ligt.“

„Ja; han har selv sagt mig under fire Øjne, at han mente ikke, De og Ellen Kristine passede sammen. Der er en anden, hun skal have, som passer bedre for hende.“

„Ja, saa maa han jo have omsindet sig.“ Og i Tankerne sendte Ole sin Redningsmand fra Mosen et enfoldigt, men velment „Tak for sidst“.

„Men det er en Hemmelighed,“ vedblev Borgen, der ingen Gisning havde om, hvad Ole stod og tænkte paa. „Lad det blive mellem os to.“

„Ja, jeg skal itte sige det til nogen.“

Samtalen gik atter i Staa. Borgen rettede paa ny Blikket op mod den glade Hest og trommede videre.

„Naa ja,“ tog han saa atter fat, „jeg skal nok bringe Morten en venskabelig Hilsen fra Dem; han er som sagt ikke hjemme. Og jeg ved ikke, om her er Staldrum; men Kroen er jo ikke saa langt borte.“

Da Ole havde staaet og vredet sig endnu i nogle Minutter, gik han hen og bød Haanden frem. „Jaja, saa siger jeg Farvel, for saa bliver der jo itte noget af med mig!“

„Nej, der bliver ingen Bukser af det Skind.“

„He he, nej, det gør der jo saa itte; men det er nu ogsaa lige fedt, for jeg er itte saa syg for at blive gift, og han, den anden, som De snakke om, han har ogsaa bedre fortjent hende end jeg.“

Borgen spilede Øjnene op og blev ved at se efter Ole, medens denne gik ned over Gulvet.

Lidt efter rullede Oles Vogn atter ud af Gaarden, og dermed var den Sky dreven over. Borgen løftede sin Bringe og aandede frit op, og for Ellen Kristine var det, som hun fløj midt ind i et Sommerlivs Solskinsglæde.

Skovfoged Jakobsen gik hjemme og syslede stille med sine unge Træer.

Hos Købmand Borgen modnedes den Tanke mere og mere at fæste Ellen Kristine som sin Brud. Fra Mortens Side ventede han ingen Modstand, thi hvad Mønten vedkom — det eneste, som Morten tog Hensyn til — var han en aldeles uforkastelig Frier. Desuden mente han, at hans hele Stilling som Formynder gav ham en Slags første Ejendomsret over Pigebarnet; men det, der dog trængte sig stærkest frem under hans Overvejelser, var Spørgsmaalet om Pigens egen Stilling til Sagen, om der var Udsigt for hende til et lykkeligt Liv. Og i saa Henseende var Borgen rolig.

Med en vis højtidelig Løndomsfuldhed gjorde han Aftale med Murer, Tømrer og Maler, hvor-

efter Værelserne blev ryddede og istandsatte efter en saa flot Maalestok, at alle Byens Folk blev slaaet med Undren, naar de tittede ind ad Vinduerne.

Borgen nikkede lunt.

Ellen Kristine, der nu kom oftere i Købmandsgaarden end nogen Sinde før, maatte en Dag følge med Borgen til Købstaden for at se paa nogle ny Møbler og hvad andet, der kunde tiltrænges.

„Du kan bare sige til, min Pige, jeg skal nok betale . . . Synes du om denne Kommode? . . . Kan du lide dette Spejl? . . . Hvad mener du om den Gyngestol der . . .?“

Hun hjalp ham at ordne alt i hans Hjem og var helt stolt paa sin faderlige Vens Vegne over den Opsigt, hans fine Stuer vakte.

Noget var der, som Borgen købte paa egen Haand — et Par store, brune Heste og en prægtig lille Jagtvogn. Denne sidste blev for det første staaende hos Fabrikanten, da Borgen havde i Sinde at overraske Ellen Kristine med den paa Bryllupsdagen. Han saa i Tankerne, hvorledes Hestene knejste og prustede for Vognen, hvorledes Solglimtene fløj over dennes spejlblanke Lakflader, medens Kusken svingede hen for Døren, og den unge, bly Brud traadte ud i sin hele brusende Stads for at stige op . . . Det var et Syn, der kunde kalde varme Glædestaarer frem i hans Øjne.

Under alle disse travle Forarbejder havde Borgen rent glemt sin unge Ven i Skoven.

„Jeg maa dog et Løb ud til ham,“ sagde han en Dag og sprang i Støvlerne.

Ellen Kristine, der vidste, hvor han gik hen, sad i en forventningsfuld Spænding i sit Hjem og længtes efter den Stund, da han skulde komme

tilbage og muligvis medføre Bud og Hilsen fra hendes Hjertenskær, som hun ikke havde set, siden han drog i Krigen. Flittig kastede hendes Fingre Uldtraaden over Strikkepinden og knyttede Maske til Maske, samtidig med at hendes Tanker lige saa ihærdig tumlede med Kærlighedens fine Traad. Maaske han i Dag fik at vide, at hun var fri . . . Hun lod Strikketøjet synke og blev skiftevis rød og bleg, idet hun saa over efter Skoven, mod hvis Baggrund en Række farvestraalende Billeder lyste for hendes Indbildningskraft.

Da hun havde siddet tavs en Stund og skælvet indvendig af Lykke, gav hun sig til at synge, ganske sagte:

„Underligt er det at mødes med den,
som man dog helst vil møde.
Tankerne flyver i Hvirveldans hen,
Kinden begynder at gløde.

Underligt er det at møde paa ny
den, som man en Gang misted;
Hjertet banker saa spændt og sky,
bøjet af Savnet, det fristed.

Underligt er det at elske i Angst,
med Haabet halvt frit, halvt i Fængsel,
vente paa Kærlighedsdybets Fangst
i Skælven og dog i Længsel!“

Da Borgen havde naaet Skovfogedgaarden, kom Jakobsen ud og tog imod ham.

„Det var meget rigtigt, det med denne hersens Ole Movritsen,“ begyndte Købmanden, længe inden han havde naaet Skovfogden.

„De mener Ole Mogensen.“

„Jaja, det er nu lige meget. Sagen forholdt sig aldeles, som jeg gættede; jeg tænkte nok, der var noget, der puslede.“

„Nej, De vilde jo netop ikke tro et eneste Ord . . .“

„Ja . . . a, jo . . . o, De kan tro, jeg har en fin Næse, min Ven, og godt var det, at jeg fik futtet den Bombe af i Tide.“

„Hvad mener De?“

„Jeg mener naturligvis, at jeg fik furet ham, Fyren derovre fra Uglebølle. Jeg maatte rigtignok bukke begge Ender sammen paa Morten en halv Snes Gange, inden han vilde give sig . . .“

„De har faaet forhindret Giftermaalet?“

„Ja begribeligvis! Synes De maaske . . .“

„Vilde hun da ikke selv have ham?“

„Er De gal, Mand? Har hun ikke gaaet her et helt Aar om og set ud som Døden fra Lybek af bare Sorg og Græmmelse over, at hendes Fader vilde tvinge hende . . .“

„Er det muligt? Og De har faaet omstemt Morten?“

„Ja, De kan tro, jeg har omstemt ham.“

„Aa Gud ske Lov og Tak!“ raabte den unge Mand og tog Købmandens Haand.

Borgen spilede Øjnene op. „Menneske, hvad gaar der af Dem?“

„Aa ikke noget . . . det var bare . . . det maa jo dog glæde enhver at høre, at den kønne, rare Pige er bleven frelst fra en saadan Ulykke.“

„Naa saadan! Jeg troede min Sandten, at De . . . at De . . . aa hør, har De en Pibe? Saa gaar Sludderen bedre.“

Skovfogden var skiftevis stille og lystig. Snart fortalte han Historier fra Krigen, snart sad han og sank hen i Selvforglemmelse og syntes at se underlige Syner. Borgen var slet ikke tilfreds med ham.

„Kom nu snart op og se, hvor fint jeg har faaet indrettet mig,“ bad Købmanden, da han gik.

„Tak, jeg kommer vist allerede i Morgen, for jeg trænger svært til nogle Rævehagel.“

„De venter maaske Morten?“

„Det just ikke, men . . .“

„Hahaha! Jeg gad set ham hoppe, da De sidst pirrede ved ham!“

Næste Dag mødte Skovfogden hos Borgen og blev aldeles himmelfalden over den store Forandring, der var foregaaet ved hans Hjem.

„Ja ikke sandt, ikke sandt! . . . Og nu bliver De her og spiser en Bid Brød med mig ved mit ny Bord. Min Pige er gaaet bort; men jeg har Bud efter Ellen Kristine . . . sæt Dem nu ned! Der er Cigarer, der er Piber . . . jeg løber bare et lille Ærinde over hos Jørgen Jensen; jeg er her igen om et Øjeblik.“

Skovfogden satte sig og rejste sig igen, tog en Pibe og hængte den igen, alt med en Fornemmelse, som Hjertet bankede oppe under hans Slips.

Da hørte han lette Fodtrin ude fra Køkkenet og derpaa en let Klirren med Tallerkener og Kopper, hvorefter nogle klingre Toner naaede hans Øre:

„Dage skabtes, tit de tabtes,
toned hen i Glemsels Krypt;
aldrig glemtes, hvad der gemtes
en Gang i et Hjerte dybt!“

Døren gik op, og der stod den unge Mø i rød-mende Ynde.

„Ih nej dog . . . jeg vidste ikke . . .“

„Goddag, Ellen Kristine! . . . Kan De kende mig igen?“

Det var, som Vejret vilde gaa fra hende; hun kunde ikke faa et Ord frem.

Længe stod han med hendes Haand i sin og gispede. Endelig slap han den og forklarede hjerteklemt, at det var . . . at det var . . . længe siden, de havde set hinanden.

„Ja,“ stadfæstede hun og tog sig til Barmen.

At det blæste en Del, var hun lige saa afgjort enig med ham om, og da Samtale-Emnet dermed var udtømt, gav hun sig til at hoste — meget let, bare nogle smaa Jomfrugluf ned til den ene Side —, medens han foretog en nødvendig Omflytning af sit Lommetørklæde fra den ene Side-lomme til den anden.

Lidt efter lidt gled den djærve Krigsmands Hjerte dog atter ned paa den rigtige Plads bag Urlommen, og da Ordene først begyndte at strømme ham over Læberne, var det forbavsende, hvor meget han havde at sige hende om Krigen, . . . om Breve . . . om gamle Minder og . . . om nyt Haab. Hvad hun svarede til alt dette, og hvad det var, han til sidst spurgte hende om, idet han atter tog hendes Haand, faar staa hen; men paa een Gang brød en varm Strøm frem fra den unge Piges Øjne, og med Ordene: „De ved det jo godt, Jakobsen,“ bøjede hun sit lille rødmende Hoved ind mod hans Bryst, netop lige mod det Sted, hvor Urlommen sad.

Men henne i Døren stod en Mand med tilbageskudt Nakke og udspilede Albuer og stirrede paa dem, stirrede med et Udtryk saa rædselslaet, at man kunde tro ham paa Nippet til at segne om.

„Aa, Borgen!“ jublede den unge Mand. „Nu er jeg det lykkeligste Menneske paa Jorden! Hun her, som jeg i Aar og Dag har gaaet og sukket for, og som jeg troede tabt for mig, hun er nu bleven min, min, min!“

Borgen var bleven hvid og blaa som et Lig.

Pigen fo'r hen til ham og tog ham om Halsen.

„De maa ikke være vred paa mig, fordi jeg ikke har fortalt Dem noget om dette, jeg har ikke snakket til et eneste Menneske om det, jeg troede jo aldrig . . . aa Borgen, De har altid været saa god imod mig, hjælp os nu, at vi kan faa hinanden . . . jeg skal takke Dem, saa længe jeg lever.“

Han skød hende varsomt fra sig, hans Hænder og Ansigtsmuskler rystede, og et Par store Taarer gled ned over hans Kinder.

Han vilde sige noget, men Ordene blev tykke og døde hen paa de graa Læber. Saa vendte han sig til Siden, gik hen til Vinduet og gav sig til at tromme paa Karmen.

Først i dette Øjeblik gik det op for Pigen, hvad der rørte sig og længe havde rørt sig i hans Hjerter. En lignende Tanke som den, der slog ned i hende, greb samtidig den unge Mand. Længe stod de i en pinlig Tavshed og saa hen efter den sønderknuste Skikkelse ved Vinduet. De skønnede, at deres Lykke havde kostet et bravt og ædelt Hjerter alt Haab, al Glæde.

Under den Stilhed, som raadede i Stuen efter det forudgaaende Optrin, gik en hellig, gribende Følelse gennem de to unge Hjerter; det var, som den tavse Mand derhenne bebrejdede dem noget, men gjorde det saa mildt, at de maatte sige sig selv, at han havde Ret. Det var et Øjeblik, der indskrev i deres Hjerter et Minde, som aldrig udviskedes.

Da de mente, at Borgen helst maatte være ene, listede de sig tavse ud ad Døren.

Borgen satte sig i Sofaen og bøjede sit Hoved ned mod sine Arme.

Dagene gled for de unge som dejlige Drømme i et Morgenblund. Vel mødtes de kun sjældent; men Kærligheden har tusinde lønlige Telegrafledninger, hvorigennem Bud og Hilsen sendes fra Hjerte til Hjerte.

I Løbet af nogle Maaneder rettede Borgen sig atter efter den sidste pinlige Skuffelse; men han blev aldrig den „gamle“ Borgen mere; det var, som han havde tabt Troen paa sig selv; to Gange var det bedste, han havde ejet i Livet, gledet ham ud af Hænderne — vel sagtens fordi han havde været en Klodrian, der ikke forstod at holde fast.

Men Ellen Kristine var endnu hans „kære, vel-signede Pige“, og lykkelig skulde hun være, hvordan det saa gik med ham selv.

Folk i Byen havde fortalt Morten, at Skovfogden nok var Kæreste med hans Datter; men den Snak vilde han ikke høre et Ord om. Skovfogden havde ikke sat sine Ben i hans Hus i umindelige Tider — sagde han — „og han skulde heller ikke lystes ved at stikke Næsen inden for mine Døre tiere,“ lagde han til i sit stille Sind.

Ellen Kristine havde i den sidste Tid søgt at mildne den Bitterhed, hendes Fader endnu nærede for hendes Ven; men Morten svarede hende i Reglen med det fromme Ønske, at en vis Person vilde flytte og føre Skovfogden langt ind o. s. v.

En Søndag Eftermiddag sad hun paa den lille Bænk ved Kakkellovnen og strikkede paa et Uldtørklæde, medens hendes Fader strakte sig middagsdøsigt paa Gaasebænken under Vinduerne.

„Hm! . . . det er farligt, saa travlt Folk har med mig og Skovfogden.“

Hun skævede med bankende Pulse hen efter Bænken.

„Men det kan da ogsaa være lige meget; for selv om saa var . . .“, vedblev hun.

Morten lurede med lukkede Øjne.

„Han var jo da ikke den værste.“

Hver Gang hun havde sagt en Sætning, skottede hun til Siden for at se, om der kom Rynker; hun vilde holde op, naar der kom Rynker.

Det kunde jo dog ikke nytte noget at gaa og være vred paa ham hele Livet fra den Gang af. Naar man rigtig tænkte over det hele, saa kunde han jo egentlig ikke handle anderledes, end han gjorde.

Nu syntes hun, at Skindet mellem Øjenbrynene tog til at trække sig sammen . . . nej, det var dog nok ikke andet end en Flue.

Det var for Resten saadan et pænt Menneske. Og han sad nok rigtig godt i det . . .

Morten slog efter „de forbandede Fluer“, rejste sig, gned Øjnene og gabede, tog sin Hue og gik uden at sige et Ord.

Da han atter kom ind, og Kaffens Vellugt bølgede ham op i Næsen, syntes Ellen Kristine at se et mildt Præg over det ellers gnavne Aasyn.

„Far!“ Hun lagde sin Haand paa hans Aksel og saa ham bønlig-mildt ind i Øjnene. „Hvad vilde I sige, dersom jeg nu gik hen og blev gode Venner med Skovfogden?“

„Jeg vilde sige: Værs'god, min Pige! Men saa skulde du snart komme firkantet ud af mit Hus.“

Hun blev bleg og kom til at ryste. Det begyndte atter at se drøveligt ud for hende.

Saa maatte Borgen til det igen.

Men Borgen var som sagt ikke mer den „gamle“ Borgen; han kunde vel „kuranse“ Morten en Del, men han kunde ikke som før klemme

ham, saa Saft og Kraft piblede ud af alle hans Ledemod.

„Denne Gang skal I ikke saadan spille Hejgut med mig,“ lovede Morten. „Ole Mogensen kasserer I, denne Springfyr kasserer jeg.“

„Saa det gør du! Ja men jeg kasserer ham ikke,“ satte Borgen i, „og jeg turde ogsaa have et lille Ord at sige.“

Borgen spurgte, om han hadede sit eget Kød og Blod, om han da vilde nægte sit eget kødelige Afkom de Par Skilling, der stod og ventede paa hende.

Nej det . . det . . det vilde han ikke . . .

„Jeg vil bare sige dig saa meget uden al Fortrydelse, Morten, at faar hun ikke Skovfogden, saa herut med Mønten straks, min Ven!“

Morten var i den følgende Tid til Mode som en Ræv, der sidder i Saksen; trak han til for at komme løs, gjorde det ondt, og blev han siddende, var han fortabt. Endelig valgte han at slide sig ud af Saksen, om det end skulde koste nogle Flænger; der maatte vel kunne opdrives en anden Bejler, som kunde opveje Tabet af de fem Tusinde.

Borgen gik ham flere Gange paa Livet, men han kunde ingen Vej komme med ham.

Da lysnede en Dag en Gnist op i Rummet bag hans store Pande, og med et lyksaligt „Ja min Sandten!“ sendte han et Fingersmæld op i Luften.

Samme Eftermiddag saa man Borgen køre ad Herregaarden til, med et Par umaadelige Flipper op om Ørerne og et lidt skævt siddende Silke-taarn, der sendte selvbevidste Blink ud til alle Verdenshjørner.

Baronen drog paa Smilebaandet, da Købmanden

gjorde sit fornemme Buk med sammensluttede Hæle og et vist fjong Sving med Hatten til Siden.

„Goddag, Goddag, min gode Borgen! Hvordan lever vi?“

Borgen rystede paa Hovedet. „Humøret skidt, Hr. Baron.“

Han tog sin Overfrakke af og smed den paa en Stol, hvorefter han borede en venskabelig, men høflig-varsom Finger ind i et af Baronens Knap-huller.

„De husker, gode Hr. Baron, at jeg var her en Gang — ja jeg var her to Gange — vedrørende denne kedelige Jagthistorie. Da opførte De Dem som en honnet Mand, og jeg lovede Dem, at jeg ved Lejlighed skulde tjene Dem til Gengæld.“

„Men vil De ikke tage Plads? Værs’artig!“

„Ja Tak, lad os slaa os ned et Øjeblik.“

Borgen satte sig til Rette i den ene Ende af Sofaen og indbød med et dannet Haandsving Baron til at tage Plads ved sin Side; men Adelsmanden havde imidlertid faaet rullet en Lænestol frem og lod sig glide ned i Fløjlet.

„Ser De, Hr. Baron, det er Deres Skovfoged herude, det drejer sig om. Han har jo gaaet hen og forlovet sig med Morten Jepsens Datter; men der er ikke Tanke om, at vi kan faa Mennesket til at sige Ja, for han er endnu vred paa Skovfogden fra denne Jagthistorie.“

„Ej ej!“

„Og nu gaar det velsignede Pigebarn derhjemme og er ulykkelig, og Skovfogden gaar derude og sukker og vrider sig. Naa — hende staar De ikke i noget Forhold til . . . jeg mener saadan . . . hvad det vedkommer; men De er ikke tjent med, at Deres Skovfoged gaar og bliver tummelumsk i Hovedet af Kærestesorg, for hvordan bliver saa

Skovens og Deres Interesser varetagne? Og hvem ved, hvordan det kunde ende? Hvem ved, om Mennesket ikke en Gang i sin Fortvivlelse kunde faa i Sinde at vende sin Bøsse den gale Vej og trykke løs! Det vilde dog være Dem en Sorg, Hr. Baron, ikke at tale om, at det vilde være en uhyggelig Blodplet paa Deres Gods, Hr. Baron.“

„Hm ja . . . men . . .“

„Og derfor har jeg tilladt mig at tage herud i Dag for at vise Dem den Smule Tjeneste at fortælle Dem hele Redeligheden, for at De desaar-sag kunde tage Deres Forholdsregler over for Morten.“

„Ja Tak, gode Ven; men . . .“

„Intet at takke for, Hr. Baron; den ene Tjeneste er den anden værd.“

Baronen gav sin Næse en omhyggelig Overgang med sit Lommetørklæde. „Hm ja . . . jeg vilde virkelig med største Fornøjelse gøre noget for min Skovfoged; han er et overmaade flinkt Menneske . . .“

„Et herligt Menneske!“

„Men jeg kan kun ikke rigtig forstaa, hvordan jeg skal kunne hjælpe ham til Pigebarnet paa en skikkelig Maade.“

„Hr. Baron! De vilde kunne faa Morten til at hoppe og springe som en Kakkerlak bare ved et eneste Stød i Fløjten — at sige i den rigtige Fløjte.“

„Hvordan?“

„Hvordan? Det skal jeg sige Dem, Hr. Baron. De kan bare en Dag køre over til ham og sige: „Hør, lille Morten, denne hersens Dyrehistorie bliver ved at staa mig i Hovedet; hvad mener du, om min Skovfoged fik den rare lille Pige der som Løn for, at han ikke skød Rygraden i Stykker paa

dig — og vi saa skrev hele Historien i Glemmebogen!“

„Hahaha! Ja vidste jeg, at jeg derved kunde gøre de to unge Mennesker lykkelige . . .“

„Om De kan? De kan stole paa, at Morten vilde blive saa mør som en gemt Graapære.“

Baronen sad og grundede et Øjeblik med et Smil spillende under Mundskæggets Duske.

„Det kunde være ret morsomt at se, hvordan Morten vilde te sig ved at se mig.“

„Ja men det maa være lidt snart, Hr. Baron; for det er Synd, at de to stakkels unge Mennesker skal gaa længer end nødvendig i denne Katteline.“

„Nu vel, jeg skal komme i Morgen den Dag.“

Dagen efter rullede Baronens lukkede Vogn op ad Fjældby Gade. Det var en stor Sjældenhed at se „Herrens“ fine Køretøj der i Byen, og et Mylder af Hoveder kom frem i Vinduer og Døre for at nyde den adelige Aabenbarelse saa længe som mulig. Men hvor forbavsede blev ikke de gode Fjældbyboere ved at se Køretøjet svinge ind i Mortens Gaard! Du godeste, hvad var der dog nu paa Færde!

Morten kom ud med Huen i Haanden og bukkede. Borgen, der „tilfældigvis“ kom ind i Gaarden i det samme, tog ligeledes sin Hat af og hilste fornemt: „Goddag, Hr. Baron! Hvad tør vor ringe By tilskrive . . .“

„Aa, det er bare et lille Ærinde til Morten Jepsen.“

De gik ind i Stuen. Ellen Kristine stod i Køkkendøren og lyttede med Hjertet i Halsen.

„De har nok en Datter, Morten Jepsen?“

„Ja, Hr. Baron.“

„Og jeg har en Skovfoged — De kender ham vist — Jakobsen?“

Morten tørrede sig om Munden og vred Hovedet om mod Siden.

„Jeg har hørt, at han er paa Vej til at blive Deres Svigersøn.“

„Næ—æ! Hvor Pokker har De hørt det?“ brød Borgen løs.

„Aa, Forlovelser spørges jo med Lynets Fart.“

„Det er kun kedeligt,“ vedblev Købmanden, „at Morten ikke rigtig synes . . .“

Morten gav ham en Albue i Siden, der virkede saaledes, at Talen med eet slog over i Rømninger og endte i noget rædsomt Sludder.

„Er den unge Pige til Stede?“ spurgte Baronem.

Morten gik hen og lukkede Køkkendøren op; men den eneste Hilsen, Herremanden fik fra det unge Blod, var Lyden af et Par klaprende Tøfler, der pilede af Sted ud over Stegersgulvets Stenbro.

„Jaja, saa kan jeg hilse paa hende, naar hun kommer ud i sit ny Hjem,“ trøstede Gæsten sig. „Det varer vel ikke længe, inden de skal have Bryllup?“

Morten hostede, trippede og mishandlede sin Næse. „Nej det . . . hm!“

„Jaja! Lykke med de unge og mor Dem godt ved Bryllupet!“ Baronem gav Morten Haanden og vendte sig derpaa mod Købmanden. „Jeg synes, jeg har set den Mand før.“

„Nok mulig, Hr. Baron, jeg er ikke noget sjældent Syn her paa dette Strøg. Mit Navn er Borgen.“

„Ah — Købmanden! Saa har De været ovre hos mig en Gang paa Morten Jepsens Vegne.“

„Den Historie maa Baronem ikke minde os om.“

„Ja det var alligevel en nederdrægtig Historie,

den bliver ved at staa mig i Hovedet; men under disse Omstændigheder faar vi vel se at glemme den.“

Den sidste Del af Samtalen blev ført i en dæmpet, fortrolig Tone, der paakaldte Mortens hele lydhøre Agtpaagivenhed.

Saa kørte Adelsmanden igen.

Morten skævede lumsk til Borgen; men fra denne Dag fandt han det klogest at gøre gode Miner til slet Spil og trøste sig med — de fem Tusinde.

Bryllupsdagen oprandt.

Efter Sognets Skik mødte Skovfogden hos Morten Jepsen for derfra at føre sin unge Brud til Kirken. Borgen havde forud gjort Krav paa, at han vilde køre for Brudeparret, og Morten ønskede ogsaa helst at blive hjemme, thi den Brudfærd var slet ikke efter hans Hoved.

Mortens stive, tarvelige Stadsvogn holdt allerede for Døren, og længere henne i Gaarden holdt en Del andre Vogne, som Bryllupsgæsterne var i Færd med at sætte sig i Lave paa. Skovfogden kom ud og steg op i den bageste Agestol i Mortens Vogn. Bruden stod i Gangen og rettede varsomt paa Tørklædet over Myrtekransen.

„Hvor bliver dog Købmanden af?“ spurgte Jakobsen.

„Han maa vel komme i det samme,“ gryntede Morten henne mellem Hestehovederne.

Da sang der paa een Gang et Piskesmæld igennem Portaabningen, og i samme Nu blev fire brune Hesteben kastede frem i Lysningen, — nok et Smæld, og Hestene fo'r prustende ind i Gaarden, med en blinkende Jagtvogn efter sig. Borgen sad

paa Kuskesædet, strunk og stiv, med Pisken holdt ret i Vejret som en pavelig Krumstav.

„Aa køр væk med den Kasse der og lad mig komme til Døren!“ raabte han.

Morten blev fornærmet og begyndte at mumle noget om, at „Kassen“ sagtens var god nok til „det Herskab“; men Borgen fik ham dog snart til at føre Køretøjet til Side.

Jagtvognen rullede frem for Døren. Skovfogden sagde villig Farvel til det sprukne Læderhynde og tog Plads paa den ny Vogns bløde Fjetersæde.

Nu kom ogsaa Ellen Kristine ud, — med rank Nakke og skinnende Øjne. Borgen nikkede med et tilsyneladende lyksaligt Smil, men vendte rask Hovedet om mod Vandposten og klippede efter den med nogle underlige Glip med Øjenlaagene.

Bryllupstoget satte sig i Fart og naaede snart Kirkeporten.

Da Gæsterne et Par Timer efter gik til Bords i Mortens Storstue, saa de til deres Undren et Vinglas ved hver Tallerken og midt ad Bordet en Række brune, langhalsede Fyre med Sølvhjælme.

„Det er Købmanden!“ hviskede man og stødte hinanden med Albuerne.

Da Suppen var sat til Livs, rejste Borgen sig og klinkede paa Glasset.

„Hm!“ Han rettede sig med et Par kraftige Sæt og skød Akslerne tilbage i Selerne. „Jeg mener, at det vilde være sjofelt af os — dersom vi ikke — paa denne velsignede Højtidsdag — alle sammen vilde udbringe et Bæger for det unge Brudepar, som sidder her i vores Midte ved Siden af os. — Vi sidder her i fredelig Selskabelighed og nyder vores gode Mad; men — vores Hjerter, mine Venner — de banker i vores Bryster af Glæde over denne velsignede Højtidsdag, da disse to unge

Brudfolk, som sidder her ved vores Side, er bleven forenede med Ægteskabets hellige Baand. Hm!" Han saa op paa Bjælken og gik videre med en lang Række mærkelige Betragtninger over „Livets Hændelser og Udfald". Han havde haft sin Gang i dette Hus i tredive Aar, og ingen Medborgere skulde sige andet, end at han havde handlet som en honnet Mand og opfyldt sine Pligter prompt. Hende, som her sad ved hans Side, havde han baaret paa disse sine Hænder, fra hun var ikke større end som saa; men han maatte være en lav Karakter, om han misundte vor kære Skovfoged hende. Vi havde et Fædreland, der vel kun var en lille Plet, og det var sandt, at der fandtes mange andre Pletter i Verden, mangfoldige Pletter, der var skønnere, men der var dog ingen, der var saa skøn, som vores lille yndige Plet; derfor skulde vi takke dem, der havde kæmpet og blødt for vores Fædreland.

„Men, mine Venner — vi sidder her i Fredens rolige Selskabelighed og glæder os over det kære unge Brudepar, og vi vil ønske dem, at de maa leve længe i Lykke og Fryd i alle deres Levedage og aldrig savne, hvad de skal putte i Munden paa sig selv og deres velsignede Børn."

Han endte sin Tale med den Forsikring, at han ønskede sin „kære, velsignede Pige" alt det gode, der var i denne Verden og den anden med, hvorpaa han rakte sin rystende Haand til Siden for at klinke med Brudeparret. Hans Læber blev med eet helt ustyrlige, hoppede og vred sig i de forunderligste Trækninger, og et Par store Vandperler drev ned ad Kinderne og lagde sig i Mundvigene.

Ellen Kristine saa op paa ham med et Par store, taarefyldte Øjne, der bedre end Ord tolkede hendes Tak.

Senere udbragte Borgen en Skaal for Morten.

„Vi skylder vor hæderlige Vært . . .“

„Aa det er det samme med det,“ brummede Morten.

„ . . . at udbringe et Bæger ogsaa paa hans Velgaaende.“ — Det blev en meget lang Tale om Fornuft og Retskaffenhed. Ingen skulde komme paa denne Højtidsdag og rippe op i gamle Jagthistorier, som for længe siden var døde hen i al Hæderlighed. Morten var en retskaffen Mand, der var villig til at laane Øre til et godt Raad, naar man kom til ham paa en rolig og sindig Maade. „Skaal, Morten Jepsen, og Lykke og Velsignelse med Datteren!“

Morten maatte klinke med dem alle; men da han rakte Glasset frem imod Borgen, drejede han Hovedet til Siden og strøg Næsen med et Par tørre Snøft.

Om Natten, da Skovfogden og Ellen Kristine stod færdige til at køre ud til deres eget hyggelige Hjem mellem Bøgene, rullede Borgens Jagtvogn atter for Døren.

„Kom saa!“ raabte Borgen, der sad paa Bukken. „Hestene er urolige.“

Det unge Ægtepar steg op, og bort fløj Vognen.

Da de havde naaet Skovfogedgaarden, sprang Borgen af og hjalp Bruden ned.

„Nu bare et Par Ord. Du ved, min Pige, at din Far skylder mig fem tusinde Daler; de skal fra i Dag af være dine, jeg har sagt til din Far, at han udbetaler jer dem til Terminen.“

„Nej, hør, kære Borgen . . .“ tog Skovfogden fat.

„Og maa jeg saa med det samme aflevere dette Køretøj til jer, Børn. Gid I maa køre mangen fornøjelig og velsignet Tur sammen i det!“

„Nej det er dog for galt!“ satte de nu begge i.
„Nej hør . . .“

„Lad os nu ikke gøre Blæst, kære Venner. Jeg har jo ingen andre at vise min Godhed imod. Pengene er for længe siden tiltænkt Ellen Kristine, og Heste og Vogn er ogsaa for længe siden . . . naa, det er nu lige meget . . . Gid I maa have Fornøjelse af Køretøjet!“

En Vogn kom i det samme skrumlende ind i Gaarden. Det var Borgens Karl, der kom med det gamle Enspænderkøretøj for at tage sin Husbond med tilbage.

Men førend Borgen steg op, gik han indenfor med Brudeparret. Og nu tog han i den unge Mands Paasyn Bruden i sine Arme og knugede hende ind imod sig med et sandt Strømløb af Taarer ned over Kinderne. „Saadan . . . sagde jeg ogsaa Farvel til din Moder . . . Herre Gud . . . naa i Guds velsignede Navn!“

Dermed fo'r han ud ad Døren, og snart hørte man den gamle Enspændervogn rasle af Sted i den døde Nattetaage.

Fire Gange havde Vaaren hængt sine Løvkranse om Skovens Tinding siden hin Dag, fire Gange havde Skovbunden skudt sine spraglede Blomsterflokke frem under de grønne Bøge, i hvis Kroner den hoppende, kvidrende Fuglehær vimsede om; men mange, mange Gange havde Nattergalen i de stille Aftener sunget denne gribende Stemning frem i Naturen, der paa een Gang smelter og styrker saa vidunderlig. Ofte sad Skovfogden og hans unge Hustru i de lyse Skærsommeraftener uden for deres vinklædte Gavlvæg, og Ellen Kristines klare Sang

lød da tit ind i Skoven som et tonende Gensvar til Aftenens milde Røster.

En Sommeraften ved Solnedgang havde deres faderlige Ven fra Fjældby taget Plads hos dem og sad og red Ranke med en lille bolleagtig Treaarstøs.

„Hvor det velsignede Barn dog vokser!“ udbrød han og standsede Hesten for at trække Vejret. „Puh — min Sandten vejer hun til!“

„Ja hun trives vel, den søde lille Klump,“ sandede den glade Moder og gav den lilles Næse en Haandsrækning med et Lommetørklæde. „Bare hun maa blive en rigtig god Pige.“

Hun! Før vilde der skyde en Tidselblomst frem paa en Rosenbusk, før dette Barn kunde van-slægte, mente Borgen. Det laa i Blodet . . . Moder-mælken o. s. v.

„Aa havde bare Bedstefar levet endnu!“ ønskede Ellen Kristine og strøg Barnets Haar. „Han var dog saa glad for hende.“

Det var Fuldendelsen af den unge Hustru og Moders Lykke, at Morten, der for et Aars Tid siden var bleven bortkaldt fra dette Liv, paa sine sidste Dage havde vidst at forsone sig med Livets Forhold og særlig med hendes Giftermaal.

Borgen satte atter Hesten i Fart. Snart hævede og sænkede han den lilles Arme i Takt med Hestens Gang, snart spilede han Øjnene til Vejrs, skød Pandehuden op og ned og vred Munden i alle optænkelige Retninger, idet han underholdt den lille Rytterske i et meget ejendommeligt Maal, sammensat af saa almenforstaaelige Lyde, at det vilde have fremkaldt samme Henrykkelse hos et Grønlænder eller Indianerbarn som hos den lille sjællandske Skovfogeddatter.

„Ok ja, ok ja!“ Han standsede og sendte et Suk ud i Aftenluftningen. „Nu har jeg begyndt med

Nummer tre! Gud maa vide, hvem der nu skal rende af med hende!“ tænkte han og tørrede sin Pande.

Jakobsen bad sin Hustru synge den Sang, hun saa ofte havde sunget for ham, og som han aldrig kunde blive ked af at høre.

Hun satte sig ved hans Side og sang:

„Dage ilte, Lykken smilte
tit ved Solopgang saa mildt;
tit i Kvælden skønned Sjælen,
Lykken brast, men var ej spildt.

Dage skabtes, tit de tabtes,
toned hen i Glemsels Krypt;
aldrig glemtes, hvad der gemtes
en Gang i et Hjerte dybt.

Stille Timer fører Stimer
frem af skjulte Minder tyst,
Øjet skimter Sol, der glimter
dejlig fra det svundnes Kyst.

Hvert et Minde dybest inde
er fra Gud et stille Bud;
derfor Aanden efterhaanden
vokser i det op mod Gud.

Og det svundne, længst henrundne
atter leves skal i Gud,
uden Skygge Livets Lykke
tusindfoldig bredes ud!“

Borgen havde lyttet nøje efter ethvert Ord, og hans Blik hvilede ufravendt paa Ellen Kristine. Barnet, der under Sangen var faldet i Søvn, laa og hældede sit lille runde Hoved op imod hans Bryst.

„Ja,“ sagde han, „det er meget rigtigt, fuldkommen rigtigt, hvad du der sang. Ok ja, Gud ske Lov for de dejlige, velsignede Minder! — Men tror jeg ikke, Barnet sover! Se nu her, hvor trygt hun

hælder sig op imod mig. Saadan har du ogsaa en Gang ligget, Ellen Kristine, og saadan hvilede din Moder sig op til mig i sin Dødsstund. Er det nu ikke rart at tænke paa, at man har været en Smule Rygstød for dem, man har holdt af!“

Han viskede en Draabe af den ene Kind og klippede med Øjenlaagene.

„Ok ja, Børn! Lad os bare altid se at tage Livet med Ro, som Vorherre lægger det for os — opføre os som brave, honnette Folk og opfylde vore Pligter prompt mod hverandre.“

ET OFFER

(1877)

Tæt op mod Skovbrynet laa et ensomt lille Hus, dækket af et højt Hvidtjørnsgærde og indspundet i et Vildnæt af Hyben og Gedeblad.

Udvendig fra tog Hytten sig meget hyggelig ud, men inde lugtede der af Snavs og Tørverøg, Klude og Halmstraa laa spredte over Gulvet, Sengeomhænget hang med Støvdynger i Folderne, og Bordet glinsede af Stegefedtpletter.

Konen sad med dunet, uredt Haar og stoppede paa en stor Hose.

„Hvad nu?“

„Nu kommer jeg hjem til dig, Karen. Jeg blev saa lige færdig med det sidste Kævle, saa knækkede Økseskaftet.“

„Saa du har Stunder til at gaa herhjemme og drive paa denne Tid af Dagen?“

„Nej, jeg har ikke tænkt paa at gaa og drive; jeg skal ud og sætte et nyt Skaft paa Øksen til i Morgen tidlig.“

Han rynkede Panden og smed Madkassen paa Bænken; det pinte ham, at hun vilde sigte ham for Driveri.

„Du skal da ellers ikke sige mig paa, at jeg plejer at gaa og drive, for du ved da selv, at jeg hænger i med Arbejdet fra Morgen til Aften for at tjene Brødet.“

„Ligesom jeg ikke maatte slæbe med, saa jeg er fær' at slide Sjælen ud af Livet paa mig!“

Han gik ud i Tørvehuset, hvor han havde sit Værktøj. Ved Tærskelen laa en lille bleg Fireaarsdreng og legede med en Dynge Potteskaar. Ejler strøg ham over Haaret.

„Sikke mange Køer du har i Dag, Kristjan!“

Karen, der var bleven ophidset over, at han gik ud af Stuen uden at svare paa hendes sidste Ord, nærmede sig Døren, rød i Hovedet og med gloende Øjne. Drengen saa op med et Drag af Angest og skubbede sig til Side.

„Rag det Skidt væk, at man kan komme frem!“

Hun traadte ind i Rummet og gav sig i Færd med at samle Tørvegumlinger op i sit Forklæde.

„Det var bedre, du huggede mig et Par Pinde. Sikke nogen Tørv jeg maa gaa her og trækkes med — det bare vaade Møg! Her staar jeg om Morgenens og blæser og hvæser for at faa Kaffe-kedlen paa Kog, til du skal af Sted. Saa har det et Jag med dig, saa det er grusomt; ellers kan du nok til andre Tider gaa og drysse herhjemme.“

Ejler saa paa hende med et tungsindigt Blik.

„Karen, hvad har jeg gjort dig af, at du saadan giver ondt fra dig, hver Gang du ser mig? Har jeg nogen Tidens sagt et ondt Ord til dig? Har jeg ikke lige siden den Dag, vi kom sammen . . .“

„Den Dag, vi kom sammen? Ja snak kun du om den Dag, vi kom sammen! Hvad har du budt mig herude i dette raadne Hul andet end den rene bare Elendighed? Tossehoved, jeg var, at jeg troede paa alle dine kønne Ord og dit glatte Ansigt. Der gik du og sleskede: det skulde blive saa hedt og saa rart herude i Hytten! Jo—o, det blev en dejlig Herlighed, jeg gik ind til!“

„Saadan snakkede du ikke de første Aar, vi var gift, Karen.“

„Det var nok ogsaa en anden Sag den Gang. Da havde man dog en Smule mellem Hænder og kunde bede et fremmed Menneske herud imellem Stunder og klæde sig som andre Folk. Da var du heller ikke saadan en Tværdriver, som du er bleven i de sidste Par Aar. Her gaar du og glor og tværer som en Stængerotte, aldrig du skal tænke paa at byde mig en Smule Fornøjelse. Nu havde jeg saadan en Lyst til, at vi skulde have fulgtes ad til Kildemarked i Gaar; men se, om du skulde byde dig til! — jeg maatte rart sjokke af Sted alene med Drengen. Og da vi saa kom hjem, tog du paa Vej og skabede dig gal for de tre stakkels Lurfade, jeg havde købt. „Vi havde ikke Raad til at rende til Fornøjelser, vi havde ikke Raad til saadan at købe ind!““

For hundrede Gang mindede hun ham om, hvordan hendes Veninder fra Pigetiden havde det i Sammenligning med hende. Her gik de rundt omkring og kroede sig som rige Gaardkoner, kunde føre sig op med franske Sjaler og Garneringer paa Kjolen og køre til Markeder og Fester i deres fine Fjedervogne. Og hun — hvad var hun andet end en pjaltet Huskælling, der maatte sidde her i dette Hul og karte og spinde for de andre. Hun havde været et godt Fjantehoved, at hun nogen Sinde havde givet ham sin Haand. Havde hun taget Jesper, da han bød sig til, saa havde hun nu været en af Byens rigeste Gaardkoner; men hun var tosset nok til at tro paa al den Sludder om Trofasthed og Kærlighed. De Skillinger, hun havde, fik han — og hvor var de nu? Og hvor var al den Lykke, han havde lovet hende?

Han spurgte hende, om hun havde glemt den Tid, da de mødtes inde i Skoven, hvor Byens Karle og Piger legede i Maaneskinnet. Hvem var det da,

hun helst vilde snakke sammen med? Og var det ikke hendes eget Ord den Dag, han førte hende ind i dette Hus, at hun trofast vilde dele Sorg og Glæde med ham til sin Dødedag? Sagde hun ikke, at hun var tilfreds, om saa Jesper havde haft ti Gaarde, saa havde hun alligevel taget ham — Ejler — for ham holdt hun af! Og hvad nu Pengene vedkom, saa vidste hun godt, at det var ikke for deres Skyld, han havde taget hende, og hun vidste ogsaa, at det var ikke ham, der havde sat dem over Styr. Var det ikke hendes eget Ønske, at hendes Broder skulde have dem, da han købte Stedet?

„Karen!“ vedblev han sindig og lagde sin Haand paa hendes Arm, „vi kunde have det saa rolig og godt i vort lille Hjem. Vi er nok fattige, men vi har dog Brødet. Lad os se at enes i god Forstaaelse ligesom i de første Aar.“

Hun slog hans Haand til Side. Han skulde ikke oftere fange hende med sine søde Ord. Havde hun lyttet efter Jespers Ord — de var ikke saa højtravende — saa havde hun nu ikke haft nødig at piske omkring i Skoven og sanke raadne Pinde og sidde her og lappe og stoppe baade Nat og Dag. Det var ham, der havde ført hende ind i Elendigheden, og derfor skulde han heller aldrig faa en glad Time, saa længe de var sammen. Gid han var Fa'en i Vold, saa hun aldrig saa ham mere!

En af Ejlers Ungdomsvenner, Niels Hjulmand, der i en Række af Aar havde været bosat nogle Mil derfra, men som nu atter var flyttet tilbage til sit Fødesogn og boede en Fjerdingvej fra Ejlers Hjem, kom paa een Gang til Syne i Døren og lod en højrøstet Latter rulle ind over Tørvene.

„Ha ha ha—a—a! Jeg maa sige, du er en

rask Kælling, Karen! Vi to skulde bare haft hinanden — hejda! sikken en Hopsa vi skulde ha' taget sammen!“

Konen fo'r ud ad Døren uden at agte paa hans Snak. I næste Øjeblik hørte man hende kaste omkring med Spande og Gryder i Stegerset.

„Det er da et tyvebrændt Stykke Kvindfolk! Er hun saa rundtosset til Hverdagsbrug?“

„Ne—j, jeg synes dog ikke.“

„Ja, du er et godt Fæ, at du lader hende saadan regere. Hvorfor smør du hende ikke en paa Kassen?“

„Du er jo tosset, Menneske.“

„Tosset? Hvad andet er der at gøre ved saadant et Fruentømmer. Du skulde bare se, hvor tam hun vilde blive, om du langede hende et Par gode, varme Vafler og i al Fortrolighed og uden videre Dikkedarier lovede hende et Par Stykker til fra samme Fabrik, hvis hun ikke holdt tæt.“

Hans gamle Trisse derhjemme hun begyndte ogsaa somme Tider at snakke Spansk, men naar bare han lavede den flade Haand til og raabte: „Hold Kæft!“ saa holdt hun lige paa Steden sin Bøtte. Men Fa'en staa i 'et, han fortrød det altid bagefter, for lige godt — Birte var en god Kone, og han havde aldrig Ro paa sig, førend han fik gjort det godt igen. Men lige meget derom, det var saadan, de skulde have det — Kællingerne. Ingen Sludder her! Ind paa Livet af dem, at det kunde blive overstaaet i en Fart, og saa bagefter et godt Ord igen — det var nu hans Mening; men Ejler var en Tørv, var han, der var ikke noget Humør i ham.

„Nej, jeg skal ærlig vedgaa, at det er smaat med Humøret.“

Niels spurgte, hvad der egentlig var i Vejen; de havde jo dog levet godt sammen før.

„Aa, det er ikke saadan at gøre Forrede for.“

„Lider hun Nød?“

„Nej, det gør hun ikke; men det er jo smaat nok for os, og det er vel nok derfor, hun er bleven, som hun er.“

Han satte sig paa Huggeknubben og opredte i korte Træk sit Ægteskabs Historie. I de første Par Aar havde de holdt sammen i god Enighed. Han „arbejdede myrdelig“ for at tjene dygtig med Penge; Karen havde jo de Skillinger, og han „hivede“ efter at tjene nogle flere, for at de om nogle Aar kunde købe et lille Bolssted; men Karen var ikke vant til at spare, „hun vilde immeran paa Kommersen, og fin vilde hun være, baade med Kremoline og Fer i Hatten.“ Saa fik de jo de Børn, og der faldt saa mange Udgifter paa; de to af dem laa og hivede i lang Tid, og deres Sygdom og Begravelse kostede mange Penge. Og hvad hændte saa? Karens Broder, der havde faaet hendes Penge til Laans, maatte rende fra det hele som en Praker, og hver en Skilling gik tabt. Karen gik og gav ondt fra sig, og Udsigterne blev vovere og vovere. Han arbejdede, saa Øjnene var færdig at trille ud af Hovedet paa ham, og Karen, der aldrig havde været vant til at røre sig til nogenting, maatte nu ogsaa tage fat; men det pinte hende svært, kunde han nok mærke, for det var jo saa „sjenert“ for hende at tage igæn Arbejde af Bønderkonerne. Hun begyndte at „skælde og gøre ved.“ Han gik og snakkede godt for hende — „det blev nok bedre,“ og hvad han saadan kunde sige; men det blev værre og ikke bedre. Hendes fine Klæder blev sjaskede af, og han kunde ingen ny skaffe hende, deres Venner trak sig tilbage fra

dem, „hun ærkede sig og blev mere og mere galsindet“ . . . Ja saadan var det hele kommet.

Naar han ikke havde forset sig værre imod hende, saa havde hun ingen Grund til at skabe sig, mente Niels Hjulmand. „Som sagt, prøv du at give hende en paa Siden af Hovedet. Men det skal være en, der kan sige „Klask“ — ikke noget Tjatteri med Enden af Fingrene. Og saa „Pøj!“ i Næven og begge to frem i Seletøjet, saa skulde det gaa und’lig til, om I ikke kunde sidde og alke jer frem.“

Ejler rystede paa Hovedet.

„Ja,“ vedblev Hjulmanden, „gaa her og glo galt til hende som en Bytyr, det gør hende kun saa meget mer kruset i Skallen.“

„Jeg har ingen Lyst til nogenting, og hvis hun ikke forandrer sig, saa ved jeg ikke, hvordan det skal ende.“

„Ja men du maa selv se at forandre dig. Lidt maa man altid føje sig efter Kællingen. Hvorfor kunde du nu ikke følgs med hende til Kildemarked i Gaar? Naar du nu havde givet hende et Dunk i Ryggen: „Halløj, Mor, nu skal vi paa Galejen, — frem med de Klude, vi har, saa smykker vi os, saa godt vi kan, og spanker af Sted — op med de smaa Jødedrenge!“ saa skulde du have set, hvor kistefornøjet hun havde blevet . . . Jeg maa ind og kuranse hende lidt.“

En larmende Ordkamp genlød faa Minutter efter fra Stegerset. Den ene raabte højere end den anden. Ejler kunde kun opfange enkelte af Hjulmandens Ord som: . . . „tosset Kælling“ . . . „gør ham rent kataalsk i Hovedet“ . . . „ha’ nogen paa Skrimpen“ . . . og ligeledes enkelte Brudstykker af Karens Svar: . . . „holde din Næse hos dig selv“ . . . „pille af hjem“ . . . o. s. v.; men

han skønnede snart, at Niels ikke kom langt med hende paa den Led.

„Nej,“ pustede Hjulmanden, da han kom tilbage, „hun har meget bedre Talegaver end jeg. Men hun skulde bare være min Kone . . . . rive og slide mig, om hun ikke fik Tærsk!“

Hvordan skulde han holde dette Liv ud?

At høre paa Skældsord og Eder Dag ud og Dag ind er som at aande i giftig Luft. Han skønnede, at han gik til Grunde, dersom der ikke skete en Forandring. Stundum, naar han om Aftenen kom hjem fra Arbejde, og Karen gav sig til at tage paa Vej, dryssede han af op til Byen, hvor han drev Nattetimerne bort i Kroens kvalme Kælderstue. Han drak for at glemme, og han drak for at faa Mod til at møde Stormen, der ventede ham, naar han atter lod sig se i Hjemmet. Naar han saa hen imod Morgenstunden vendte tilbage, opkørt i Hovedet og med en tyk Brændevins- og Ølstank staaende ud af Halsen, slog han om sig med Næverne og støjede om Kap med Konen, indtil hun fik overdøvet ham og væltet ham om paa Slagbænken. Bagefter var han altid dobbelt tungsindig. Svir og Sværm var ellers ikke hans Sag, og han indsaa, at hvis han rigtig kom ind paa Svirelivets Glidevej, vilde det ende med den visse Undergang.

Da rettede han sin krogede Ryg og tog en Afgørelse.

En Aften ved Midsommerstid, da han var kommen hjem fra Skoven og som sædvanlig var bleven overdænget med en Byge af onde Ord, samlede han sit Tøj i en Bylt, tog sin Støttekæp og gik

hen til Sengen, hvor Drengen allerede sov sødt. Længe stod han tavs og ragede i Barnets Haar, hans Øjne blev vaade, Graaden arbejdede i ham, men endelig bøjede han sig ned over Drengen og kyssede ham. „Vorherre være med dig, min Dreng!“

Karen sad udenfor paa en Sten og bandt paa en Hose.

„Jeg vil bare bede dig om een Ting, Karen: at du vil være god mod Drengen.“

„Hvad skal det sige?“

„Jeg rejser min Vej; jeg kan ikke bere mig at være herhjemme længer.“

Hun slog en Latter op og bad ham rejse ad Helvede til.

Støttende sig til Knortekæppen vandrede Ejler med ludende Hoved ned ad Stien langs Skovhegnet. Vandet drev af de halvnøgne, forpiskede Hasselgrene, og nede over Mosen laa et blygraat Taage-lag, gennem hvis døde Masser Hyrdedrengenes sørgmodige „Hovhop“ lød ham i Møde. Et Suk, en skurrende Strubelyd gik over hans Læber, og snart forsvandt han ude mellem Mosens Rørskove.

Der gik et halvt Aars Tid.

Ingen vidste, hvor Ejler var, — han skrev aldrig hjem; derimod sendte han ugentlig 15 Mark til Niels Hjulmand, der atter sendte Konen Pengene.

Karen havde ikke ventet, at Ejler vilde have gjort Alvor af sin Trusel om at forlade hende, og det opirrede hende at tænke paa, at han havde givet Folk Emne til Samtaler om hende som den, der ved sit arrige Sind var Aarsag i hans Bortrejse.

Drengen spurgte i den første Tid ofte om Faderen, men hun fejede ham i Reglen kort af.

„Snak du bare ikke om din Far; han er rendt sin Vej og bryder sig aldrig en Smule om os.“

Hun talte sædvanlig i en vranten Tone til Drengen og puffede og stødte ham, naar han ikke straks rettede sig efter hendes Luner. Hans lille Aasyn fik mere og mere Forkuethedens sygelige Præg.

Julen kom med sin Klokkekimen og Barnejubel. I Skovhuset var der ingen Glæde, den sædvanlige døde Hverdagsstemning laa Juleaften over Stuen, hvor de to — Moder og Søn — sad i deres lappede Dagligdagsklæder og gnavede paa hver sin Grisetaa.

Karen skød paa een Gang Maden fra sig, gav et skurrende Suk og støttede Hovedet paa Haanden.

Drengen saa paa hendes forpinte Aasyn og rakte Haanden frem. „Mor.“

„Pas du bare din Mad.“

Anden Juledag traadte Niels Hjulmand ind i Stuen med en Pakke under Armen. Da Karen havde faaet løst Baandenes tætte Væv og afdækket en halv Snes Lag Avispapir, kom en ny, færdig-syet Drengibluse til Syne.

„Den er til mig, den er til mig!“ raabte Kristjan med straalende Øjne.

„Ja, den har din Far sendt dig, for at du skal blive rask til at læse,“ sagde Niels Hjulmand. „Kom her og lad mig se! Ih du hellige Sødgrød! . . nej bliv mig fra Livet med den Bluse! Nu bliver du dog alt for fin, Kristjan.“

„Se, om han skal sende mig noget!“ sagde Karen bittert.

„Dig? Du havde kanskesens ventet en Silkekjole og et fransk Sjal?“

„Nej, det havde jeg slet ikke; men han kunde dog gerne have tænkt paa mig ogsaa.“

„Ja du kunde jo nok have fortjent det,“ samstemmede Niels og spyttede fedt.

„Naa, kom nu her, Dreng, og lad os se, hvordan hun passer.“

Kristjan kom i Blusen. Hans Aasyns Bleghed stak uhyggelig af ved Siden af det rødtribede Tøj, men der spillede et tindrende Liv i hans Øjne.

„Der er Lommer i, Mor!“ raabte han med Drag af den mest overvældende Lyksalighed. „Lommer i! Lommer i! . . . og se, hvad er det for et Papir?“ Det er et Brev!“

Karen rev Lakklatten af og aabnede Brevet, der indeholdt en Femdalerseddel samt følgende Linjer, der spændte over en hel Side:

„Jeg skriver eder til og sender dig 5 Daler til en Ny Kjole og en Ny Bluse til min lille Dreng, jeg tænger meget paa eder beggeto, men jeg kommer ikke hjem inu for det føste.“

„Kom nu ikke her med den Sludder, at han ikke tænker paa dig,“ stak Niels hende. „Du ved kun lidt af, hvad Mand du har, min gode Madam.“

Drengen spankede med Hænderne i Lommerne op og ned ad Gulvet. Det var første Gang, Livet havde forundt ham den Lykke at stikke sine smaa Hænder i et Par Sidelommer, og han følte sig med eet hævet et Par Trin op paa Tilværelsens Stige. Med listende Trin nærmede han sig Katten, der stod og gned sig op ad Kakkellovnsofoden, og raabte, saa højt han kunde: „Mogens!“ — i den Mening, at Katten skulde faa et Tilfælde af Forbavselse ved Synet af den ny Bluse; men Mogens

der ikke en Gang fandt det Umagen værd at vende Hovedet, krøgede kun Ryggen lidt højere til Vejrs end før og lod den opstrittende Hale dirre med tilfreds Ligegyldighed.

„Du ser jo helt køn ud, Dreng,“ fandt Moderen, og for første Gang i lang Tid gled et flygtigt Smil over hendes strenge Aasyn.

Vinteren gled hen.

Karen begyndte om Søndagen at kigge op ad Vejen og kunde undertiden staa og falde i Tanker med Armene i Siden; men i Reglen snoede hun sig omkring med det sædvanlige bitre Træk ved Mundvigene.

„Naturligvis — det er min Skyld alt sammen, det er mig, der har jaget ham bort, jeg er „arrig og gal,“ jeg er „ødsel og svinsk“ — jo jeg ved nok, hvordan jeg bliver heglet igennem blandt Folk.“

Af og til kom det gamle Raseri over hende; da maatte Drengen prise sin Lykke, om han ikke fik et Par Knoer i Hovedet.

Som en særlig Naade fik han Lov at gaa med den ny Bluse om Søndagen. Hver Gang han fik den paa, spurgte han om sin Fader, men han fik aldrig noget rigtigt Svar.

Vaaren havde lagt sit kønne Silkeskrud om Bøgenes Nakker, Blomsterne vrimlede frem i Tusindtal. Naturen lokkede Mennesker og Dyr frem til ny Virksomhed — talte sit milde, forsonende Ord til alle, som Vinterlivets tunge Stem-

ning havde hvilet over i Sorgens og Ensomhedens mørke Dage. Selv den lille blege Dreng i Skovhuset mærkede, at en dejlig Tid var oprunden.

En Søndag Eftermiddag havde han vovet sig ind i Skoven, uden at Moderen vidste af det. Han havde lagt sig i det bløde Græs ved den lille Skovsø og prydede sin Hat med Glemmigejer og Anemoner. Paa een Gang hørte han et Raab ovre fra Stænten: „Kristjan!“ — „Jo, her er jeg.“ — „Kristjan!“ lød det igen, „hvor er du rendt hen, din lede Unge?“ Han rejste sig og løb, alt hvad han orkede, hen imod Stænten, men snublede i Skyndingen over en Trærod, styrtede hen imod en Brændestabel og fik revet det ene Bluseærme næsten helt fra Akselstykket. „Uh—uh—uh! Nu faar jeg dog saa mange Bank af Mor! Uh, hvad skal jeg dog gøre!“

Da han skælvende og hulkende naaede hen til Moderen, og denne fik Øje paa Flængen, tog hun ham ved Vingeбенet og ruskede og knubsede ham saa eftertrykkelig, at den lille Fyr nær havde tabt Vejret. Og da de kom hjem, blev Blusen reven af ham og han selv kastet hen i Sengen, hvor han maatte blive Resten af Dagen.

Den ophidsede Moder satte sig ved Bordet og syede Riften sammen; men for hvert Sting, hun tog, kastede hun et skændende Ord hen i Sengen. Da hun var færdig med Arbejdet, gemte hun Blusen i Dragkisten, og i lang Tid efter maatte Drengen give Afkald paa sin eneste Søndagsglæde og nøjes med den gamle, stoppede Trøje.

Ejler holdt op med at sende hende Penge. Nogle mente, at han nu rent havde slaaet Haanden af hende, andre gættede paa, at han var død. Karte- og Spindearbejdet slap op for hende, Nøden blev mere og mere trykkende. For at faa Brød til sig

selv og Barnet maatte hun sælge eller pantsætte de fleste af sine Klædningsstykker. En Dag, da hun ransagede Dragkisteskufferne, fik hun fat paa Blusen. Nej den skulde dog ikke sælges, — det var Ejlers Julegave. Aa, hvorfor blev dog Ejler ogsaa borte?

Drengen blev mere og mere afmagret og fik skarpt tegnede Glødepletter paa Kinderne.

En Søndag Aften, da hun havde faaet ham til Ro, satte hun sig med en Bindehose udenfor paa Tærskelen og saa af og til op ad Vejen.

„Godaften, Karen!“ hilste med eet en høj, mager Mand, som umærket var krøben over Stænten.

Det gav et Sæt i hende. „Godaften! — er det dig, Jesper?“

Han havde været ude hos Skovfogden, fortalte han, og saa mente han, at han kunde skyde Genvej herom ad.

„Det er fælt, saa du har skæmmet dig, Karen.“

„Synes du?“

„Du kunde haft bedre Dage, om du selv havde villet.“

Han satte sig paa Stenen ved Siden af hende, kradsede sin store Merskumspibe ud og stoppede den af en Sælskindspung.

„Har du ikke hørt noget fra ham endnu?“

„Nej.“

„Du ved hverken, han er levende eller død?“

„Nej.“

„Naar jeg skal sige dig min Mening, saa tror jeg aldrig, han har brudt sig større om dig; men du havde jo de Skillinger.“

„Jeg var dog af den Mening, at han brød sig om mig den Gang.“

„Ja, han snakkede godt nok, — jeg kunde jo ikke saadan belægge mine Ord; men havde du

gaaet til min Side, saa havde du nu ikke haft
nødig at sidde og binde Hoser for andre.“

Karen svarede intet.

„Jeg tog mig det nærmere, end du tror“, vedblev Jesper og svøbte Baandet om Pungen; „men nu kan det jo ikke hjælpe at snakke om det.“

Han tog sit Fyrtøj frem og slog Ild.

„Synes du ikke, det kunde være rigtigt“, spurgte han, „at lyse efter ham, for at faa at vide, om han er død eller levende?“

„Han maa vel komme en Gang.“

„Ja men hvis han nu er død?“

„Saa faar jeg det vel at vide.“

„Du kan jo, som du selv vil; men jeg kunde jo ellers nok hjælpe dig at lyse efter ham, og jeg vil lægge ud, hvad det koster.“

Hun vilde da vente en Tid endnu. Det var da ikke godt, at han var død; hvordan skulde det saa gaa hende og Drengen?

„Jeg tænker, det gik dig bedre end hidindtil, dersom det var, at du selv vilde; jeg har ikke forandret Sind endnu, hvad det vedkommer.“

Karen bøjede sig ned over Hosen.

„Jaja, nu kan du jo tænke over, hvad vi har snakket“, sagde han og rejste sig. „Jeg kommer herud ad igen en af Dagene, saa kan vi jo snakke nærmere om det hele.“

Da han gik, stak han hende et Par Sølvdalere i Haanden.

Længe sad hun og saa efter ham, medens han, rank og rolig, ligesom tryk i sit grundmurede Velvære, skraaede hen over Kløvermarken.

Underlige Syner drog frem for hendes Øjne. Hun saa Jespers store, nybyggede Gaard med Teglrækker for Tagskægget — dobbelte Klædeskabe, fulde af Kjoler og Kaaber, — Kister, der

bugnede af Dynevaar og Dækketøj, — hun saa sig selv sidde ved Jespers Side i Fjedervognen. Uvilkaarlig rejste hun Nakken og saa sig omkring . . . Tossede Drømmerier! Her sad hun paa en hulslidt Tærskel ved Indgangen til Sult og Nød!

„Mor!“ lød det klynkende indefra.

„Ja, nu skal jeg komme, Kristjan.“

Han bad om lidt at drikke. Hun gik ud i Køkkenet og hentede en Kop Vand, andet havde hun ikke.

Hans Kinder stod i Glød, og Øjnene lyste med en uhyggelig skarp Tindren.

Snart faldt han atter hen; men Moderen blev siddende paa Sengekanten og stirrede paa ham i maalløs Rædsel. For første Gang gik Angesten for, at han kunde dø, med isnende Jag igennem hende. Nej, nej, det var umuligt! Saa haardt vilde Gud ikke tugte hende.

Det lakkede ud paa Aftenen; men hun tænkte ikke paa at lægge sig. Jespers Ord sad hende endnu i Ørerne. Hun tænkte tilbage paa sin første Ungdomstid med al dens Lystighed, Stads og Afveksling. Da stod Jespers Skikkelse atter for hende, ung, rank og — rig; men der var en anden Skikkelse, maaske ikke saa køn, i hvert Fald fattig og ringe ved Siden af Jespers; men hvor var hans Øjne trofaste og hans Haandtryk varmt! Det var og blev dog ham. Hun mindedes, hvor Lykken dirrede igennem hende, naar han svang hende i Dansen ved Markeder og Skovfester, hvor lys og velsignet deres Bryllupsdag havde været. Hun mindedes, hvor lykkelig Tiden gled for dem i de første Aar her i Skovhuset. Svedig og træt kom han om Aftenen hjem fra Skovarbejdet, men altid med Smil i Øjet; altid rettede han sig efter hende, købte Baand og Silketørklæder til hende, søgte at

bringe Afveksling i hendes ensformige Liv ved at tage ud med hende om Søndagen eller byde hendes Veninder ud til hende. Ja — — saadan var det den Gang! Men saa . . .?

Hun vilde gerne tilstaa, at hun havde den meste Skyld; men hvorfor rendte han fra hende? Han kunde jo have blevet hjemme og snakket sig til Rette med hende. Hvorfor lod han hende sidde her alene med Barnet i denne Usselhed?

Hun smed sig ned paa Gulvet, lagde Hovedet mod Sengekanten og brast i en bitter Graad.

Ud paa Natten krøb hun ned ved Siden af Drengen; men det var hende ikke muligt at sove. Atter og atter stod Ejlers Skikkelse for hende; hun saa hans tungsindige Øjne og hørte hans rolige, varme Ord.

„Karen, vi kunde ha' det saa godt her i vort lille Hjem . . .“

Hun vred sig paa Lejet, rejste sig over Ende og smed sig atter tilbage. Endelig henimod Dag faldt hun hen, men vaagnede igen derved, at Drengen borede sin lille Haand ind i hendes og klagede over Brystmerter.

Nogle Dage efter kom Jesper igen, dampende paa sin Sølvpipe.

„Naa, Karen —?“

„Nej, der skal ikke lyses efter ham; han kommer nok af sig selv.“

„Ja, men hvis han nu er død?“

„Det maa du ikke sige, Jesper; han er ikke død, og om saa var . . .“

„Hvad saa?“

„Saa kunde der dog ikke blive noget af med

det andet; jeg kunde ikke gøre det — — for Ejlers Skyld.“

„Naar du er af den Mening, saa er der jo ikke mere for os to at snakke om.“

Han gjorde Tegn til at ville gaa.

„Og her er Pengene, du gav mig den anden Dag; du maa tage dem tilbage igen, for jeg kan ikke nære mig for dem.“

„Du trænger kanske ikke til dem?“

„Jo, det gør jeg; men jeg tager ikke igæn dem.“

„Du undser dig kanske ved at tage igæn en Haandsrækning?“

Hun kæmpede et Øjeblik med sig selv. „Jeg er kommen af god Familie lige saa godt som du, Jesper,“ svarede hun med dirrende Hage.

„Jaja, herefter skal du faa Lov at leve i Fred for mig; men det kan være, der kan komme den Tid, da du bliver af et andet Sind end nu; men saa er det kanske for silde.“

Jesper gik; men Karen foldede sine Hænder og sendte et langt, udfriende Suk ud i den lyse Sommerluft.

I nogle Dage havde det set ud, som Drengen var i Bedring; men nu tog Sygdommen til Dag for Dag. Angesten gik Moderen til Hovedet i svimlende Drag.

„Jeg kan dog ikke vide, hvad der er i Vejen med dig, lille Kristjan,“ sagde hun en Morgen, da han blev liggende stille i Sengen uden at vise mindste Lyst til Mad eller Leg. „Gør det ondt i Brystet?“

„Ja, det gør ondt alle Vegne,“ peb han med en ynkelig tynd Klynken.

„Vil du ikke op og lege?“

„Nej, jeg bryder mig ikke om det.“

„Hvis du vil være en rask Dreng, saa skal du faa den ny Bluse paa.“

„Ja, Mor — saa vil jeg nok op; jeg skal nok være en rask Dreng.“

Han blev paaklædt; men hans hule Kinder og blaa Øjenhuler vidnede tydelig nok om, at han langt fra var nogen rask Dreng.

Karen havde ikke smagt Brød i to Dage.

„Du kan vel nok være ene hjemme, mens jeg render op til Byen og ser, om jeg kan faa et Brød?“

Kristjan svarede straks Ja; han var saa vant til at være alene, mens Moderen gik Smaaærender.

Da hun kom med Brødet, sad han paa Skamlen ved Sengen, med Hænderne dybt i Lommerne, dirrende som en lille Hund.

„Men hvordan er det dog, du ser ud, Kristjan? Du er jo ikke nogen rask Dreng.“

„Jeg kan ikke være rask Dreng i Dag, Mor.“

„Se her er en Kringle! Hvad siger du til saadan en?“

Han greb den med en vis feberagtig Skyndsomhed, men lagde den snart fra sig igen.

Han blev lagt til Sengs og sank træt sammen i Puderne. Moderen sad og holdt hans Haand i sin, hendes Øjne var ikke vendt fra det lille, tynde Hoved. Brødet blev liggende urørt paa Bordet.

Det tog til at mørknes. Karen søgte hele Huset igennem for at finde en Stump Lys, men der var ingen. Hvad skulde hun gøre, naar Natten kom, den lange, ensomme Nat? Til al Lykke var det lyst ude. Maanen kastede en bred, hvidlig Strøm gennem Vinduet hen paa den vaagende Moder og den syge Dreng.

Uafbrudt trykkede og klappede hun Barnets Haand, lyttede til det syge Aandedræt og lagde

hvert Øjeblik Bagen af Fingrene paa de brændende Kinder for at mærke, om ikke Heden tog af.

Drengen talte af og til vildt.

„Far, nu skal du komme hjem! Nu er Mor god, hun klapper mig paa Kinden og giver mig Lov at gaa med den ny Bluse. Jeg skal nok ogsaa lade være at rive den i Stykker; men jeg kunde ikke gøre ved det, for jeg faldt.“

Hun slap Haanden, knugede Knoerne mod Brystets Sider for at fremkalde en legemlig Smerte, der ligesom kunde ophæve det indre Pres. Hun havde en brændende Trang til at trygle Barnet om Tilgivelse for alt, kaste Dynen til Side, tage den lille hede Krop i sin Favn, overdække den med Taarer og Kys, tigge om Forladelse og love at give sit Hjerteblod, om det skulde være, som Bod.

Da Klokken var 3, hørte hun Mandstrin ude fra Vejen. Hun rettede sig og lyttede. En forventningsfuld Glæde gennembævede hendes Bryst, og Hjertet bankede i Spænding, saa Vejret var ved at gaa fra hende. Med hver Nerve spændt stirrede hun ud i Luften for at høre, om der ikke blev taget i Døren. Jo nu . . . ! Blev der ikke rørt ved Haandtaget? . . . Nej, — Trinene flyttede sig længere bort og tabte sig i Retning efter Stænten.

Da syntes hun, Alverdens Nød lukkede sig kvælende om hende.

Den lille Kristjan var bleven baaret op paa Kirkegaarden, og Karen var nu ene.

Det var værst for hende om Aftenen, naar hun skulde i Seng. Der var alt for megen Plads.

Men det var ogsaa galt om Dagen, naar hun var stille et Øjeblik. Hun kunde ikke taale at tænke. Tankerne laa i hende som en Bunke Naale, der stak paa alle Kanter, naar der blev rørt op i dem.

Nøden, Sulten drev hende til at søge Arbejde. Nogle af hendes tidligere Veninder ynkedes over hendes Nød og hjalp hende til Rette med Madvarer og Arbejde. Hun kunde staa saa myg i deres Stegerser og være saa taknemmelig for enhver Billing Sul, de rakte hende.

Saa gik Tiden atter ved Karterne og Rokken.

Men Ensomheden med dens Nag og fortærende Smerte blev hende til sidst uudholdelig.

En Morgen, inden det endnu var Dag, laasede hun Døren af og gik ud for at søge efter Ejler. Hun havde en Gisning om, at han arbejdede ved et Jernvejsanlæg nogle Mil derfra, og derhen styrede hun sin Gang. Hun søgte og spurgte i alle Landsbyerne deromkring; men ingen kunde give hende nogen Oplysning. Efter nogle Dages Forløb kom hun udaset og med hullede Fødder tilbage. Ejler var og blev borte.

Der gik atter nogle Uger. Hendes Klæder begyndte at hænge i Trevler, og hun havde ikke andre end dem, hun gik og stod i.

Kristjans Bluse laa endnu i Dragkisten. Ofte havde hun tænkt paa at sprætte den op og tage Tøjet i Brug paa en eller anden Maade — f. Eks. til en Bul —; men hver Gang hun fik fat paa den, blev hun daarlig og maatte lægge den ned igen.

Men en Aften tog hun den frem med det faste Forsæt, at nu maatte det ske. Hun tændte et Lys og satte sig ved Bordet med Blusen paa Skødet.

og en Kniv i Haanden. Men det blev taaget for hendes Øjne.

Hun lagde Kniven fra sig, støttede Albuen mod Bordkanten og hvilte Panden i Haanden.

„. . . . Mor, der er Lommer i, der er Lommer i!“

Hun saa sig selv staa med en Femdalerseddel i Haanden og en Lap Papir: „Jeg tænker meget paa eder beggeto . . .“

Taarerne strømmede ned over hendes Kinder. Hun var lige ved at opgive det hele, men med eet tog hun sig sammen, greb Kniven og gav sig til at sprætte det ene Ærme fra. Det var netop det Ærme, Barnet havde faaet revet fra ude i Skoven . . . Nej, hun kunde ikke. Det var, som den ejendommelige hengemte Duft, der stod op fra Tøjet, virkede svimlende paa hendes Sans. Hun skød Blusen ind paa Bordet, slukkede Lyset og kastede sig hulkende ind over Sengen.

I Morgenens første Lysning vaagnede hun ved, at nogen bankede paa Vinduet.

„Hvem er det?“

„Det er mig — Ejler.“

„Du forbarmende! Er det dig!“

Et Øjeblik efter laa hun i sin Mands Arme.

„Jeg er glad ved, at du tager saadan igæn mig, Karen,“ sagde Ejler paa sin sindige Vis.

„Ejler, hvor kunde du saadan blive borte?“

„Ja det har vendt sig saa underlig om med mig, jeg har ligget syg næsten i fem Maaneder, men det skal jeg fortælle dig alt sammen siden. Hvor er Kristjan? Jeg maa hen og se ham straks.“

„Aa Gud!“ udbrød hun og knugede Hænderne mod Panden.

„Hvad er det? Hvor er han . . .?“

Hun kunde ikke svare, hun bøjede Hovedet ind imod hans Bryst og hulkede højt.

„Død —?“ spurgte Ejler tonløst. „Nej, det er umuligt — der ligger jo hans Bluse.“

„Aa, Ejler, du ved ikke, hvor jeg har lidt og stridt! Men jeg var god imod ham, alt mens han var syg, og jeg har pyntet hans Grav hver evigste Søndag, naar jeg gik i Kirke.“

Ejler satte sig, Blodet sank fra hans Aasyn, Øjenhulerne blev mørke — han saa ud som et Lig.

„Det er min Skyld alt sammen,“ vedblev Karen. „Jeg ved godt, hvorfor Vorherre tog ham; men det gør mig saa ondt, saa ondt, at det skal gaa ud over dig med.“

Ejler syntes ikke at forstaa hende eller hørte maaske ikke, hvad hun sagde. Brystet arbejdede med hurtige Aandestød, og Blikket flakkede hjælpeløst omkring over Gulvet.

Hun stod med Haanden paa hans Aksel og talte uafbrudt. Al den hengemte Anger og Smerte, al Ventetidens tavse Lidelse, alle de forud formede Bønner om Tilgivelse flød i varme Strømme ind imod ham; men han sad og knugede Knæerne imod hinanden og kæmpede med sine egne Tanker, uden at give Agt paa hendes Ord.

Endelig lagde hun sig paa Knæ for ham og tog hans Haand.

„Aa jeg be'r dig saa inderlig, Ejler, forlad mig alt det onde, jeg har forvoldt dig, og lad os holde sammen igen som i gamle Dage. Jeg er ikke mer, som jeg var før. Jeg skal gøre alt saa godt for dig, du skal se, det skal nok blive godt igen alt sammen.“

Hans Øjne stod fulde af Vand.

„Det var saadant et tungt Offer, Karen.“

„Ja, men nu har du jo faaet mig tilbage i Stedet.“

Han saa paa hende og opdagede i hendes Aasyn et Hengivenhedens Inderlighedsskær som det, der saa ofte havde lyst ham i Møde i deres Kærligheds Morgen.

Da slog han sin Arm om hendes Nakke og bøjede sig ned imod hende:

„I Guds Navn da — saa faar du vel ogsaa mig tilbage igen.“

RAVKORSET

(1877)

„Bo-bo-bo . . . h! Bo-bo-bo . . . h! . . .“

Det var gamle Borups Livsang. Det var med den, han tolkede Sommeraftenens fredelige Stemning, naar han med Hænderne paa Ryggen og den udrøgne Pibe daskende ned mod Haserne vandrede op og ned i Havens lukkede Hasselgang, og det var i den, han samlede Dagens Indtryk, naar han i Vinteraftenernes Tusmørke sad i sin Gyngestol og lod Tømmelfingrene spille omkring hinanden i hvirvlende Runddans, — ja man fortalte endog, at han med den nynnede sig i Søvn, naar hans gamle trætte Krop sank ned i Dynerne.

Jeg har ofte prøvet paa at efterligne gamle Borups Sang; ja selv nu, som jeg sidder her og skriver dette, spidser jeg uvilkaarlig Munden og begynder at brumme; men det er mig umuligt, hvordan jeg saa vrider og krænger Munden, at nynne som han; min Røst har ikke denne dybe Orgelklang, og jeg evner ikke — endog kun tilnærmelsesvis — at give Toneovergangen den ejendommelige bløde Kraft, som udmærkede Borups Sang. Jeg er nærvæd at mene, at man maatte have gennemlevet hans Liv med alle dets Kampe og Brydninger for at kunne nynne som han; i det mindste forekom det altid mig, at der klang noget

af hans Livshistories Alvor og milde Fred i hans Toner.

Søren Borup var fra samme Sogn som jeg; men hvor han drog sine første Aandedrag, ved jeg ikke, lige saa lidt som jeg ved, hvo hans Forældre var. Han vidste det ikke selv. Der rugede over hans Fødsel en vis gaadefuld Lønlighed, som aldrig blev opklaret. Skytten paa Nørrebygaard havde taget ham til sig som sin egen, og det var en almindelig Mening blandt Folk, at han var Drengens Fader.

Søren var meget ældre end jeg; men jeg opvejede hans Alders Overlegenhed med min Krops uhyre Længde. Medens han var en lille tyk Knort med stumpede Ben og et kæmpestort Hoved, der ligesom var skruet fast nede mellem Akslerne, var jeg opløben, smækker som en Bønnestage og kunde godt have undværet et Par halve Alen Ben til min Ven. Skønt jeg saaledes i bogstavelig Forstand var hans Overmand, var jeg en ren Visk ved Siden af ham, hvad Kræfterne vedkom. Enten jeg tog Livtag med ham eller med en Fortøjningspæl var saa omtrent et og det samme; han stod saa stift og støt, som han var groet fast i Jorden, hvorimod jeg straks vendte mine lange, tynde Stilke i Vejret, saa snart han gjorde et Sidekast med Armene.

Vort første Møde indlededes paa en morsom Maade. Jeg husker endnu saa tydelig, det var en Søndag Eftermiddag i Forsommeren, min Fader var kørt til Udsognet for at prædike der, min Moder og Moster sad inde i Dagligstuen og lurede efter Middagsmaaltidet. Naar jeg undtager de Prøveskydninger, jeg med et Par ny Nøglebøsser foretog i Lysthuset, rugede den dybeste Middagsdøs over Præstegaarden. Efter at have opbrugt mit

Krudt drev jeg ned ad Havegangen, med det Forsæt at se mig til Gode i et af Kirsebærtræerne. Men hvad ser jeg! Havehegnet var sønderbrudt, og oppe i Toppen af det store Morelletræ sad en lille tyk Fyr og kløede i sig af alle Kræfter.

„Hvad er du for en?“ spurgte jeg og saa op paa ham med et Øjekast, som om jeg havde en Fængslingskendelse i Lommen.

Med et lydeligt „Pøj“ sendte han mig en vaad Kirsebærsten ned i Ansigtet.

„Sikken en Tyverad! Vil du se, du skrudder ned af Træet og ud af Haven i en Fart, ellers kan du være mukken om . . .“ jeg husker ikke mere Ordlyden af den lynende Trusel, jeg slyngede op imellem Grenene; men saa meget husker jeg, at Fyren vedblev uforstyrret at hugge i sig. Den eneste Lyd, jeg hørte fra ham, var en idelig Gentagelse af det før nævnte „Pøj“ og nu og da et Tilløb til et Kvælningsbrøl, naar han fik to Bær i Halsen paa een Gang.

Hans Frækhed fyldte mig med Undren; men den Ro, hvormed han passede sin Syssel, indgød mig paa samme Tid en vis Agtelse for ham.

For mulig at indjage ham en Smule Angest sigtede jeg paa ham med en af mine Nøglebøsser og truede med at brænde løs, hvis han ikke øjeblikkelig krøb ned; men hvor rædselsslagen blev jeg ikke, da jeg saa ham hive en Messing-Pistol op af Lommen og rette dens Munding ned efter mig! En Tvekamp med saa ulige Vaaben forekom mig at være mindre ønskelig for mit Vedkommende, hvorfor jeg fandt det klogest at smøre Haser og søge Dækning bag nogle Buske.

„Du har ikke nødig at rende; jeg skal ingenting gøre dig,“ raabte han og kravlede ned.

Jeg tænkte i mit stille Sind, at det i Grunden var en løjerlig Ædelmodighed, jeg her var Genstand for; først havde han maset Havehegnet, dernæst ædt en Masse dejlige Moreller, og nu var han saa naadig bagefter at tilbyde mig Fred og maaske en lille venkabelig Samtale i Tilgift.

Efter en kort Tingning paa tyve Skridts Afstand lykkedes det ham virkelig at faa Freden i Stand. Snart stod jeg ved hans Side og udbad mig den Naade at faa hans Vaaben at se.

„Ja men du skal ikke pirke for meget ved Hanen, for den er ladtet.“

Jeg var saa vant til at tumle med „ladede“ Vaaben — mine Nøglebøsser nemlig — at denne Meddelelse aldeles ikke skræmte mig.

„Er det med løst?“ spurgte jeg.

„Ja. Du kan jo brænde den af.“

Med en vis Flothed smed jeg Pistolen frem og brændte løs.

„Hu ha, det var dog et morderligt Dunner! Bare jeg havde saadan en Skyder!“

Han stod sammensunken i en vis Ligegyldighed, med Hænderne paa Ryggen og Maven fremskudt som en lille udstoppet Sæk.

„Du kan jo beholde den; jeg har en til hjemme.“

Fra det Øjeblik havde Søren Borup knyttet mig til sig med et Venskabsbaand, der holdt som Jerntraad.

Det var den første Udflugt, Søren havde gjort fra sit ny Hjem, som han havde tiltraadt Dagen i Forvejen. Pistolerne, der for Resten var nogle gamle Tingester, havde han fundet blandt noget Skrammel paa Loftet.

Søren og jeg lærte snart hinanden nærmere at kende. Som oftest holdt vi vore Møder under en stor Hvidtjørn midt imellem Præstegaarden og

Nørrebygaard. Han holdt mig med Kugler og Krudt, og jeg forsynede ham med Moreller og anden Frugt, som han altid satte til Livs med en Graadighed, der ikke tillod ham at høre eller svare paa noget Spørgsmaal, saa længe han endnu havde en eneste Frugt i Huen.

Det gjorde mig ondt at høre, at der efterhaanden kom onde Rygter om min Ven ud blandt Folk. Han blev holdt for en ondskabsfuld Nisse, der gjorde Ulykker alle Vegne. Hver Gang en Rude klingrede, hver Gang en Gren paa et Frugttræ var bleven brækket, hver Gang noget var blevet borte eller revet i Stykker — straks hed det sig, at det naturligvis var Skyttens Dreng, der havde været paa Spil. Han var doven, fuld af Løgn, Eder og al Slags Daarlighed, hed det desuden. Jeg holdt mig vel overtydet om, at hans Rygte var meget værre end han selv; men helt frikende ham for de nævnte Udyder kunde jeg ikke, thi jeg saa undertiden Vidnesbyrd om en alt andet en englelig Opførsel.

„Hvad skal saadant et ulykkeligt Barn blive til?“ sagde min Fader en Dag, da vi ved Middagsbordet talte om Søren. „Har hverken Far eller Mor, hører aldrig et Guds Ord, men gror op som et vildt Skud mellem andet Ugræs. Nu gaar han derovre paa Gaarden og driver om, — overladt til en hjælpeløs Piges og en fortrukken Plejefaders Tilsyn, faar den ene Dag Tærsk som en Jagthund, uden Hensyn til om Bankene er fortjente eller ej, og faar den næste Dag sin Vilje i utilbørligt Maal. Det kan gøre en helt ondt for saadant et stakkels Barn.“

Jeg kan huske, at da jeg den Middag sagde Tak for Mad, kyssede jeg min Fader, noget,

jeg ellers kun gjorde ved meget højtidelige Lejligheder.

Mod mig var Søren altid ærlig og trofast, og at han i Grunden var en godmodig lille Fyr, fik jeg næsten hver Dag Vidnesbyrd om; men naar han blev vred, var han aldeles rasende. Mer end een Gang har han „foset“ mine Skinneben, saa de næste Dag var sorteblaa og ophovnede; men jeg maa indrømme, at jeg for det meste selv var Skyld i, at hans Træskonæser kom i slig Berøring med mine Ben. Klog af Skade stak jeg gerne af, naar jeg saa, at han tog til at vride Mund og vende det hvide af Øjnene ud. Hvorfor skulde jeg udsætte mig for at faa mine Stilke knækkede, naar det kunde undgaas?

Tidlig blev Søren og jeg adskilte. Tolv Aar gammel kom jeg i Latinskolen og havde fra nu af kun sjældent Lejlighed til at se og tale med min Ven. Imidlertid døde Skytten, og Søren blev nu rent borte for mig. Først seks Aar efter, da jeg var bleven Student, stødte jeg tilfældigvis atter sammen med ham.

Som jeg en Dag gik en Tur paa Nørrevold, mødte jeg et Menneske med et mørkt-furet Aasyn.

„Søren Borup!“ udbrød jeg og fo'r ind paa Livet af ham.

„Goddag, Ludvig! Det er længe siden, vi saa hinanden.“

„Hvordan lever du?“

„Aa . . . jeg er et ulykkeligt Menneske.“

„Men hvad er der dog i Vejen?“

Han saa mod Skyerne og sendte et skurrende Suk til Vejrs.

„Ulykkelig Kærlighed?“ gisnede jeg.

„Kom ud til mig en Søndag!“ bad han og gav mig Haanden til Farvel.

Jeg søgte at holde ham tilbage, men han sled Haanden til sig og vendte sig for at gaa.

„Ja men hvor opholder du dig, Menneske? Er du Landmand, Haandværker, Købmand, eller hvad er du? Og hvor bor du?“

„Jeg er Lærer i Egerup,“ sendte han tilbage og fo'r af Sted.

Jeg stod en Stund og saa efter ham. Mit unge Hjerte var virkelig blevet grebet af Deltagelse ved Synet af min Vens rystede Sindsstemning. Men hvordan i Alverden var han bleven Lærer, og hvor var det muligt, at den lille tykke Trolde var groet op til et saa smukt og tilsyneladende dannet Menneske?

Først en fjorten Dages Tid efter fik jeg Lejlighed til at gæste min Ven. Jeg havde ventet at finde ham siddende i Sofaen med „Haand under Kind“ og muligvis en blinkende Draabe i Øjet; men jeg blev ikke lidet forundret ved at finde ham liggende paa Ryggen samme Sted, dampende af en lang Pibe og læsende „Jeppe paa Bjærgene.“

„Tak, at du kom!“ hilste han, og hans Øjne fik en vis drømmende Glans. „Aa du ved ikke, hvor jeg trænger til en Ven at udøse mit Hjerte for. Mit Sind er saa fuldt af Sorg, af stormende Tanker . . . hu, jeg ved ikke, hvordan jeg har det.“

Han rev sig i Hovedet og lod sig dumpe tilbage i Sofaen.

„Her maa jeg sidde og læse Holberg for at faa Magt med Grillerne. Jeg maa le, jeg maa adsprede Tankerne, ellers bliver jeg gal.“

Skønt jeg endnu ikke selv havde oplevet det,

kunde jeg dog gøre mig en Forestilling om, hvilken Kvide ulykkelig Kærlighed kan fremavle i et dybt modtageligt Sind, og mit Hjerte blev derfor rørt af inderlig Medlidenhed; men jeg skal ikke lægge Dølg paa, at jeg tillige husede en vis Stolthed ved at være en ulykkelig Elskers gode Ven, der havde Haab om at blive indviet i en lang, spændende Kærlighedshistorie.

„Fortæl mig alt aabenhjertig, kære Søren. Du kan stole paa, at du i mig har en Ven, der baade vil og kan forstaa dig.“

„Ja — jeg vil fortælle dig alt; men kom, lad os gaa ud i Skovens Skygge; her er saa varmt og kvalmt herinde.“

Medens vi Arm i Arm vandrede op ad Skovvejen, fik jeg hele hans Historie lige fra den Dag, han havde maattet drage bort fra Nørrebygaard. Jeg undredes over, at han i det ene Øjeblik lod Viddet spille og i det næste faldt ind i et rørende og overspændt Skuespillermaal; men jeg tænkte paa det gamle Ord: „Yderlighederne rører hinanden“, og syntes for Resten at have en klar Forstaaelse af, at en saadan gennemprøvet ung Mands Bryst maatte rumme en Uendelighed af Følelser af alle Slags, og at hans Maal derfor helt naturlig maatte være noget uberegneligt i sine Sving.

Han lagde ud med en Bøn om, at jeg ikke maatte afbryde ham; hans Tanke maatte have Lov at flyve ustandset, des fyldigere vilde hans Meddelelser blive.

„Da jeg maatte rejse fra Nørrebygaard, kom jeg i Tømrerlære hos Skyttens Broder. Han var en dygtig Mand til sit Haandværk, men fordrukken ligesom Skytten. Jeg lærte snart at bruge Saven og Øksen, men ellers lærte jeg ikke noget godt i

hans Hus. Min Mester holdt foruden mig to Svende og en Dreng og havde store Indtægter.

Saa hændte det sig en Gang, at vi kom til at bygge en ny Længe for en Gaardmand i Søby — Nikolaj Jensen. Det var en mærkelig Mand: oplyst, rettænkende og ordfast, men mørk og tavs. Konen gjorde Indtryk af at være hjertens god, men lignede for Resten mere en forknyt Tjenestepige end en velhavende Gaardkone. De havde en lille Datter, som hed Margrete — rigtig en yndig lille Unge med et Par dejlige Øjne og røde Kinder. Vi blev snart gode Venner. Hun var efter mig alle Vegne, og mangen Gang, naar jeg sad og sludrede med hende i Middagsstunden, mens de andre laa og snorkede i Laden, kunde hun fare mig om Halsen og kalde mig sin egen gode Ven. Alle i Gaarden lagde Mærke til det kærlige Forhold, der udspandt sig mellem os, ja om det saa var Nikolaj Jensen selv, den tavse, alvorlige Mand, der syntes at have Alverdens vigtige Spørgsmaal at grunde over, saa havde han Øje for det.

„Far kan godt lide dig, og Mor kan ogsaa godt lide dig,“ fortalte hun en Dag; „men jeg kan dog allerbedst lide dig.“

Da vi var færdige med Byggearbejdet og skulde forlade Gaarden, græd Margrete bitterlig, klyngede sig til mig og vilde ikke slippe mig. Jeg mærkede, at mine Øjne blev vaade, for det gjorde mig saa ondt for den søde lille Tøs. Jeg fik dog stillet hende tilfreds ved at sige hende, at jeg kom igen næste Søndag for at hente noget Værktøj, som vi ikke kunde føre med os, og ved at love at tage en lille køn Gave med til hende.

Og hvor var hun lykkelig, da hun Søndagen

efter kom løbende mig i Møde og fløj mig i Armene!

„Har du saa det med, som du lovede mig?“

„Ja jeg har — her skal du se!“

Det var et lille Ravkors, jeg selv havde lavet. Paa den ene Side havde jeg indridset Bogstaverne M N D — Margrete Nikolajsdatter — og paa den anden Side Aarstallet, omgivet af Stjerner og Snirkler. Det hele var noget Kludderværk, men Meningen var god nok.

Hun saa med straalende Øjne paa Korset, tog mig om Halsen og kyssede mig.

„Det skal jeg gemme altid, det skal hænge om min Hals i et Baand . . . aa jeg er saa glad, saa glad for det!“

Hun forlod mig ikke den hele Eftermiddag.

„Lad os sætte os lidt her,“ foreslog hun, da vi paa en af vore Smaavandringer var komne ned bag Havediget, hvor der stod en gammel Halmstak.

Vi satte os til Rette i Halmen, hun tog Korset frem, blankede det paa sit Forklæde, stak et Silkebaand ind i Øjet foroven og bad mig binde det om hendes Hals.

„Saa, nu skal det hænge der al-altid, lige til jeg dør.“

Som vi allerbedst sad, hørte vi et Brøl, og i samme Nu sprang et katteagtigt Pigebarn med sorte, flyvende Lokker hen imod os, kastede sig ned i Halmen og slog en skingrende Latter op.

„Hahahaha! Jeg tænkte nok, jeg skulde kyse jer. „Bø!“ . . . aa, hvor I hop' lige i Vejret, hahaha!“

Margrete og jeg saa til hinanden, ingen af os kendte hende; men Pigebarnet oplyste os straks om, at hun var Dyrlægens Hanne, hun var kommen

hjem i Dag, nu var hun fjorten Aar og skulde være hjemme hos sin Far altid.

„Sikke nogle fine Sko, Far har givet mig! Saadan nogle gav Bedstefar mig aldrig — aa, han var saa rædsom gerrig, den gamle Tamp! Godt var det, han døde!“

Hun spurgte, hvad jeg hed; hun kunde bedst lide mig, sagde hun, for jeg havde saadan nogle kønne Øjne.

Jeg tog mig selv i, at jeg sad og gabede i maaløs Selvforglemmelse.

Hvilket forunderligt Pigebarn! Ordene fo'r ud af Munden paa hende, det ene oven paa det andet, ret som de sloges om at komme først. Hendes sortebrune Øjne spillede med en Glød, som jeg aldrig havde set Mage til. Hvert Øjeblik slog hun de genstridige, sorte Lokker tilbage over Nakken. Aa, hvor hun var dejlig, fortryllende! — og fyldig over Brystet som en fuldvoksen Mø.

Jeg var til Mode, som om jeg med eet var bleven løftet ind i en Eventyrverden. Var hun et almindeligt Menneskebarn, eller hørte hun til en hidtil ukendt Slags Skabninger, hvis Øjekast og Tale virkede som Tryllemidler?

Jeg saa hen paa Margrete; det forekom mig nu, at den lille Bondetøs paa een Gang var bleven saa styg, saa ubetydelig. Jeg vendte atter Øjnene mod det fremmede Pigebarn — stirrede paa hende, glemte alt omkring mig. Jeg syntes, hun blev kønnere og kønnere. Ordene strømmede ud mellem de fine, hvide Tandrækker, nu og da ligesom indsvøbte i Lattertoner, der klang som den dejligste Musik. Jeg kunde ikke sige et Ord, bare stirre og stirre.

Da sprang hun op og vilde løbe igen; men i det samme klaredes mine Tanker. „Du sidder som et

Fjog," sagde jeg ved mig selv, „det er din Skyld, at hun løber igen.“

Jeg tog fat i hendes Kjole og bad hende ridderlig om at blive lidt endnu hos os.

„Skal jeg da synge en Vise for jer? Tra la la la! . . . aa I kan tro, jeg kan baade synge og danse:

„Spirre virre vip, min Mand er kommen!
Spirre virre vip, hvor kom han fra?
Spirre virre vip, han kom fra Norge,
Spirre virre vip, hvad gjorde han der?
Spirre virre vip, han købte Stads.
Spirre virre vip, sikke Spænd og Spas!“*)

Under Sangen drog hun med Fingerenderne Kjolen ud til Siderne, hoppede paa Tæerne til højre og venstre og endte med et højt Hop, der bragte Skørterne til at pose ud som en Ballon, hvorefter hun, forpustet og blussende, smed sig ned og lagde Hovedet op imod mig. „Aa — puh!“

Jeg ved ikke, om der var Trolddom med i Spillet, men vist er det, at jeg var som fortryllet, saa ør og svimmel, at jeg næppe vidste af mig selv at sige. Jeg bukkede mig ned for at knuge min Mund til hendes vaade, røde Læber, men i det samme langede hun mig med den flade Haand et Klask for Munden, slog Nakken tilbage og lo af fuld Hals.

Men nu var det, som jeg med eet fik løsnet Tungebaandet. Uvilkaarlig efterlignede jeg hendes Tales boltrende Flugt, sludrede op i Øst og Vest og lod Øjnene lyse vildt-sværmerisk, alt sammen med den Tanke at samle hele hendes Opmærksomhed om mig.

---

*) Sjællandsk Børnerim.

Om Margrete fattede Stillingen, ved jeg ikke, men jeg tror det, for hun saa undrende paa mig, gav et Suk og tog op til Korset.

„Aa nej dog, sikken et dejligt Ravkors! Giv mig det, hvad?“ brød Hanne ud og rakte Haanden frem for at snappe det.

„Nej, det faar du ikke, for det har jeg faaet af Søren, han har selv lavet det til mig.“

„Aa Søren, rare, søde, lille gode Søren, vil du ikke nok give mig det og lave hende et andet?“

Hvad skulde jeg svare? Jeg syntes, det var Synd at tage Korset fra Margrete; men hvor skulde jeg paa den anden Side kunne nægte Hanne Opfyldelsen af et Ønske, en Bøn?

„Maa hun ikke nok faa det, Margrete?“ spurgte jeg og tog hende under Hagen. „Jeg skal lave dig et andet, som er meget kønnere.“

„Ne—j,“ svarede hun langtrukkent og saa bedende op paa mig.

„Ja saa løber jeg ogsaa min Vej,“ truede Hanne og sprang nogle Skridt frem. „Farvel! . . Spirre virre vip, min Mand er kommen . . .!“

Jeg søgte at faa fralokket Margrete Korset, for at jeg endnu kunde naa Hanne og give hende det.

Der stod et Par klare Draaber i den lille Piges Øjne, da jeg løste det af hendes Hals. Jeg vil ikke nægte, at det skar mig helt ind i Hjertet, da hun vendte disse taarefyldte Øjne op imod mig; men hvad — jeg kunde jo sagtens fornøje hende igen.

Netop som jeg vilde til at raabe efter Hanne, fik jeg Øje paa Bogstaverne M N D og kom til at tænke paa, at denne Indskrift jo ikke passede efter Hannes Navn. Det var dog nok saa det bedste, at Margrete fik Lov at beholde sit Kors. Jeg bandt det om hendes Hals igen og fik nu et Smil, fuldt af den inderligste Taknemmelighed.

Da jeg hen imod Aften gik hjem, saa jeg til Dyrlægens Vinduer for mulig at fange endnu' et Glimt af den fortryllende Fjortenaarspige. Jo — meget rigtig! Hun stod indenfor og gramsede efter Fluer i Vindueskarmen. Heldigvis fik hun Øje paa mig, og i eet Nu smækkede hun Vinduet tilbage, sprang med et let Sæt ud og — der stod hun for mig i sin hele blussende Skønhed.

„Skal du nu hjem? . . . Nej, hvad er dog alt det for noget Skrammel, du der har faaet at slæbe paa?“ kom det i eet Aandedrag, idet hun smed Haaret bagud.

Vi stod og talte sammen et Øjeblik; men inden jeg vidste af det, gjorde hun kort omkring og bad mig hilse hjemme og „lebe vohl“ . . . Tra la la la!

Næste Dag havde hun rimeligvis glemt, at der fandtes en Tømrerdreng ved Navn Søren Borup; jeg havde ikke glemt hende. Dog tabte det første stærke Indtryk sig snart i et vist stille Drømmeliv.

Først et Aars Tid efter gensaa jeg Hanne. Det var en Søndag i Juli Maaned. Min Mester lod mig køre over til Nikolaj Jensen efter noget Gavntræ, han havde købt af ham. Idet jeg rullede ind i Gaarden, slog jeg et vældigt Knald, og i det samme saa jeg to rødmussede Pigebørn komme farende ud ad Døren.

„Goddag, Søren! Kan du huske, du vilde kysse mig?“

Jeg blev rød i Hovedet, og Folkene, der kom for at spænde fra, slog en Latter op.

En var der foruden mig, der rødmede. „Du er dog ogsaa en gruelig en, Hanne!“

Ja, det var den samme brunøjede, viltre Hanne,

som jeg havde set for et Aar siden, kun endnu smukkere og nu næsten fuldvoksen.

Nikolaj Jensen og hans Kone var borte; jeg kunde altsaa stille mig helt til Pigernes Raadighed.

Hanne havde straks tilegnet sig min Pisk og havde sin Morskab af at svippe en ulykkelig Kalv, der gik løs i Gaarden, over Benene, saa den maatte hoppe og springe Gaarden rundt under hendes evige Latter.

Jeg havde straks, da jeg gensaa Hanne, sat mig for, at jeg ikke vilde forlade Søby igen uden at have aabenbaret min Kærlighed for hende. Ud paa Eftermiddagen saa jeg Lejlighed til at blive ene med hende bag nogle Buske nede i Haven.

„Nu skal jeg snart til at køre hjem,“ sagde jeg og saa prøvende paa hende.

„Allerede? Det er kedeligt, for saa skal du vel have din Pisk igen?“ svarede hun og klippede i det samme et Skud af en Ribsbusk med Piske-snoren.

„Jeg har noget vigtigt at sige dig, Hanne, inden jeg kører. Jeg . . . jeg elsker dig . . .“

„Nej gør du? Jeg elsker ogsaa dig . . . aa nej se dog, hvor nydelig den Nælde maatte dejse!“

„Skal vi da være forlovede?“

„Ja—a, lad os! Hahaha, hvor det er Grin!“ Hun tog min Haand. „Se saa, nu er vi forlovede — rigtig forlovede! Margrete, kom lidt! Søren og jeg er blevet forlovede.“

Margrete blev bleg som et Lig, da hun saa, vi stod med hinanden i Haanden.

Jeg ved ikke, om et elleveaarigt Pige hjerte kan gribes af Skinsyge; men saa meget er vist, at fra den Stund af blev Margrete lige som hel fremmed for mig.

Nu var jeg altsaa bleven forlovet. Jeg gik i mit 18de Aar og havde begyndt at faa Skæg paa Hagen. Det var for mig, som jeg lige med eet var bleven en fuldt udviklet Mand. Jeg gik hver Dag og kiggede over efter Søby. Min Længsel efter Hanne var saa brændende, at jeg gerne kunde have tændt Ild i alle Høvlspaanerne med den.

Saa kommer min Mester en Dag ind i Værkstedet med et Brev, som han havde faaet af en Mand fra Søby. Bah — der stod jeg! Jeg kunde ikke læse et Ord. Trykte Bogstaver kunde jeg nogenlunde have Krammet paa; men skrevne —? Jeg var lige saa klog paa Brevets Udskrift som en Ko paa en Ligning af anden Grad; men efter kyndigere Folks Sigende stod der: „Til min Kæreste, som er Tømmersvend Søren Borup i Rosthøj.“ Alle, som saa Brevet, lo ad det; jeg selv lod, som det hele var Narrestreger. Om Aftenen fik jeg min Medlærling, Hans, til at tyde de indre Runer for mig. Brevet handlede for Resten om alt andet end Kærlighed. Jeg husker ikke mer, hvad der stod i det, men der var da noget baade om Kattekillinger, Dukkehoveder og røde Strømper.

I al Stilhed fik jeg Hans til at sætte et Svar sammen for mig og ved hans Hjælp brevvekslede jeg saaledes flere Gange med min Hanne; men jeg var dog ærgerlig over, at tredje Mand skulde indvies i hendes og mit Mellemværende, og jeg satte mig for at gøre alt for selv at lære at føre Pennen. Da Skolelæreren i Byen gav sig til at holde Aftenskole, meldte jeg mig straks, og jeg holdt ihærdig ud lige til Enden. Det viste sig, at jeg havde udmærkede Evner, jeg lærte ikke alene at skrive og regne ret flinkt, men fik ogsaa lidt Kendskab til Geografi og Historie. Der vaagnede

med eet en voldsom Lyst hos mig til at læse og lære, jeg vilde se at bøde paa det forsømte, for at jeg ikke skulde staa til Skamme for Hanne, der havde gaaet i en af Københavns bedste Pigeskoler og lod til at være flink.

Naa, Vinteren gled hen. Jeg var i Søby flere Gange, og i Reglen stod Hanne i Vinduet og kastede Fingerkys ud til mig. Et Par Gange fik jeg talt med hende, men hun vilde ikke kysse mig — det kunde jeg aldrig faa hende til.

Da Foraaret kom, blev jeg syg og gik og hivede et Par Maaneder. Jeg sad den meste Tid inde i Stuen og kortede Tiden med at læse og skrive og med at udruge Planer for min Fremtid. Tømrerhaandværket var mig for simpelt, jeg vilde være noget stort, vinde frem til en Stilling, der satte mig i Stand til at byde Hanne et fint Hjem med Brædegulv og Gardiner.

Saa endte alle mine højtflyvende Drømme med, at jeg kom paa Seminariet. Min Mester havde af Skytten faaet 600 Daler til mig. Disse Penge kom mig nu til Gode. Jeg slog mig saa nogenlunde igennem paa Jonstrup, og saa blev jeg da Skolemester.

Min Trolovelse, som hidtil havde været hemmelig, blev nu fejret med et lille Knald hos Dyrlægen. Margrete var med. „Gud give, du maa blive rigtig lykkelig, Søren!“ ønskede hun med Taarer i Øjnene og trykkede min Haand inderlig. Nu var hun en Pige paa 16 Aar, og nu var der ikke længer nogen Skinsyge at mærke hos hende.

Et Par Aar var jeg Hjælpelærer hos den gamle Lærer her i Embedet. Jeg gæstede ofte min Hanne, og Tiden gik udmærket for mig. Det eneste, der kastede Skygge over min Lykke, var den Ting, at

Dyrlægen nu og da lod mig høre, at jeg intet ejede, hvorimod Hanne var en velhavende Pige.

Saa døde den gamle Lærer, og jeg var saa heldig at faa Embedet. Aa, jeg svimlede af Glæde ved Tanken om al den Lykke, der nu skulde fylde Stuerne. Jeg udmalede mig Livet sammen med Hanne som en Drømmetilværelse, der vilde overgaa al Beskrivelse. Jeg havde paa Seminariet læst en Mængde Romaner og Digte, havde vandret om i Skoven og drømt og digtet ved Maaneskin. Nu havde jeg omsider naaet Lykkens Maal, nu skulde alle Drømmene omsættes i Virkelighed.

Ak Kvinde! — dit Navn er Falskhed! — —

For en fjorten Dages Tid siden sidder jeg en Aftenstund ude i min Have og nynner paa en Sang, som jeg selv havde digtet. Glæden over mit forestaaende Bryllup gav Ord og Toner Flugt . . . aa, hvilken Aften! hvor rig paa svulmende Lykke! . . .

Saa bliver Havelaagen reven op, og en Pige styrter forpustet hen imod mig.

„Skynd dig . . . af Sted . . . til Søby! Hanne er . . . dig utro!“

„Utro?“

„Ja. — Jeg har kunnet mærke paa hende i lang Tid, at hun ikke holdt af dig. Der er en anden, der har stjaalet sig ind imellem jer. Hun var til Selskab for nogen Tid siden hos sin Farbroder, og der var en ung Søofficer med. Hun har fortalt mig saa meget, saa meget om ham, hvor køn han var, hvad han sagde til hende og saadan noget. Jeg ved det ikke for vist, men jeg tror, at han har friet til hende, og at hun har gaaet hen og forlovet sig med ham. Hun har været saa underlig i de sidste Dage, har svaret hen i Vejret og har slet ikke villet røre ved sin Brudestads. I Gaar

sagde hun til mig: „Hvad skal jeg dog gøre, Margrete? Jeg kan ikke gifte mig med Søren . . . jeg løber min Vej fra jer alle sammen.“ Og det er hendes ramme Alvor, hun gør det . . . Skynd dig og se at komme til en Forklaring med hende. Kanske dog alt endnu kan blive godt! . . . Aa, hvor jeg har rendt . . . det var saa langt.“

Hvad var dog alt det, Margrete der fortalte? Utro! — Søofficer! — Flugt! — Gud fri og bevare mig! —

I en Fart fik jeg spændt min Hest for min lille Vogn, Margrete sprang op, jeg selv bagefter, og i susende Fart gik det ad Søby til.

Da jeg holdt ved Dyrlægens Hus, kom Pigen grædende ud.

„Hvor er Hanne?“ spurgte jeg.

„Ja, hvor er hun? Hun er rendt sin Vej — ingen ved, hvor hun er. Her var en Dreng før, der fortalte, at han en Gang i Eftermiddag saa en Pige rende hen over Pløjemarkerne til Landevejen. Der holdt en lukket Vogn, som hun sprang ind i, Kusken smurte paa Hestene og kørte alt, hvad han kunde. Nu er hendes Far kørt ud for at lede efter hende.“

Alt løb rundt for mig, mine Hænder rystede, saa jeg nær havde tabt Tømmen.

Jeg fik en frisk Hest hos Nikolaj Jensen, og nu gik det atter af Sted, alt hvad Remmer og Tøj kunde holde. I Rønneskov Kro, hvor jeg maatte bede lidt, fandt jeg Dyrlægen og fortalte ham, hvad Margrete havde meddelt mig.

Han gjorde store Øjne og fortrak Munden til et overmodigt, onskabsfuldt Grin: „Ho ho—o! Skulde hun have neglet ham! Saa er hun . . . knuse mig ikke at ynke. Han er Ejer af 50,000!“

Jeg blev rasende. Havde jeg haft en Dolk, tror jeg, at jeg havde jaget den i ham lige til Skaftet.

„At De var en raa og pengegrisk Børste, det har jeg længe vidst; men at De var en saa lurvet Karl, havde jeg dog aldrig troet.“

„Lurvet Karl? Hehehe! Du er for ung, min Dreng, til at fornærme en Mand som mig. Ved du, hvad jeg nu gør? Jeg gaar ganske rolig ind og tager mig en Romtoddy med dobbelt Væge oven paa den Forskrækkelse. God Morgen, min Dreng!“

Hvor det kogte i mig! Jeg kan ikke forstaa, at jeg ikke løb efter ham og slog ham ned.

Af Staldkarlen fik jeg at vide, at en lukket Vogn med en Officer og en ung Dame nylig var kørt ud af Stalden ad København til. Jeg kom atter til Vogns og satte Hesten i Spring uden at have nogen klar Tanke om, hvad jeg vilde gøre, naar jeg naaede København. Jeg vidste ikke, om jeg elskede Hanne mer, eller jeg hadede hende. Jeg glemmer aldrig i mit Liv denne Nat.

Henimod Morgenstunden naaede jeg endelig Byen. Men hvad vilde jeg derinde?

Da jeg havde faaet min stakkels sveddryppende Hest i Stald, fo'r jeg om i Byen fra Gade til Gade. Hvor skulde jeg finde Hanne? Jeg maatte, jeg vilde finde hende.

Op paa Formiddagen naaede jeg ud til Havnen. Der laa en stort Skib, klart til at afsejle . . . Og hvem staar agter ude? Du Fredsens, var det muligt! Hanne, Hanne . . .!

Der lød et Skrig; den unge Pige, som jeg havde stirret efter, sank i Armene paa en Officer, Skibet lagde fra Borde, Vinden fyldte Sejlene, og bort gled det store Fartøj.

Jeg stod paa en Stentrappe, da jeg igen fik Sam-

ling paa mine Tanker . . . Der sejlede Skuden ude, ladet med Svig og Troløshed.

„Samme Dag var det, du mødte mig paa Nørrevold.“

Medens Søren fortalte sin ulykkelige Kærligheds Historie, havde jeg været tavs som Graven; nu, da han blev tavs, tog jeg Ordet for at udtale min dybe Deltagelse. Jeg vil ikke skjule, at jeg ved mine Suk gav det Udseende af, at denne Deltagelse kom fra et Hjerte, der var modnet i Livets Skuffelser, et Hjerte, der under sin attenaarige Tilværelse havde fristet det ene haarde Skibbrud efter det andet. Jeg maa næsten le ad mig selv, naar jeg nu — efter nogle og fyrretyve Aars Forløb — tænker paa den fornuftige Alvor, jeg trøstede min ulykkelige Ven med, ret som jeg var en gammel hærdet Kæmpe, der havde taget Tørn paa Tørn i Livets Strid.

Søren skød Munden frem, drog Brynene sammen og saa mørkt hen for sig, medens vi langsomt drev op ad Skovvejen. Om han hørte min husvalende Forelæsning, ved jeg ikke, men jeg maa dog tro det; thi paa een Gang stod han stille og udbød:

„Tak, du mener det godt, min Ven; men intet Middel, ingen Balsam er i Stand til at læge dette Hjertes dybe Saar.“

Han klemte den venstre Haand mod Brystet og saa op mod Skyerne. Og nu satte han i med en hel Mængde overspændte Udgydelser, vendte Øjne, slog ud med Armene og teede sig, som han fik et lille Tilfælde af Sindsvildelse. Til sidst kastede han sig ned paa Grøftekanten, skjulte Aasynet mellem Hænderne og gav nogle rivende Strubelyde fra sig; men saa rettede han sig igen, udstødte et

langt Suk og sad nu en Stund sammensunken med lukkede Øjne. Derefter gik hans Sindsstemning over til et mildt Sværmeri med Suk og Klager over Livets skuffende Spil. Han tog sin Lommebog frem og oplæste det ene rystende Digt efter det andet for mig. Jeg husker ikke mere Indholdet af disse mørke Taarekvad, men enkelte af Overskrifterne har min Hukommelse dog gemt, saa som: „Dugdraaben og Gravliljen,“ „en sønderslidt Sjæls Jammerklager“ og „Aandesuk i søvnløse Nætter.“ Jeg saa senere i hans Hjem to hele Bøger fulde af lignende Aandsfostre • og fik at vide, at han havde skrevet alle disse Kvad i Løbet af fjorten — siger og skriver fjorten Dage.

Jeg havde lært en ny Søren Borup at kende. Han lignede ikke mere Skyttens Dreng fra Nørrebygaard, uden for saa vidt som den ulmende Glød, der i hans Barndomstid af og til glimtede frem, endnu brændte i ham; men nu var Ilden ikke skjult bag Ligegladhedens Dorskhed som i hin Tid, nu skød den Gnister til alle Sider som et Baal, man har pirret op i. Hans Sjæl var i Oprør, de indre Kræfter brødes med den første Ungdoms hele Ildfuldhed; men Hjertet vaandede sig under Kampene.

Saaledes var i det mindste min Opfattelse af min Vens aandelige Tilstand, da jeg forlod ham.

Jeg vedblev i et Aars Tid at føre et ret livligt Brevskifte med ham. Hans Breve var i den første Tid skrevne i et højst opstyltet Maal, der stærkt mindede om de poetiske Udgydelser, han havde opvartet mig med hin Sommerdag. Idelig og idelig klagede han over, at hans Liv havde mistet „Poesiens

Duft," hans Drømme om „idyllisk-harmonisk Lyksalighed“ var henvejrede, „Smerten og Vemodet sad med Taarer i Øjnene der, hvor Lykken før havde jublet og smilet,“ „hans Livs Harpe hang med brustne Streng paa Taarepilen“ o. s. v. — Men allerede efter nogle Maaneders Forløb blev Brevene mere ædruelige, og da der var gaaet et halvt Aars Tid, syntes han næsten at have glemt den brunøjede Dyrlægedatter.

Jeg var i de Aar noget svagelig, maatte gennemgaa flere langvarige Sygdomme, der afbrød min Læsning og dermed saa mange gyldne Planer og Fremtidshaab. Mit Brevskifte med Søren standsede, og jeg tabte ham igen af Syne i en syv otte Aar.

Da jeg, 27 Aar gammel, heldig havde overstaaet min Præsteprøve, sendte jeg ham nogle Linjer med Melding om, at jeg nu var naaet til Ende med min Læsning og agtede paa Hjemrejsen at gæste ham i Egerup, hvis han vilde tage imod mig. En Uges Tid efter kom der Svar fra ham, og først nu fik jeg at vide, at han for fem Aar siden var bleven forflyttet til Lystrup paa Laaland. Han bad mig indtrængende om at komme, og skønt den uventede kæphøje og flotte Tone, der gik gennem hans Brev, gjorde mig angst for, at han var kommen paa Afveje, foresatte jeg mig dog at efterkomme Indbydelsen.

Jeg rejste altsaa til Lystrup, en venlig lille Landsby tæt ved en af Øens Købstæder. Men hvor var min gode Søren Borup dog bleven forandret i de otte Aar! Tyk som en Øltønde, et rødligt Aasyn, der glinsede fedtagtigt, omkring Kinderne og Hagen et langt, tjavset Skæg, Kroppen omsluttet af en

gammel, laset Slaabrok og Fødderne gemte i et Par hullede Slæber med udtraadte Bagkapper . . . .

„Men er du ogsaa virkelig Søren Borup?“

Han slog ud med den højre Arm og det venstre Ben og svarede syngende:

„Ja Søren Borup hedder jeg,
dinge linge ling du dej!
Og vil du mig noget, saa kom til mig,
dinge linge ling du dej!

Hahaha! Velkommen, du gamle Dolk! Og til Lykke med Præstekraven! . . Du har ikke faaet den om Halsen endnu.“

Jeg saa paa ham en Stund. „Du har forandret dig meget, grumme meget, Søren.“

„Forandret mig? Ja Gu' har jeg forandret mig! Ligesom du ikke havde forandret dig. Naada! Glar-øjne, stive Fadermordere og Grundtvigianerskæg! Jeg siger inte mer. Ok du, kan du huske den Aften, vi drev omkring ude i Egerup Hegn og fortalte Kærestehistorier? Det var en værre Forestilling den, hvad du?“

„Ja, du var meget nedbøjet den Gang, og du havde Grund til at være det.“

„Nedbøjet? O grædende Ihukommelse! Det var i den Tid, jeg gik den halve Nat i mit Sovekammer og digtede Romancer — i den bare Skjorte. Jeg gad egentlig vide, hvor hun blev af, det søde Nusseben!“

„Jeg kan ikke glemme, at du saadan har forandret dig, Søren.“

„Hahaha! Du troede vel, at jeg endnu gik og digtede om Dugdraaber og Gravliljer? Nej, min Ven, jeg har afdrømt for den Gang, jeg hører inte mer til disse let fængelige Ungersvende, der gaar

og sværmer for Tevandspoesi og rene Møer . . .
Aa, Line, lav os et Par Glas Punch i en Snup!“

De sidste Ord, der var rettede til hans Hus-
holderske, blev kastede ud igennem Køkkendøren.
Line var imidlertid ikke til Stede, hvorfor han gik
ud i Gaarden at lede hende op.

Jeg nyttede Lejligheden til at se mig lidt om i
Stuen. Den var alt andet end hyggelig. Gulvet var
marmoreret med Pletter af Fedt og Skraatobaks-
spyt, Kalkpudsen var hist og her falden af Væggene,
saa Tømmeret og den raa Mur grinede en i Møde.
Over Vinduerne hang nogle støvede Sirtsesklude,
der skulde forestille Gardiner, og paa Stolene laa
smaa Bjærge af gamle Strømper, Halsbind og lig-
nende Ting.

Jeg gøs ved Tanken om at skulle ligge i dette
Hus om Natten; men jeg fik ikke Tid til at for-
dybe mig i Uhyggen, thi min højmælede Ven lod
sig atter til Syne, og et Øjeblik efter traadte Pigen
ind med to dampende Glas.

„Naa — Skaal, du unge Sjælehyrde! Gid du
snart maa havne i et godt, fedt Præstekald!“

Jeg sagde ham, at det var ikke for det fede
Embedes Skyld, jeg havde valgt Præstegerningen.

„Hvorfor da?“

Ja, det havde jeg egentlig ikke stor Trang til
at gøre ham Rede for; men jeg mente, han kunde
have godt af en lille Snært og svarede derfor —
lidt højtravende maaske —:

„Fordi jeg føler Kald til at træde op imod al
den rædsomme Synd og Ugudelighed, der regerer
Verden, og efter Evne lære mine Medmennesker
at se paa Livet med Aandens opladte Øjne.“

„Hm! det var ellers en rar Bid, den! Jaja, du
gamle, jeg forstaar dig nok. Der var ogsaa en Tid,

da jeg havde Tanke om at omforme Verden efter Balles Lærebog.“

Han gjorde Rede for, hvorledes han havde villet gøre Underværker i Skolen og samtidig give sine Sognefolk Del med sig i alle Visdommens og Dydens Goder. Jo pyt! Sommer efter Sommer kunde han se Ungerne ligge omkring paa Markerne hos Gæssene og Køerne; først naar Efteraaret kom, fik han dem tilbage, dvaske og tykho'dede som Dovendyr. Og Forældrene? Jo vel, — naar han sad og talte varmt til dem om Oplysningens Herligheder og andre saadanne rare Ting — bah! saa førte de paa een Gang Samtalen hen paa Torvepriser, Heste og Stude. Saa blev de gerne siddende mellem Studene; der endte alle hans højtflyvende Drømme. Bare ikke det gik mig paa samme Vis med alle mine store Hyrdeplaner!

„Ok, de Præster, de Præster!“ vedblev han. „Hm! — „se paa Livet med Aandens opladte Øjne!“ Jo, det lyder overmaade nydeligt. Nej, min Ven, vi trænger ikke til Præstesnak for at faa lukket Øjnene op. Virkeligheden, Livet selv, skal nok aabne dem. Jeg for mit Vedkommende har faaet dem op — grundig endogsaa; jeg ved paa mine Fingre, hvad Livet er, hvad det har at byde os Kødklumper ind paa. Man render Hovedet saa tit imod Væggen, at man til sidst lærer at lukke Gluggerne op og tænke over, hvor langt man kan komme.“

„Det lader til, at gamle, uhyggelige Minder har gjort dig bitter.“

„Bitter? — Pyt! Jeg ler ad hele Redeligheden! Det er netop det fine ved det, min Ven, at kæmpe sig frem til et saadant Livsstade, at man kan grine ad hele Krammet. Ingen Klynk og Klage, frisk Mod i Kadaveret! Det er derpaa, man skal kende

en Kernekarl, at han kan svinge med Huen og raabe Hurra paa Graven af sine hensmuldrede Ungdomsdrømme! . . . Naa, jeg har for Resten en ret grinagtig Historie at fortælle dig ligesom sidst. Jeg har nemlig været paa Galejen igen, skal du vide.“

„Igen en Kærlighedshistorie?“

„Ja vel — en med Slag i. Du vil more dig kostelig over den.“

Han stødte sit Glas mod mit og drak en Slurk, hvorefter han tændte sin Pibe og rykkede mig lidt nærmere ind paa Livet.

„Ser du — for en fire Aar siden kommer der et rejsende Skuespillerselskab her til Købstaden, rigtig raske Folk — spillede fortrinlig og havde fuldt Hus hver Aften. Nu ved du nok, at jeg i gamle Dage sværmede voldsomt for de „skønne Kunster“ — fordybede mig i Ewald og Oehlen-schläger, skrev selv storslaaede Dramaer, ikke at tale om de Vognlæs af lyriske Digte, jeg lavede. Aa, jeg svævede i Skyerne! Naa — paa den Tid, jeg her fortæller om, var jeg vel kommen lidt til Fornuft; men jeg var ikke fri for endnu at se op til alle Kunstnere og Digtere som til Halvguder. Du kan derfor nok tænke, at jeg var en stadig Gæst i Teatret. Jeg var umaadelig henrykt ved at høre Skuespillerne udslynge deres mandige Ord, men især ved at høre de søde smaa, uskyldige Skuespillerinder udsjunge deres rørende Elskovs-sange. Jeg græd, og jeg klappede — var aldeles væk. Lidt efter lidt gaar jeg hen og bliver morderlig skudt i første Elskerinde — en Jomfru Alvilda Jensen. Jeg var for Resten ikke den eneste, der blev ramt, alle Byens haabefulde Ungersvende gik og havde Fornemmelser; men hun var ogsaa dejlig som en Elverpige. Hvilke alfelette Sving med

Armene, hvilken klangfuld Røst, hvilke fine, ædle Træk og drømmende Øjne! Hun var det skønneste og elskeligste, jeg endnu havde set paa Jorden. Hvor maatte Livet sammen med saadan en Kvinde — en af Kunstens hellige Præstinder — være dejligt! Jeg skønnede godt, at det var taabeligt af en Person som mig at tænke paa at vinde hende; men djærvt vovet er halvt vundet. Jeg fik min Ven, Organisten, der ledede Musikken ved Forestillingerne, til at indføre hende i sit Hus, for at jeg kunde faa Lejlighed til at lære hende nærmere at kende. Alt gik ypperligt. Jeg friede og fik Ja. Aa, jeg var nær bleven rent tosset af Lykke! Heller end gerne havde jeg rendt Byen rundt og fortalt alle de sukkende Ungersvende, at de kunde gaa hen og lægge sig, jeg havde fanget Fuglen; men hun vilde ikke give mig Lov til at aabenbare Forlovelsen, og jeg skønnede godt hvorfor: en Skuespillerinde vinder sine stolteste Sejre som uforlovet ung Pige. Jeg rettede mig efter hende, jeg lod hende raade i alt — hvor kunde jeg andet! Jeg købte Silketøj, Guldsmykker og Kniplinger hver anden Dag til hende. Paa en Uge røg der over hundrede Rigsdaler. Men hvad gjorde det? Hun lønnede mig med sit Smil og sine Kys. Naar jeg sad i Teatret og lod mit Øje „dvæle“ paa hende, mens hun svævede over Bræderne — aa, ja da bankede mit Hjerte af overstrømmende Lyksalighed. Hvad gør det, tænkte jeg, at hendes Læber taler Kærlighedens ømme Tungemaal til Elskeren deroppe? Hendes Hjerte, hendes lønligste Tanker er dog hernede hos mig. Nu havde jeg endelig grebet Lykken. Hanne var mig utro; men naar alt kom til alt, var det dog en Lykke, at jeg ikke blev koblet sammen med hende. Først nu havde jeg fundet den rette, fundet en Kvinde, der

vilde evne at forskønne min Tilværelse. Hun elskede mig saa inderlig og var selv saa elskelig, saa barnlig og yndig. Rigtignok viste hendes Kinder sig ved Dagslyset at være lidt falmede; men det kom af Overanstrengelse, nu skulde hun hvile ud i et stille, lykkeligt Hjem, saa vilde Sundheds-roserne snart springe ud igen.

Saa skal du bare høre Løjer!

En Aften kommer jeg til at sidde lige ved en ung Købmand og en Ven af ham fra København — en voldsom Udhaler, saa det ud til at være.

„Se nu til, om det ikke er sandt,“ hørte jeg Købmanden sige. „Kan du finde en saa fuldendt Skønhed i hele Kongens København, saa vil jeg . . .“ I det samme gaar Tæppet op. Der staar Alvilda midtfor med en Fane løftet over Hovedet som en djærv Skjoldmø. „Det er min Salighed jo Lovise Søholm!“ bryder Københavneren løs. „Kender du hende?“ — — „Tys — tys — tys!“ lød det fra alle Sider, og de to Herrer maatte holde inde. Alvilda sang og spillede fortrinlig som altid. Da første Akt var til Ende, bruste der en sand Storm af Klap og Bravoraab gennem Teatret. Jeg selv raabte og klappede, som jeg var rasende.

„Kender du hende?“ spurgte Købmanden nu igen.

„Om jeg kender hende? Hun optraadte som Sangerinde hver Aften i Fjor Vinter inde i „Stjernen“. Jeg har fulgt hende hjem Snese Gange — jo hun er god nok! Jeg var da ogsaa forlovet med hende en lille Tid, saadan . . . du forstaar nok, og det kan min Salighed gerne være, at hun havde faaet hægtet sig fast til mig for Alvor, for en mere indsmigrende Satan end hun har jeg endnu aldrig haft med at gøre; men saa faar jeg heldigvis at høre, at hun havde en dejlig tyk, rødhaaret Dreng

at bringe i Medgift, og den var mig dog lovlig spyds. Saa lod jeg min gode Jomfru Søholm sejle sin egen Sø.“

Tæppet rullede op paa ny; men hvad der foregik paa Bræderne, har jeg ikke mere Mening om end det Glas der. Jeg sad og gloede hen paa Lamperækken, som jeg var gal. Det var, som Tankerne slog Kolbøtter i Hovedet paa mig. Jeg huskede nu at have set Bogstaverne L. S. paa Alvildas Lomme-tørklæder, ligesom jeg ogsaa kom til at tænke paa, at hun altid søgte at smutte bort fra ethvert Spørgsmaal, der vedrørte hendes tidligere Liv. Hvordan hang det hele sammen? Du Fredsens, var hun en løgnagtig Taske! Det var for mig, som Lamperne tog til at hoppe og danse mellem hverandre. Jeg rejste mig, ravede frem mellem Tilskuerne og slap endelig ud i Gaarden. Da jeg havde faaet slugt en halv Snes Mundfulde frisk Luft, og mit fortumlede Hoved var blevet en Smule afsvalet, blev jeg enig med mig selv om, at jeg straks vilde have Lys i Sagen. Jeg stormede op ad Trappen og lige ind til Direktøren, der stod og havde travlt med Forarbejderne til 3dje Akt.

„Hvor er Jomfru Jensen? Jeg maa tale med hende straks!“

„Jeg har ikke Tid at tale med Dem . . . De er jo fuld, Menneske! Gaa Deres Vej!“

Men jeg lod mig ikke saa let vise af. „Her sidder en Herre nede blandt Tilskuerne, som fortæller, at hun er en løsagtig Sangerinde fra en af Københavns Knejper . . .“ Længere kom jeg ikke; Direktøren og en anden haandfast Karl slog et Par Næver i Kraven paa mig og kørte mig hen imod Døren. I det samme kom Alvilda og et Par af Skuespillerne springende for at se, hvad der var paa Færde.

„Alvilda . . . .!“ raabte jeg; men jeg fik kun et Skrig til Svar, og i det samme blev Døren smækket i for Næsen af mig.

Naa — jeg vil ikke gøre lang Snak af Sagen. Næste Dag var Alvilda eller Lovise — hvad Tøjten nu hed — sporløst forduftet, og jeg har aldrig hørt eller set noget til hende siden. Smykkerne og Kniplingerne gik Pokker i Vold, og samme Vej gik alle mine romantiske Drømme. Hahaha! Det kan man kalde at blive rumpet op, hvad, du?“

Han rejste sig, klinkede med mig og stak Glasset ud til Bunden. Jeg sad og kunde hverken sige det ene eller det andet.

Endelig fik jeg da Munden paa Gang. „Du har været grumme uheldig med dine Forelskelser, Søren, og jeg kan godt forstaa, at du er bleven noget mistroisk over for alt, hvad der hedder Kærlighed og Renhed.“

„Ja en Smule mistroisk er jeg rigtignok bleven, min Ven, det er vist, hahaha!“

Aldrig skulde noget Menneske faa ham til at tro paa disse skønne Drømme om ophøjet Dyd, om Kunst og Poesi og paradisiske Lyksalighed. Han havde som sagt faaet Gluggerne op. Hvad var hele Livet andet end et Skuespil som det, han rendte fra inde i Byen? Han havde faaet Lejlighed til at kigge bag Kulisserne og havde set Løgnerne sidde og grine bag de malede Vægge.

„For nogle Aar siden,“ blev han ved, „kom jeg sammen med en Kunstmaler, som jeg altid havde set op til med stor Højagtelse. Mangen god Gang havde jeg staaet og gabet ved hans Billeder og tænkt: „Hvor det maa være en ren og ædel Sjæl, der har aandet disse Træk frem! Lykkelig den, der saaledes har fanget Skønhedens og Harmoniens Virkelighed!“ Og hvad var han saa for en Fyr?

En rigtig Pralhals, en gudsforgaaen Karl, der nogen Tid efter maatte stikke af til Amerika for at undgaa at blive straffet for Falsk. Jo . . . o, en dejlig Skønhed og Harmoni! Har ikke baade du og jeg læst om den og den, som har velsignet Verden med sine skønne, aandfulde Værker? Og saa har den ene drukket sig ihjel, den anden . . .“

„Hold nu op med dette, Søren! Du er uretfærdig. At der er braadne Kar i alle Lande, det indrømmer jeg gerne; men jeg er fuldkommen overtydet om, at den største Del af vore Kunstnere og Digtere er Folk, der lever og aander i deres Kald, med redelig Tro paa Kunsten. Og selv om der som sagt er sorte Faar imellem, saa kan dette jo da ikke lægges selve Kunsten til Last.“

„Da skulde jeg dog mene, at Kunsten er, som vi selv er. Det er da hverken Naturen eller Himlens Engle, der laver Kunst til os. Den er vort eget Paahit, det er os selv, der virker i og for den og afgør, hvad der skal gælde for Poesi og Kunst og hvad ikke. Men naar man nu ved, hvor egenkærlige og falske de allerfleste er, hvordan de underkøber og lyver for hinanden, hvordan de jager efter at blive lagt Mærke til, komme i Aviserne og vinde Lavrbær — hvad bliver saa Kunsten og Poesien til? Bare Gøgl og Luftsnyder, bare Midler, som man stikker Folk Blaar i Øjnene med for selv at kunne glimre. Og saadan er det helt igennem. Tilværelsen har en Overflade, der glimrer og lokker, men bagved gaber Hulheden og Tomheden.“

„Søren, du maa ikke tale saaledes. Tro dog ikke, kære Ven, at Menneskelivet ingen Sandhed, intet dybere Indhold ejer. Vi er saa tilbøjelige til at dømme Livet efter Overfladen og glemmer saa let, at der bagved gemmer sig stærkere Livs-

magter, der virker som Drivfjedre paa hele Tilværelsen.“

„Undskyld, min teologiske Ven, at jeg ler ad dig. Du er endnu saa barnlig og poetisk; men du faar nok svedet Vingerne.“

Han var som sagt bleven stækket. Aa, hvor var dog Folk nogle store Narre! Der rendte de ude i Verden og rakte efter Lykken — hu hej! — Storsynerne fløj omkring i Luften som spraglede Sommerfugle! Der var en Myldren og Jagen efter dem, saa det summede efter. Den ene faldt over den anden, til sidst segnede de alle, gispende efter Vejret. Og hvor blev saa Sommerfuglene af? Nej lad os være fri for denne taabelige Jagen. Det er kun Børn og Tosser, der lader sig vugge af Drømmene om Kærlighed og Lykke. En skønne Dag kommer den haandgribelige Virkelighed og slaar dem i Synet med sin valne Haand. Og hvad saa? Saa kunde man se slige Narre henslæbe Resten af deres Liv som blodløse, blege Skikkelser med Skuffelsernes Byrde paa Nakken.

„Jeg var paa Nippet til at friste samme Skæbne; men min Natur var heldigvis for stærk; der er Kerne i mig, maa du vide. Jeg kappede uden videre Snak Hovedet af alle mine gyldne Fremtidsdrømme, vendte Ryggen til hele det hule Liv, der spiller i Drømmernes Hjerner, og kastede mig midt ind i Naturlivet, søgte ned i Naturgrunden i mig selv og fandt der ny Kræfter, som der var mere Hold i. Aa jeg kan ikke sige dig, hvor jeg væmmes ved det indholdsløse Liv, som føres derude i Verden af Elskere og Elskerinder, Modejunkere og Smigrere, overspændte Poeter og pjankede Pyntedukker. Jeg væmmes ved at tænke paa, hvordan de render imellem hverandre og vender Øjne og bukker og pjatter!“

Nej, han havde fundet en Omgangskreds, som der var Marv i — Folk, der ligesom han selv elskede den rene Natur, og som ingen skruede Ideer havde. Ligeoverfor boede en Dyrlæge, og lidt højere oppe i Gaden en Gaardmand — det var hans Folk! Og saa var der en Bøssebærer og en Brændevinsbrænder inde i Byen — alle sammen Karle, der var groet op af den rene Naturgrund. Han vilde bare ønske, jeg kunde faa Lejlighed til at lære disse Folk at kende — ikke en ond Blodsdraabe i nogen af dem, ærlige, brave og tjenstvillige Mænd alle sammen, men som sagt Naturmennesker, Kraftkarle med et usminket Væsen og Ordet liggende løst paa Tungen. Aldrig var han bedre tilpas, end naar han sad sammen med dem, og de saadan i lun Lystighed lod Sludderen glide, mens Glassene dampede for Næsen af dem. Dette djærve, aabenhjertige Maal med sunde Kraftudtryk og saftige Vittigheder, det var noget, der smagte af Natur, det var noget, man kunde blive klog paa.

Line kom ind og meldte, at en fremmed Mand stod ude i Køkkenet og vilde tale med Skolelæreren.

„Saa gaar jeg mig en Tur imens, og saa kommer du bagefter,“ foreslog jeg.

Jeg tog min Hat og smuttede ud ad Døren, glad ved atter at kunne aande i den friske Luft. Medens jeg gik ud ad Vejen, overtænkte jeg, hvorledes jeg nu bedst med klare Tanker og velvalgte Ord skulde overmande min vildledte Ven og føre ham tilbage til en bedre Vej. Jeg gik et langt Stykke, men der kom ingen Søren Borup. Endelig saa jeg en komme oppe ved Byen; men da han kom nærmere, opdagede jeg, at det var den Mand, jeg nys havde set et Glimt af hjemme i Køkkenet.

„Naa, fik De saa talt med Skolelæreren?“ spurgte jeg, da han naaede mig. „Mon han ikke kommer herudad?“

Manden tog høflig Huen af. „Det kan jeg saamænd ikke sige; men jeg tror nok, at han gik hen i Byen.“

For at faa lidt at vide om, hvordan min Ven var lidt blandt Folk, spurgte jeg:

„Det er vel en flink Skolelærer, I har?“

„Hm ja — det er jo saadan“ — han trak paa Akslen — „nogle kan lide ham, og andre kan ikke lide ham. Han er jo saadan lidt vidtløftig af sig — saadan; men ellers er han en farlig dygtig Mand — jeg vil ikke sige for Skolens Vedkommende, for den kunde han nok passe noget bedre; men saadan til at tale og skrive for sig, da er der ikke mange, der kan stikke ham. Jeg var oppe og bad ham om at skrive en Ansøgning for mig, og den lavede han sammen bare paa et Kvarters Tid. „Værs'god, Søren Madsen,“ sa' han, „og kom indenfor saa længe“. Og saa maatte Pigen sætte et Glas Punch for mig, og jeg sad nok saa magelig i hans Sofa og nippede til Glasset, mens han skrev. Og saa vilde han endda ingen Ting have for sin Umag.“

Jeg sandede, at han var en tjenstvillig Mand.

„Ja en farlig tjenstvillig Mand. Her forgangent Aar brækkede min Broder sit ene Ben, og hans stakkels brystsyge Kone maatte rende omkring fra den ene til den anden for at faa hentet Doktoren; men saa tilbød Skolelæreren, at de maatte gerne laane hans Køretøj, lige saa tit de vilde; og to Gange hentede han selv Doktoren og kørte ham hjem igen. Og da saa min Broder endelig kom paa Benene, humpede han hen til Skolen for at sige saa mange Tak. Nu har min Broder altid

været saadan lidt blød af sig, og han kunde ikke bare sig for at græde en Smule, da han rakte Haanden frem; men saa fik Skolelæreren selv Vand i Øjnene og sagde, at det var godt, han havde kunnet hjælpe ham. Og saa gav han endda min Broder til et Par ny Træsko, for de gamle var bleven rent masede, da han brækkede Benet.“

„Det var rigtig kønt af Borup.“

„Ja saadan er han, — en farlig god Mand fra Hjertets Side; men det er jo dette . . .“ han drog atter paa Akslen — „men hvad skal man sige til det? Vi har jo alle vore Fejl.“

Manden gik videre. Jeg satte mig paa Grøftekanten og faldt i Tanker.

Det gik mere og mere op for mig, at min Vens sidste Forelskelse i Virkeligheden havde været lige saa rodløs som den første. Han havde gaaet og rodet sig ind i et Væv af taagede Elskovsdrømme, hans Trang til at nyde Livets Herligheder var løbet af med hans Indbildningskraft, saa kom Skuffelserne, hans voldsomme Natur blev sat i Oprør, Drømmene blegnede, og nu slog hans fuldblodige Livslyst over i en vis trodsende Bitterhed. Var han nu endda ikke falden i Hænderne paa disse raa Drikkebrødre, som han havde omtalt, saa havde han sandsynligvis atter fundet sig selv; men efter det Indtryk, jeg havde faaet af hele hans Person, kunde jeg skønne, at det var ved disse Fællers Paavirkning, han var bleven den aandsløse Daare, han nu var.

Hvad Ende vilde dette Liv tage? Det gjorde mig ondt for ham; men jeg skønnede, at jeg næppe vilde kunne øve nogen videre Indvirkning paa ham ved mit korte Ophold, og det vilde være aldeles frugtesløst at prøve paa at indvirke paa ham gennem Breve.

Først efter et Par Timers Forløb kom jeg tilbage til Skolen. Da jeg traadte ind i Stuen, saa jeg til min store Forbavselse, at tre fremmede Mænd sad bænkedes om Bordet, medens Søren var i Færd med at øse Punch op af en dampende Bolle.

„Der har vi Præsten! Jeg troede min Sandten, du var stukket af med det samme . . . Line! et Glas til — en to tre!“

Jeg maatte tage Plads ved Bordet. Søren fyldte mit Glas og tog derpaa Ordet:

„Maa jeg saa have den Ære og Fornøjelse at forestille Deres Velærværdighed mine hæderværdige Gæster? Her har vi nu først min fine Ven, vel-agtede og velnærede Gaardmand Jens Hansen her af vor gode Stad Lystrup. End videre den højædle, højlærde Dyredoktor Frandsen ibidem, en porøs Herre med særlige Anlæg for klare Vædsker. Og endelig . . .“

Jeg husker ikke, hvo den tredje var, jeg ved ikke en Gang, om jeg hørte det. Latter og Klinken fulgte selvfølgelig efter denne Forestilling.

Jeg maatte gøre gode Miner til slet Spil, ihvorvel jeg var i den pinlige Stilling at have Udsigt til et Drikkegilde sammen med en Flok Mennesker, som jeg paa Forhaand nærede Uvilje imod.

„Lige meget,“ tog Søren atter Ordet og blev paa een Gang alvorlig, „du har været mig en trofast Ven, Ludvig, og du skal have Tak, fordi du vilde komme ned hos mig.“

Jeg kunde høre paa hans Røst, at hans Ord var alvorlig mente.

„Hm ja,“ svarede jeg, lidt forlegen, „skønt vore Meninger om Livet rigtignok er højst forskellige, saa . . .“

„Ja lad os nu ikke komme ind paa det Emne

igen," afbrød han mig. „Nu vil vi spille mig more os! Venskabet og Selskabeligheden leve!“

Han klinkede med os; men der blev dog ikke skreget Hurra.

Fra først af var de tre fremmede lidt tilbageholdende, men efterhaanden som Bollens varme Indhold optøede Sindene, fik de Mundlæderet paa Gang. Der blev fortalt saftige Historier, sunget, bandet og klinket. Søren var i uafbrudt Virksomhed, Sveden drev i klare Draaber ned over hans tykke, glødende Kinder. Hvert Øjeblik holdt han Tale, og efter hver Skaal, han udbragte, istemte Drikkebrødrene en Vise af et mer eller mindre raat Indhold.

Til sidst blev Selskabet mig for vildt, jeg gik min Vej og listede mig op paa Loftet til det lille Kammer, som Pigen havde gjort i Stand til mig; men jeg sov kun en Times Tid, thi Selskabet nedenunder vedblev at tumle og larme til hen imod Morgenstunden. Jeg satte mig for at ville forlade Huset straks; jeg kunde ikke holde ud at være der længer. Da jeg kom ned for at sige Farvel, laa Søren med Klæderne paa i Sengen. Jeg ruskede i ham, men fik kun en savlende Mumlen til Svar.

Ofte har jeg i min ældre Alder bitterlig angret, at jeg saa fejgt løb min Vej fra dette Vildfarelsens Hjem, i Stedet for at blive og prøve med min Broderkærligheds hele Vægt at drage den ulykkelige ud af Faren. Ofte har jeg følt et Stik i mit Hjerte, naar jeg læste Ordene: „Men ved en Hændelse drog en Præst den samme Vej ned, og da han saa ham, gik han forbi.“

Hvad jeg før har fortalt om Søren Borup, ligger mange, mange Aar tilbage i Tiden. Da stod jeg i Ungdommens fulde Kraft, med Hjertet opfyldt af Glæde over Livets Skønhed og Rigdom og med Tanken rettet mod en straalende Fremtid. Aarene har graanet mit Hoved og bøjet min Nakke, og mangt et farvestraalende Haab ligger falmet og brudt for mine Fødder; men Livets bedste Rigdom: Aandens Evighedshaab, Freden og Glæden i Gud har jeg endnu tilbage, og derfor tykkes jeg mig endnu ung og stærk. Og naar jeg ser tilbage paa mine Oplevelser fra de mange Aar, jeg nu har virket i Kirkens Tjeneste, da synes mig, at de alle til fulde stadfæster den Overtydning, jeg begyndte min præstelige Gerning med: at Livet er skønt og herligt, naar det leves i Troen, og at kun den naar Lykkens sande Goder, som finder og fastholder Troens Perle.

Ingen af mine Oplevelser stadfæster denne Overtydning mere levende end netop de, jeg har fra Søren Borups Livshistorie, og derfor er det mig nu en saa inderlig kær Sysselsættelse at nedskrive denne.

For et Aars Tid siden gjorde jeg en Rejse til København, og efter at have opholdt mig derinde en Uges Tid, fik jeg Lyst til at gæste en gammel Ven, der er Præst i Vestsjælland.

Det var en trykkende Hede, den Dag jeg tog af Sted. Jeg fik Plads i en Krog af Jernbanevognen lige over for en gammel, hvidhaaret Mand, der straks tildrog sig min Opmærksomhed ved sit milde Oldingeaasyn og sin ejendommelige

glade Nynnen: „Bo—bo—bo . . . h! Bo—bo—bo . . . h!“

Varmen og Trætheden fik dog snart Herredømmet over mig. Tung og sløv lagde jeg mig tilbage og lod Øjnene falde til. Vi standsede ved det ene Holdested efter det andet, men min hvidhaarede Genbo og jeg blev rolig siddende.

Netop som jeg for første Gang var falden i en sød Søvn, rev Konduktøren Vogndøren op og raabte: „Borup!“

„Det er mit Navn,“ sagde min Genbo og lo ved sig selv.

Der steg et uhyggeligt Ungdomsminde op for min Tanke. Jeg rettede mig, gned Øjnene og saa paa ham.

„Er Deres Navn Borup?“

„Ja, min Herre.“

„De skulde da ikke være i Slægt med . . . eller det skulde da vel aldrig være Søren Borup?“

„Ih men det er jo Ludvig, min gamle Ven! Nej er det muligt! . . . Sad jeg ikke før og saa og saa . . . nej, det var dog underligt, at vi to skulde mødes endnu en Gang i dette Liv!“

Nu gik det Slag i Slag med Spørgsmaal og Svar, den ene talte i Munden paa den anden, medens vore Hænder varmt omslattede hinanden.

Jeg fik at vide, at han i en lang Række Aar havde været Lærer i Søby, og maatte til Gengæld fortælle ham, hvor jeg boede, hvor stor min Familie var o. s. v. Kun alt for snart naaede vi Ringsted, hvor han skulde af.

„Kom dog endelig ud til mig, inden du rejser hjem igen!“ bad han. „Jeg har meget, meget at fortælle dig, kan du tro. Du har været hos mig to Gange og begge Gange faaet en Kærligheds-historie med dig hjem; men der var ingen af dem,

der duede. Nu har jeg en, der er god . . . ak ja, nu er den gammel, men den bliver ved at være evig ny for mig.“

Hans Øjne straaledede. Jeg kunde i dette Øjeblik læse noget usigelig glædeligt i hans Sjæl.

Nogle Dage efter aabnede jeg Døren til Søby Degneboligs Dagligstue. Borup var sysselsat med at blade i nogle Aviser, han skød Glarøjnene op paa Panden, strøg de lange, hvide Lokker om bag Ørerne og rettede lidt paa sin gamle, klædelige Fløjelskalot.

„Ne . . . j! Velkommen, velkommen, min gamle Ven!“

Jeg ved aldrig at have hørt et „Velkommen“, der havde en saadan Klang af oprigtig Glæde som dette.

Efter at have drukket et Glas Mælk og stoppet og tændt hver sin Pibe fulgtes vi ad ud i Haven og satte os i et skyggefuldt Lysthus. Der fik jeg saa min Vens sidste Kærlighedshistorie.

„Da du for nogle og tredive Aar siden gæstede mig i Lystrup, var jeg, som du nok vil huske, et ulykkeligt, forvildet Menneske. Jeg saa i Livet kun en Tilværelse for Kød og Krop, en Tilværelse uden Maal og uden indre Sandhed. Jeg havde lidt Tab paa Tab, og jeg trængte til Vederlag, til Styrkningsmidler, der kunde stive mig op. Saa gik det løs i en Række af Aar med Svir og Bras; men min Stilling blev uholdbar, jeg fik Gæld til alle Sider, mit Helbred svækkedes, og mit Rygte blev værre og værre. Jeg skønnede, at det hele vilde tage en Ende med Forskrækkelse.

Saa hændte det sig, at Embedet her i Søby blev ledigt. Det var over 200 Daler bedre end det, jeg havde, og her var adskillige rare Folk, jeg kendte, blandt andre Nikolaj Jensens. Jeg satte

mig da for at gøre alt, hvad jeg kunde, for at faa det. Historien med Hanne havde jeg for længe siden slaaet af Hovedet, og desuden vidste jeg, at Dyrlægen for mange Aar siden var død og Hjemmet opløst.

Jeg rejste saa herop og fremstillede mig for Godsejeren, som havde Kaldsret; men jeg skønnede snart, at han ikke syntes om mig.

Da jeg traadte ind i Stuen hos Nikolaj Jensens, blev Margrete aldeles rød og hviskede aandeløs: „Nej dog!“ Men det varede ikke længe, inden det gamle Venskab gjorde sig gældende. Vi sagde „du“ til hinanden og havde mange Ting fra gamle Dage at drøfte.

Jeg var i en underlig Stemning, mens jeg sad i den gamle, velkendte Bondestue. Det var, som om jeg havde fundet et længe savnet Hvilested, hvor jeg kunde være i Stilhed et Øjeblik. Milde, dejlige Minder trængte sig frem; for første Gang i lang Tid blev jeg alvorlig stemt, og mere end eet Suk slap ud af min Mund.

„Der er vist noget i Vejen med dig — paa en eller anden Maade, Søren,“ sagde Margrete, da vi et Øjeblik sad alene.

„Nej,“ svarede jeg rask; men jeg løj — der var noget i Vejen, der var saa uendelig meget i Vejen. „Men jeg vilde nok ønske, jeg kunde faa det Kald; jeg tror, det vilde være godt for mig at komme herop.“

Jeg fortrød, at jeg havde sagt disse Ord; det var jo, som der laa en Tilstaaelse af en lønlig Brøst gemt i dem, og jeg vilde intet tilstaa.

Da jeg bød Farvel til Margrete, rakte hun mig Haanden paa en underlig nølende Maade.

„Nu ser vi dig vel aldrig mer.“

„Jo,“ svarede jeg og lo, „naar jeg nu faar Em-

bedet her, saa kommer jeg her hver Dag, hvis I da ikke viser mig ud.“

Hun stod uden for Gaarden og saa efter mig, da jeg gik ud ad Vejen.

Helst vilde jeg glemme denne lille Gæstefærd, glemme alt, hvad jeg havde tænkt paa i den gamle Stue og rejse hjem med et frisk Lune. Jeg rejste Næsen, svingede med min Stok og fløjtede en rask Visetone . . . ak, der stod Taarer i mine Øjne.

Jeg kom tilbage med den Overtydning, at der ikke var mindste Udsigt for mig til den ønskede Forflyttelse, og du vil derfor kunne skønne, hvor forbavset jeg blev, da jeg nogen Tid efter fik Brev om, at jeg var kaldet til Embedet.

Saa flyttede jeg altsaa til Søby. Det var mit faste Forsæt, at jeg nu vilde føre et ordentligt Liv; men inden jeg vidste af det, blev jeg paa ny draget ind i Selskabslivets Tummel. Det var mig umuligt at modstaa Glassenes Klang. Nat efter Nat kunde jeg sidde og drikke og dundre, til alt løb ud i eet for mine Øjne, og Snese af Dalere maatte springe for min Forvovenhed i Kortspil. En „rask“ Karl vilde jeg være — ikke stikke op for nogen, ikke en Gang for Lars Pranger, som var Sognets mest forvovne Kortspiller.

I det første halve Aars Tid kom jeg meget hos Nikolaj Jensens. Jeg satte en Ære i at have mit Tilhold i denne Mands Gaard; han var Formand for Sogneforstanderskabet og var Sognets mest agtede Bonde; man saa op til ham som til en lille Høvding. Jeg selv nærede stor Agtelse for ham; men han var mig dog lidt for mørk og streng, og derfor søgte jeg mest Konens og Datte-rens Selskab.

Margrete var noget tavs som Faderen, men

havde sin Moders bløde Sind. Hun og Moderen hjalp mange fattige Mennesker.

En Dag, da jeg sad og snakkede med de to Kvindfolk, traadte Byens Postbud, en gammel halt Stakkel, ind i Stuen og spurgte efter Nikolaj.

„Det er galt med de Støvler,“ sukkede han, „de vil ikke mer nu, og jeg kan jo ikke gaa med Træsko; det er jo de tossede Vrister.“

Han havde aldrig før bedet Sogneforstanderskabet om noget; men han saa nu ingen Udvej til at faa sig et Par Støvler uden Hjælp.

Margrete fik travlt med at gennemsøge sin Syæske og Kommodeskuffe, men rystede paa Hovedet, hun havde kun halvtredje Mark, dem fik han.

„Har I ikke et Par Skilling, Mor?“

„Nej, jeg ejer ikke det, der ligner Penge, og du ved jo, at vor Far altid lukker for Skabet.“

Da fik jeg en Tanke, drog min ene Støvle af og rakte ham den. „Prøv den!“

Han saa forbavset paa mig, men stak dog Benet i Støvlen.

„Jo, den passer, lige som den var syet til mig.“

„Lad den saa blive paa, Per,“ sagde jeg og gav ham den anden med. Det var for Resten et Par rigtig gode Støvler, og sandt at sige var det det eneste Par, jeg havde.

Manden tog min Haand og overøste mig med Taknemmelighed. Margrete, som havde været oppe i Spisekammeret at skære et Stykke Mad til ham, kom i det samme ind, og jeg tror, hun blev lige saa glad som Per, da hun hørte og saa, hvad der var foregaaet.

Hun laante mig saa et Par Slæber. Og hvor

trykkede hun min Haand, da jeg gik! „Det var rigtig kønt af dig, Søren.“

En Eftermiddag sad jeg ene sammen med hende i Stuen. Hun var usædvanlig tavs og saa trykket ud.

„Skal du bort i Aften, Søren?“

„Ja, jeg er bedt ud til Lars.“

Hun tav; men lidt efter spurgte hun: „Skal du bort i Morgen Aften?“

„Det kan jeg virkelig ikke sige dig i Dag.“

Senere spurgte hun atter: „Skal du have fremmede paa Søndag Aften?“

Nu blev jeg gnaven. „Det skal jeg sige dig paa Søndag Eftermiddag, hvis det er dig meget om at gøre at faa det at vide.“

„Bare du vilde komme noget tiere herop om Aftenen.“

„Noget tiere herop? Jeg kommer her jo næsten hver anden Dag.“

„Ikke om Aftenen.“

Denne lille Samtale havde dog den Virkning, at jeg ikke gik hen til Lars Pranger om Aftenen, skønt der to Gange kom Bud efter mig; men den havde ogsaa den Virkning, at jeg ikke kom i Nikolaj Jensens Gaard i længere Tid. Jeg mærkede, at Margrete havde en vis forunderlig Magt over mig; men jeg holdt ikke af disse tilslørede Irettesættelser, jeg havde ikke nødig at staa hende eller nogen til Regnskab for, naar jeg gik bort, og naar jeg bad fremmede.

Nikolaj Jensen, som i den første Tid jævnlig havde gæstet mig, drog sig nu mere og mere tilbage fra mig.

„Der er noget, jeg vil sige Dem, Borup,“ tog han en Dag Ordet. „De er kommen lovlig vidt ind i Drikkelivet. Det tager en gal Ende, der-

som ikke De holder lidt igen. Jeg siger dette her af en god Mening og ikke for at sætte Dem i Rette.“

„Jaja, De skal have Tak, Nikolaj Jensen. Men hvad skal man sige til det? Man skal jo dog more sig en Gang imellem.“

„Ja — men der er Forskel paa Morskab.“

Han vendte sig og gik.

Jeg ærgrede mig bagefter over, at jeg havde takket ham; maaske gik han nu og indbildte sig, at jeg vilde underkaste mig hans Formynderskab. Var jeg da en umyndig Dreng, der trængte til at aves baade af den ene og den anden?

Alle Sognets pænere Folk drog sig tilbage fra mig; men dette æggede mig kun til et endnu vildere Liv; jeg vilde vise, at jeg var min egen Herre og godt kunde undvære disse „hovne Karle“. Det var ikke mere Lysten, der drog mig til Sold og Løjer, det var Trods og Bitterhed, Uro og Samvittighedsnag. Jeg maatte ud i Tumlen for at faa Bugt med alle disse stikkende Tanker, som jeg kun alt for ofte maatte gaa og drages med.

Ved Markederne i Købstaden var jeg en sikker Mand — mødte fra Morgenstunden paa Keglebanen, spillede med opsmøgede Ærmer og Huen paa Sned, raslede med Sølvskillingerne i Haanden og drak Smaadrammer med mine Medspillere. Saadan holdt jeg ud til den mørke Aften; saa tog jeg fat paa Kortene. Og naar jeg endelig var træt af det hele, sank jeg sammen og sov Resten af Natten, uden at bryde mig om, at jeg mulig laa paa en Slagbænk eller maaske paa Gulvet i en oset Kælderstue.

Det kan endnu skære mig i Hjertet, naar jeg tænker paa, hvordan min Skolegerning blev passet.

Børnene var for det meste overladte til sig selv — tumlede og sloges, og kun naar jeg en Gang imellem fo'r rasende ind iblandt dem, fløj hver hen paa sin Plads og gav sig til at regne eller læse med stor Iver. Saa kunde jeg lade Tampen suse i Luften i nogle Minutter; men de fleste af Børnene lo ad mig, naar jeg igen vendte dem Ryggen. Jeg var led og ked af Skolen. Og var det ikke ogsaa — naar alt kom til alt — lige meget, enten Børnene lærte noget eller ej? Jeg var nærved at tro, at den, der havde lært mindst, gik mest sorgløs gennem Livet.

Men med alt dette havde jeg Øjeblikke, da jeg blev grebet af en vis Kærlighed til de smaa, især de mindste; hos dem fandt jeg meget af det, jeg uden Held havde søgt i Livet: Sandhed og Renhed; her var Hjerter, der ikke fældede strenge Domme eller omgikkes med Svig. Jeg kunde i mine bedste Timer blive helt rørt og tale med Børnene om Verdens Daarlighed, som de endnu ikke kendte; men som oftest endte det med, at mine Ord klang som tomme Skuespiller-Talemaader i mine egne Øren; saa slog jeg det hele hen i Fjas og gik min Vej.

En Dag gav jeg i min Opfarenhed en af Drengene et Slag i Synet med Bagen af Haanden. Næsen sprang op at bløde, Drengen skraalede og løb hjem til sin Moder. Ulykken var i og for sig ikke saa stor, men Konen fo'r med Drengen ved Haanden op til Præsten, foreviste ham hans blodige Ansigt og krævede mig dømt efter Lovens hele Strengthed. Tildragelsen vakte en Del Røre i Sognet, og jeg fik at mærke, at der iblandt Forældrene gærede stor Uvilje imod mig. Sagen faldt dog bort uden værre Følger for mig; men jeg

var fra den Tid lidt mere varsom med at uddele Næveslag.

En Formiddag laa jeg i min Seng og hvilte mig efter Nattens Bras. Jeg havde været til Pøsegilde Natten forud og var først kommen hjem Klokken halv seks om Morgen. Børnene løb og støjede paa Pladsen og var næppe kede af, at de endnu ikke var kaldt ind, skønt Klokken var 10. Med eet blev der dundret stærkt paa Sovekammervinduet.

„Hvad er der paa Færde? Er det dig, Margrete?“

„Aa, Søren, Søren! Skynd dig dog endelig op. Provsten kommer!“

„Provsten?“

„Ja! Far var i dette Øjeblik oppe i Præstegaarden, og da kom Provsten kørende i det samme, og Far hørte ham sige, at han vilde ned og se, hvordan det stod til i Skolen . . . aa, Søren, nu kommer de oppe ved Klokkerens.“

To Minutter efter stod jeg i Skolen, og Undervisningen var i fuld Gang, da Provst og Præst traadte ind. Præsten var en gammel, mild Mand, ham var jeg ikke ræd for, men Provsten var en stiv, bydende Herre, der var i Stand til at jage selv en Kæmpekarl som mig Rædsel i Blodet bare ved et af sine Lynblik. Overhøringen løb naturligvis maadelig af. Provsten skrev i Dagbogen: „Børnene ere slet underviste, og hvis Skolens Tilstand ikke findes at være bedre ved mit næste Besøg, maa Læreren være forberedt paa de værste Følger.“

Jeg havde den største Lyst til at give Hs. Højærværdighed et Spark i Bagen, da han gik, men jeg nøjedes med at bide Tænderne sammen i ind-

ædt Raseri. Jeg var opfyldt af Forbitrelse imod ham, mod mig selv, mod hele Verden.

Men det var dog først om Aftenen, da jeg sad alene i min Stue, at de vilde Kræfter rigtig tog til at rase i mig. Verden var ond imod mig, den havde kun budt mig Skuffelser og Troløshed, draget Skam og Ulykke over mit Hoved. Kun mine faa Selskabsbrødre tog imod mig med aabne Arme; men de rakte kun efter mig for at drage mig dybere ind i Ulykken. Hvor usselt, hvor tomt og trøstesløst var dog ikke mit Liv!

Jeg gik til Sengs med Hjertet opfyldt af Harme og Livslede. Mens jeg laa og saa op paa Loftet, fik jeg Øje paa en skarpladt Pistol, der hang paa Bjælken. En rædselsfuld Tanke fo'r igennem mig, jeg rejste mig og rakte efter den, men lod mig igen dumpe tilbage . . . Den kolde Sved sprang ud af min Pande, det sortnede for mine Øjne, som om jeg saa ned i et mørkt, bundløst Dyb. En rædselsfuldere Nat har jeg aldrig haft.

Først den næste Aften, da jeg atter sad i mine Venners Lag, kom jeg rigtig i mit Es igen. Fanden — hvad hjalp alle disse Græmmelser? Livets Traade var nu en Gang komne i Urede, alt var skævt og galt og blev ikke anderledes. Jeg var træt af at kæmpe mod de onde Magter, der tumlede med mig; der var intet andet at gøre end slunte Livet hen og se at drukne alle Sorger i Ligegyldighed og — Punch.

Saa kom Fastelavnen med sine Narreløjer og sit Gøgl. „Mændene“ havde Gilde i en Gaard herude paa Marken, og jeg var selvfølgelig med. Jeg husker endnu saa tydelig, at jeg henimod Morgenstunden sad i en „rask Firkort“ med tre af mine sædvanlige Medspillere. Beterne stod malede i en stor Stjerne om Lysestagen, men den søvnige Tælle-

praas var daarlig nok i Stand til at gøre de tykke Kridtstreger synlige for vore omtaagede Øjne. Jeg havde smidt Frakken og sad og bredte mig i Skjorteærmer, Sveden dryppede ned fra min Hage, og jeg mærkede, at mine Kinder var tykke og op-hedede af Varmen og Drikkevarerne. En Flok Tilskuere havde samlet sig om os, og det regnede ned med Vittigheder og Raad.

Den ene efter den anden kom og rakte Haanden frem til Godmorgen. Med eet mærkede jeg, at en Haand blev lagt varsomt paa min Arm; jeg saa mig om til Siden — det var Margrete.

„Vi er ved at gaa hjem nu.“

„Ja vel, vent bare et Øjeblik.“

Jeg vendte mig atter imod mine Medspillere og lod et Ord falde om, at det var Tid at gaa hjem, men blev i det samme hilset af en dundrende Lattersalve. Ved at tale med Margrete var jeg bleven forstyrret i Spillet og havde gjort mig skyldig i en Fejl, der skaffede mig en stor Bet paa Halsen.

„Hahaha, det er rigtig, Skolemester!“ lød det omkring mig. „Det var en Omgang værd! Skaal, Skolemester og til Lykke med Beten!“

En halv Times Tid efter kastede jeg Blikket ned mod Døren. Der stod Margrete og saa op efter mig. Mine Medspillere blev ogsaa opmærksomme paa hende, og en af dem raabte:

„Aha — det er derfor han vil hjem, Raden!“

Der blev atter leet og fyret med Vittigheder, men jeg drak en Gang af Ølkruset og lod som ingenting. „Saa — giv nu Kort, Lars, og lad det gaa lidt villig!“ tog jeg igen fat. „Nu gaar den med nitten over. Op med Brikkerne!“

Det var nu blevet helt lyst, og jeg saa Margrete gaa langsomt ned over Gaarden med en af sine

Veninder; hendes Forældre var rimeligvis gaaet for flere Timer siden.

Først op paa Formiddagen stolprede jeg selv ned over Gaarden med en Flok halv- og helfulde Fæller, der fulgte mig lige til min Dør og gav mig til Slut et Æresbrøl, der gav Genlyd over hele Byen.

Om Aftenen, da jeg havde faaet sovet Rusen ud, gik jeg ud for at drage lidt frisk Luft. Da kom Margrete netop gaaende i det samme. Hun saa bleg og nedslaaet ud. Jeg spurgte, om hun var syg, men hun svarede Nej.

„Hvad er der da i Vejen?“ Jeg kunde mærke paa hende, at hun havde noget paa Sinde. „Du er vel vred paa mig?“

„Ne . . . j; men hvorfor vilde du ikke gaa med i Morges?“

„Naa saadan! Jeg tænkte nok, det vilde slippe den Vej ud.“

Hun saa kærlig paa mig. „Du ved meget godt, Søren, at jeg ikke vil sige noget til dig; men det gør mig alligevel saa ondt, at du . . . at du . . .“

Hendes Læber tog til at skælve, og der traadte et Par Taarer frem i hendes Øjne.

„Naa? Du kan nok ikke rigtig faa det ud. Tag kun Bladet fra Munden; Folk plejer ikke at være saa ømme over min Person. Sig mig kun, at jeg sønderslider mit Helbred ved Spil og Drik, og at jeg er et usselt, ødelagt Menneske. Sig mig det kun alt sammen lige i Synet! Jeg ved jo godt selv, at jeg er et Asen, og at jeg gaar den visse Undergang i Møde. Men hvad kan det nytte at hyle? Det bliver jo ikke anderledes.“

„Jo, Søren, det maa og skal blive anderledes.

Tænk dig dog for Guds Skyld om i Tide og gør dig Umag for at komme ind paa en bedre Vej.“

Bedre Vej? Hun vidste jo godt, at jeg havde prøvet denne „bedre Vej“. Jeg havde levet efter de skønneste Grundsætninger og i god Tro bygget paa de store Løfter, Livet møder os med: jeg havde drømt og higet med Ungdommens hele Længsel; men hvad fik jeg for det? Spot og Skuffelse. Nej det var spildt Umag at komme til mig med Paamindelser og Raad. Man vender ikke tilbage til det Hus, som man een Gang er bleven kørt ud af med Spot og Latter. Denne „bedre Vej“, hun talte om, kunde være god for Børn og barnlige Sjæle, der lod sig spille paa Næsen, saa tit det skulde være; mig huede den ikke. Jeg havde søgt efter Kerne, men fandt kun Skaller, og min Natur var nu en Gang ikke indrettet saaledes, at jeg kunde finde mig tilfredsstillet ved at sidde og pille med tomme Skaller.

„Ja men du er jo dog heller ikke tilfreds med det Liv, du nu fører.“

„Tilfreds? Det er, ligesom man tager det. Der var i hvert Fald en Tid, da jeg fandt en vis Hvile i Selskabslivet; men lad mig ærlig tilstaa det, Margrete, jeg er nu bleven træt af denne Hvile, jeg er bleven tom af Lystigheden, — jeg er et ulykkeligt Menneske.“

„Det kunde alt sammen blive godt endnu, naar du bare for Alvor vilde . . .“

„. . . omvende mig? Ikke sandt? Falde paa Knæ og græde og bede Vorherre om Forladelse? Jo jeg kender godt Historien om den fortabte Søn. Han kaster sig ud i Verdens vilde Tummel, drikker og larmer, indtil han er ødelagt, saa vender han tilbage til Faderhuset, og saa bliver Fedekalven slagtet — jo, jeg kender godt alle disse dejlige Lærdomme,

jeg præker dem jo selv for Ungerne i Skolen; men hvad er det hele?”

„Jo, Søren, det er noget; men du maa . . . aa, Søren, vilde du bare lyde mig i een Ting.“

„Det vil jeg, naar du ikke kræver for store Ting af mig. Vil du have, at jeg skal give mig til at læse Bønner og Salmer?”

Hun saa bønlig paa mig.

„Ja, jeg tænkte nok, det var saadan noget lignende, men det kan jeg ikke.“

„Du kan, hvis du vil. Du maa prøve det. Vil du love mig, at du vil prøve det? Vil du?”

„Og saa tror du, at det skulde . . . lille Margrete, du er dog et rent Barn.“

Hun rakte mig Haanden til Farvel. „Jeg er glad for, at du ikke viser mig rent af. Jeg tror, at du endnu vil blive et lykkeligt Menneske . . . Vil du saa ikke nok prøve det?”

Jeg holdt fast i hendes Haand. „Jo, jeg vil prøve det for din Skyld. Er det saa godt da?”

Der stod vi Haand i Haand som to Søskende, der mødes i kærlig Tillidsfuldhed.

„Margrete, kom hjem straks!” kaldte i det samme en haard Mandsrøst oppe fra Gadeporten.

„Uh, Far er vist vred. Jeg maa nok skynde mig.“

Jeg drev atter ind i min Stue og smed mig i Sofaen. Jeg lo og spottede ad det Løfte, jeg havde givet Margrete. Jeg bede! . . . Som om jeg husede en eneste barnlig Tanke, der turde vove sig op til ham, den store ukendte!

Længe sad jeg med Hovedet støttet mod Haanden. Mit Liv havde aldrig forekommet mig saa ulykkeligt som nu. Men jeg ved ikke, hvordan Tankerne løb omkring med mig: til sidst fik jeg foldet Hænderne og løftede Blikket op mod Stjer-

nerne; men — nej! spotte vilde jeg dog ikke. Der kom Taarer i mine Øjne, jeg knugede Hænderne mod min Pande: „Aa jeg usle, ulykkelige Menneske!“

Men i næste Øjeblik kom en ond Aand farende og indskød mig een af disse Tanker, der slaar enhver alvorlig Mindelse hen i Latter. Jeg lo ad min tossede Rørelse, tændte Lys og gav mig i Færd med at klæde mig om for at gaa bort.

Da traadte Nikolaj Jensen ind ad Døren — høj og mørk.

„Jeg gik herved for at sige Dem, at det skal være til Ende med dette her Kæresteri.“

„Dette Kæresteri?“ Hvad i Alverden mente dog Manden? Aldrig i mit Liv var det faldet mig ind at knytte min Livsskæbne sammen med Margretes, hvor meget jeg end holdt af hende.

„Tror De da ikke, jeg har Øjne i Hovedet?“ spurgte han. „Tror De ikke, jeg Snese Gange har set jer sammen i Have og Stegers og andre Steder? Og tror De ikke, at jeg har kunnet mærke paa hende, hvad der er i Gære? . . . Jo vist, det var ikke saa galt at fange saadan en Fugl! Hun kunde bringe Mønt til mangan Firkort og mangan Bolle.“

„Hvad er alt dette for nogen Snak? Hvad er det, De taler om, Mand?“

„Lad nu mig have Ordet denne Gang; det skal blive sidste Gang, jeg oplukker min Mund til Dem.“

Han vilde kun sige mig saa meget, vedblev han, at Grunden til, at han forbød mig alt Samkvem med Margrete, var ikke den, at jeg ikke kunde byde hende ind i et velhavende Hjem, men ene og alene den, at jeg udfyldte min Plads som en

ussel Karl. Han havde advaret mig, men hvad havde det hjulpet?

„Hvad hjælper det, at De har lært og studeret? Hvad Nytte har De haft af Lærdommen, og hvad Gavn har De gjort med den? Hvad bliver det for en Slægt, der gror op her i Sognet? Og hvad Ende vil det tage med Dem selv?“

„Er De maaske min foresatte?“

„Nej, det er jeg ikke; men det kan være, at jeg alligevel har en Smule Ret til at agte paa Deres Liv og Gerning. De har haft et Hjem og Tilholdssted i min Gaard, og jeg tør nok sige saa meget, at jeg havde min Del i, at De fik Kaldet, skønt en ældre og dygtig Mand derved blev skudt til Side. Det kan ogsaa være, at jeg tænker lidt mere paa Skolens Vigtighed for Ungdommen end baade Præst og Forældre. Og jeg vil sige Dem lige i Deres Øjne, at vil ingen anden gøre Udveje til at faa Dem vippet, saa vil jeg — ja, det er mit Alvor. Lad os saa se, hvad Trøst Deres Venner, Lars Pranger, Povl Smed, og hvad de hedder, kan yde Dem.“

Jeg skønnede, at han talte med Rettens og Sandhedens Myndighed, og jeg stod som en rystende Skoledreng, der faar sin vel fortjente Revselse; men Skamfuldheden over denne min Stilling tirrede mig.

„Saa De vil afsætte mig!“ svarede jeg med skælvende Læber. „Det kunde ligne Dem — en vigtig og hoven Børste har De været alle Deres Dage.“

„Jeg gaar nu min Vej; jeg har sagt mit sidste Ord. Mit Hjem er fra i Dag af lukket for Dem, saa længe De er den Mand, De nu er.“

Jeg rystede af Vrede, da han var gaaet, jeg stampede i Gulvet og svor paa, at jeg ikke vilde

bøje mig — hverken for denne hovne Karl eller for Margrete eller noget Menneske.

Næste Eftermiddag traadte Lars Pranger ind i min Stue for at tage mig med ud til Gildesgaarden, hvor Mændene skulde samles for at gøre Regnskab efter Gildet. Jeg fo'r sammen, da jeg saa hans røde, glinsende Ansigt; det forekom mig, at jeg i Dag kunde læse et spottende Udtryk i hans graa Svineøjne.

„Nej, jeg er ikke rask . . . her er Penge, vil du betale for mig?“

„Sludder og Vrøvl!“ brølede han og slog en Haand i Kraven paa mig. „Ingen Kællingerier her! Vi skal nok faa tørt Fyren op!“

Enden blev, at jeg gik med og holdt ud til den lyse Morgen.

Der gik nogle Maaneder.

En Morgen, medens jeg endnu laa i Sengen, hørte jeg en Vogn rumle med voldsom Fart ned ad Gaden, og et Par Timer efter, da jeg var staaet op, kom Vognen tilbage i samme rasende Fart. Hvad for noget — Lægen!

„Hvem er syg oppe hos Nikolajs?“ spurgte jeg en Huskone.

„Ak, du godeste, sikken Ulykke! Har De ikke hørt det? Margrete er faldet ned ad Loftstrappen og har slaaet sig rent fordærvet. De siger, hun ligger og drages med Døden. Aa, hvor er det dog sørgeligt! Hun var saadan en god, hjælpsom Pige mod os Fattigfolk.“

Jeg fo'r af Sted op mod Gaarden, men standsede igen og sagde til mig selv: „Du har intet at gøre i den Mands Hus. Sæt, at han viser dig

Døren! Desuden er Ulykken vel heller ikke saa stor, som Kællingen skriger op til.“

Op paa Dagen fik jeg at vide, at det desværre havde sin Rigtighed med Konens Udsagn. Jeg gik hele Eftermiddagen i en trykket, forpint Stemning; det var dog en underlig uhyggelig Tanke, at hun — saa ung og saa god — allerede skulde kaldes bort og tilmed paa den Maade.

Om Aftenen hørte jeg igen Vognen rulle af Sted. Det var mig intet godt Tegn. Jeg gik dog i Seng og søgte at falde i Søvn, men det vilde ikke gaa; det var hele Tiden for mig, som om jeg hørte et Menneske vaande sig i Dødskamp.

Da Klokken var 12, hørte jeg en stærk Dundren paa min Dør. Jeg sprang op, fik i en Fart nogle Klæder paa og tændte Lys . . . . Hvad for noget! Nikolaj Jensen i egen høje Person!

„De faar . . . følge med mig hjem,“ sagde han med brudt Røst; „for Margrete . . De har vel nok hørt det?“

Den store, stærke Mand sank sammen i en Armstol ved Døren og hulkede som et Barn. Jeg mærkede i dette Øjeblik, hvor meget jeg holdt af denne Mand.

Faa Minutter efter stod vi begge ved Margretes Leje. Hun laa med halvt lukkede Øjne og blegt, fortrukket Aasyn. Haaret faldt løst ud over Pudsen, og Fingrene greb i Luften, som om de søgte efter en Haand.

Jeg var dybt rystet ved Synet af den lidende Pige; det var, som hendes Stønnen skar mig lige ind i Hjertet.

Moderen sad ved Sengen og saa paa hende med en Sjælsstyrke, som jeg aldrig har set Mage til. Hun bøjede sig ned over hende og hviskede: „Margrete, nu er Søren her.“

„Hvor . . . ? . . . hvor?“

Jeg rakte min Haand frem og mærkede paa hendes Haandtryk, at jeg var hende velkommen.

Konen saa spørgende paa sin Mand. „Ja saa maa jeg vel nok sige det?“

„Nej,“ tog Margrete Ordet og rettede sig halvt op. „Jeg vil selv, jeg kan godt nu.“

Det var, som hendes Livskraft blussede op, Øjnene fik Glans, og Blodet farvede hendes Kinder. Aldrig havde jeg set hende saa smuk som i dette Øjeblik. Der laa en Forklarelsens Lysning over hendes Aasyn.

„Jeg vilde bare sige dig, at jeg har holdt af dig, Søren, holdt saa inderlig, inderlig meget af dig. Du har været i mine Tanker tidlig og sildig, fra jeg var en lille Tøs. Du har aldrig vidst det, og du havde aldrig faaet det at vide, hvis jeg havde faaet Lov til at leve, men nu skal du vide det . . . Gud give, du maatte blive lykkelig, blive saadan, som jeg har bedt saa meget til! Men det gør du, jeg har saadan en god Tro til dig, jeg har set ind i dig, Søren.“

Hun trykkede min Haand og saa paa mig med store, tindrende Øjne.

„Og nu,“ blev hun ved, „vil jeg kun bede dig om at gemme dette lille Minde.“ Hun løsede med skælvende Fingre et Baand, hun havde om Halsen, og rakte mig det velkendte lille Ravkors. „Jeg har holdt saa meget af det Kors, gem det, Søren, og husk paa, hvad det betyder . . .!“

Hun sank træt tilbage og lukkede Øjnene, men snart aabnede hun dem igen og saa glad-frigjort paa os alle.

Jeg ved ikke, om jeg sad paa Sengekanten, eller jeg stod op, jeg ved ikke, om jeg sagde noget, eller jeg tav; men jeg husker, at min Haand

skælvede som i en stærk Feber, da jeg rakte den frem og tog imod Korset.

Aldrig i mit Liv havde jeg været saa gennemrystet som i denne Time. Blodet suste for mine Øren, og en hed, trykkende Sved sprang ud af min Pande. Jeg lukkede Øjnene en Stund og prøvede at tænke rolig, men alt løb ud i eet for mig, og dog saa jeg vidunderlige Syner — Syner, som jeg aldrig glemmer.

Hun elskede mig! Hun havde elsket mig fra sin Barndom indtil denne Time!

Hvor var det muligt! Var den Hengivenhed, hun havde vist mig, altsaa ikke, som jeg havde troet, udsprungen af almindelig søsterlig Velvilje, men af Kærlighedens dybe, varme Trang? Havde jeg usle, vildfarne Menneske haft Plads i dette trofaste Kvindehjerte? Var der virkelig eet Menneske paa Jorden, der holdt af mig Daare, holdt af mig, som jeg var — med alle mine Brøst, al min Aandsforladthed!

Der laa det lille Ravkors i min Haand — skinrende og gennemsigtigt. Jeg holdt det op for mine Øjne. Der stod de velkendte Bogstaver M N D, og der paa den anden Side Aarstallet, omgivet af Prikker og Snirkler. Jeg saa i Mindet, hvor lykkelig den lille Pige smilte til mig, da jeg bandt det om hendes Hals, jeg hørte igen hendes Ord: „Det skal jeg gemme al-altid, lige til jeg dør.“ . . . Hun havde holdt Ord, hun havde baaret det til denne Time.

Hendes Øjne havde fulgt mig paa mine vilde Veje, hendes Tanker havde opsøgt mig i Vildfarelsens Kroge, og hun havde baaret al min Usselhed frem for Gud og tryglet ham om Naade for mig! Og dette var alt sammen foregaaet i stille,

skjult Kærlighed og med en Troskab, der aldrig blev træt!

Hvor havde hun kunnet elske mig? Hvad elskeligt var der ved et Menneske, hvis Sjæl var gennempløjet af vilde, gudløse Tanker, hvis Ønsker og Lyster alene var gaaet op i Puncheduft og Kortspil! Hun havde, „set ind i mig“. Var der da Kroge i mit Hjerte, som jeg ikke selv kendte . . . ?

Jeg skønnede i denne Stund, da Kærlighedens Varme steg mig i Møde fra den døende Piges Bryst, at der var Steder i Livet, hvor Sandhed og Skønhed havde hjemme — Steder som dem, jeg havde drømt om i min Ungdoms løftede Timer. Det var første Gang i mit Liv, at jeg mærkede en Luftning fra Kærlighedens Rige. Aldrig før havde nogen Sjæl paa Jorden ladet mig kende Velsignelsen af de Ord: „Jeg elsker dig!“ Derfor svimlede det for mine Øjne, derfor var den Kærlighedsfylde, som nu aabenbaredes for mig — nu i mit Livs usleste Tid — saa overvældende for Sind og Sans.

Længe stod jeg med det lille varme Kors i Haanden og saa paa hendes Aasyn, medens Tankerne arbejdede i mig.

Endelig var det, som jeg vaagnede til fuld Klarhed, mit Hjerte tog til at banke, mit Bryst udvidedes, det var, som der fødtes et stort Forsæt derinde, som straks vilde ud i Opfyldelsens Virkelighed. Jeg tog hendes Haand og saa hende ind i Øjnene:

„Nu tror jeg, at jeg bliver et andet Menneske!“

Der gik et Drag af en uendelig Glæde over hendes Aasyn; hun nikkede, som om hun vilde sige: „Jeg vidste det.“

„Og det er dig, Margrete . . . det er din Kærlighed, der frelser mig! Tak, Tak!“

Mere kunde jeg ikke faa frem. Benene vaklede under mig, jeg sank ned paa Sengekanten og brast i Graad.

Nikolaj Jensen havde hele Tiden gaaet i den dybeste Sorg frem og tilbage paa Gulvet. Da jeg rejste mig, kom han hen til Sengen og lagde sin Haand paa Datterens Pande.

„Du maa ikke dø fra os . . . vi holder saa meget af dig alle sammen . . .“

De sidste Ord blev borte i Hulken.

Hun slog Armene om hans Hals og hviskede: „Jeg vilde ogsaa helst leve; men . . . jeg er dog saa glad nu . . . Vær nu god imod ham og bed Vorherre om at hjælpe ham . . . fremad.“

Solen lysnede gennem Ruderne, og ude i Haven hoppede Spurveene om i Hvidtjørnehækken. Morgenens varslede om Lys og Glæde derude i Naturen; — i Dagbrydningens Lysning lukkede hun sine Øjne.

Seks Dage efter stod jeg med Salmebogen i Haanden ved Margretes blomstersmykkede Kiste i Nikolaj Jensens Øverstestue. Ved Siden af mig stod hendes dybt rystede Forældre og den gamle, hvidhaarede Præst, og rundt om Baaren stod Mænd og Kvinder fra Byen, alle sørgeklædte, stille og alvorlige. Jeg begyndte at synge Salmen: „Sørger ej for dem, som sove“; men da jeg kom til Enden af den første Linje, var det, som min Strube lukkedes. Jeg greb Præsten i Armen og vaklede tilbage mod Væggen. Alles Øjne rettedes mod mig, og et Par af de nærmest staaende Mænd greb fat i mig og holdt mig oprejst. Det varede dog ikke længe, inden jeg kom til mig selv igen; men Præsten maatte lede Sangen alene.

Han holdt en lang Tale. Det var hans Skik at rose alle døde; men aldrig havde jeg hørt ham tale saa varmt og kønt som ved denne Lejlighed. Folk saa hen paa den blege, smukke Pige, der laa smilende i sin Blomsterseng, det ene Lomme-tørklæde kom frem efter det andet, alles Øjne stod fulde af Taarer. Præsten talte om hendes stille, kærlige Væsen, hendes skjulte Velgørenhed, hendes dybe Trang til at hjælpe og trøste alle, som var tyngede af Livets Byrder; hendes Liv var gledet stille hen i den lille Landsby, men hun havde øvet mangan lønlig, velsignet Gerning, der vilde bære Frugter i vide Kredse . . . Han talte om hendes Barnetro, hendes frejdige Livshaab og hendes Hengivenhed for Fader og Moder . . . .

Ja ja! det var sandt alt sammen! Og denne Pige havde elsket mig!

Ja, nu er jeg i Grunden færdig med min sidste Kærlighedshistorie. Og dog er jeg ikke færdig. Jeg bliver aldrig færdig med den, før jeg staar Aasyn til Aasyn med hende deroppe.

Hendes Kærlighed blev for mig Udgangspunktet for et nyt Liv. Hvad Verdens gode Raad, Irettesættelser og Spot uden Held havde arbejdet paa i en Række af Aar, det fuldførte den i een Time.

I den første Tid gik jeg tavs og grublende omkring. Ofte sad jeg hele Timer i min Stue og faldt hen i stille Minder og Selvbetragtninger.

Hos Nikolaj Jensens kom jeg daglig: her var Minder, der smeltede mit Hjerte og stemte mit Sind mildt. Tit sad jeg deroppe halve Dage og talte med de sørgende Forældre om den elskelige Pige, som Døden havde røvet fra os.

„Ja,“ sagde Konen en Dag, da vi sad alene, „De kan aldrig tænke Dem, hvor meget hun gjorde af Dem, Borup. Hun gik og tænkte paa Dem hver eneste Time paa Dagen. Den Gang De gik her og var gode Venner med Hanne — nu er det jo allerede mange Aar siden — da var det hendes stadige Bøn: „Gud give dog, han maa blive rigtig lykkelig med hende!“ Siden, da De rejste til Laaland, gik hun her i en evig Uro for, at De ikke havde det godt. Det var kun sjældent, De skrev til os; men naar det hændte, at der kom Brev, bad hun altid, om hun maatte have det, og hun læste det vist over tyve Gange igennem. Da De saa skrev, at De havde gaaet hen og forlovet Dem igen, blev hun vel lidt underlig ved det; men da hun fik set rigtig, hvor lykkelig De var, blev hun dog glad og haabede, at det dog denne Gang skulde blive godt. Siden hørte vi jo, at det var gaaet galt igen, og hun blev da saa ulykkelig, og ønskede, at vi dog bare havde Dem heroppe, for at vi kunde trøste Dem. Hun fik da saa endelig sit Ønske opfyldt, og det var saamænd ingen anden end hende, der gjorde det ud, at De fik Kaldet her. Hun gik hver evigste Dag og tiggede sin Far om, at han skulde gaa over hos „Herren“ og bede godt for Dem; til sidst fik hun ham da af Sted, og det hjalp ogsaa, De fik magelig Kaldet. Aa, hvor var hun dog glad! Men da De saa flyttede hertil, og vi saa, hvordan De havde forandret Dem, saa faldt Modet rigtignok en Del hos os alle sammen; for De var lige godt slem; men hun havde dog Tro til, at De nok vilde faa Øjnene op og forbedre Dem. Mange mange Gange har hun gaaet ude i Haven om Natten og kigget efter Dem for at se, hvornaar De kom hjem. Naar det saa traf, at De kom i nogenlunde ordentlig

Tid, saa kom hun ind og hviskede: „Nu saa jeg, at Søren kom hjem; jeg vidste godt, at han ikke blev borte i Nat.“ Og saa lagde hun sig rolig og glad til at sove. Men for det meste kom hun listende saa slukøret og lagde sig uden at sige noget, og saa vidste jeg Besked. Ja, Borup, De var slem, og det blev værre og ikke bedre; men hun havde stadig godt Haab til Dem, hun sagde altid, at der var saa meget godt ved Dem . . . . De kan tro, hun gjorde ogsaa meget for Dem i det skjulte. Saadan var det den Gang, De var kommen for Skade og havde slaaet den Dreng, da var det ene og alene hendes Skyld, at der ikke blev rørt mere ved Sagen. Hun fik fat i Drengens Moder — Klude-Ane — og fik snakket hende for, saa det hele faldt hen; der var rigtig nok en af mine bedste Oste, der forsvandt fra Hylden den Dag; men det var jo ikke noget at snakke om. — Saa var det endelig, at De og Nikolaj ragede uklar. Jeg og Margrete maatte ikke have det bitterste med Dem at gøre mere, aa han var saa vred, det var skændigt og skammeligt, sagde han, at De skulde have Lov at sidde i Kaldet længere. Margrete snakkede godt for ham, og jeg maatte jo hjælpe lidt til ogsaa; men lige godt — det gik da saa vidt, at vor Far en Dag begyndte at smykke sig og vilde af Sted over til Provsten; men saa faldt Margrete ham om Halsen og bad ham vente en Tid endnu, hun var saa vis paa — sagde hun — at De vilde forbedre Dem, hvis De fik Lov at blive siddende i Kaldet, men hvis De blev smidt fra det, saa vilde De blive ti Gange værre til at drikke. Aa, hun græd, og hun bad, og Enden blev da den, at vor Far smed Tøjet igen og gik i Marken . . . . Hun blev ved at holde fast ved Dem, lige til det sidste. Et Par

Morgener, førend hun kom saa ulykkelig af Sted, kom hun saa glad hen til mig: „Nu har Søren ikke været ude i mange Dage, og han har heller ingen fremmede haft.“ Ja selv da hun laa derhenne i Sengen og gav sig af Pine, snakkede hun hele Tiden om Dem. Og til sidst, da hun mærkede, at hun ikke kunde gaa det igennem, tog hun sin Far i Haanden og bad ham saa mindelig, om hun maatte se Dem endnu en Gang. Saa maatte Nikolaj selv gaa ned og hente Dem. Aa Gud ja . . . hvorfor skulde vi dog ogsaa miste hende?“

Margretes Død havde fremkaldt en rystende Alvor i mig. Og dog var der i denne Alvor noget mildt og dejligt, der gjorde mit Hjerte godt. Den Tanke, at hun havde elsket mig, var den lyseste i mit Liv. Tidlig og sildig hørte jeg hendes Røst, og hendes Ord, der før saa ofte gled mig uænsede forbi, vendte nu tilbage i Mindet med indtrængende Vægt. Hendes Kærlighed blev et Væld, som jeg øste ny Kræfter af. Først nu gik det rigtig op for mig, at mine tidligere Forelskelser kun havde haft saare lidt med mit Hjerte at gøre. Jeg havde elsket den ydre, farvede Skal og drømt om en evig vedvarende sanselig Lykke, jeg havde ikke spurgt om Genkærlighed, om Hjertets Renhed og Skønhed; derfor slog Skuffelserne ikke over i dyb Hjertesorg, men i Bitterhed. Hvor langt anderledes var ikke alt nu! Denne Gang var det Kærligheden, der kom mig i Møde, efter at den stille havde spurgt og længtes efter mig i mange Aar. Jeg var bleven elsket ind i Kærligheden, og nu brød og gærede Glæden i mig sammen med Sorg og Savn. Alt, hvad godt, der sov i mig, vaagnede. Hun var

gaaet bort fra mig, og dog var det, som om hun først nu levede i Sandhed og Virkelighed for mig. Hendes Kærlighed var den første rette opdragende Magt i mit Liv, den omgav mig som en ren Luft, jeg indaandede den og mærkede, hvor mit Bryst udvidede sig for hvert Drag.

Der gik et Aars Tid.

„Det er lige godt mærkeligt, saadan som De har forandret Dem, Borup,“ sagde Folk ofte til mig.

Ja, jeg havde forandret mig. Det havde været en skændig Forbrydelse imod hendes Kærlighed, hendes rene Minde, om jeg havde vedblevet med mit vilde Liv. Jeg bandede og tumlede ikke mer; — det vilde have gjort ondt helt ind i hende, om hun havde levet og hørt sligt. Jeg passede min Skole, som jeg burde og skulde; — hun havde saa tit mindet mig om min Gernings Vigtighed. Ja hun! — alle mine Tanker kredsede om hende, alt, hvad jeg tog mig for, udsprang af Kærlighed til hende, som hun stod for mig i Mindet — mild og velsignet.

Og denne Kærlighed drog mig mod det ukendte Land, hun var gaaet bort til. Tit og mange Gange, naar jeg sad alene, spurgte jeg mig selv, hvad det var, der havde givet hendes Liv dette trygge Grundlag, der aldrig svigtede, denne Glæde og Fred, der holdt ud til hendes sidste Aandedrag. Og altid faldt det samme Svar mig i Munden: „Troen!“ Men hvad var da Troen? Jeg vidste det ikke; men det bares mig for, at hele Livets Forstaaelse laa gemt i dette ene Ord.

Jeg søgte baade i de levendes og i de dødes Rige efter denne Forstaaelse. Jeg havde tidligere i lyse Øjeblikke mærket, at der under de tykke Lag af Raahed og Daarskab i mig laa Længsler efter Lys og Sandhed; nu brød disse Længsler igennem

med uafviselig Magt. Jeg skønnede, at noget var der i Livet, som var større og værdifuldere end den synlige Verden; men hvad og hvor var det? Jeg læste og grublede, jeg kunde ikke faa Ro, før jeg fandt det. Det var, som jeg stod med Foden paa Dørtrinet til Livets Herlighed — jeg maatte ind i den, leve og aande i den.

Saa faldt det saa heldigt, at der kom en ung Præst her til Sognet, en Mand, der i fuld Alvor, men tillige i uskrømtet Livsglæde prædikede Evangeliet med levende Røst. Han opdagede snart Brydningerne i mig og saa, at her var et Hjerte, der trængte til Lys og Fred. Og han kom til mig og gjorde en Evangelists Gerning.

Tiden gik. Det gryede op i mig, og et nyt Liv kom til Gennembrud. Fra Troens Midtpunkt skød Straaler ud over Livet, saa jeg fik Øje for dets skjulte Evighedskræfter. Jeg lærte at indse, at et gudløst Liv, uagtet alle de Tillokkelser det ejer for et letsindigt Menneske, dog er som en rodløs Plante, der visner for Solens Stik. Jeg indsaa nu, at mine Ungdomslængsler og Drømme havde savnet den Sangbund, der giver Hjertets Toner den rette Klangfylde, og jeg saa klarere end nogen Sinde, at mit tidligere Liv med alle dets Vildfarelser og al dets Trøstesløshed var spildt; men mine Kræfter voksede Dag for Dag, og jeg tog nu fat med fuld Kraft paa mit Livsværk for dog at faa gjort en lille Gerning i Guds Vingaard. Og under alt dette straaledede hendes Kærlighed saa dejlig og levende i Minderne. Det var, som jeg under Aarenes Gang voksede mig mere og mere værdig til at løfte den Kærlighedsarv, hun havde efterladt mig. Min Aand sammenknyttedes med hendes, ja det var mangen Gang for mig, som hun virkelig havde været min Hustru, viet og givet mig af Gud selv. Det Pant,

hun havde givet mig paa sit Dødsleje — Korset, Troens Mærke — blev mig dyrebart som intet andet paa Jorden. Jeg gemmer det derinde som en Skat, der overgaar al Verdens Rigdom. Det taler til mig om Kærlighed og Trofasthed, det ledte mig paa Vej til Lykke og Fred.

Ja, der er intet, intet i Verden, der har en saadan Magt over et Menneskehjerte som Kærlighed.“

Hermed endte gamle Borup sin Fortælling. Der havde spillet Drag af ungdommeligt Liv og Spænding i hans Aasyn, alt mens han førte Ordet, og da han udtalte de sidste Ord, glimtede der noget usigelig varmt og lykkeligt i hans Øjne.

Vi sad endnu længe og talte sammen. Da kom Byens Præst, Jørgensen, gaaende ned ad Gangen mod os. Borup sprang op og gik ham i Møde med fremrakt Haand; man saa straks, at det var to Venner, der mødtes.

„Ja, du er en dejlig Fyr, Borup. Tebordet har staaet dækket en hel Time; du har nok glemt, hvad du lovede mig i Formiddags.“

Borup kløede sig i Nakken, dukkede med Hovedet og skyndte sig tilbage til sin Plads, som om han vilde løbe fra Skændene.

Et Øjeblik efter tog Pastor Jørgensen og jeg Vejen ad Præstegaarden til; Borup lovede at komme, saa snart han fik pyntet sig lidt.

„Naa, saa har De vel faaet hele hans Ungdomshistorie?“ spurgte min Ledsager. „Ja, er det ikke mærkeligt, som Vorherre greb ind i den Mands Liv, da det var mest gudsforladt og ulykkeligt? Jeg har ikke kendt ham fra hans onde Dage. Da jeg for mange Aar siden kom hertil som Hjælpe-

præst, havde han allerede begyndt at føre et virksomt og smukt Liv; men jeg hørte jo, hvor grænseløst vildt han havde tumlet sig. Godt var det imidlertid, at det aldrig blev til Alvor med at faa ham afsat; for saa havde han rimeligvis aldrig blevet Lærer mere, og det vilde have været et umaadeligt Tab for Sognet.“

„Ja, han har vist virket til stor Velsignelse her i Søby.“

„Til mageløs Velsignelse! Jeg var Hjælpepræst her i tre Aar, og jeg husker endnu saa tydelig, hvor utrættelig han arbejdede i sin Skole. Han undte sig knap Tid til at spise. „Jeg har saa meget, saa meget at oprette.“ — Han læste uden for Skoletiden med nogle fattige, evnerige Dreng, holdt Aftenskole for voksne Karle, gik omkring hos fattige og syge, trøstede og hjalp, hvor han kunde. Der var en Ihærdighed, en arbejdende Nidkærhed over ham, som jeg aldrig har set Mage til hos noget Menneske.“

„Ja, det har altid været hans Skik at tage voldsomt paa Vej.“

„Naa, saa rejste jeg; men vi var blevne helt uundværlige for hinanden. Vi skrev da skiftevis hver tredje Uge til hinanden — undertiden hele lange Afhandlinger — og denne Brevveksling holdt vi ud med i ti Aar, i ti Aar! Saa blev jeg kaldet hertil som Sognepræst, og vort Venskab blev om mulig endnu varmere, alt som Aarene gik. Der kom efterhaanden mere Ro over ham; men den Alvor, der før havde hvilet over hans Liv, begyndte samtidig at gennemlyses af Frimodighed og Livsglæde. Han læste og arbejdede tidlig og sildig, aldrig bøjet af Træthed eller Mishaab. Han har været som en aandelig Fader for Sognets yngre Slægt i mere end en Menneskealder, og alle —

Mænd og Kvinder, unge og gamle — er knyttede til ham med en Kærlighed, som man vanskelig skal finde Mage til. Og er det nu ikke underligt at tænke sig; alt dette er, næst Guds Hjælp, en stille Bondepiges Værk! Hvor kan en saadan varm og trofast Kvindesjæl dog tit gøre Underværker, uden at man ret mærker hendes Virksomhed . . . Sys . . . s! der har vi ham!“

Borup sluttede sig til os, og snart sad vi bænkede om Fru Jørgensens Aftensbord.

Min Ven var livlig og glad hele Aftenen. Hans Aasyn lyste af Skælmeri, og hans Tale var helt igennem krydret med Vittigheder og morsomme Indfald.

Om Aftenen, da jeg havde sagt min gamle Ven Godnat og var kommen ind paa mit Værelse, satte jeg mig ved det aabne Vindue og tænkte tilbage paa Dagens Hændelser.

Det var en stille, stjernelys Sommernat med kølige Pust og mild Fred over Naturen. Jeg sad og saa ud paa Vesthimlen, hvor et mildt Kobberskær lyste over en skinnende Sø i det fjerne.

Med eet hørte jeg nede fra Haven en løjerlig Summen. Jeg stak Hovedet ud og fik Øje paa Borup, der gik med Hænderne paa Ryggen og den udrøgne Pibe dinglende ned mod Hælene, nynnende sin velkendte Livsang: „Bo—bo—bo . . . h! Bo—bo—bo . . . h!“

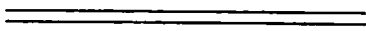
„Ej ej, du gaar herude og sværmer!“

„Hvad . . . er du ikke i Seng endnu? . . . Ja, jeg stak af herud for at røge min Aftenpibe i det fri. Aa, du, det er saa dejligt om Aftenen, naar Dagens Kampe er endte, og Sindet kan hvile ud i Fred.“

Jeg laa den Aften i flere Timer og tænkte paa min kære gamle Ven. „Hans Bo—bo—bo . . . h“

lød for mine Øren som en blid Vuggesang — en mild Aftenhymne fra et ærligt, prøvet Hjerte, der fremnynner sin gennem mange og lange Kampe indvundne Fred og Sjælero.

Endnu i dette Øjeblik, da jeg slutter gamle Bo-rups Historie, hører jeg tydelig hans „Bo—bo—bo . . . h! Bo—bo—bo . . . h! . . .“

TERKEL STENHUGGER

(1878)

Paa en knudret Bakkeryg mellem Dalstrup By-mark og Rørmose laa en Række mægtige Kampe-sten, næsten helt overgroede af Brombærranker og Rødbynke. Mulig at disse gamle Sten var Lev-ninger af et Tingsted fra Oldtiden, mulig var de kun de sidste Rester af et ældgammelt Stengærde, i hvert Fald havde de ligget der i umindelige Tider. Terkel Nielsen og hans Søn, Jørgen Terkel-sen, de foregaaende Ejere af Marken, havde ikke i de 70 Aar, de havde boet paa Gaarden, haft Brug for Stenene, og disse havde derfor ligget i god Ro og drømt mellem Bynkene, medens Lær-kens Triller og Vibens Vivit klang i Luften over deres mosgroede Hoveder. Men nu var Fredhel-lighedens Tid til Ende. En Dag kom en bluseklædt Mand trillende med en Hjulbør, der mellem sine Fjæle gemte en vældig Jernhammer, en Spade og en Sæk med raslende Spidshamre og Jernkiler. Der gik et Suk gennem Bynketoppene, og det var, som de ærværdige Stenkæmper trykkede sig æng-stelig ned i deres Lejer.

Manden, der var kommen med de rædsomme Ødelæggelsesredskaber, syntes dog ikke at være synderlig opsat paa at hugge ind paa Kæmperne. Vel greb han straks Spaden, men i Stedet for at

give sig i Færd med at rydde Ugræsset og grave Jorden bort fra Stenene stødte han Spadebladet i Mulden, lagde Armen paa Haandtaget og faldt i Tanker.

„Hvem skulde tænkt, at jeg skulde komme til at ligge og slaa Sten paa Jørgen Terkel's Lod — jeg, som kunde have været gift med hans Datter og været Mand i Gaarden!“

Han rystede paa Hovedet, og hans Aasyn fik et Udtryk af dyb Alvor.

Hvor det lige godt var underligt for ham at staa her igen! Hvor tit havde han ikke tumlet sig her med Farbrors Ingeborg og Bror Johannes! . . . Hm ja . . .! det var den Gang!

Var det Vinden, eller var det løndomsfulde Aander fra Bynkenes Skjul, der fortalte ham alle disse vidunderlige, sagnlignende Historier, der i dette Øjeblik optog hans Sind?

Længe stod han hensunken i Drømme og saa paa de røde Toppe. En Stenskvætte, der rimeligvis havde sin Rede i et eller andet Hul i Nærheden, sprang frem tæt ved ham, gav et Par korte Pip og fløj derpaa hen og satte sig paa Toppen af den største Sten.

„Hvor jeg rivlig huser en Søndag Eftermiddag, da jeg fik Johannes til at flytte Ungkvæget, for at jeg kunde ligge og lege ene med hende her ved Stenene! Vi laa og snakkede om alle Slags og lavede Spejle af Græsstraa og Spyt. Hun var dog saa glad. Men saa gav jeg mig til at drille hende med Hjulmandens kønne Ane. Hu, hvor blev hun rød i Hovedet! Hun vendte sig helt om til Siden. Og det hjalp ikke, at jeg trak hende i Ærmet. „Nej la' vær'! Du kan rende op til din Hjulmandstøs, siden du er saa forgabet i hende.“ Naa det blev jo snart godt igen. Hun bandt en Krans af

Kornblomster og lagde om Hovedet paa mig, og vi sad længe og snakkede og lavede Græsfløjter. Og imens gik Johannes, det Skrog, og hersede med Ungkvæget nede i Mosen.“

Han vedblev at se tavs hen for sig. Endelig rettede han sig, udstødte et Suk og saa op efter en Gaard, som laa et Par Hundrede Favne fra ham.

„Hvem skulde have tænkt, at Johannes nogen Sinde skulde blevet Mand i vor Fødeggaard, da jeg dog var den ældste og raskeste! Og hvem skulde troet, at han og Ingeborg skulde faaet hinanden, da hun dog gjorde meget mere af mig end af ham! — Hm — ja, — nu var det tilkejset os saadan.“

Var det Anger over gamle Fejltrin, eller var det Misnøje med Livets Lod, der mørknede hans Aasyn, medens han stod der og saa op mod sit Fødehjem, den kønne, hyggelige Bondeggaard, som han i Dag for første Gang gensaa efter mange Aars Fraværelse? Og var det en gammel, lønlig Kærligheds Opgløden, der rødgede hans Kind, da han fik Øje paa en Kvinde, som med en lille Dreng ved Haanden gik langs Havediget deroppe, eller var det . . . ?

„Hæ“, lød det med eet bag ved ham, „du staar nok og er fær' at falde i Staver.“

Han vendte sig rask om og saa to med Hakker og Løftestænger forsynede Karle nærme sig.

„Næ . . .“, stammede han og trykkede Haanden mod Brystet „jeg fik ligesom en Smule Klemmelse for Hjertekulen, jeg har sommetidens saadan et Tilfælde . . .; men nu er det ved at gaa over.“

Han spyttede i Næverne og tog fat om Spadeskaftet. For sidste Gang susede Vinden gennem Bynkenes Toppe.

I flere Dage var Terkel sysselsat med at kløve og tilhugge de mindre Sten, medens hans tvende Medhjælpere samtidig arbejdede paa at løfte de større op af deres Lejer. Et Par af de største, der stak flere Alen dybt i Mulden, fik indtil videre Lov at blive liggende, idet Karlene nøjedes med at grave Jorden fra dem.

„Der er ikke andet ved de to Fyre at gøre end at give hver af dem en halv Fjerding Krudt i Livet,“ mente Terkel.

I en fjorten Dages Tid laa Terkel Stenhugger alene paa Bakkekammen og asede med de haarde Klodse. Hans Jernhammer faldt med knusende Slag paa deres Sider, hans Spidshamre uddybede Hul ved Hul, og under dumpe Hammerdrøn trængte hans Kiler sig kløvende ned i de graa Masser, medens Gnisterne sprang om Hammerens Hoved. Sten paa Sten væltedes til Side med Brækstangen. En Gang imellem satte han Akslen til eller spændte om Klodsene med sine knudrede Arme og smed dem til Side, som om de kunde være Hakkelseposer. Der skulde haarde Næver til dette Arbejde. En silkehandsket Junkerhaand vilde snart være bleven revet i Stumper ved at tumle med de skarpkantede Granitstykker; men Terkel Povlsens store, grove Forlemmer var vante til Turen, og det syntes endog at være ham en sand Tilfredsstillelse at nytte sine Hænder og Arme til et Slidearbejde, der gjorde Krav paa al hans Kraft.

Af og til, naar han rettede Rygraden, sendte han et langt, dvælende Øjekast op efter Gaarden; men ret som om han greb sig selv i en utilladelig

Tanke, rystede han hver Gang paa Hovedet og tog med øget Voldsomhed fat paa Arbejdet.

En Dag, da han med Ryggen vendt mod Gaarden sad og huggede Kilehuller i en Sten, raabte en Barnestemme bag ved ham: „Goddag, Terkel!“

Manden vendte sig: „Goddag, min Dreng!“ Han studsede og saa vist paa Barnet.

„Jeg ved mavlig, hvem du er, for du er min Farbror.“

„Hvor ved du det fra, min Dreng? Har din Mor . . . har nogen derhjemme sagt dig det?“

„Ja, det har vor Dreng, for hans Far kender dig.“

„Saa—aa! Har din Far og Mor ikke snakket om mig?“

„Næ—jo, Far han siger, at det er vist ikke sandt, du er vist en anden fremmed Mand langt borte fra.“

„Siger han det? Og hvad siger din Mor?“

„Hun siger ingenting.“

„Har hun givet dig Lov til at gaa ud til mig?“

„Næ, Far og Mor er til Marked.“

„Naa, det er de. Saa har du selv hittet paa at rende herud?“

„Ja.“

„Du er jo en stor Dreng. Hvad hedder du?“

„Jeg hedder Søren Peter Povlsen.“

„Ser vi det! Og hvor gammel er du?“

„Jeg er fem Aar til Pinsdag.“

„Det var dog svært! Er du saa gammel? Du er rigtignok en stor Dreng.“

Der udspandt sig nu en lang Samtale mellem dem. Aldrig havde Stenhuggeren talt med en saadan Optagethed med noget Barn som med denne lille Fyr. Det var, som skælvede hans Indre ved fine

Strenges Klang, hans haarde Træk udglattedes, Blikket tog til at brænde. Inden nogen af dem ret vidste af det, havde Manden faaet listet Drengen op paa sit Skød og trykkede ham ind mod sit Bryst.

„Av, du klemmer saa hardt!“ udbrød den lille og søgte at frigøre sig . . . „Hvorfor kalder du paa Mor?“

„Jeg? Jeg kaldte ikke paa din Mor.“

„Jo, du sa': „Ingeborg!“ . . . og . . . og hvorfor græder du?“

„Jeg græder ikke, min Dreng.“ Han blev forlegen og maatte gnide noget bort af Øjekrogen.

„Jo — se!“

„Aa, det var bare et lille Dyr . . . Du er rigtignok en . . . en stor Dreng.“

„Jamen nu skal jeg hjem, for nu kommer Far og Mor nok snart fra Marked. Du maa gerne komme op til vort,“ tilføjede han og rejste sig.

„Nej, min Dreng . . . det faar jeg ikke Stunder til.“

Terkel vedblev at se efter Drengen, til han blev borte bag Hjørnet af Havediget.

Han tog Hammeren, men sad længe og ludede over Stenen uden at røre sig.

Aftensolen lagde sin bleggule Lyshinde over den grønne, svagt bølgede Rugmark. Markædderkoppens graalige Spind skælvede som fine glinsende Sølvtraade over Brakmarken, Omridsene af Taarne og Huse i Synsranden blev mere og mere utydelige og tabte sig til sidst helt i en mørkviolet Ange. Endelig svandt den sidste Rest af Solens røde Ildbue bag Bakkerne i Vest, Grave-nes blanke Flader i Mosen dækkedes af svævende

hvide Taager, alt mørknede hen i en Stemning af Fred og Hvile.

Terkel rejste sig, gemte sit Værktøj mellem et Par Sten og gav sig langsomt paa Vej ad Byen til.

I den kønne, poppelkransede Gaard paa Marken havde de to Brødre tumlet sig som Drengene i god Enighed, hvor forskellige de end var. Terkel, den ældste og største, var en djærv, varmblodig Gut, vild og ustadig, medens Johannes var en sindig og godmodig lille Fyr. De fik saa at sige Lov at skøtte sig selv under hele Opvæksten. Moderen var tidlig død fra dem, og Faderen, Povl Terkel-sen, var en svag, tungsindig Mand, der ikke tog sig synderlig af deres Opdragelse. Johannes artede sig dog vel, men Terkel øvede mange kaade Streger, der fremkaldte mørke Furer i Faderens Pande.

Ingeborg, deres Søskendebarn fra Nabogaarden, var en frisk lille Skabning, brun i Huden, med ravnsort Haar og mørke, levende Øjne. Let i Springet, vever i sine Snoninger og med en evig trilrende Latter tumlede hun sig med Drengene i Mark og Have, og skønt hun var yngre end begge sine Fætttere og derhos spinkel af Bygning, havde hun dog vidst at tiltvinge sig et vist Herredømme over dem begge. Terkel kunde vel af og til være kæphøj og more sig med at ægge Blodet op i hendes Kinder, men han var i Virkeligheden ræd for hende. Vovede han for Alvor at sætte sig paa Bagbenene, eller var han uvarsom nok til at gaa over Stregen med sine Drillerier, kunde hun skære Tænder af Ilterhed og fare i Hovedet paa ham som en Kat. Det var dog sjældent, at det kom til Haandgribeligheder. Hun holdt meget af begge

Drengene, men droges stærkest mod Terkel, hvis djærve Sind var i saa nær Slægt med hendes egen kraftige Friluftsnatur. Lidt efter lidt gik hendes Godhed for ham over til en dyb og inderlig, om end endnu for hende selv uvitterlig Kærlighed, og hendes mørke Øjne kunde gnistre af Skinsyge, naar han stundum syntes at udmærke en anden Pige frem for hende.

Over for Johannes viste hun en vis moderlig Overlegenhed, en Slags gammelagtig Formynderomhu, og den lille dumme Tykkert kom efterhaanden til at se op til hende med en vis Ærefrygt, blandet med inderlig Tiltro.

Da Ingeborg var 17 Aar, var hun fuldt udvikset, ikke meget høj, men trind og fast, fyldig over Brystet. Næsen var noget skarp, Hagen lidt spids og vel fremstaaende, men hendes spillende Øjne, hendes mørke, silkeagtige Øjenbryn, hendes tykke, sorte Haar og sunde, brunlige Hudfarve gjorde hende, trods Næsens og Hagens vel skarpe Former, til en usædvanlig frisk og køn, lille Landsbypige.

Johannes var en middelhøj, mørkladen Karl. Han sagde ikke meget, tænkte rimeligvis heller ikke meget, men følte saa meget des varmere, naar der blev rørt ved hans Hjerte med det rette Ord. En ærlig Sjæl boede der i hans tykke, stive Krop. Man havde næsten ondt ved at paapege nogen Fejl hos denne skikkelige Slider, det eneste skulde være, at han til sine Tider kunde være lidt stædig, lidt studetvær og maaske lidt vel pengekær. Han var sin Faders Yndling og ydede den gamle, sure Mand megen Støtte i hans Alderdom. Det var sjældent, han tog bort fra Gaarden, i alt Fald var det overmaade sjældent, han tog ud for at more sig saaledes som hans fornøjelsessyge Broder; i

det højeste gik han Søndag Eftermiddag, velbørstet, ølkæmmet, med stramt siddende Halsklæde og hvide, nyvalkede Hoser, en Vending over til Farbroderens, og naar han da kunde faa et venligt Ord af Ingeborg, et Nik, et smilende Øjekast, var han oplivet for den kommende Uge.

Terkel var en anderledes stolt Karl at se til — firskaaren, akselbred, lys, med en Garders knejsende Holdning. Der brændte en evig spillende Livslyst i hans store, graa Øjne, et ildfuldt Mod paa Livets lokkende Spil. Lystig og djærv var han som i Drengaaarene. At styrte sig ind paa en løbsk Hest og standse den ved et jernfast Greb i Mulen, at brase paa Hovedet i en Mergelgrav for at tage en druknende Hyrdedreng i Toppen var Handlinger, der ikke krævede lang Overvejelse hos den raske Svend. En Middag, da en balstyrig Ko havde kastet Ingeborg omkuld nede paa Mosen og stod og flængede hendes Skørter med sine Horn, kom han springende til, tog Koen ved Hornene og smed den til Jorden med et brat Tag, saa Pigen fik Tid til at komme bort. Den Slags raske Handlinger, som han øvede mange af, skaffede ham et vist Ry, som han dog ikke selv syntes at agte synderlig paa, men som Ingeborg var des mere stolt af paa hans Vegne. Hun ydede ham sit Hjertes hele skælvende Hyldest og indspandt hans Billede tættere og tættere i et Drømmenet af hede Ønsker og lønlige Haab.

Men Terkel havde ogsaa holdt fast paa sine mindre gode Egenskaber fra Drengetiden. Han var endnu en selvraadig, ustadig Fyr, og hertil kom, at han kastede sig med lovlig grisk Lyst ind i Ungdommens vilde Lag, svirede, lod Dalerne springe ved Spillebordet og krammede elskovssyge Tøjter paa Dansebulerne.

Ingeborg kunde bære over med alle hans Fejl, kun ikke een: hans leflende Væremaade over for kælne Pigebørn. At han ved Gilder og andre Lejligheder kunde sidde med en eller anden gantesyg Tøs paa Knæet og hviske hende hede Ord i Øret, fik endda at være — det gjorde saa mange andre Karle; men at han, som Snakken gik, trak af med rygtebidte „Malkekomtesser“ ved Markedsballerne og var borte i Timer med dem, pinte hendes Hjerte lige ind i dets lønligste Kroge. Dog gemte hun inderst den Overtydning, at han uagtet alt Fjas havde holdt sig fri for kønslige Udskejelser. At han i hvert Fald satte hende højt over alle disse lette Fugle og ligesom stiltiende bøjede sig for hende som sit Hjertes Dronning, det var noget, hun tusinde Gange skønnede af hans Ord og Adfærd. Hun kunde ikke tænke sig den Mulighed, at han for Alvor skulde svigte hende.

Da hændte det en Dag, da hun uventet kom over i Gaarden, at hun saa ham staa med Tjenestepigen i Favnen. Han slap Pigen og blev ildrød i Hovedet. Pigen smuttede bort, og Ingeborg stod ene — ligbleg og rystende — over for den forlegne Karl.

„Det skulde jeg nok ikke have set?“

„Aa,“ stammede han med et friskfyragtigt, men inderlig flovt Smil, „. . . det . . . det havde ikke noget at sige. Tøsen var bare daarlig for et lille Smask, he!“

Hvad skulde han hitte paa at sige? Han mærkede, at han gjorde en ynkelig Figur.

Opildnet af Ingeborgs tugtende Øjekast tilføjede han: „For Resten har jeg vel Lov til for dig at kaste min Godhed paa hvem jeg vil, om det saa kun var paa en fattig Tjenestetøs?“

Det var for Ingeborg, som hun havde faaet et

Stik i Hjertet ved at høre disse Ord. Var det ikke sandt? Hvad Ret havde hun til at tugte ham? Havde han nogen Sinde givet hende sit Ord?

Hun kunde ikke faa en Lyd over Læberne. For første Gang havde han bundet hendes Tunge, men det var for hende, som der var overgaaet hende en blodig Uret; det sortnede for hendes Øjne, hun vendte sig og gik.

I det første halve Aar derefter satte hun ikke sine Ben i Gaarden, og Terkel kom heller ikke i hendes Hjem. Derimod kom Johannes stampende langt tiere end før. Det syntes, som om Pigen sluttede sig nærmere til denne sidste end tidligere, og den tavse, ærlige Karls Hjerte bævede af stille Lykke.

Povl Terkelsen blev paa een Gang alvorlig syg. Efter at han havde ligget og vredet sig i et Par Dage, blev Byens Lærer tilkaldt for at nedskrive den dødsmærkede Oldings sidste Vilje. Ogsaa Jørgen Terkelsen, Ingeborgs Fader, blev hentet.

„Jeg har tænkt, at Johannes skal ha' Gaarden“, stønnede den gamle med et ængsteligt Skæveblik til Terkel.

„Det er da ikke jer Mening?“ brød denne løs og vendte Øjnene mod Sengen.

„Jo, det er min Mening. Det er bedst saadan for jer begge og for Gaarden med.“

Det tog til at koge i Terkel, men Hensynet til den lidende Fader nødte ham til at styre sig, og Læreren og Farbroderen fik snart snakket ham for.

„Din lumske Hund!“ mumlede han dog mellem Tænderne og knyttede Haanden. „Har du gaaet og fislet for den gamle saa længe, til du har faaet lavet dette?“

„Nej“, sagde Faderen, der havde hørt Terkels Mumlen, „det har ingen andre lavet end jeg selv. Og det bliver ikke and'ledes!“ tilføjede han med usædvanlig Fasthed. „Men du skal ha' fem Tusinde ud af Gaarden, og dem skal Johannes gøre Udveje for at skaffe dig, hvad Dag du kræver dem.“

„Fem Tusinde!“ Der gik et Drag af Spot, Krænkelse, eller hvad det var, over Terkels Aasyn. „Saa I mener dog, at jeg skulde ha' eet lille Ben at gnave?“

Johannes, der ikke syntes at have hørt Terkels Ord, lagde sin Haand varsomt paa Faderens Arm. „Jeg synes, det er lige stift nok, Far! I maa huse paa, at Gaarden han er gammel, og at det meste af Kreturet er noget Skrald.“

„Ja“, faldt Terkel ind, „du vilde helst slaa Kløer i det hele, og du kan ka'ske ogsaa faa Lov til det. Dersom der ikke i det mindste bliver tilskrevet mig seks Tusinde, tar jeg ikke igæn en eneste rød Skilling. Saa kan du faa hele Grejen.“

„Drenge!“ brød den gispende Olding løs og vendte sine rødsprængte Øjne mod Terkel, „har I ikke mere tilovers for jer gamle Far, end at I kan sidde ved mit sidste Leje og kævles om mit og dit?“

„Ja, jeg synes ikke, I gør Ret og Skel imellem os“, svarede Terkel i en lidt nedstemt Tone.

Johannes tog den gamles Haand. „I maa ikke være vred, Far. Vi skal nok se at blive enige.“

Atter lagde Læreren og Jørgen Terkelsen et mæglende Ord ind, og Terkel faldt til Føje.

Nogle Dage efter døde Faderen. Begge Sønnerne sad grædende hos ham i de sidste Timer, og den gamle gik bort i Fred.

Men det Testament blev ved at gnave Terkel,

især efter at nogle af hans Venner oppe i Byen havde spottet ham for hans Eftergivenhed. Harmen mod Broderen kogte paa ny op i ham, og den Omstændighed, at Johannes nu ogsaa syntes at have tillistet sig Fortrinet hos deres kønne Søskenbarn, gjorde ikke Stillingen bedre.

„Nu skal han naturligvis ha' hugget hende ogsaa, saa han med Tiden kan negle Morbrors Gaard med, mens jeg kan faa Lov at gaa her og drysse om som Røgter og Svinepasser! Men det skal“ — saa manede han — „blive Løgn, min kære Johannes!“

En Aften, nogle Uger efter at Faderen var bleven jordfæstet, mødte Terkel Ingeborg paa Gaden. Han var lidt forlegen, men han saa snart i hendes mørke Øjne, at Kærlighedens Glød endnu brændte i hendes Hjerte, og denne Vished gav ham Mod.

Med sædvanlig Venlighed gav han hende Haanden.

„Naa, nu tænker du vel ikke mere paa det med Tøsen derude? Det var jo ikke andet end Narrestreger.“

„Nej, det kunde ikke falde mig ind at gaa og tænke paa det, for det kom jo ikke mig ved,“ kom Svaret bittert, og hun drog Haanden til sig.

„Ja de Ord faldt mig nu saadan i Munden . . . den Dag, . . . men det var ikke saadan ment. Du ved godt, at jeg altid har holdt af dig og ingen andre, og jeg vil sige dig, at det har gnavet mig, mere end du tror, at jeg viste dig af, for du havde Ret til at sige noget til mig.“

„Hvad Ret havde jeg til det?“

„Jo, det har dog lige godt altid væ't os to, Ingeborg, om ogsaa at vi ikke ligefrem har været saadan, hvad man kalder „go'e Venner“.“

„Hvis du havde holdt af mig, saa havde du

ikke baaret dig såadan ad den Dag, lige saa lidt som du ved saa mange andre Lejligheder havde siddet og krammet den første den bedste Taske, du kunde faa Fingre i.“

„Aa, hvad vil du bryde dig om det for! Det er jo ikke andet end Tosseri. Man er jo ung og fuld af Narrestreger.“

Det blev en lang Snak; men hendes Ord faldt mindre og mindre skarpe, efterhaanden som Samtalen skred frem. De fulgtes langsomt op ad Gaden og standsede først ved Jørgen Terkelsens Tofteport. Der fortsattes Samtalen endnu længe under et gammelt Kastanietræ. Mødet endte, som Terkel havde haabet.

„Aa, Terkel,“ aandede Pigen ham varmt ind i Ansigtet, „jeg gi'r dig alt efter, alt, jeg tror paa dig, du vil, du kan ikke narre mig.“

Hun trykkede et brændende Kys paa hans Mund. Karlen blev næsten angst over hendes heftige Adfærd, det var, som om en hed Luftstrøm Gang paa Gang slog ham i Møde, og der gik en æggende Gysen gennem alle hans Aarer.

Med Armene knugede om hendes Liv udbrød han: „Nej, du kan stole paa mig, Ingeborg! Har jeg somme Tider gaaet lovlig vidt i min Leg med de andre — herefter skal du være ene om mig.“

Hvad der her var aftalt blev en Løndom mellem de to; men Terkel syntes fra den Dag at være bedre at komme til Rette med i Hjemmet. Han kom ikke med flere onde Udfald mod Broderen, men var usædvanlig medgørlig og arbejdede flinkt. Det var, som om han følte i sit Inderste, at det nu var ham, der havde Uretten paa sin Side; thi det maatte han tilstaa for sig selv, at han mere for at spille Broderen et Puds end for at

tilfredsstille en virkelig Kærlighedstrang havde søgt at drage Ingeborg til sig igen. Vel var han nu glad over at have vundet den kønne og brave Pige for stedse, og for hver Dag, der gik, fik han hende kærere; men det var for ham, som om han havde gjort sig skyldig i en Synd over for sin Broder.

Der gik lang Tid hen. Broderen mærkede intet.

Da gik Johannes en Dag op til Jørgen Terkel-sens, med det faste Forsæt nu at udtale det Ord, der saa længe havde ligget ham paa Læben. Han opnaaede en Samtale i Enrum med Ingeborg og sagde efter mange kejtede Omsvøb:

„Jeg har noget, jeg vilde sige dig, Ingeborg.“

„Saa,“ svarede hun og blev urolig.

„Du ved vel nok, at jeg i lang Tid stændig har gaaet og haft dig i Tankerne . . . saadan indvendig hos mig selv . . . og nu vilde jeg spørge dig, om det kan blive til noget.“

Det vilde ikke have rørt hende videre at give enhver anden Karl i Byen et Nej, men det gjorde hende ondt, at hun nu med eet Slag skulde tilintetgøre den brave Johannes's eneste lykkelige Haab.

„Du kommer for sent,“ sagde hun med lavmælet Stemme, „jeg har givet din Broder mit Ord.“

„Det er da vel ikke sandt?“

„Jo!“

Han tav en Stund og sank sammen i Sædet.

Duknakket og med tunge Ben slentrede han hjem til sin Gaard.

Han talte ikke et Ord til nogen om Sagen; men Terkel, der snart fik at vide, hvad der var foregaaet, pintes af et sviende Selvnag ved at se hans knugende Sorg. Det skete lod sig imidlertid ikke

ændre; men Terkel havde ondt ved at „bere“ sig i Hjemmet nu.

Da tilbød der sig heldigvis en Lejlighed for ham til at skifte Plads. Jørgen Terkelsen fulgte sin Broder i Graven, og Enken, der stod raadvild tilbage, tog imod Terkels Tilbud om at styre Gaarden for hende. Saa flyttede han da over i sin Farbroders Gaard, og Folk mente, at han vel snart vilde blive rigtig Mand i Gaarden. Dette skete imidlertid ikke; thi Jørgen, der aldrig rigtig havde syntes om Terkel, havde paa sit Dødsleje taget det Løfte af Ingeborg, at hun ikke vilde gifte sig de første to Aar, men vente og se, hvorledes den vildvorne Karl nu vilde stille sig.

Nu gik Maaned efter Maaned, uden at der hændtes noget mærkeligt. Terkel skikkede sig godt i sin ny Stilling, han pløjede og saaede, skar Tørv, kørte til Torvs og holdt nøjagtigt Regnskab med alle Ind- og Udbetalinger. En Gang imellem kørte han en Tur bort med Ingeborg, var frisk og fornøjet og viste Pigen al mulig Venlighed.

Tit sad de i de stille Maaneskinsaftener i Lysthuset eller paa Bænken under det store Kastanie-træ og talte søde Elskovsord med hinanden, medens Maanestraalerne gled med fosforagtige Blink gennem det dugvaade Løv, og et dæmpet, summende Brus af forskellige Dyrerøster lige fra Rørdrummens dybe Lokketoner til Frøens ensformige, rullende Strubelyde lød op til dem fra Mosen.

Det var en uendelig lykkelig Tid for den unge Pige. Hendes kraftige Sjæl, der krævede at fyldes med stærke Stemninger, følte sig ofte ligesom overvældet af Lykke. Og hun troede paa Lykken med sit tyveaarige Hjertes hele Varme, udmalede sig med sin stærke Indbildningskraft en Fremtidslykke, rig og kraftig som det Gennembrudsliv, der

udfolder sig i Naturen, naar den staar i sin første bugnende Fylde.

Men der viste sig snart slimede Spor i hendes Paradis. I Rygtets Hvisken fra Krogene hørte hun den forræderske Slanges første Hvislen. Og bed hun end Tænderne sammen og tilbageviste med sin Sjæls hele Harme de hvislende Sigtelser, der udslyngedes mod hendes Ven, hun mærkede dog med Gysen, at Rygterne ikke desmindre styrrede Hjertets Ligevægt og undergravede hendes Lykke.

Ude i Mosens ene Hjørne, langt borte fra Dalstrup, laa der et enligt lille Hus, der — uvist af hvilken Grund — bar det løjerlige Navn „Papegøjehuset“. Her boede en ung, køn Enke, der just ikke var kendt for at høre til de aller-mest ærbare Kvinder, og det var hendes Navn, som hine uhyggelige Rygter vævede sammen med Terkels. Adskillige af Byens Folk vilde have set, at Terkel, der i den senere Tid ofte færdedes i Rørmosen med Bøssen paa Armen og Hunden ved Siden, flittig gæstede det omtalte Hus, og vist var det, at han i Høhøsttiden hver Aften tog Vejen over Mosen i Retning efter Huset; „for der var saadant et udmærket Andetræk ved det Hus“; men et vittigt Hoved blandt Byens Karle mente, at han nok skød „Papegøjen“ i Stedet for at skyde Ænder.

Ingeborg kunde fra først af ikke tro paa disse Rygter, hun havde ikke i det sidste Aar mærket mindste Spor af, at han gantedes med andre Kvind-folk saaledes som før. Han havde sagt: „Herefter er du ene om mig“, og hun stolede paa ham som paa sit eget Hjerte. Nej, hun vilde og kunde ikke tro paa Sigtelserne, hun kunde kun harmes over dem.

Og dog kunde hun ikke undgaa at lægge Mærke til, at Terkel mangen Gang, naar han sent om Aftenen kom hjem fra Mosen, var saa underlig urolig og stundesløs. Der gik undertiden ligesom et Sylestik igennem hendes Hjerte, og mere end een Gang satte hun ham et skarpt gennemborende Øjekast lige i Aasynet.

Men han smed i saadanne Øjeblikke Armen om hendes Liv og gav sig til med skæmtende Livlighed at snakke op om hendes „brune Øjnes Ild, der jo var fær' at gøre ham tosset i Hovedet“, og fik paa denne Maade slaaet hendes tavse Forhør hen.

Imidlertid ophørte atter hans Mosevandring, og hele Sagen syntes at dø hen; men mærkeligt var det, Terkel var ikke mer saa aaben og frimodig som før; og hen paa Sommeren blev han hel tavs og viste stundum en skulende Uro, som om han gik med en ond Samvittighed, eller som om han saa et truende Uvejr trække sammen over sit Hoved.

Da brød paa een Gang Uvejret løs i hele sin Vildhed. Det var en stille, solvarm Søndag Eftermiddag midt i September. Ingeborg var ene hjemme, hendes Moder var gaaet over til Nabobyen for at se til en syg Søster, Pigerne var ogsaa paa Gæstefærd, Karlene nede paa Gaden, og Terkel var paa Hønejagt. Hun sad paa Slagbænken ved den nederste Bordende og sprættede med en spidsbladet Lommekniv en Skoning af et Skørt. Som hun allerbedst sad, traadte Enken fra Mosehuset ind i Stuen og spurgte efter Terkel.

„Hvad har du at snakke med Terkel om?“

„Aa, i saadan en Affære kan vi vel nok have noget at snakke sammen om.“

Ingeborg stirrede skarpt paa hende.

„Ja, du ser vel nok, hvad Stilling jeg er i.“

Pigen blegnede og vilde gribe fat i Bordkanten til højre, men sank i det samme ned paa Gulvet som ramt af et Slagtilfælde. Konen ilede til og vilde hjælpe hende op; men Ingeborg slog truende med Haanden og stønnede: „Gaa . . . jeg jager Kniven i dig!“

Der fo'r et hadefuldt Lynglimt fra hendes mørke Øjne. Konen veg angst til Side og skyndte sig bort.

En Stund laa Pigen paa Gulvet og lod Blikket flakke over Fliserne, som et Menneske, der har mistet Samlingen. Furerne mellem Stenene flyttede sig flimrende, Fliserne løb rundt som i en vild Heksedans, Blodet stivnede i hendes Aarer, og det var, som gik der en Isnen gennem alle Haar-rødder.

Hvor længe hun laa saaledes, vidste hun ikke; men paa een Gang kom hun fuldt til sig selv, løftede Hovedet og kastede et vildt Blik omkring sig som for at se, hvor hun var. Jo, nu stod alt klart for hende. Varme Blodmasser tog til at stige op i hendes Hoved, hun trykkede Haandfladerne mod Tindingerne og udstødte et Par hule Lyde; en summende, vanvittig Tummel som af tusinde gale Menneskers Hvæsen og Hysten rystede Luften omkring hende, det gnistrede for hendes Øjne, og det var, som om hendes Hals sammensnøredes. Hun stak et Par Fingre ind under Huebaandet og rev det i Stykker, som om det havde været en Sytraad, drog derefter Vejret langt et Par Gange, knugede Hænderne krampagtig mod hinanden, stødte dem paa een Gang frem med et heftigt Kast og gav samtidig et Sæt med hele Legemet, ret som om hun ved Opbydelsen af sin hele Viljeskraft med eet Slag vilde tvinge Vanviddet tilbage.

Da hørte hun Trin oppe fra Mellemstuen. Det var Terkel, som var vendt tilbage fra Jagten, og som var kommen ind fra Haven. Hun rejste sig skyndsomt, han skulde ikke se hende ligge som et sønderknust Barn paa Gulvet.

Hun maatte sætte sig paa Stolen, hun mærkede, at Fødderne rystede under hende.

Terkel traadte ind, men standsede og saa paa hende.

I samme Nu, som hun fæstede sit Blik paa hans Aasyn, paa dette Aasyn, som hun tusinde og atter tusinde Gange havde set paa med Henrykkelse, med et Overmaal af Lykke, men som hun nu for evigt, evigt skulde skilles fra, gik der en Følelse af brændende Smerte gennem hendes Sjæl. Alle de vilde, djævelske Tanker, der for et Øjeblik siden rasede i hendes Indre, veg for en Stund til Side og gav Plads for det krænkede Hjertes dybe, rystende Sorg. Hun pressede Hænderne mod Brystet, hendes hele Legeme skjalv, hendes Ansigt fortrak sig som til Graad, men ingen Taare kom frem i hendes Øje, Smerten var for stor.

„Aa, Terkel!“ kom det tonløst, „det er Synd . . . det er Synd, du har gjort imod mig.“

Karlen forstod øjeblikkelig alt. Han var bleven graa som et Lig.

„Du ved ikke, hvad jeg lider,“ vedblev hun, „du ved ikke, hvor ondt det gør at faa revet Hjertet i Stykker, du ved det ikke, for du har ikke noget selv.“

Karlen rystede og saa ned mod Gulvet.

„Jeg har stolet paa dig som paa Gud i Himlen,“ vedblev hun, „jeg har holdt af dig over alt i Verden, jeg har gaaet her og drømt og længtes som et Barn efter al den Lykke, jeg skulde faa ved

din Side, og saa . . . aa, Terkel, gaa . . . gaa . . . !“

Hun holdt Haanden op for Øjnene og sank sammen.

Han traadte hen til hende, lagde sin Haand paa hendes Hoved og bad tryglende: „Ingeborg . . . !“

„Nej!“ skreg hun og rettede sig, „rør ikke ved mig!“

„Jeg fortryder det saa bitterlig . . . Jeg tilstaar, at hun har draget mig ind i det, som jeg aldrig skulde indladt mig paa; men alt kan blive godt igen. Det hele er ikke værre, end at jeg kan ryste hende af mig ved at stikke hende et Par Hundrede Daler. Jeg skal faa hende til at rejse sin Vej . . . Ingeborg . . . !“

„Og det vover du at byde mig! Du vil købe mig tilbage for to Hundrede Daler, og saa kaste dig i Armene paa en ny i Morgen den Dag!“

Det var, som hun nu vandt sin fulde Kraft tilbage, de vilde Kræfter blussede atter op i hendes Sjæl, hun rejste sig, knyttede Hænderne og fæstede sit harmglødende Blik paa Karlen, der var traadt nogle Skridt tilbage og stod og famlede med Jagtasken.

„Du har været en Flab, en Usling alle dine Dage!“ vedblev hun. „Du har kæppet op og spillet Friskfyr; men naar alt kommer til alt, har du været den usleste Pjalt under Solen. Har du noget eneste Øjeblik haft saa meget Mod i Livet, at du som en ærlig Karl turde komme og tilstaa din Skændsel og gi' mig mit Ord tilbage! Har du ikke i Aar og Dag gaaet her og løjet for mig, gaaet og slesket med søde Kælenavne, saa længe Dagen var paa Himlen, og saa, saa snart Mørket faldt paa, benet af Sted efter den første den bedste Laptaske, du kunde snuse op!“

„Ja, jeg har baaret mig galt ad, det tilstaar jeg,“ stammede Karlen.

„Du lyver, det tilstaar du slet ikke! Du er fuld af Løgn! Der er ikke saa meget som et Grand af Sandhed i hele din Krop!“

„Ingeborg . . .!“

„Ja, det er sandt hvert evige Ord, jeg siger. Du har faret med Løgn og Falskhed hele dit Liv. Du har aldrig brudt dig det ringeste Grand om mig, du har kun brugt mig til at lege med, naar du ingen anden havde ved Haanden. Aa, hvor har jeg haft mine Tanker henne, at jeg noget Øjeblik kunde tro paa saadan en Løgner!“

Terkel, der i dette Øjeblik mindedes, at han en Gang havde bundet hendes Tunge ved et kraftigt Ord, fik med eet den Tanke at prøve, om han ikke nu paa samme Maade kunde tæmme hendes Vrede.

„Hold nu op, Ingeborg!“ sagde han og skruede sig op, „jeg ta'r ikke igjen mer!“

„Ta'r igjen mer? . . . Du jammerlige Pjalt! Du vover at byde mig Trods til! . . . Aa, du gør mig rasende! Jeg kunde rive hvert Haar af dit Hoved . . . jeg kunde jage Kniven her i Livet paa dig, saa langt den kunde naa ind!“

Hun traadte et Skridt frem imod ham og løftede Haanden som til et Stød. Huen faldt paa Gulvet, og hendes lange, sorte Haar faldt vildt ud over Ryggen, Musklerne i hendes fortrukne Ansigt skjælv, en Bloddraabe fra hendes sønderbidte, blaa Læber løb ned over hendes skarpe Hage, og Hadet brændte i hendes Øjne som glødende Staalspidser.

Terkel veg rædselsslagen tilbage og stammede: „Ingeborg! kom dog til dig selv! . . . Jeg skal gaa min Vej, og jeg lover dig, at du aldrig skal

se mig mer for dine Øjne. Giv mig bare eet enstigt godt Ord . . .“

„Aldrig i Verden skal du faa et godt Ord mer af min Mund. Om du saa laa og krøb ved mine Ben og bad for dig — jeg vilde fose dig væk fra mig som en Hund . . . jeg foragter dig, jeg hader dig!“

„Ingeborg, sig ikke det Ord en Gang til.“

„Jeg hader, jeg hader dig!“

„Ingeborg . . .!“

„Væk fra mig! . . . ud med dig! Du skal jages ud af Gaarden som et skabet Dyr!“

Karlen dinglede sønderknust ud over Dørtrinet.

Endnu samme Dag blev hans Tøj kørt over til Broderen, ethvert Spor af den troløse Elsker blev udslettet af Huset, kun ikke eet Sted — i den svegne Piges Hjerter; her var Sporene for dybe, trykkede ind først af Kærlighedens, nu af Hadets glødende Stempel. Ikke en Taare kom frem i hendes Øjne, ikke et Suk steg over hendes Læber; men hun kunde have hvinet i vilden Sky, hun kunde have skreget Sjælen ud af Livet paa sig.

Terkel havde sagt Byen og Omlandet Farvel Dagen efter, at han var bleven jaget bort fra Gaarden. Ingen vidste, hvor han var rejst hen; men han havde sagt, at han aldrig kom igen. Hans Elskerinde ude i Hytten fødte nogle Maaneder derefter et Barn, der dog døde straks. Ogsaa hun rejste sin Vej; efter Sigende drog hun med en Mormon til Amerika.

Ingeborg led i den første Tid meget. Ofte samlede hun sin Viljes hele Kraft for at oprykke ethvert Minde om Terkel, men hans Billede fulgte

hende som et Spøgelse. Og selv Mindet om de lyse Dage, hun havde oplevet ved hans Side, dukkede nu kun op for at martre hendes Hjerter som en sejgpinende Gift. Hvad var vel disse „lyse Dage“ andet end lyse Løgne!

Og dog kunde hun endnu i enkelte Øjeblikke daares af Synerne fra hin Tid. Stundum, naar hun sad alene ude i Haven og saa ind i Buskene, kom med eet en lille lyshaaret Alf springende frem, saa paa hende, ligesom spørgende: „Maa jeg ikke nok?“ Og snart sprang endnu en frem; de tog hinanden i Haanden og hoppede leende og dansende for ved hende. Og atter en og atter en . . . ! Det blev et helt Mylder af blaaøjede, legende Puslinger, der nikkede, sang og smilede, som om de aldrig havde kendt andet end bare Lykke. De tryllede Billeder af uendelig Skønhed frem for hendes Øjne. Det var, som om hun stod ved en Vang, der laa i dejligt Sollys, med en Uendelighed af duftende Blomster, med Fuglekvidder og varme Luftninger. . . . Ak, da fo'r paa een Gang en isnende Nordenvind hen over Vangen, Blomsterne sank sammen som forkullede Papirsstumper, Solen mørknedes af røde, uvejrsfyldte Skyer, og Fuglesangen afløstes af Vindens spottende Hyl. Da krympede Hjertet sig i hendes Bryst som en Rose, der holdes over Lyset. Hun kunde i saadanne Øjeblikke sætte Haanden for Øjnene og kaste Hovedet tilbage med et hjerteskræende Suk.

Naar det i en saadan Stund hændte sig, at Moderen kom til, kastede Ingeborg sig til hendes Bryst og brast i en vild Graad, hvis Voldsomhed syntes at tyde paa begyndende Sindsvildelse. Med krampagtige Greb trykkede hun sig ind til Moderen og hulkede, som om hun skulde græde Hjertet i Stumper. Moderen vidste, at her hjalp ingen Bøn,

ingen Trøst, hun omslyngede Datteren med sine Arme og tav, indtil Udbruddets første Heftighed havde sat sig; da søgte hun med alvorlige, faste Ord at tale Datteren til Eftertanke, og Moderhertets myndige, men dog kærlighedsfulde Røst blev da ogsaa sjældent uden Virkning.

Maaneder og Aar svandt.

Ingeborg rettede sig igen — som en nedtrampet Blomst, der endnu har Livskraft i sig. Hendes Sjæl var stærk som en Mands, den trodsede Ulykken, men de lyse Syner var borte, et tørt, koldt Livssyn havde taget deres Plads. Kærligheden var en skøn Drøm; men det gaar med den som med andre skønne Drømme, den udmunder i et Suk, i en Skuffelse. Bedst maaske, om man aldrig har kendt denne Drøm. Bedst maaske at stavre Livet igennem som et koldt Hverdagsmenneske, der ikke bryder sig om Søndagsstemninger, — ikke attraar at optages af andet end det ensformige Hverdagsslid.

Moderen var et af disse rolige Mennesker, der tager Verden, som den er. Man maa gaa paa Jorden, om den saa er gloende, og jo mindre Spræl man gør, jo bedre slipper man igennem. Hun passede sin Hørtot, sit Smørtrug og sin Strikkestrømpe og gik sin rolige, afstukne Gang uden at se til højre eller venstre.

Ingeborg undrede sig tit over hende. Der er noget vist haandfast ved den Slags Folk. De lover ikke mer, end de holder. De har vel ingen store Glæder, men de har heller ingen store Sorger. Jævnt og roligt glider deres Liv hen. Er det ikke et fornuftigt Liv?

Ingeborg blev draget mere og mere ind i dette „fornuftige“ Liv. Hendes Moder, hendes Slægt, hele

Verden syntes at tilraabe hende: „Vær fornuftig, lille Ingeborg!“ Undertiden rejste hendes Sjæl tusinde Indsigelser mod al denne Fornuft; men hvad hjalp de? Man faar ikke Solen til at gaa op i Vest og ned i Øst, om man gør nok saa mange Indsigelser mod dens vanlige Gang. Hvad hjalp det, at hun gik og forbitrede sig selv Livet ved alle Haande nerveslidende Tanker? Var det dog ikke, naar alt kom til alt, det fornuftigste at slaa Grillerne af Hovedet? Nu vel, hun vilde vise Verden, at hun kunde bære sit Aag og fylde sin Plads saa godt som nogen. Hun vilde passe sit Arbejde, tage det værste Stød af for Moderen, der nu begyndte at blive gammel, og saa for Resten lade Verden gaa sin Gang i sit vanlige triste Mandagslune.

Fem Aar var henrundne.

Da kom Johannes Povlsen anden Gang i Frier-ærende. Hun vidste, hvad han vilde, og hun vidste ogsaa, hvad hun vilde svare. Hvorfor ikke? Han var et bravt Menneske, der sad lunt og trygt mellem sine Poppelrækker. Hendes Moder havde saa ofte slaaet paa dette her. Og Moderen var som sagt gammel nu; — hvis hun nu faldt væk, hvad saa? Naa, det hører jo ogsaa med til Hverdagsmaskineriet, at man skal giftes, faa Børn, lave Lærred og stoppe Dyner og sidde i en lun Kakkelovnskrog ved Vinterdage og karte Uldtøjer. Et lunt, godt Hjem, en skikkelig og brav Mand, der kunde styre alt det udvendige, køre til Torvs med Sæd og Flæsk, tage til Skovauktioner, holde Tjenestefolkene i Ørerne, naar det gjordes nødvendigt, var ikke at kimse ad.

Og vilde det ikke give hende en vis Værdighed at faa Guldgaloner om Huen, at blive kaldt Ingeborg Johannes' og at sidde i en Agestol for sig selv bag Manden, naar de kørte til Bryllupper eller Begravelser? Ha ha! — hun maatte næsten le ad al denne Fornuft!

„Ja,“ sagde Johannes, den Dag han indfandt sig i det nævnte Ærende, „du ved vel nok, hvad Meningen er, Ingeborg? Jeg gaar stændig med dig i Tankerne endnu . . . saadan indvendig . . . men . . . det kan vel sagtens ikke nytte . . .?“

Ingen skulde have troet, at der bag disse jævne Ord skjulte sig et mangeaarigt, inderligt Haab, et Ønske, der i dette Øjeblik, da hans Livs Skæbne for anden Gang skulde lægges paa Vægtskaalen, spændte hver Streng i hans Indre.

„Hvad er jer Mening, Mor?“ spurgte Pigen, der dog syntes at blive lidt forlegen.

„Min Mening kender du, Ingeborg.“

„Jaja — i Guds Navn da!“

Karlen blev rød i Hovedet som en drukken Mand og saa med gloende Øjne, maalløs af Henrykkelse, paa Pigen.

„Er det din Mening?“ udbrød han endelig med en glinsende Taare i Øjet.

Pigen saa paa ham. Var han dog maaske lidt mere end et almindeligt Hverdagsmenneske?

„Jeg skal blive dig en god Mand,“ lovede han og tog hendes Haand.

„Det ved jeg, du vil,“ svarede hun. „Du er et godt Menneske, og jeg skal ogsaa være dig tro til min sidste Stund.“

Saa holdt de Bryllup. Enken solgte sin Gaard og flyttede ud til sin Datter. Her levede den gamle tilfreds og rolig, indtil Døden et Par Aar efter kaldte hende bort.

Johannes var altid bleven regnet for at være noget enfoldig, for ikke at sige dum; men det viste sig nu, at han havde en god Forstand, der kun havde ventet paa Vilkaarene for at udfolde sig. Hans Sjæl havde været tilsløret som en dugget Rude; men ligesom man med eet eneste Strøg kan gøre Ruden klar og gennemsynlig og derved aabne Øjet ny Udsyner, saaledes havde Ingeborg med sit Ja strøget Sløret til Side, saa hans Aand med eet skuede ud over et Liv af uendelig Skønhed og med en efter hans Stilling uendelig vid Synsrand. En vis Selvtillid vaagnede i ham, han blev snaksom, gav sig til at holde Omgang med sine Bymænd, tog til Landmandsmøder, iværksatte en hel ny tidssvarende Avlsdrift, plantede Frugttræer i Haven og byggede Tid efter anden det meste af Gaarden om. Men uagtet al denne Travlhed fik han rigelig Tid til at dyrke Hjemmets Lykke. Han kunde gaa halve Timer ad Gangen inde hos Ingeborg, følge hende i Hælene som en Hund, snakke med hende om Husholdningen og fortælle hende, hvilken mageløs dygtig og rar og god lille Kone hun var. Og saa trind om Lænderne — saad'n.

Ti Aar svandt. Meget havde ændret sig til det bedre i den Tid. Gaarden var næsten ikke til at genkende. Dens gule Mure smilede venlig imellem Elmetræer og Sølvpopler, Orden og Renlighed sporedes i enhver Krog. Ikke et Græsstraa mellem Brostenene, ikke et dinglende Halmstraa ved Tag-skægget, alt rent og pynteligt. Johannes Povlsen var bleven en af Byens mest agtede Mænd, vidt kendt for sin Hæderlighed og Dygtighed.

Og alt dette var Ingeborgs Værk. Ufrivillig var hun bleven Midlet til at skabe en Mand ud af et Heldøre. Mærkelig nok var han til Gengæld bleven

Midlet til at forsone hende nogenlunde med Livet. Hun kunde ikke andet end agte denne brave, dygtige Mand, hun fik ham Dag for Dag kærere. Aldrig havde hun turdet vente, at Livets Lod skulde blive hende forholdsvis saa let at bære.

Rolig og værdig færdedes hun ved sin Gerning. Aldrig hørte Johannes et vredt Ord fra hendes Læber. Og naar disse Læber stundum, hende selv uafvidende, aabnede sig for et Suk, en lang, stille Udaanding, fo'r hun op og saa sig omkring, som for at overtøye sig om, at ingen havde hørt dette Suk. Nej, ingen skulde høre et Suk fra hendes Mund, allermindst han, hendes trofaste Mand, hendes bedste Ven paa Jorden. Og hvad havde hun vel ogsaa at sukke for? Fortiden var jo overgivet til evig Glemsel, hun vilde ikke tænke paa den, hun tilhørte kun Nutiden, sin Mand, sit Hjem, sit Køkken, sine Køer og sin Hør. Hun havde gode, rolige Dage, kunde faa alt, hvad hun pegede paa. Havde hun ikke Grund til at være tilfreds?

Tre Børn var hun bleven Moder til, men de to var døde tidlig. Det var haarde Slag for Ægtefolkene, Ingeborgs Heftighed var paa ny blusset op i Sorgen; men nu havde hun en kærlig og trofast Mands Bryst at hælde sit Hoved til. Var dette Bryst dog ikke endnu bedre at hvile ved end Moderens?

Nu havde de kun Søren Peter tilbage — en prægtig Dreng, mørkøjet som Moderen, sund og frejdig. Hvor de holdt af denne Dreng! Skulde Vorherre tage ham fra dem med, da vidste Ingeborg ikke, om hun vilde være i Stand til at holde Hovedet oppe længer. Men hvorfor skulde de vel ogsaa miste Drengen? Han struttede jo af Sundhed.

En Eftermiddag gik Johannes ud ad sin Toftevej langs Havediget og længere frem ad Markvejen. Det var en stille, varm Dag, Luften bævrede langs Jordens Overflade som Luften om en hed Kakkelovn, Rugmarken svulmede i sin Saftfylde, Kornlærken galede i Pilens Top paa Markdiget, medens dens graatoppede Navne svang sig jublende op under den store, blaa Hvælving.

Han frydede sig over Vejret og Agerens rige Løfter. Men i samme Nu, som han vendte Blikket ind over Nabomarken og fik Øje paa en Mand, som laa paa Bakkekammen og slog Sten, var det, som gled der en Skygge over hans Aasyn.

Da han var naaet et Stykke længere frem og var kommen ned i en Hulning, hvor ingen kunde se ham, satte han sig paa en Sten, rykkede et Græsstraa op, lagde Albuerne paa Knæerne og gav sig til tankeløst at rulle Straaet mellem Tommel- og Pegefingrene.

Han smed dog snart Straaet fra sig, satte Haanden under Hagen og sad en Stund ligesom i Kamp med sig selv.

Endelig rejste han sig og gik hen over Kløvermarken, sprang over Gærdet, som skilte hans Mark fra Naboens, og snart stod han over for Manden.

„Goddag, Terkel!“

„Goddag, Johannes!“

„Du er bleven Stenhugger?“

„Ja, man skal jo bere Livet ved noget.“

„Jeg havde næsten ikke troet, at vi to skulde set hinanden tiere.“

„Det havde jeg heller ikke selv troet, men saadan gaar det.“

„Hvor har du ellers dit Ophold for Tiden?“

„Jeg har en Lejestue i Lønstrup.“

„Det er over ad Østkanten til?“

„Ja, det er en tre Mils Vej her øster paa. Det er derfra, din Nabo, Simon deroppe, er kommen, og det er ham, der har trukket mig herover. Han var hjemme for en fjorten Dages Tid siden, og saa var han saa meget i Lav med mig, at jeg skulde hugge disse Sten for ham, for der var ingen her paa denne Kant, der kunde gøre det Stykke Arbejde ordentlig, sa' han.“

„Det er længe siden, du har været her, Terkel.“

„Ja, det er ikke saa faa Aar siden.“

„Der er sket store Forandringer i den Tid.“

„Ja, det er der.“

Johannes satte sig paa en Sten.

De tav begge en Stund. Endelig spurgte Terkel:

„Hvordan har Ingeborg det?“

„Jo Tak, hun har det godt.“

Johannes hostede et Par Gange. „Havde du tænkt paa at . . . at gaa op og hilse paa hende?“

„Jeg har tænkt baade saad'n og saad'n, mens jeg har siddet her og arbejdet paa Stenene; men jeg er kommen til Enighed med mig selv om, at det er bedst, jeg holder mig ved min egen Side.“

„Det tror jeg ogsaa, Terkel; man ved aldrig . . . hvordan hun vilde ta' det op.“

„Nej, det ved man ikke.“

Han tænkte paa de sidste Ord, han havde hørt af hendes Mund: „Jeg hader dig . . . du skal jages ud af Gaarden som et skabet Dyr!“ Det var, som disse Ord var brændt ham ind i Sjælen. Han vilde ikke kunne taale at høre dem een Gang til.

„Sig mig,“ vedblev han, „tror du, at hun bærer Nag til mig endnu?“

„Hun har aldrig nævnt dit Navn for mig.“

„Naa.“ Terkel saa tankefuld ned mod Sten-

fliserne. „Ja men“ — han løftede atter Blikket — „tror du, hun gør det?“

„Jeg tror nok, hun omtrent har glemt dig.“

Terkel tav en Stund. „Jaja, jeg kan ikke vente mere for min Del.“

Han maatte nu fortælle, hvordan han havde slaaet sig igennem i de henrundne Aar.

„Ja, Bror, jeg har døjet mere, end noget Menneske kan tænke, i disse Aar.“

„Saa. Jeg troede ikke, du havde taget dig det med Ingeborg saa nær.“

„Aa, Johannes, du ved ikke, hvor meget jeg gjorde af den Pige.“

„Ja men hvordan kunde du da bære dig ad som du gjorde?“

„Ja hvordan . . . hvordan? Tror du, jeg selv kan gøre Forrede for, hvordan det hele gik til? Man er jo tosset i den Alder.“

Efter et lille Ophold spurgte Johannes: „Hvor rejste du hen, da du tog hjemmefra?“

„Jeg ved det knapt selv, jeg kan i det hele kuns daarlig gøre Redelighed for, hvordan det første Aar gik for mig; men det var ikke noget godt Liv, jeg førte. Du kan tro, Johannes, det er ikke godt at gaa med saadan noget i Sindet. Man ved ikke selv, hvordan man skaber sig.“

„Men saa siden hen?“

„Ja, saa drog jeg med et Udvandrersekskab til Australien. Der var jeg ovre i tre Aar, saa kunde jeg ikke bere mig at være der længer. Saa kom jeg tilbage og var i København et halvt Aars Tid eller saa. Men saa kom Krigen 64. Jeg meldte mig straks i Krigsministeriet som frivillig; jeg troede, der skulde ha' væ't en Kugle til mig, men der var ingen.“

„Hvor kom du saa hen?“

„Saa fik jeg en Plads som Skytte paa en Herregaard ovre i Jylland; der var jeg i to Aar, saa rendte jeg fra Gaarden, jeg maatte herover til Sjælland igen. Og saa var det, at jeg la' mig efter Stenhuggeriet. Det gjorde mig godt at ligge og mase med saa'dn nogle store Tampe. Jeg lejede mig en Stue i Lønstrup, og siden jeg flyttede dertil, har jeg haft det ligesom lidt bedre.“

Da Johannes rejste sig for at gaa, tog Terkel hans Haand:

„Nu faar du ha' Tak, Bror, at du vilde gaa hen og hilse paa mig.“

„Ja selv Tak, Terkel. Hvis der ellers er noget, som at jeg kan hjælpe dig med, saa kan du bare skrive mig til.“

„Tak.“ Terkel opfattede hans Tilbud som sigtende i Retning af Pengehjælp. „Jeg lider ingen Nød, hvad det angaar.“

„Jaja, skulde det hænde sig, at du en Gang skulde blive trængende, saa kan du skikke mig et Par Ord.“

Brødrene skiltes med et Haandtryk. Det var, som om der i det sidste Øjeblik svævede Stenhuggeren et Ord — en Bøn, en Hilsen — paa Læben; men nej! han tav og vendte sig.

Da Johannes kom hjem, fandt han sin Kone og Søn ude i Haven. Hun sad paa en Græsbænk og strikkede, han satte sig ved hendes Side og gav sig til at tale om Sæden og Græsset. Drengen løb paa Gangen og legede med nogle Pinde.

„Du var nok nede hos Terkel?“ kom det med eet fra Ingeborg.

Det gav et Sæt i Manden. „Ja . . . jeg syntes, jeg vilde hilse paa ham.“

„Havde han forandret sig meget?“

„Ja, han saa fælt ud. Han er vist slem efter Flasken.“

„Han kommer da ikke herop?“ — Hun gjorde sig Umag for at spørge i en saa rolig Tone som mulig.

„Han mente Nej. Han har i de sidste Dage ligget og boret et Par af de største Sten, som han netop lige skulde til at skyde, og saa . . .“

„Skulde han skyde dem, Far?“ brød Drengen ind og fæstede sine store, mørke Øjne nysgerrig paa Faderen.

„Og saa mente han, at han kun fik Arbejde til godt et Par Dage endnu.“

„Far, hvordan skulde han skyde Stenene?“

„Ti nu stille lidt, saa skal jeg nok siden sige dig det.“

Ingeborg spurgte: „Hvor er han ellers for Tiden?“

„I en By, som hedder Lønstrup over ad Østkanten.“

„Jamen, Far, bruger han saa en Bøsse?“

„Ja, saa bruger han en Bøsse . . . nej vist bruger han ingen Bøsse. Kom her da og lad mig fortælle dig, hvordan det gaar til.“

Medens Faderen nu holdt et helt lille Foredrag om Stenskydning, sad Ingeborg i sine egne Tanker og strikkede. Hvor var hun smuk endnu, trods de fine Rynker ved Mund og Øjne! Et Par Solstraaler, der sneg sig ned mellem et blomstrende Kirsebærtræs Grene, strejfede hendes Ansigt, hvorved dets Linjer traadte skarpt frem mod Slaentornenes mørkegrønne Baggrund. Endnu glødede en fin Rødme paa hendes Kinder, endnu var der Glans i hendes mørke Øjne, og endnu rundede de fine stenkulssorte Bryn sig lige smukt under Pandens Hvælving.

„Og naar han saa har boret Hullet i Stenen,“ forklarede Faderen, „saa hælder han et Par Haandfulde Krudt i Hullet og sætter en lang Pind paa Tykkelse med et Rugstraa ned i Krudtet, saadan henne ved den ene Side af Hullet, og saa drysser han en Smule tørt Ler ned oven paa Krudtet og fylder saa hele Hullet med halvvaadt Ler, som han stamper sammen med en Pind og en Hammer. Saa trækker han den tynde Pind op og fylder det lille Hul, den sad i, med fint Krudt lige op til Overkanten, og saa gør han en Lunte fast i Krudtet.“

„Hvad er en Lunte, Far?“

„Det er saadan en lang Strimmel Fyrsvamp.“

„Naa! saa tænder han Ild i Svampen?“

„Ja, saa tænder han Ild i Svampen og render hen bag et Gærde, og saa lige med eet: Bav! saa gi'r det et voldsomt Knald, og saa revner Stenen i mange Stykker.“

Drengen var meget optaget af, hvad han havde hørt. Han gik det atter igennem i Tankerne og saa levende, hvorledes Stenen revnede ved det store Knald. Det maatte rigtignok være morsomt at se paa saadan en stor Knaldebasse!

Forældrene gav sig atter i Samtale og lagde ikke Mærke til, at Drengen sneg sig bort fra dem. Johannes gik omsider ind, men Ingeborg blev siddende.

„Hvor blev Søren Peter af?“ spurgte hun med eet og saa sig om.

En af Pigerne kom i det samme ud i Haven for at hente noget Lintøj, der hang til Tørring paa Buskene.

„Saa du ikke noget til Søren Peter, Lene?“

„Jø, jeg syntes, det var ham, der krøb over Simons Gærde nu, da jeg gik herud.“

„Han er da vel ikke rendt ned til Terkel og gaar og kommer til Skade ved Stenene?“

Hun gik rask hen over Ageren. Da saa hun, at Terkel laa nede i Grøften i deres egen Mark, som om han havde søgt Dækning bag Gærdet. En kvælende Angest greb hende, hun sprang over Gærdet, løb nogle Skridt ind paa Naboens Mark, men udstødte paa een Gang et Skrig og ravede, som om hun skulde segne til Jorden. Du almægtige Gud! der løb Barnet næsten helt nede ved de to store Sten, og op fra disse hævede et Par fine Røgstriber sig dirrende i Luften som tavse Forløbere for de tordnende Brag, der i næste Øjeblik vilde ryste Jorden og splintre Stenene i tusinde Stykker.

„Søren Peter!“ skreg hun i vild Rædsel og styrtede nogle Skridt frem. „Aa, Barn dog! Barn dog!“

Da kom i det samme Terkels Hovede til Syne over Gærdet, en halv Snes Favne fra Stenene. I eet Nu svang han sig over Diget, sprang ind paa Ageren og løb alt, hvad han orkede, hen imod Barnet, raabende op til Konen: „Dæk dig! smid dig ned paa Jorden!“

Hun hørte det ikke, hun standsede og var nærved at falde.

Johannes maatte have fulgt hende, uden at hun havde mærket det, thi han kom nu løbende til og saa øjeblikkelig, hvorledes det hele hængte sammen.

„Gud Fader bevare os!“ raabte han rædselsslagen, „det er ude med dem begge to!“

Terkel naaede i samme Øjeblik Drengen tæt ved den ene Sten, snuppede ham med et rask Tag, og dækkende Barnet med sit eget Legeme løb han tilbage, som et Menneske kan løbe, naar Døden er i Hælene paa det.

Da steg der en tyk Røgsøjle op fra den Sten, der var længst borte, et Lyn glimtede gennem Røgen, et dundrende Brag rystede Luften, og i samme Nu kastedes en halv Snes vældige Granitstykker til Siderne, en Uendelighed af mindre Stumper fløj i Vejret som Raketter over Røgskyen, medens enkelte Fliser fo'r hen ad Brakmarken og oprodede den graa Muldjord i smaa flygende Skyer.

Endnu var de uskadte! Med det skrigende Barn i Favnen styrtede han sig atter et Par Skridt frem. Johannes og Ingeborg stirrede, hvidgraa som Lig og med rædselspændt Blik, ned efter ham. Da dundrede et nyt tordenlignende Brag, en Hvislen som af Kugler hørtes i Luften, og en ny Røgsky bølgede hen over Agrene. Terkel standsede som ved et Ryk og lod Drengen glide ned paa Jorden. Barnet var frelst!

„Gud være evig priset og takket!“ udbrød Ingeborg og hævede Hænderne.

Men hvad var det . . .? Terkel dinglede som en fuld Mand og styrtede med eet næsegrus paa Jorden.

Drengen løb skrigende op imod sine Forældre: „Blodet render ud af Næse og Mund paa ham!“

Faa Sekunder efter stod Johannes og Ingeborg hos Terkel, der laa blodig og sansesløs paa Jorden. Johannes hævede ham i Vejret og løftede ham op imod sit Knæ.

„Aa, Terkel! hvordan er du kommen af Sted?“ udbrød Ingeborg jamrende og lagde sin Haand paa hans Hoved. „Terkel! det vilde du gøre for mit Barns Skyld!“

Han aabnede Øjnene og saa med et mat, smilende Blik paa Ingeborg.

„Nej, det var . . . for din Skyld, Ingeborg . . . Vil du saa ta' de Ord tilbage . . .?“ — Han

vilde hæve den højre Arm, men den faldt slapt ned.

„De Ord . . . de Ord . . .? Jeg vil ta' alt tilbage, jeg vil tilgi' dig alt, alt . . . aa, Terkel, du maa ikke dø . . . jeg kunde aldrig i Evighed forvinde det, om du skulde dø for min Skyld!“

„Herre, min Gud, Armen er knækket!“ hviskede Johannes.

„Ja,“ stønnede Terkel, „det var den forbandede Stump der!“

Tæt bag ved dem laa en stor skarpkantet Stenstump, der var hel sort af Krudtrøg.

„Det er det mindste med Armen,“ stønnede han atter, „. . . det er værre her!“

Han førte den venstre Haand hen over Brystet og trykkede den ind i Siden under den daarlige Arm. Johannes og Ingeborg opdagede nu en Flænge i hans Bluse, tæt under Skulderbladet, og skønnede straks, at Stenen foruden at slaa Armen over maatte have ramt ham i Siden med umaadelig Kraft.

„Det gør ingenting,“ vedblev han og rettede et usigelig lykkeligt Blik paa Ingeborg.

„Jo jo det gør, Terkel! Aa, Terkel dog, at vi skulde mødes igen saadan!“

Johannes grundede paa, hvordan de skulde faa ham op til Gaarden.

„Søren Peter! rend hjem og sig til Hans, at han skal komme straks! . . . skynd dig lidt! Og sig til Jørgen, at han skal spænde de to graa for den lille Vogn og køre efter Doktoren, alt hvad Remmer og Tøj kan holde.“

Drengen løb.

„Jeg kan vist nok selv gaa,“ stønnede Terkel og rejste sig ved Broderens Hjælp. Han bed Tænderne sammen og gjorde sig stærk.

Understøttet af Johannes og Ingeborg humpede han op over Marken.

Karlen kom løbende; men Ingeborg vinkede med Haanden: „Jeg kan godt, jeg kan godt!“

Terkel vendte sit blege Aasyn om imod hende og saa paa hende.

Karlen maatte dog snart tage fat alligevel, og det blev brydsomt nok at faa Terkel ført hjem til Gaarden.

Ingeborg tørrede Blodet af hans Ansigt, og Johannes og Karlen hjalp ham Tøjet af. Der viste sig en stor, mørkerød Plet paa hans højre Side, tæt under Skulderbladet, og den syges Tænder-skæren og fortrukne Ansigt vidnede om store indvendige Pinsler. Et Tørklæde blev bundet stramt om den knækkede Arm, og den syge blev bragt til Sengs.

Det gjorde ham godt at lægge sig i det bløde, kølige Leje; han syntes nu at have det bedre.

Det tog paa at mørknes. Ingeborg og Johannes veg ikke fra Sygesengen. Af og til rakte de ham en svalende Drik. Han laa med tillukkede Øjne, Sveden løb fra hans Pande, og nu og da, naar Pinen blev ham for stærk, udstødte han en halv undertrykt Jamren.

Det blev mørkt. Ingeborg tændte et Lys og satte sig atter ved Sengen. Time gik efter Time, men Lægen kom ikke; Karlen maatte ikke have truffet ham hjemme.

Ingeborg knugede Hænderne mod hinanden, vuggede frem og tilbage med Overkroppen og stirrede paa den syges fortrukne Ansigt. Hvor hun led!

Ud paa Aftenen aabnede Terkel Øjnene.

„Jeg skønner nok, hvad dette her bliver til; men jeg maa først ha' sagt dig et Ord, Ingeborg.“

Med svag Røst vedblev han:

„Du huser nok den Dag, vi sidst snakkede sammen. Det var den værste i mit Liv; men jeg havde fortjent hvert Ord, du sa'e, ogsaa de Ord, du ved nok, det tilstaar jeg, endskønt de brændte mig lige ind i Livet som et gloende Jern.“

„Terkel, lad os ikke snakke om de Tider,“ sagde Ingeborg og slog mildt afværgende med Haanden.

„Jo, jeg maa snakke om det, inden at . . . og Johannes maa gerne høre paa det. Bror, . . . sæt dig jævne mig.“

Under en stadig tiltagende Stakaandethed og ofte afbrudt af voldsomme Pinsler vedblev han:

„Jo, jeg havde fortjent det. Jeg var et Skarn. Og dog . . . og dog holdt jeg af dig, Ingeborg . . . Fra det Øjeblik af, du havde sagt de Ord, skønnede jeg, hvor meget jeg gjorde af dig; men da var det for silde . . . Jeg hørte de Ord Nat og Dag, jeg var fær' at miste Livet, saadan pinte de mig. Det var min Mening, da jeg kom hertil forgangen Dag, at jeg vilde gaa lige op til dig og be' dig om at ta'e dem tilbage; men saa mærkede jeg, at jeg var en Pjalt, som du havde sagt. Jeg var angst for, at du skulde sige dem een Gang til . . . Aa Gud være takket, saa fik jeg dog snakket med dig ilèl! Og du har jo taget tilbage, hvad du sa'e, har du ikke, Ingeborg?“

„Jo jo,“ hulkede hun og tog hans Haand.

Det var, som han i dette Øjeblik havde genvundet hele sin Kraft. Hans Aasyn fik et Udtryk af uendelig Lykke, Blodet farvede hans Kinder, og en vaad Glans spillede i hans Øjne. Han knugede hendes Haand og saa hende taknemmelig op i Øjnene, vilde derefter tage sin Broders

Haand, men faldt sammen, overvældet af Træthed og Smerte.

En dødlignende Døs faldt over ham, Aandedrættet blev mere og mere gispende, og Trækkene fik en uhyggelig Skarphed.

Johannes strøg sin Haand hen over den syges Pande og sagde med undertrykt Graad: „Det bliver snart godt. Ingeborg, du faar bukke dig ned og . . .“

Og hun bukkede sig ned og trykkede et Kys paa den døendes Mund.

Et Øjeblik holdt hun sit Ansigt over hans og saa paa ham, som om hun vilde indprænte sig hans Træk for evig Tid.

Der gled et Smil over hans Ansigt, han udstødte et let Suk — Livets sidste Bølgeslag. Og paa denne Bølge gled hans Sjæl, vugget i hendes Kærlighed, ind paa Evighedens Kyst.

Ingeborg hældede Hovedet mod sin Mands Bryst og hulkede: „Du maa ikke være vred paa mig, Johannes . . . jeg vidste ikke af, at jeg . . . holdt af ham endnu.“

FREMAD!

(1878)

Sjællands Kyst langs Storebælt minder paa sine Steder om Jyllands Lyngheder og Klitter. Der findes Kyststrøg, der er sandede og øde som Heden, og paa disse Strøg optræder Lyngen, der paa sine Steder naar en ikke ringe Højde. Hist og her ligger en enlig Hytte, hvis puklede Tag og skæve Lervægge kun alt for godt stemmer med Jordbundens Fattigdom. Et Par halvvilde Faar med en Stump Tøjr om Halsen stryger om i Lyngen, en enlig Vibe flyver skrigende over Sandmarken og skynder sig hjem til sin Moseplet længere inde i Landet. Hist og her arbejder en Vogn, forspændt med en knoklet Krikke og læsset med Strandsand, sig langsomt frem i de tunge Vejspor; ellers rører intet Liv sig i det øde Landskab.

En fattig Boghvedeager, en tarvelig Rug- eller Havremark, mellem hvis Straa man godt kunde gaa med brede Træsko uden at gøre Afgrøden Skade, danner Bindeleddet mellem Lyngmarkerne og de brat opdukkende Muldagre, hvor Hveden og Bygget bølger frodig, og hvor fede Bønderheste og kraftige Malkekøer vader i Kløver til op paa Haserne. Huse, Bolsteder og Gaarde ligger her spredte i talrig Mængde, og ikke langt borte ses

her og der slanke Kirketaarne, omgivne af hvidkalkede Gaarde og høje Træer.

Men ude langs med Havet strækker sig smaa Klitrækker, hvis fine Sand bølger som lette Smaaskyer for Vinden. Ogsaa her rasler Klitstraaet med sine skarpe Blade, om end mere dæmpet end paa de taarnhøje Klitter ved Vesterhavet. Oven for de graa Sandgærder ses hist og her nogle smaa skinnende hvide Smaabjærge af Kegleform — Sandhobe, som er opkørte fra Havbunden, og som om kortere eller længere Tid, naar Sol og Vind har gennemtørret dem, bortkøres og sælges til Omlandets Husmødre. Endelig ses langs med Havstokken en tyk, graalig Kantning af bleget Tang, der Tid efter anden er skyllet op af det urolige Hav.

Paa andre Steder taarner en høj Lerklint sig op som en vældig Mur mod Havet. Svigefuldt hænger dens underhulede Grønsvær ud foroven, og vover nogen at sætte Foden derpaa, udsætter han sig for at rulle i Dybet tillige med Vognlæs af Ler og Sten. En Rigdom af Granitblokke ligger spredte ved Klintens Fod og oversprøjtes af Havskummet. Digesvalerne kredser skrigende i Luften, Regnsponerne piber fra Agrene, og den store Graamaage fægter sig dovent op imod Vinden, medens Hættetærnen rask svinger sig over Bølgerne, spejdende i Dybet efter Bytte.

Paa et af de lave, sandede Kyststrøg var Sara født. Havet sang Vuggeviser for hende, mellem Tangbunker og Lyngbuske fostredes hun op.

En lille fin og smuk Skabning var hun, bly som en Hedebloomst, der dukker sit Hoved i Lyngen. Hytten, hun var født i, laa ensomt i Sandmarken, og Ensomheden trykkede tidlig sine Mærker i Barnets Sjæl og gjorde hende tavs og indesluttet. Dag ud og Dag ind løb hun alene langs Strandbredden,

samlede Ravstykker og glatte Stene og vadede med opkiltrede Skørter i det flade Vand eller satte sig paa en af de tørre Tangknuder og saa i hensunken Undren paa Bølgerne, lyttende til deres enstonende Sange.

En Eftermiddag henimod Aften sad hun ved Stranden og saa ud over den store Havflade. Den nedgaaende Sols Straalespejlinger glimrede og bævrede med unævnelig Skønhed over Bølgerne. Vinden blæste svalt paa hendes halvt blottede lille Bryst, hendes gule Haar slyngede sig nu og da ud i Vinden eller snoede sig om hendes Hals og Pande. Klitstraaene hviskede løndomsfuldt bag ved hende, medens Bølgerne sang deres Aftensalme. En enlig Ryle løb langs med Havstokken, standsede, pillede lidt i det vaade Havsand og løb længere frem. Langt ude paa Havfladen saas et Par mørke Prikker, der kom og svandt, kom og svandt; det var et Par Dykænder, der gyngede paa Bølgerne og nu og da pilsnart stak ned for at søge Føde i Dybet. Længere ude, helt ude i Synsranden, saas et Par enlige Skibe, der langsomt gled sammen i eet Punkt, hvorefter de fjernede sig mere og mere fra hinanden.

Den lille tolvaarige Friluftspige følte sig i denne Aften som saa mangen tidligere Sommeraften greben af Naturens milde Stemninger; de løftede hende op i Sollyset og vuggede hende som paa bløde Arme. Hun syntes at mærke noget stort, noget uendelig skønt i sin Nærhed, hendes lille Hjerte bankede uroligt og længselsfuldt og dog opfyldt af Lykke. Nu og da gik et Suk over hendes Læber og nu og da et Par dæmpede Toner, der gled ud i Vinden, sammen med Bølgernes Plasken og Klitstraaets Raslen.

Det var, som alting snakkede med hende. Hør,

hvor det raslede og knækkede og hviskede i Græsset! Det var næsten, som naar Bedstemor fortalte Eventyr om Ellefruerne. Og se dog, hvor kønt der var der langt ude, hvor Solen gik ned! Skibene sejlede lige ind i Guldskyerne. Mon de kunde sejle helt ind i Himlen, ind til Gud, ind til Bedstemor? Hør . . . hvad var det, der sang saa kønt? Var det rigtige Toner, eller var det noget i Luften?

Hun rejste sig, holdt Haanden skyggende over Øjnene og lyttede spændt. Hun saa sig om; nej, der var ingen Skabning at opdage. Atter satte hun sig paa Tangbunken, men Tonerne klang paa ny — lange, bløde, skiftende Lyde.

Aa, nu vidste hun, hvad det var! Det var ude fra Stranden, det var Svaner. . . . Eller var det Havfruer? Hør —!

Tonerne syntes at komme nærmere og nærmere. Til sidst lød de, som om de kom fra Tangbunkerne tæt ved hendes Side. Hun vendte Hovedet til Siden — vips! smuttede et smilende Dregehoved ned bag en Sandhob, men kom i næste Nu op igen.

„Tihhi! du kunde ikke tænke dig, hvad det var. Jeg smuttede fra den ene Sandbunke til den anden, til jeg kom lige hen til dig . . . Hør, har du ikke set noget til en broget Kalv? Far mente, at han var rendt herud ad Stranden til.“

Nej, Sara havde ingen broget Kalv set.

„Det er ogsaa lige fedt, hvor det Skruld er henne; vi har Kalve nok foruden ham . . . Her skal du se, Sara,“ — han kastede sig ned ved Pigens Side og viste hende en lille Mundharmika. „Hør!“ — han satte den for Læberne og gav et Par Stød i den — „er det ikke kønt, du?“

„Jo — men det lød alligevel meget kønnere før;

det var, ligesom Tonerne kom ude fra Stranden eller oppe fra Luften.“

„Den fik jeg i Markedsgave i Gaar, det er en Mundharpe, den har kostet otte Skilling.“

„Aa, maa jeg se den?“

Han rakte hende den, og efter nøje at have efterset den paa alle Kanter, satte hun den for Munden og lod den langsomt glide hen over Læberne, medens hun blæste sagte i dens Huller. Drengen, der strakte sig magelig i den bløde Tang, sprang paa een Gang op og gav sig med en umaadelig Iver til at slaa Smut over Havfladen.

„Sara, min Stil var dog den bedste i Mandags. Hørte du, hvad Skolelæreren sa'e?“

„Ja, der skal altid gøres saa megen Stads af dig.“

„Jeg fortjener det ka'ske ikke?“

Han kylede en stor, flad Sten ud i Vandet. „Se! . . . en, to, tre, fire, syv, ni . . . tretten Smut! Jeg gad set, om du kunde gøre mig det efter!“

Sara havde sat sig paa sin tidligere Plads og blæste i Mundharpen. Den ustadige Purk blev snart ked af sin Leg og kom op og satte sig hos hende; men han var ikke i Ro noget Øjeblik. Snart kradsede han Tal med sin Kæp i det bløde Sand, snart snoede han Baand af Tangen, og snart smed han sig paa Ryggen og lod Benene spille i Luften. Endelig syntes han at være bleven træt, lukkede Øjnene og gav sig til at snorke af alle Kræfter; men i næste Stund gav han Sara et Puf med Benet: „Nu maa du ikke vaagne mig, for jeg sover.“ Dermed snorkede han videre med gabende Mund og slappe Træk; men det varede ikke to Minutter, før han kastede sig op paa Albuen: „Sara, kan du kysse din store Taa?“

„Nej, jeg tror det ikke, jeg vil heller ikke.“

„Det kan jeg, se nu — smæk!“

Atter kastede han sig tilbage, og atter lod Pigen Mundharpen glide over Læberne; hun kunde ikke blive træt af at høre dens Toner, det var, som de løste en bunden Tankestrøm i hendes Indre.

„Sara, ved du, hvor meget 11 Gange 11 er?“ spurgte Drengen og hævede sig op paa Albuen.

„Nej, jeg kan ikke huse det.“

„Hør nu efter: 11 Gange 11 er 121, 12 Gange 12 er 144, 13 Gange 13 er 169 . . .“ og nu vedblev han i ustandselig Fart at kvadrere Tallene lige til 20. Rød i Hovedet og pustende af Træthed gav han endelig Pigen et Nik, som om han atter vilde sige: „Jeg gad høre, om du kan gøre mig det efter!“

Sara tilkastede ham et undrende Blik.

Lidt efter satte Drengen i med en skingrende Gadevise.

„Fy, den er ikke noget køn,“ sagde Sara. „Syng heller en rigtig køn en. Skal jeg synge en? Jeg kan saa mange.“

Nu sang hun en af den gamle Bedstemoders Viser. Drengen saa paa hende. Der var noget ved Sangen, der tog ham.

„Aa,“ udbrød Pigen, da hun var færdig, „Bedstemor fortalte ogsaa saa mange Eventyr, og jeg ved ikke, hvordan det var, jeg saa altid saa meget underligt, saa meget kønt rundt omkring mig, det var, ligesom jeg var vaagen og drømte paa een Gang — det var saa . . . underligt. Og saadan er det ogsaa tit endnu, naar jeg sidder ene herude ved Stranden, det er, ligesom jeg hører og ser saa meget kønt rundt omkring, det er saa underligt.“

Den lille Hedepige gav sig nu til at fortælle

Eventyr om Havfruer, der sang i Maaneskinnet, og om ædle Riddersmænd, der overvandt Drager og Trolde. Og medens hun fortalte, glødede hendes Øjne i Aftenskæret. Drengen blev reven med, han saa med opspilede Øjne paa hende, og hans livlige Indbildningskraft gav Eventyrbillederne øget Glans og Liv.

„Jeg kan ogsaa et Eventyr,“ sagde han, da hun omsider standsede. „Det er om en Dreng, der var saa klog og dygtig; nu skal du høre.“

Og nu fortalte han om en lille Bondedreng, der om Natten gik i Skole hos en Trolde og blev saa klog og vis, at ingen i hele Landet kunde maale sig med ham. Han fik mange Misundere og mødte mange Farer, men han vidste altid at bjærge sig ved sin Klogskab; højere og højere steg han paa Ærens og Rigdommens Trappetrin, og til sidst blev han Konge i Landet. „Se, det var en rigtig Karl, han!“ sluttede Povl og nikkede.

„Ja, men du glemte,“ sagde Sara, der nok kendte Eventyret, „at Trolde til Gengæld tog hans Hjerte og gav ham et Stenhjerte i Stedet, og at hans Bryst derfor altid var isende koldt.“

„Ja, men han fik ti Mands Forstand, saa det var nok et godt Bytte iløl.“

Sara havde en uklar Følelse af, at Byttet dog ikke var saa helt godt, men den omhandlede Drengs Sejrsang gennem Livet tiltalte hende alligevel.

Hun kastede et Blik ned paa Havstokken og fik Øje paa Rylen, som løb tæt ved dem.

„Aa, der er Rylen!“ udbrød hun. „Lille søde Ryle, kom hen til mig, jeg skal ikke gøre dig noget.“

Hun strakte Hænderne frem og gav sit lille Aasyn et kærlig lokkende Udtryk; men Drengen

løftede i det samme med den venstre Haand sin Kæp op i Sigtestilling og kylede med den højre en Sten hen efter Fuglen: „Paf, der ligger han!“ Men Rylen laa der slet ikke; Stenen faldt med et Plask i Vandet, og Fuglen fløj bort.

„'A 'a 'a!“ lød en tør, klukkende Latter bag ved Børnene, der begge gav et lille Sæt af Forskrækkelse. „Du havde nok lagt for meget Krudt i Bøssen, min Gut.“

Den talende var Saras Fader, Niels Nielsen, eller, som han sædvanlig kaldtes, Niels Sandmand, der med en Jernskovl paa Nakken nærmede sig Tangbunken.

„Hvad ta'r I to Muldhvalpe jer for herude?“ spurgte Sandmanden.

Sara hørte ikke dette Spørgsmaal, hun saa efter den bortilende Fugl og ønskede, at hun „saadan kunde flyve“ . . . „aa, flyve langt ud i Verden, ud til Skibene, op i Guldskyerne . . .“

„Æh, pjatter hun nu igen!“ snærede Sandmanden. „Du sidder herude ved Stranden og bliver rent rundtosset af alle dine Spekkelationer. Se du piller af hjem til Mor!“

Sara rejste sig slukøret.

„Jaja, nu kan du jo bie og følg's med mig. Ah, hvor her er blødt!“

Han havde kastet Skovlen fra sig og lod sin brede Bagkrop synke blidelig ned i en Tangbunke.

„Naa, Povl, hvordan gaar det saa med Studeringen? Mener du, at du kan drive det til Biskop eller Amtmand?“

„Ja, det var da ikke saa umuligt. Præsten han siger, at hvis jeg vil hænge i, saa kan jeg naa at blive Student om fem Aar . . .“

„Student! 'a 'a 'a!“

„Ja wohl, Student! Das ist . . . das ist wahr!“

„Irbe mirbe dirbe sirbe . . . was behas?“

Begge Børnene brød ud i en hjertelig Latter.

„Ja du er en god Pludrehas! Præsten han proper da saa meget Pluddervælsk i dig, at det halve kunde være nok. Læser Skolelæreren ogsaa Tysk og Malebarisk med dig?“

„Nej, han læser Fysik og Mathematik og Zoologi og . . .“

„Tak Tak Tak, det er mer end nok,“ udbrød Niels med et afværgende Haandslag. „Lad mig faa en lille Forfriskning, for det er lige ved at staa mig op i Kværken.“

Han gravede en Ende Skraa op af sin Vestelomme, spyttede og bed en Stump af, hvorefter han rakte Drengen Resten.

„Vil du ha' en Pebermynte?“

„Ja, lad gaa!“ Drengen tog en Bid, som han dog af en vis indre brændende Aarsag snart spyttede ud igen.

„'A 'a 'a! Jaja, du lærer det nok, min Søn.“

Sara gik et Stykke fra dem, satte sig paa en Sten og blæste nogle lange, dæmpede Toner paa Mundharpen, medens de to mandlige Personer vedblev deres Samtale.

Sandmanden, der i sin Tid havde tjent hos Povls Forældre, og som endnu tit kom i Gaarden, var Povls gode Ven, og hver Gang de saa hinanden, fik de sig en livlig Sludder. — Hvad de nu sad og talte om? Den lærde lille Fyr havde ad ufattelige Veje faaet Sandmanden ind paa Opdagelsernes og Opfindelsernes knudrede Omraader. Snart var de paa Sandwichsøerne, snart i Brasiliens Urskove og snart oppe i Polarlandenes isklædte Egne.

Endelig kom Povel ind paa Mekanikkens og Dampmaskinens Omraade.

„Ja, det gaar alt sammen saad'n ved Mekanik, saad'n," sagde Niels, der nu syntes at have faaet nok.

„Niels, skal vi trække Krog?" spurgte Drengen og rakte sin højre Langemand frem.

„'A 'a 'a, du er en grinagtig Tamp! Ja kom da!"

Niels satte en Mund op, der vidnede om et næsten overmenneskeligt Slid. Længe hivede de hver til sin Side, endelig maatte Niels give tabt. „Knage mig aldrig kendt din Lige, Dreng," sagde han og puttede sin mishandlede Langfinger i Munden.

„Uh dog!" udbrød paa een Gang den lille Fyr, „jeg er tosset, at jeg bliver saa længe borte! . . . Sara, du maa gerne ha' Mundharpen. Godnat! Tra la la la!"

Snart tabte hans Skikkelse sig i Aftenskumringen, og snart traadte Sandmanden og hans lille Datter over Hjemmets Tærskel.

Bølgerne bruste dæmpet ude fra Havet, Rylen snurrede sine Aftentriller, og Vildanden rappede i Sivene inde i Mosen.

Hvo der havde opfundet Krudtet, ragede ikke Niels Sandmand; han havde i hvert Fald hverken Lod eller Del i dets Opfindelse. Og hvo der havde opfundet „Telekraften" og Dampmaskinen og alle de andre mærkelige Ting, der findes i denne Verden, ragede ham lige saa lidt. „Det gaar saad'n ved Mekanik, saad'n no'et," sagde Niels, og med den Redegørelse slog han sig til Ro.

Hvis nu nogen heraf vil drage den Slutning, at Niels Sandmand var et Fæ, en Dumrian, som

aldrig havde lært noget, og som ingen Sans havde for det højere saad'n, saa er denne Slutning ubillig. Niels havde en Gang regnet i Cramers Regnebog og læst Balles Lærebog, ja han var endnu i Stand til at opramse de første otte Linjer af det velkendte smaastilede Stykke om Sottesengen i Lærebogens ottende Kapitel øverst paa Siden til højre. Han var Mand for at læse i hvilken som helst Bog eller Avis, man vilde lægge for ham — det gik ligesom ved Mekanik. Han kunde med Kridt tegne en gloende Hanløve med opløftet Hale paa sin Dør, samt skrive sit Navn med saa mange Snirkler og Sving, at ingen dødelig kunde læse det; han kunde tale om Franskmanden og „Ryssen“, om „Napaalion“ og „Bernadaate“ og mange andre levende og døde Storheder; han var kort sagt ikke uden Viden, men for Resten var han Sandmand og Jordbruger og Træskomand, og det kom aldeles ingen ved, om han ellers var godt lært eller ikke godt lært — ikke en Snus! Han var Mand for at klare sig i sin tredobbelte Stilling, og saa for Resten vilde han blæse hele Verden et Stykke.

Der var i Grunden vist ikke stort andet at ud-sætte paa Niels Sandmands Person, end at han ikke altid holdt sine Øren og sine Hænder saa fri for Snavs, som man med god Føje kunde ønske. „Hvad kan det hjælpe at vadske sig?“ sagde han. „Man bliver jo beskidt igen inden otte Dage — 'a 'a 'a!“

En kraftigere og mere sprængsund Krop end Niels Sandmands skulde man have ondt ved at finde. Paa en tyk, solbrunet Tyrehals sad et vældigt Hoved med en flad Kæmpenæse og et Par brede, polisk-optrukne Mundvige, og paa samme Hoveds Isse, Tindinger og Nakke groede en Urskov af brunt, krøllet Haar; det filtrede, røde Kinds-kæg

snoede sig broderlig op i Tindingernes Krøller og voksede frodig ned ad Kinderne, ned under Hagen, hvor det syntes at gro sammen med Halsklædet.

Niels var ingen høj Mand, men akselbred og rank, hans Arme og Ben var faste som et Læse-træ at tage paa, og der var Kraft i disse haarde Lemmer. Hans Hænder var fulde af Ar, lange, runde, takkede og snirklede Prydelser, som han havde vundet ved nidkær Virken i sit Træsko-Haandværk. Det skulde gaa fra Haanden, naar han svang Øksen eller brugte Saven, og da han ikke var af de meget lethændede Folk, hændtes det tit, at han fik Knoerne fnasede eller fik bidt et Stykke Sul ud af Fingrene; men i saadanne Tilfælde tørrede han rolig Blodet af paa den blødeste Del af Bagkroppen, klistrede et vaadt Skraatobaksblad over Saaret og kilede saa paa igen.

Skønt Niels altid var i godt Lune, hørte man ham dog aldrig synge; han havde ikke mer end een Tone, og den var falsk, sagde han; derimod raadede han over en saare lækker Fløjtestemme, der dog ikke havde noget med Læberne at gøre, men skrev sig fra den ejendommelig opskudte Tunges Stilling til Ganen og Tænderne. Den var klar og kraftig, meget kraftig, den lød som en Hvislen af Kugler i Luften, men var ikke desmindre af en overmaade indsmigrende Klangfarve.

Ligesom Fiskerne, Svampedykkerne, Perlefiskerne o. fl. nød Niels Sandmand godt af Havets Rigdomme uden dog som hine at være udsat for Havets Farer.

„Jeg kommer aldrig længere ud, end at jeg kan spytte i Land,“ sagde han leende, „for jeg har altid Land under mig, naar jeg øser Sand op.“

Sagen var, at Niels nyttede Lavvandstiderne til

at køre ud paa den flade, sandede Havbund for at fylde sin Fading med den Rigdom, han søgte, nemlig Strandsand, og naar den lille stive Enspændervogn ved Hjælp af Niels's Hænder og en Jernskovl var bleven lastet med en Ladning, der nogenlunde stod i passende Forhold til Vognens Bæreevne og den blakkede Hests Trækkeevne, vendte Niels tilbage til Landjorden med sin vaade Høst. Ofte hændtes det, at Floden kom bag paa Niels, medens han holdt ude paa Havbunden, og det var da en Fornøjelse at se, hvor rapt baade han og den blakkede kunde bruge „Skankerne“ for at naa Strandkanten.

„Det er saad'n med mig og den blakkede: naar Vandet gaar sin Vej, saa kommer vi, men naar Vandet kommer, saa gaar vi, 'a 'a 'a!“

En Del af den opkørte Sand blev solgt hjemme; men den største Part af den blev kørt til Købstaden og solgt skæppevis ved Dørene. Et Læs Sand kunde vel indbringe ham adskillige blanke Markstykker; men det var ogsaa svært at faa Sanden akslet frem over den henved et Par Mil lange Vej, der om For- og Efteraaret tilmed paa mange Steder var næsten bundløs. Den blakkede maatte ofte hive saaledes til, at dens gamle, knudrede Ryg skød sig op i en savtakket Bue, medens Bagbenene skrævede vidt ud fra hinanden og Hovedet næsten straktes helt ned mod Jorden. Naar Læsset blev den for tungt, gik Niels om bag Vognen og skød paa. Ellers gik han ved Siden af Vognen og gav nu og da et lille Ryk i Tømmen. Og ligesom Kameldriverne i Ørkenen opliver deres dødstrætte Dyr ved at synge glødende Elskovssange for dem, saaledes søgte Niels tit at stramme sin blakkede Ven op ved en lille liflig Reel i Hvisle-Stil. Pisken brugte han næsten aldrig, og

det maa siges til hans Ros, at han i det hele var skaansom mod Dyret, og at han ogsaa passede det godt med Foder og Pleje, „for det arme Kriv maa slæve hardt.“

Niels Sandmand ejede en lille mager Bolslod, der omgav Huset paa de to Sider; paa de andre to Sider fandtes en med Græstørvdiger indhegnet Have med et Par forkrøblede Træer og nogle sygelige Ribsbuske. Stedet havde i sin Tid været en ret køn lille Gaard med fire sammenbyggede Længer; men den Del af Jorderne, som duede noget, var allerede længe før Niels Nielsens Tid bleven solgt fra Gaarden, og de to Længer blev da nedrevne som overflødige. Stedet vedblev dog at bære sit gamle Navn, Strandgaarden, et Navn, som Niels Sandmand ogsaa haardnakket holdt fast paa. „For saa er jeg dog Gaardmand, 'a 'a 'a!“

Foruden den blakkede Hest holdt Niels en Ko og et Par Faar. Disse sidste havde ikke saa vanskeligt ved at finde den fornødne Næring, da de i Reglen den største Del af Aaret søgte den paa egen Haand ude i Lyngmarken; værre var Koen stillet, thi de golde Agre gav et lige saa knapt Græs- som Sædudbytte; men adskillige af Byens Gaardmænd tillod Niels — imod at han saa deres Koner til Gode med Strandsand — at lade Koen græsse i Grøfterne paa deres Udmarker, og det var da Saras ensformige Gerning at trække med Koen i disse Grøfter, langs med Pilegærder eller mellem Rug- og Bygagre.

Karen Marie, Sandmandens Hustru, var en frisk og tæt lille Kone. Hendes Træk var storskaarne, men ikke uden Ynde. Underansigtet skæmmedes dog en Del ved, at Kinderne var noget indfaldne paa Grund af, at hun havde mistet en Del af sine Tænder. Hun var en haandrap og dygtig Hus-

moder. Hendes Mund kunde undertiden være lidt vel djærv, men det var nu lige meget derom, „Sindelaget var knage mig godt“. Hun og Niels levede overmaade lykkelig sammen.

Fra sin Moder havde Karen Marie arvet en vis Sans for den Poesi, der ofte finder et lige saa hjerteligt som simpelt Udtryk i de gamle Folke-Eventyr, Viser og Sagn; men denne Sans var i Aarenes Løb bleven mere og mere trængt tilbage af Hverdagslivets tørre Krav. Omhyggelig tog hun sig af sin Datters Undervisning, holdt hende ren og pæn og lærte hende Orden og Lydighed.

For Resten havde den gamle Bedstemoder, saa længe hun levede, haft mere med lille Saras Opdragelse at gøre end baade Faderen og Moderen. Den gamle Kone havde elsket dette Barn over alt paa Jorden. Tidlig og sildig saa man dem sammen. I en Række af Aar havde Bedstemoderen maattet trække Koen i Grøfterne, og den lille guldlokkede Tøs trippede da altid med hende, holdende hende i Forklædet. Herude i den fri Natur, hvor Sæden bølgede sommerfrisk, hvor Blomsterne duftede og nikkede, hvor Sommerfuglene flagrede, og hvor Havets dæmpede Brus lød sammen med Lærkesangen, nedlagde Bedstemoderen mange af de Frø-korn, der senere spirede i uklare Længsler og eventyrlige Drømme. Tit sad ogsaa den gamle Kone, strikkende paa sin Strømpe, sammen med Barnet ude ved Stranden, hvor Bølgenes Plasken, de fjerne Skibe og Solnedgangen gav Anledning til mange Fortællinger og Sange. Og endelig om Aftenen, naar Sara var kommen i Seng, satte Bedstemoder sig altid paa Sengefjælen hos hende, og man kunde da længe høre en sagte, enstonende Mumlen, nu og da afbrudt af et hviskende Spørgsmaal, eller en dæmpet Sang af en underlig, mid-

alderlig Klang, der blev svagere og svagere, indtil Tonerne til sidst blandede sig sagte og stille ind i det sovende Barns dybe Aandedrag.

Det var ikke alene slige eventyrlige Indtryk, Bedstemoderen fyldte Barnet med; ogsaa mangt et kristeligt Sædekorn nedlagde hun i Barnesjælen, lærte hende gamle kingoske Salmer og Bønner og gav hende mange kærlige Vink og Leveregler. Ja, Bedstemoder var en sjælden gammel Kone, Alderdommens Højhed lyste ud af hendes Aasyn. „Hun var ikke tilovers,“ sagde Niels den Dag, han skruede Kistelaaget til for hende.

Under denne Kones stærke Paavirkning var Sara groet op. Nu, da hun var borte, stod den lille fine Pige ligesom ene og famlende tilbage med sin Tankefylde. Forældrene forstod hende ikke ret, mindst Faderen. „Det er en underlig Tøs“, sagde han tit; „hendes Tanker er ligesom spejet Traad.“

Sara drog sig mere og mere tilbage i sig selv, blev tavs og indesluttet og søgte tit, især i de stille Aftener, ud til Stranden, hvor hendes uklare Følelsesliv frit kunde udfolde sig i et Slags vemodigt Sværmeri, der var lidt unaturligt for hendes Alder.

Skønt Niels og Karen Marie levede lykkelig sammen, kunde det dog hænde, at der kom en lille Kurre paa Traaden mellem dem. Konen, der ikke var fri for at være lidt pyntesyg, stillede undertiden lovlig slugne Krav til Mandens Pung, og dette førte stundum til mindre venskabelige Optrin.

En Dag ved Middagstid traadte Niels ind i Stuen med en Klump gemt i den ene Haand. Hans Øjne skinnede af Skælmeri, medens han dog synlig

gjorde sig Umag for at give Mundvigene en saa alvorlig Stilling som mulig.

„Aa, din Stakkel,“ vendte han sig mod Konen, „nu har du nok igen mistet en af dine Tænder. Se, jeg hittede ham ude i Haven.“

Han aabnede Haanden: det var en umaadelig stor Hestetand.

„'A 'a 'a!“ klukkede det i ham.

Karen Marie kunde ikke bare sig for at fnise, men slog til Næven: „Tosse-Niels!“

Han smed sin Hue paa Bænken og sagde med sit sædvanlige lunefulde Smil: „Hør, Mor, dersom jeg sa'e, at jeg ikke var sulten, saa var jeg en stor Løgnhals.“

„Nu er Maden ogsaa fær'. Sara, tag og læg Grydelaaget ind paa Bordet, saa kommer jeg med Panden.“

Den brasende Stegepande, fuld af brunstegt, dampende Flæsk, der svømmede i sit eget Fedt, blev sat frem paa Bordet, og snart var alle Munde i Virksomhed.

„Det var godt, jeg kom til min Mad igen,“ skæmtede Niels, „det var i nogle Dage, jeg ikke kunde ta'e mig andet for end — æde.“

Karen Marie fandt Øjeblikket heldigt til at komme frem med et lønligt Ønske, som i flere Dage havde pirket hende i Sindet.

„Saa du det rødtærnede Sjal, som Maren Lars Jørgens havde paa i Kirke i Søndags?“ tog hun varsomt fat.

„Næ.“

„Det havde ikke kostet mere end fire Rigsdaler.“

„Hm . . . jeg gad vidst, om Vejret holder sig. Jeg synes, at Vinden hun er ved at gaa over i det gale Hjørne.“

„Det er købt oppe hos Kruse paa Torvet.“

„Naa, saa han handler ogsaa med Sjaler. Det er grovt, saa den Mand han har arbejdet sig i Vejret.“

„Og Maren Lars Jørgens mente, at hun ka'ske havde faat det for halvfjerde, naar hun havde blevet ved at prutte.“

„Ja saamænd, det er jo tit, at man skal blive ved og hænge i med at prutte.“

Hun fiskede det største og bedste Stykke Flæsk op af Fedtet og lagde det paa en Rundtenom. „Vil du ikke ha' det?“

„Jo Tak, det vil jeg nok, Mor.“

Et langt Ophold.

„Hm . . . det er farlig, saa mit det grøntribede Sjal det er falmet.“

„Saa kommer vi til at ha'e købt noget „Persikov“ eller saadant noget, at du kan faa farvet det op.“

Atter et kvalfuldt Ophold.

„Det har ellers holdt sig rigtig godt, det Sjal; men det kan jo ikke holde altid.“

„Næ, det kan jo ikke holde altid.“

„Tror du ikke, at . . . at vi kunde faa Raad til at købe saadant et som Maren Lars Jørgens'?“

„Der er ingen Søm i Posen,“ svarede Niels billedlig, med halvt spøgende, halvt afvisende Tonefald.

„Jamen jeg kan jo godt bie, til du har faaet torsket Rugen, det jager jo ikke.“

„Næ-hæ, Mor, lad os bare ikke skabe os halvtossede paa vore gamle Dage. Du har Stads nok af en Huskælling at være . . .“

„Stads! Hvor sidder den Stads? At jeg holder af at se ordentlig ud i Klæderne, naar jeg la'r mig se i Guds Hus eller andre Steder, hvor man bliver overgloet . . .“

„Stop nu der, Madam, og træk Vejret en Gang!“

„Ja, det er ogsaa farligt, saa snart man bare snakker et Grand om en sølle Pjalt at hænge paa Kroppen, saa skal du straks stikke en din „Stads“ i Næsen.“

Niels skød Brødskorperne til Side og tørrede Fedtet af Munden. Hans Næsebor tog til at udvide sig paa en uhyggelig Maade.

Sara saa angst til ham og sendte Moderen et bedende Blik.

Karen Marie var imidlertid kommen i den djærve Stemning, hun lod ikke til at ville stikke op i de første halvhundrede Omgange.

Der skiftedes en Række kraftige Hug, der gjorde de kæmpende mere og mere rødhovedede; men omsider endte Niels Kampen ved at lade fire Knoer falde med en saa drønende Kraft i Bordpladen, at Panden og Knivene dansede.

„Nu holder du mig din Kæve i, og det paa Minutten! Ellers skal jeg knage mig smække dig et Begplaster for Gavet, som nok skal lukke Gummerne paa dig!“

Et Minut efter sad han ude i sit Værksted og brugte sin Hulnaver saa eftertrykkelig, at den røg helt igennem en halv færdig Træsko og langt ind i Muren.

Karen Marie havde holdt Valpladsen; men vandt hun mange af den Slags Sejre, var det snart ude med hende. Sjalet var røget i Lyset, det var klart! Men var der ikke røget mer? Næste Dag var det Markedsdag, og Niels havde lovet at køre for hende og Sara til Købstaden. Hvis han nu efter denne Holmgang gik hen og tog sit Løfte tilbage . . .? Skulde hun maaske nu ikke alene gaa Glip af Markedsglæden, men tillige brænde inde med de

Smaaskillinger, som hun af og til havde knebet fra Niels, og som skulde bruges til Blonder, Knap- per og andre pyntende Uskyldigheder? Det var dog ogsaa tosset, at hun ikke havde tænkt paa det! Hvordan i Alverden skulde hun nu rede sig ud af denne Klemhærke?

Da fik hun en lys Tanke: Kaffekedlen!

Der vankede ikke Eftermiddagskaffe til Hver- dagsbrug; det var kun paa Søn- og Helligdage eller ved andre særegne Lejligheder, at den vel- signede gamle „Madam Brun“ lod sin oplivende Aande dufte i Stuen. Ved saadanne Lejligheder udbredte der sig et lunt, festligt Præg over Rum- met, og der var for Niels noget uendelig tiltræk- kende i at se Karen Marie tage fat i Hanken paa Kedlen og lade dens duftende Indhold straale i en stor, brun Bue ned i den ham tiltænkte Spølkumme. „Ah, hvor hun lugter rart!“ kunde han udbryde og g nubbe sig velbehagelig paa Armen. Naar han saa fik nystoppet og tændt sin „Knag“ og fik sat sig rigtig til Ro ved sin Kop, kunde han føle sig gennemstrømmet af en saadan Glæde over Til- værelsen, at han gerne kunde trykke hele Verden til sit brede Bryst.

Som sagt, Karen Marie fik en lys Tanke: Kaffe- kedlen maatte straks over Ilden.

Da Drikken var færdig, satte hun Kedlen ind paa Bordet, gik derefter ud til Niels og indbød med en lidt vemodig-fornærmet Røst, idet hun gav et lille opofrende Kast med Nakken:

„Jeg har en Taar Kaffe.“

„Kaffe? Saa . . . aa!“

Konen gik højtidelig tilbage til Stuen.

Da Niels traadte ind, var hun allerede i Færd med at skænke i hans Kop.

„Hæ!“ Niels kunde ikke tilbageholde et Smil.

„Det var lige godt ikke saa tosset! Det Sul var ogsaa saa fælt salt.“

Hun svarede intet, skænkede med et Suk sin egen Kop fuld og satte sig — miskendt, som hun var — paa Saras lille Træstol nede ved Døren.

Niels spændte Kummen, blæste og skyllede et Par Mundfulde ned.

„Det er god Kaffe, Mor!“

„Saa!“

Karen Marie var vel' mild-forsonlig stemt, men stadig tavs-vemodig.

Da han havde tømt Koppen, sad han lidt og rokkede.

„Hæ, jeg tror næsten, jeg kunde drikke en Taar endnu, Mor.“

„Kan jo godt faa end een Kop.“

Da han var færdig med den anden Kop, skød han den varsomt fra sig, tørrede Munden med Bagen af Haanden og gav sig derefter til at borttørre de Ringe, som Koppen havde efterladt sig paa Bordet.

„Hæ, du snakkede om det Sjal . . . hm, det er fælt, saa jeg har sid't og svinet til her paa Bordet.“

Karen Marie sukkede og gav et lille Kast med Hovedet op mod Vinduet.

„Hm . . . hvor meget var det, du sa', at saadant et kostede?“ gik han videre.

„Aa, det er ikke værdt at snakke mer om det. Vi har jo ikke Raad til det.“

„Ja, vi kan jo da sate snakke om det.“

„Det var ellers fire Rigsdaler, eller ka'ske kun halvfjerde, hvis at det var, at jeg rigtig vilde prutte.“

„Hm, ja det er mange Penge; men nu kan vi jo se. Nu siger jeg Tak for Kaffe.“

Kort efter hvislede en Tremandsreels lystige Toner mellem en Regn af Splinter og Spaaner ude i Værkstedet.

Næste Morgen rullede en Enspændervogn med tre glade Mennesker op ad Sandvejen ad Købstaden til, og henimod Aften rullede den samme Vogn med de samme glade Mennesker tilbage mod Stranden. I Vognen laa en Sæk, i Sækken laa en Pakke, i Pakken laa et rødtærnet Sjal til halvfjerde Daler.

Povl var en Søn af Gaardmand Svend Nielsen, hvis Udflyttergaard laa omtrent midt imellem Kirkebyen, Strandby, og Bæltet. Moderen, Maren Sofie Kristensdatter, var lidt i Slægt med Sandmandens Kone, og de to Familier havde derfor lidt Omgang med hinanden.

Povl havde et godt Hjem. Her var vel ingen Rigdom, ja der hvilede endog en Gæld af 4000 Daler paa Gaarden; men her var Kærlighed og Hygge, gode, lune Stuer, bløde Dyner og rigeligt med Sul og Brød til alle Munde.

Maren Sofie var en stille, gudfrygtig Kvinde, lidt sen i sine Bevægelser, baade legemlige og aandelige, men dygtig til sin Gerning, vennsæl mod fremmede og god mod sine Husfæller.

Svend var en livlig og rask Mand, altid paa Færde. Povl var hans Stolthed, Povl var hans Tankers Midtpunkt, Povl først og Povl sidst. „Den Dreng bliver noget stort! Du Fredsens! sikken en Knap der sidder paa den Knold! Og frem skal han, hvad det saa skal koste. Hæng bare i, Povl!“

Faderen gik hver Dag og fortalte Drengen,

hvilket mageløst Hoved han havde, hvor højt han ragede op over andre almindelige Knolde. Ved Eksamerne i Skolen blev Drengen overøst med al mulig Ros og Hæder, og over hele Sognet gik der Ry af hans Dygtighed. Paa Legepladsen var han Fører for hele Flokken, hans Røst skingrede over alle andres, han var Nr. 1 baade her og der.

Det var under disse Omstændigheder ikke saa underligt, at der lidt efter lidt vaagnede en vel vidtgaaende Selvtillid i Drengens Sjæl, og at der ved Siden deraf gryede en tiltagende Higen efter Ros og Ære op i ham. Naar han skød Brystet frem og stak sin lille kække Næse i Vejret, skønnede man straks, at han var en lille Person, der vilde have Plads, vilde uden om alle andre. Dog var hans indre Natur endnu for sund til, at Ærgerrigheden helt kunde voldtage hans Sind og Tanke. Barnetroen, det kærlige Lydighedsforhold, som han stod i til sine Forældre og sin Lærer, lagde Baand paa den Trods, som ofte følger Ærgerrigheden; endelig virkede Barnesindets Adspredthed maaske mere end alt andet hæmmende paa hans æresyge Fremskridtshigen.

Det var for længe siden slaaet fast, at Povl skulde gaa den studerende Vej. Skolelæreren havde fattet Tanken, Moderen havde modarbejdet den, men Faderen havde grebet den med begge Hænder, og Præsten havde givet den Lovskraft. Foruden de tre Dages ugentlige Undervisning, som Povl nød i Skolen, fik han nogle Timers særlig Undervisning af Læreren og Præsten. Hver Dag kunde man se den raske lille Fyr spanke op ad Strandby Gade med sine Bøger under Armen og Næsen i Luften.

Præsten var en høj, stiv Mand med et myndigt

Ansigt, der forneden omgaves af et Par mægtige Flipper og et hvidt, stift Halsbind. Han stillede strenge Krav til sig selv; men han mægtede ogsaa at hævde sin Embedsværdighed over for sine Sognefolk. Den præstelige Værdighed stod om hans Hoved som en Lyskrans med et Skær af pavelig Magtfuldkommenhed. Han var en Mand, der vilde adlydes, naar han handlede paa sit „hellige Embeds Vegne“, og han evnede med rolig Aandsoverlegenhed at tvinge enhver strandbysk Modstander i Knæ. Sognets Folk nærede stor Frygt for ham; men de holdt af ham, thi de mærkede, at han tilhørte dem ikke blot med Kjolen og Kraven, men med Hjertet.

Ogsaa Povl holdt af Præsten; alligevel følte han en vis spændende Uro, naar han sad ved hans Side i Studerekammeret, og det var først, naar han lukkede sine Bøger og bukkede til Farvel, at hans Lunger tog til at arbejde med vanlig Lethed.

Povl blev sendt til Latinskolen. Han blev snart en af Skolens dygtigste Lærlinge, og han havde utvivlsomt gjort en glimrende Slutningsprøve, dersom ikke hans Skolegang lige med eet var bleven standset paa Grund af Familieforhold.

Faderen blev dødssyg, og Povl, hans Livs Stolt-hed og Glæde, blev kaldt hjem. Bøgerne blev lagte paa Hylden, alle ærgerrige Planer glemte, Kærligheden til den døende Fader og den sorgfulde Moder smeltede hans Hjerte, først nu skønnede han ret, hvor inderlig han var knyttet til Barndomshjemmet.

Der gik nogle Uger. Faderens Tilstand blev mere og mere haabløs; men det afgørende Pust vedblev desuagtet at lade vente paa sig. Hver Gang Povl nærmede sig Sygesengen, straaled den døende Faders Øjne. Moderen rokkede tavs til og

fra Sengen, Povl græd. Uro og Spænding holdt deres Øjne aabne baade Nat og Dag.

Endelig kom det ventede Pust. Sorgen var stor, Moderen stod raadvild, Povl var fortvivlet. Dog, han maatte mande sig op. Hvem andre end ham — Sønnen — paahvilede det at tale med Præsten, med Kirkesangeren og Graveren om Jordfæstelsen? Hvem andre paahvilede det at køre til Købstaden for at hente Kisten, og atter og atter til Købstaden for at købe ind til det' sørgelige Gilde? Povl følte midt i sin Sorg en vis Stolthed ved at kunne røgte disse store Ærinder. Det var, som han med eet var sprungen fra Drengalderen ind i de voksnes Lag. Paa Jordfæstelsesdagen gik han omkring ved Bordene i Stuerne og Loen, skænkede i Glassene og bød Cigarer om, og da Folk om Aftenen tog hjem, takkede han dem for „den Ære“, de havde vist hans afdøde Fader.

Povl kom ikke mere tilbage til Latinskolen. Moderen fik overtalt ham til at blive hjemme. En lille Tid var han uvis; han stod i den Alder, der frem for nogen anden udmærker sig ved aandelig Leddeløshed. Ligesom han i det ene Øjeblik kunde briste i Graad for sin Fader og i næste Øjeblik vende Kolbøtter paa Høstænget, saaledes kunde han den ene Time nære det faste Forsæt at gaa tilbage til Skolen og med vildt Mod genoptage Kampen med sine Fæller, og i den næste Time med en velsignet Sorgløshed opgive alle sine store Planer.

Han blev hjemme. Avlsbruget havde ogsaa sine Tillokkelser. Han skulde nu være Gaardstyrer, gaa med lange Støvler og pløje, gøre Regnskab med Daglejerne, køre til Mølle og til Købstaden med Sæd. Hvad vilde hans Fæller i Latinskolen sige, naar de saa ham sidde i Agestolen med Tømme

og Pisk i Hænderne, styrende de to store brune, medens de dansede, saa Gnisterne fløj af Brostenene?

Og hvis han nu giftede sig —? Jaja — om et Par Aar eller tre! Han vidste, hvor hun gik.

Kendskabet og Venskabet med Vennerne fra Landsbyskolen blev atter opfrisket. Atter overtog han sin Førerplads blandt de unge. Ofte drev han om Søndagen med Hænderne i Lommerne, med Huen skødesløst hængende paa Siden af Hovedet og med en Cigar i Munden op til Byen for at slaa en Pot Kegler og muligen give en Omgang røde Snapse. Ham var det, der ved Gilderne var Førstemand, ham tilkom det at udbringe Værtens Skaal, naar Punchebordet ud paa Natten blev sat op midt i Storstuen. Han saa godt, at alle Pigerne var „dødelig forelskede“ i ham, det saa han meget godt; men der var nu hende derude i Strandgaarden, — hun var dog, naar alt kom til alt, den kønneste, og hun var ikke uden Dannelse, hun havde virkelig høstet Udbytte af de Bøger, han havde laant hende; hun kunde rødme fuldstændig som en Jomfru i Romanerne, og hun havde en ikke ringe Sans for Poesien og Naturen . . . . Jaja, om et Par Aar!

Ikke saa sjældent drev han ud til Niels Nielsens for at slaa en Snak af med den altid lystige og djærve Sandmand. De handlede Piber og øvede Kraftkunster — ja, endnu kunde det falde den stærke Povl ind at byde Niels Nielsen sin højre Langemand.

Og saa var der Sara! Hun var i Grunden bleven en nydelig Pige — virkelig en nydelig Pige! Som nu Haaret — den rene, skære Silke! Og Læberne!... Død og salte! at trykke Munden mod saadan et Par! Og Øjnene . . . jo han saa godt, hvor de

blev store og klare, naar han traadte ind ad Døren, og han saa ogsaa godt, hvor det dunkede inde i den bløde, løndomsfulde Pude bag Kjolelivet, hver Gang han snakkede til hende. Men han vilde ikke sige et Ord, før han giftede sig med det samme; hun kunde have godt af at sukke lidt i Uvished.

Sara elskede inderlig den indbildske Laban, hun kunde ikke andet; men lidt efter lidt fik hun den Tanke, at han i sit indbildske Overmod morede sig ved at se, hvor indtaget hun var i ham. Da blandede der sig en Varmestrøm af Harme ind i hendes Kærlighed. Naar Povl kom, gik hun rød-mende sin Vej; han maatte ikke tro, at hun var mere forgabet i ham, end at hun godt kunde und-være hans Selskab.

Det havde flere Gange været paa Tale i Sand-mandens Hjem, at Sara skulde ud at tjene. „Knage mig skal hun ud!“ Men hun kom alligevel ingen Steder. Endelig tilbød der sig en Tjeneste i Povls Hjem.

„He,“ — Povl kneb det ene Øje sammen, — „den Tjeneste vil du vel ikke ha'e — hva'?“

„Nej!“ svarede hun og saa Povl fast i Øjnene.

Povl gik den Aften hjem med alle Haande underlige Tanker. Var hun maaske ikke saa for-gabet i ham, som han troede? En sælsom Uro kom over ham, han skønnede, at han holdt mere af hende, end han før havde vidst.

Den Gang var Povl 19 Aar.

Sara blev tavs og raadvild. Mangen Nat laa hun vaagen, og tiere end sædvanlig søgte hun ud til Tangbunkerne.

Efterhaanden som Povl blev ældre, fik hans Følelser for Pigen en fastere Form. Hans aandelige Leddeløshed tabte sig mere og mere, Sindet mod-nedes, og Personligheden fastnedes. Han blev en

køn, velvoksen Karl med en aaben, djærv Fremtræden.

Der kom en Tid, da Sara blev endnu mere raadvild og utrøstelig end nogen Sinde.

Sandmanden gik og snakkede til sin Kone om, hvad der kunde være i Vejen med „Tøsen“; hun gik og tjalrede om, ligesom hun var kulret og kunde hverken huske eller sanse.

„Aa, det er vist noget med Povl,“ mente Konen.

„Povl? Hvad han?“

„Ja, jeg kan jo lige saa godt sige dig det først som sidst: Han har friet til hende; men hun har sagt Nej.“

„Nu har jeg knage mig aldrig hørt saa galt i mine Dage! Er Tøsen da tosset!“

„Ja, jeg har ogsaa herset nok med hende; men hun siger, at det er bedst at bie en Tid og se, om han mener noget rigtig med det. Desuden er hun ogsaa en Smule angest for, at hun ikke skal kunne klare saadan for sig i Gaarden, at han kan blive fornøjet med hende.“

„Værre Sludder har jeg dog aldrig hørt i mine Dage! Hvor er hun, . . . hvor er Sara?“

Idet han røg ud ad Døren for at se efter Datteren, fik han Øje paa en Skytte, der med Bøssen over Nakken og et Par Strandfugle i Haanden skred langsomt gennem Lyngen op ad Kirkebyen til.

„Povl! Hej du, Povl! . . .“

Niels gjorde nogle mølleagtige Svingninger i Luften med den højre Arm og sendte et Par Brøl hen over Lyngen.

Et Øjeblik efter stod der fire Mennesker inde i Stuen, to unge og to ældre. Hvad der blev raadslaaet om mellem disse fire, tør vi ikke røbe, og

Grunden til, at de to unge med eet faldt hinanden i Armene, medens de to ældre trippede urolig om og snøftede og smilede paa een Gang, faar ligeledes staa hen.

„Knage mig om vi ikke skal ha' os en Kaffe-punch oven paa den Historie!“ udbrød den ene af Personerne og slog Hænderne sammen med et vældigt Klask.

Det var en lykkelig Dag, da Sara flyttede ind i Povls Hjem som hans Hustru. Nu havde hun fundet et bestemt Punkt at samle sine Drømme og Syner om. Fremtiden laa for hende i løfterig Morgenlysning, al den Skønhed og Lykke, som Eventyrene og Viserne havde fortalt om, vilde nu komme. Og alt vilde hun modtage, alt vilde hun samle og lægge for ham.

Povl skønnede, at han havde fundet en ægte Perle; faa Mænd har været lykkeligere i Ægteskabets første Morgenrøde, end han var.

Den gamle Kone kom godt ud af det med den stilfærdige Sara, der snart under den dygtige Kvindes Vejledning blev en flink og virksom Husmoder.

De to unge Folk fulgtes i Reglen ad hver Søndag Morgen til Kirke, og om Eftermiddagen gik de gerne sammen i Marken for at glæde sig over Naturen. Minderne om Vandringerne med Koen dukkede op i Saras Bryst og gjorde Naturen dobbelt skøn for hende. Lærkernes Toner, Biernes Summen og Sommerfuglenes Flagren i Sollyset vakte gamle lyse Stemninger i hendes Indre.

Oppe bag Povls Gaard laa en Kæmpehøj med en mægtig, mosklædt Stendysse. Fra denne Høj

havde man et dejligt Udsyn over det flade Omland og Stranden, og det hørte til Saras bedste Glæder at staa oppe ved Stendyssen og se ud imod de Steder, som hendes skønne Barndoms minder knyttede sig til. Derude ved Havet laa det kære gamle Hjem, fjernt bag Stranden laa Halskov Odde, og til højre, flere Mile ude, laa den lille Ø Musholm, indsvøbt i gaadefuld Taage. Hun kunde blive saa underlig rørt ved at se alle disse kendte Steder fra et nyt Synspunkt.

Det var i mange Retninger et usædvanligt Liv, der rørte sig i Povls Gaard; men han og Sara var jo heller ikke almindelige Bønderfolk. Povl havde i hvert Fald intet imod at blive regnet mellem de „dannede“. Hans Klædedragt, Køretøj, Møbler — alt talte om en lønlig Higen opefter. Hyggeligt og smukt skulde Hjemmet være, og deri var Sara fuldt enig med ham — hyggeligt og smukt! Gaarden blev for Resten godt drevet, Povl øgede Kvægholdet, indførte Rørlægning, som den Gang var ukendt i Vestsjælland, købte ny Jernplove og fik sig til sidst ogsaa en Tærsk- og Hakkelsemaskine. Rigtignok voksede Gælden, som hvilede paa Gaarden; men „det kom nok igen.“ Den gamle Kone rystede stundom paa Hovedet, men sagde intet.

Om Vinteraftenerne, naar Folkene og den gamle var gaaet til Ro, satte de to unge sig ved et lille Bord nær Kakkellovnen, og Povl tog da en eller anden god Bog frem og læste højt for Sara. Disse Forelæsninger hørte til Dagens bedste Glæder. Helst vilde Sara høre gamle Ridderhistorier og eventyrlige Sagn. Ingemanns historiske Fortællinger elskede hun over alt, men ogsaa Oehlenschlägers Sørgespil holdt hun meget af. Povl læste godt, og Minespillet i hans Aasyn vidnede om, at han var fuldt med i det, han læste. Sara kunde sidde tavs

i Timer og høre paa ham, medens hendes Fingre syslede med Strikkepindene. En hel Vidunderverden aabnede sig for hende; hun saa levende dens ædle Mands- og Kvindeskikkelser skride over Skuepladsen; stundom mindede Optrinene hende om de rige Syner, hendes Indbildningskraft havde fremtryllet for hende i Barndommen; da var det, som Mundharpens Toner lød dæmpet sammen med Vindens og Bølgernes Hvisken.

Det var lykkelige, lykkelige Aftener.

Povl og Sara gæstede ikke saa sjældent Strandgaarden.

En Søndag Eftermiddag sad de alene ude i Tangbunkerne og talte om de uforglemmelige Barndomsminder.

Sundhedens Kobberlød laa over den unge Mands Ansigt, Mandighed og Kraft lyste af hans Øjne.

Sara sad tæt op ad ham, omsluttet af hans stærke Arm. Hendes fine Ansigt med de blaa, dybe Øjne, den smalle Næse og den blødt rundede Hage var ikke frit for at være noget blegt, men havde dog langt fra noget sygeligt Præg.

„Ja, du ved kun lidt af, Povl, hvad jeg tit led for din Skyld; det var, ligesom du voksede helt fra mig. Du kom i Latinskolen, du fik fine Klæder og lærte at snakke saa fornemt, du blev saa stor og køn og saa oplært i mange Ting. Jeg syntes, jeg var dog saa ringe ved Siden af dig; men alligevel — jeg kunde ikke lade være at tænke paa dig, jeg var tit saa . . . aa saa gal paa mig selv, og naar jeg saa hørte dig fortælle om alle de Jomfruer, du dansede med ved Skoleballerne,

saa blev jeg lige saa . . . ja jeg ved ikke, hvordan jeg blev.“

„Hahaha!“

„Og dog syntes jeg at kunne mærke, at du holdt af mig; du kom dog en Gang imellem ud til os, og du skaffede mig Bøger — aa, de Bøger, de Bøger! Jeg læste baade tidlig og sildig. Mange, mange Aftener sad jeg derhjemme ved mine Forældres Hus og læste, lige til Bogstaverne løb sammen i Mørket, og saa laa jeg og drømte hele Natten om Riddere og Jomfruer.“

„Drømte du ikke om mig?“

„Jo, jeg syntes somme Tider, at du var saadan en fin en, der kom og bejlede til mig — aa, saa blev jeg lige saa underlig, det var, ligesom jeg skulde synke i Jorden; men jeg sagde Nej og vendte mig og gik; du skulde ikke tro, at jeg . . .“

Der lød i dette Øjeblik et fjernt Brøl som af en hæs Tyr.

Povl vendte Hovedet om og saa nu, at Sandmanden stod hjemme ved sit Hus og fægtede med Armene i Luften.

„Aa, vi bier nok for længe,“ sagde Sara og rejste sig.

Snart sad de begge tillige med Sandmanden bænkede ved det lille Hjemms Aftensbord. Karen Marie kom en Gang imellem og tog en Bid med, men var den meste Tid sysselsat i Køkkenet.

„Hvor længe mon I to havde blevet siddende derude og gave?“ spurgte Niels. „Jeg gik her og vred mig af Sult, og vor Mor gik og brugte Mund, fordi at Æggekagen hun stod og blev kold.“

„Saa skulde I have givet jer i Lag med den, Far.“

„Sikke noget Sludder! Naar vor Mor gaar hen

og bager en Æggekage til vore fremmede, skulde vi saa selv sætte os til at klø løs paa hende og lade de fremmede sidde og rage med Levningerne — hæ!“

De huggede ind paa den brunspættede Skive.

„Ja, det er lige godt mærkeligt,“ vedblev Niels, „at Sara altid havde saadan en Lyst til at sidde og hænge derude paa de Tangbunker, selv efter at hun var bleven stor. Jeg var somme Tider helt ængstelig for, at der var noget galt ved Mekanikken herinde“ — han snurrede Pegefingeren rundt for Panden — „skønt Tøsen ellers i andre Dele havde meget gode Kondervitter . . . Tag Dig en Hivert til Maden, Svoger!“

„Ja Tak!“

„Og det blev snarere værre end bedre. Jeg huser saa rivlig fra den Tid, da Snakken gik, at du skulde ha' Skolelærerens Mine, at Sara gik her og var fær' at . . .“

„Aa, jeg tænkte slet ikke paa Povl,“ løj Sara med et lille pudsigt afvisende Kast med Nakken.

„Ikke det? Hvorfor laa du da og vrøvlede om ham i Søvnne hver Nat?“

Povl lo, og Sandmanden stemte i med sit „'A'a'a!“ Sara løb ud i Stegerset for at tappe et Krus Øl.

„Jaja, godt var det, at det gik, som det gik. Havde din Far levet, saa havde det nok ikke gaaet saa glat med jer, for han var lige godt noget stor paa det i saadanne Dele. — Skaal, Svoger!“

„Svigerson,“ rettede Povl.

„Naa ja, det er nu saa nymodens med dette hersens „Svigerson“ og „Svigerdatter“, men jeg bliver ved det gamle og kalder dig „Svoger“. Tag dig end eet Stykke Æggekage . . . Sara! hvor bliver du af med Øllet?“

Den unge Kone kom ind med det fyldte Krus.

„Og havde din Far levet, saa havde du knage mig aldrig blevet Bonde, for han var altid saa opsat paa, at du skulde blive ved at forfølge Lærdommen.“

„Det var han, og jeg skulde ogsaa vist jer alle sammen, at jeg skulde have drevet det til noget, hvis jeg havde blevet ved at læse.“

„Ja, hvad havde saa al Storheden hjulpet dig? Var du bleven mere lykkelig end vi andre for det? Knage mig, om du var! Nu sidder du i en god Gaard, kan svare hver sit, har en god Kone og . . .“

„Jeg klager heller ikke,“ sagde Povl, idet han rejste sig fra Bordet, „jeg er godt fornøjet med det hele. Naar bare vi to kunde forliges lidt bedre!“ tilføjede han og slog sin Arm om Halsen paa Sara.

Karen Marie kom i det samme ind med Kaffe-kedlen.

„Sikken et Par Tosser, Mor! . . . a . . . h!, der har vi „Kirsten Bruns“! Hallej di da di da!“ Han slog ud med Haanden og gjorde nogle Knæbøjninger, der mindede stærkt om en Storkeunges første Flyveøvelser.

„Det er sandt,“ udbrød Povl og slap Sara, „jeg har glemt at fortælle dig en Nyhed, Niels.“

„Naa da?“

„Jeg er bleven Vandsynsmand.“

„Er det sandt? Saa kommer du til at la' Skomageren sy dig et Par lange Røjsere.“

„Han har saamænd allerede købt dem,“ oplyste Sara smilende, „og han er saa stolt over den Ud nævnelse, saa det er farligt.“

„Stolt?“ udbrød Povl lidt stødt. „Jeg er slet ikke stolt; men du kan sige, hvad du vil, saa er det

dog en Ære, Sogneforstanderskabet og Amtsraadet har vist mig, da jeg dog er en af de yngste Mænd i Sognet“.

„Det er det ogsaa, det er det ogsaa, Svoger.“

„Og det er da heller ingen ren Børneleg at være Vandsynsmand. Paa Torsdag skal jeg møde paa Birkekontoret og gøre Ed.“

„Skal du gøre Ed?“ Sandmanden skød Øjenbrynene op.

„Ja, det skal jeg. Og man lægger ikke saadant et vigtigt Hverv i Hænderne paa den første, den bedste Springfyr.“

„Det gør man heller ikke, Svoger.“

Niels blev højtidelig og syntes at bryste sig en Smule.

„Det var som Syges, Svoger, saa du er bleven Vandsynsmand,“ ytrede han flere Gange senere. Og da Povl og Sara var gaaet, spaaede Niels, at det vilde ikke blive ved det. Saadanne Kondervitter!

Sin Gerning som Vandsynsmand røgtede Povl med samvittighedsfuld Alvor. Naar han fik sine store Støvler paa, fik knappet sin Frakke og trykket Huen godt fast, samt fik sin „autoriserede Protokol“ under Armen for at vandre ud paa sine vaade Embedsveje, da kom der en egen Værdighed over ham. Fra først af lokkede denne Værdighed et lille skælmsk Smil frem om Saras Mund; men hun lærte snart at iagttage Varsomhed; Embedsværdigheden taaler ingen Smil. Den gamle Kone tog Sagen med Ro; men dersom hun og Sara havde set ham skride med majestætisk Rejsning over Enge og Marker, efterfulgt af en hel Flok Bymænd, der havde lagt Afgørelsen af vigtige

omtvistede Spørgsmaal i Povls autoriserede Hænder, saa havde de maaske rejst Næsen en Smule ligesom han.

Povl havde nydt sin „Instruktion“ mangfoldige Gange, ligesom han ogsaa nøjagtig havde gennemgransket alle om Vandløb gældende „Love og Anordninger“. Sognets anden Vandsynsmand havde ikke meget at skulle have sagt, naar de var sammen i Forretning. Povl maalte op, fastslog, hvor bredt og dybt ethvert omtvistet Vandløb skulde være, hvor der skulde sættes Stenkister, hvorledes Omkostningerne skulde deles o. s. v. Han førte stadig Ordet og nedskrev Forliget og Kendelserne i sin store Bog. Pen og Blæk førte han selv med sig, og Færdigheden i at bruge Pennen svigtede ham aldrig, selv om han stundum greb den med valne Fingre og maatte bruge sine egne Knæer som Skrivepult. Hans Formand havde ikke været nogen Heksemester i Skrivekunsten; Povl holdt ikke denne Kendsgerning skjult; enhver, som havde Lyst, kunde godt faa Lov at kaste et Blik ind i Protokollens Hemmeligheder fra tidligere Dage. Ikke sandt — nogle løjerlige Bogstaver, der hoppede mellem hverandre som Krager paa en Pløjemark! Povls Bogstaver saa anderledes ud, helt anderledes; de mindede om en Række Soldater i fuldt Løb, og Povl selv mindede, naar han i Henhold til § den og den nedskrev sine Kendelser, om Befalingsmanden, der kommanderer Soldaterne. Værdigheden var over ham. Og dog var han den pæne, høflige Mand, der aldrig vilde gaa nogen for nær, hverken „Rekvirenten“ eller „de paagældende Lodsejere.“ Kunde han ved sin fine Mægling tilvejebringe Enighed mellem Parterne, var hans Pen overmaade villig til at nedskrive Forliget i Bogen; men blev der ingen Overenskomst

opnaaet, krympede den sig heller ikke ved at nedskrive den afgørende Dom, hvorefter alle vedkommende sig havde at rette. I Reglen evnede Povl at vende og vride Sagerne saaledes, at Forlig opnaaedes — det var ogsaa en Kunst! Nogle faa Gange blev dog Landvæsenskommissionens Kendelse afæsket; men Povl havde i disse Tilfælde den Tilfredsstillelse, at de af ham fældede Domme fik Lov ved Magt at stande.

Naar Povl kom hjem fra sine Synsforretninger og fik trukket Frakken og de lange Støvler af og stukket den store Bog ind i Hylden, lagde han ogsaa Værdigheden fra sig. Da kunde et Krus godt Øl, et Kys og en Pibe Tobak smage. Længe kunde han sidde hos sin søde lille Kone og ride Ranke med sine to smaa lyshaarede Dreng. Saa en Runde ud til Folkene for at se, om Arbejdet gik sin rigtige Gang!

Povls Moder døde. Hendes Bortgang vakte stor Sorg i Huset; men snart gik dog alt igen sin vante Gang ude og inde.

En Søndag Eftermiddag fem Aar efter Bryllupet saa man de to unge Folk tumle sig i Haven med deres to Smaadrenge.

„Kuk kuk!“ lød det inde fra Buskene.

„Ja nu skal jeg snart hitte dig, din lille Rad!“

„Kuk kuk!“ lød det nu fra et andet Sted.

„Hvad for noget! Er der ogsaa en derhenne?“

„Tihihi!“ lød det saa fra det første Skjulested, og et lille hvidt, krøllet Hoved kom til Syne mellem Buskene.

„Bø!“ lød det samtidig fra det andet Skjulested,

og en anden lille Hvidtop sprang frem med opspilede Øjne og udstrakte Hænder.

Aa, saa stod der en Angest fra Fars og Mors Ansigter. Nu skulde de Skælmer dog have ordentligt Smør! Faderen tog den ene ved Vingeбенet, Moderen den anden, og saa vankede der bagi. Drengene sprællede og lo, sled sig løse og rendte deres Vej, og Forældrene pilede af efter dem.

„Pu . . . u!“ hvæste til sidst Povl og tørrede sin Pande. „Nej dette er næsten for strengt i saadan en Hede!“

Han fik Øje paa Morten, Gaardens Røgter, der kom hinkende langs Havediget.

„Hej, Morten! kom og leg lidt med Drengene!“

Povl saa i det samme igennem Pilehækken, hvorledes Morten rev Huen af Hovedet og gjorde nogle usædvanlige Arm- og Kropvridninger, saa han nær havde tabt Ligevægten. I næste Nu kom Præstens graalokkede Hoved til Syne.

„Præsten!“ hviskede Povl til Sara, og begge gav sig til at rette paa Haar og Klæder.

„Goddag, Børn! Jeg kom saa lige denne Vej, og saa maatte jeg dog indenfor og hilse paa jer.“

Han opholdt sig ikke længe. Da han atter gik, drog han Povl i Ærmet, og de fulgtes ad et Stykke hen ad Vejen.

„Det er en ringe Ting, kære Povl; men jeg synes, at jeg som din gamle Ven og Lærer maatte sige dig det,“ tog Præsten fat. „Det er dette Sogneforstanderskabsvalg.“

Povl spidsede Øren.

„Du ønsker at blive valgt, Povl, ikke sandt? Du har bedt adskillige om at møde og stemme paa dig, ikke sandt?“

Povl blev rød i Hovedet. „Jeg har just ikke saadan . . . bedt dem . . .“

„Jaja! Men du har dog udtalt, at Forstanderskabet vist kunde trænge til at blive set ordentlig efter i Sømmene.“

„Hr. Pastor, det . . . det er en ren Misforstaaelse; jeg har bare sagt, at det gik vist ikke altid til i Forstanderskabet, som det bur . . . jeg mener . . . at . . .“

„I saa Tilfælde hviler Hovedskylden paa Hr. Rückert og mig, og mest paa mig. Jeg skammer mig ikke ved at tilstaa, at det ved Møderne altid er mig, der søger at lægge Sagerne til Rette, og at de andre Medlemmer tit . . . ja — jeg skal ikke nægte det — meget tit deler . . .“

„Hr. Pastor! De maa endelig ikke tro, at jeg tvivler om Deres Dygtighed og Hæderlighed.“

„Jaja, kære Povl, jeg vilde kun i al Venlighed . . . du forstaar mig nok. Du kan med Tiden blive en dygtig Sogneforstander; men du er endnu en meget ung Mand, en meget ung Mand, og jeg tror ikke, at du hverken med ligefremme Ord eller med Hentydninger bør virke for dit eget Valg. Det var bare dette, kære Povl.“

Præsten trykkede den unge Mands Haand.

„Jeg siger Dem Tak, Hr. Pastor, at De saa venlig advarer mig; men . . .“

„Jaja Povl, vi er lige gode Venner for det. Farvel!“

„Gamle Snushane!“ mumlede Povl ved sig selv og bed sig i Læberne. „Hvor har han nu faaet det snuset op? Men jeg skal vise ham, at jeg skal blive valgt, og jeg skal vise ham, at jeg har baade Dygtighed og Erfaring, om jeg ogsaa er ung.“

Han gik tilbage til Porten.

„Naturligvis optræde høflig — høflig og rolig — men bestemt! Ikke en Tomme fra min Overbevisning!“

Sara kom ham i Møde. „Hvad var det, Præsten vilde dig?“

„Aa, det var ingenting.“

Senere fortalte han dog paa sin Vis, hvad det var.

Sara blev vred paa Præsten.

I Reglen var det de gamle Sogneforstandere, der valgte de ny, men denne Gang blev det anderledes. Paa Valgdagen saa man en halv Snes yngre og et Par ældre Mænd vandre op til Præstegaarden, hvor Forstanderskabet var samlet. Stemmegivningen foregik med en vis spændende Højtidelighed. Præsten rynkede Brynene, da han oplæste Navnene paa de valgte; Listen var ikke efter hans Hoved.

„Gaardmand Povl Svendsen er valgt med 12 Stemmer, Gaardmand Hans Nielsen med 11 . . .“ o. s. v.

„Knage mig gik det ilél!“ mumlede en af Vælgerne, en Mand med en bred Næse.

„Valget er til Ende, Folk,“ sagde Præsten og slog ud med Haanden til Tegn paa, at Vælgerne havde at føje sig bort.

En ny Tid oprandt for Povl Svendsen. Vandsynsforretningen blev lagt i et andet hæderligt Samfundsmedlems Haand, og Povl kastede sig over den højere kommunale Videnskab. Allerede for lang Tid siden havde han købt Kommunalloven af 1841, Skoleloven af 1814 og forskellige Love og Skrivelser, vedrørende Fattig- og Vejvæsen. Atter og atter granskede han disse knudrede Papirer igen-

nem; til sidst stod deres Sætninger fastslaaede som med Firtommersøm i hans Hukommelse.

Formanden for Forstanderskabet var en hoven, halvtysk Proprietær, Hr. von Rückert, der som Ejer af en stor Gaard i Sognet var „født“ Medlem af Sogneforstanderskabet; men Præsten, der i en Række Aar havde været Formand, men som i de senere Aar havde bedet sig fritaget for dette Hverv, lagde altid det afgørende Lod i Vægtskaalen ved Sagernes Drøftelse, ligesom han ogsaa førte Bøgerne.

I den første Tid var Povl tavs og tilbageholdende ved Møderne; men snart begyndte han at „tillade“ sig et og andet Spørgsmaal og blev efterhaanden frejdigere og frejdigere. Tyskeren følte ofte Trang til at nøfle denne vigtige ufødte Skabning; men naar samme Skabning gav sig til at stikke ham sine Trumfer i Næsen i Form af „Kancelliskriver“ og „ministerielle Resolutioner“, blev Proprietæren bragt i en ren Utilregnelighedstilstand af Flovhed og Ilterhed og følte sig til Mode som en spiddet Flue. Povl vandt lidt efter lidt de andre Medlemmer, saa de kom til at se op til ham.

Det første Aar løb rask hen.

Ved Nytaarstid skulde der vælges en ny Formand. Povl Svendsen, der var paafaldende urolig den Dag, foreslog skriftlig Stemmegivning.

„De tager da imod Genvalg, Hr. Rückert?“ spurgte han ved Valget og magede det saaledes, at Proprietæren selv saa, at han skrev hans Navn paa sin Stemmeseddel.

Sedlerne blev aabnede. Proprietæren oplæste Stemmerne, og Præsten nedskrev dem.

„„R . . R . . Rückert!““ snurrede Tyskeren, da han aabnede den første Seddel. „„Povl Svendsen!“ . . . aha!“

Povl var bleg og urolig.

„„Povl Svendsen!“ . . . se se! . . . „R . . . Rückert!“ . . . „Povl Svendsen!““

Nu blev Proprietæren rød i Hovedet, og da han paa alle de efterfølgende Sedler læste Povls Navn, blev han rasende, gav sig til at tyske op og slaa i Bordet, medens Aarerne svulmede i hans Pande.

Præsten sagde et Par mæglende Ord; men Tysskeren blev mere og mere ustyrlig, hævede Mødet, kastede Protokollen hen ad Bordet og gik sin Vej. Siden den Dag satte han aldrig sine Fødder i Forstanderskabets Møder.

Da Povl vilde gaa hjem, tog Præsten ham til Side og talte en Stund med ham; men ingen fik nogen Sinde at vide, hvad de talte om.

Nu fik Povl travlt for Alvor. Alle Forstanderskabets Papirer og Bøger med Undtagelse af Fattigprotokollen blev sendt ud til hans Gaard. Mellemstuen blev taget i Brug som „Kontor“, og her sad nu den unge Gaardmand hver Aften til langt ud paa Natten og læste i Forhandlingsprotokollen, gjorde Optegnelser og Overslag, svarede paa indløbne Breve og granskede Love. Han var Formand med Liv og Sjæl.

Sara, som et Aars Tid i Forvejen havde født en lille Datter, kom en Aften op til ham.

„Jeg synes, du ser saa modfalden ud, Sara.“

„Den lille Anna er ikke rask; hun ligger og gi'er sig hele Tiden.“

„Det lille Skind, det var da slemt, skulde hun blive syg.“

Han fulgte med sin Hustru ind og saa til Barnet.

„Aa, du kan tro, det er bare lidt Kuld, det gaar snart over.“

„Bliver du ikke lidt inde hos os i Aften, Povl?“

„Jeg kan ikke, min Ven. Hele mit Bord ligger fuldt af Breve, som jeg skal svare snarest mulig paa; men jeg skal se ind til jer en Gang imellem.“

Sara bøjede sig tavs ned over Vuggen. Povl gik op i sin Stue.

Faa Dage efter døde Barnet. Tunge Taarer randt paa Saras Kinder. Povl var ogsaa nedbøjet.

„Men det er kedeligt, Sara, at jeg i denne Tid har saa daarlig Lejlighed til at snakke med dig. Du ved, vi har den Fattigsag for. Gaa ud til dine Forældre, gaa ud og snak lidt med din Mor; det vil adsprede dig lidt.“

„Jeg har ingen Lyst til at gaa bort fra Hjemmet i denne Tid. Kan den Fattigsag da ikke opsættes en lille Tid?“

„Det kan den ikke, min Pige. Paa Torsdag skal Forstanderskabet have Møde, og saa skal Sagen frem. Jeg kommer til at ta'e op hos Sagføreren i Morgen og snakke med ham endnu en Gang. Jeg tror, at jeg skal vinde Sagen, skønt jeg har baade Præsten og fem andre Sogneforstandere imod mig. Og det vilde dog være en Svir for mig, om jeg kunde slaa dem alle og dertil spare Sognet en Udgift af flere Hundrede Rigsdaler.“

Næste Morgen kørte Povl til Købstaden. Sara gik og syslede stille og nedbøjet i Hjemmet. Hvert Øjeblik gik hun ind og saa til det lille blege Barn i Kisten, og hver Gang brast hun i Graad og knugede Hænderne mod sit Hjerte.

Barnet blev jordfæstet og — Fattigsagen blev vundet!

Sara arbejdede flittig ved sin Gerning ude og inde. Med aarvaagen Omhu tog hun sig af sine to Drenges Opdragelse, passede sit Hus nøjagtig og kom sjælden uden for Hjemmets Grund. Kun en enkelt Gang imellem gik hun ud til sine Forældre og gjorde da altid med det samme en lille Tur ud til sin kære Strand.

Povl var ofte paa Rejser, og tit kom der Folk til ham i Sognesager. Ikke til enhver Tid kunde Sara faa ham i Tale. „Jeg vil saa nødig forstyrres, kære Sara,“ kunde han udbryde med en Rynke mellem Øjenbrynene. „Naa ja,“ kunde han dog stundum tilføje, „kom da og lad mig høre, hvad du vil.“ Hun skyndte sig da at udrette sit Ærende og gik derpaa igen. „Aa se at faa de Drengene til at være stille derinde,“ var gerne hans sidste Ord, naar hun gik. „Giv dem en paa Kassen, hvis du ikke kan faa Magt med dem paa anden Maade.“

En Morgen, da Povl kom ud i Gaarden, traadte Karlen ham i Møde.

„Vi kommer til at ha skoet den brune Hest.“

„Den brune Hest? Han blev jo skoet i Lørdags.“

„Nej, det var jo Øget.“

„Var det Øget? Naa, ja vel, det er jo ogsaa sandt, det var jo Øget. Jaja, saa kan du jo ride op til Smeden med ham.“

„Vi skulde vel ha gravet de Vandforre op ude paa Rugstykket?“ vedblev Karlen.

„Hvad! er de ikke gravet op endnu? Jeg sa'e det jo til dig i Fredags . . . nej, det er sandt, det var netop i det Øjeblik, Prokuratoren kom . . . Ja, vi maa endelig se at faa gravet dem op i Eftermiddag, Niels; det maa du endelig huske.“

Samme Eftermiddag, da Povl sad og arbejdede

i sit Værelse, blev Døren varsomt aabnet, og Sara nærmede sig ham med listende Trin. Hun lagde Haanden paa hans Arm.

„Far er herinde i Stuen og vilde gerne snakke med dig.“

Povl hørte det ikke.

Hun gentog Ordene, men tilføjede: „Du har jo ikke nødig at komme lige straks; jeg har sat en Bid Brød ind til ham.“

Povl rev sig i Nakken.

„Det er dog ogsaa Pokkers med alle disse Afbrydelser! Kan han ikke komme i Morgen i Stedet for . . .“

„Nej knage mig, om jeg gør!“ raabte Sandmanden med Munden fuld af Mad. „Kommer jeg til Ulejlighed, saa kan jeg skruppe af igen. Bliv du baresens rolig siddende oppe i dit Hul! . . . Nu siger jeg Tak for Mad!“

Han rejste sig og ledte efter sin Hue; men nu kom Povl ind og søgte med et Par venlige Ord at tale ham til Rette.

„Ja, det er ogsaa daarligt, at du ikke kan faa Tid til at snakke et Par Ord med din egen Konefar. Havde jeg tænkt, at du skulde blive saa ivrig i Tøjet, saa kan du være mukken om, at du skulde ikke ha' faat mig til at rende op og stemme.“

„Vist har jeg Tid. Kom nu bare hen og sæt dig igen.“

„Jaja, men saa skal du knage mig ogsaa gi' en Kaffepunch for det.“

Snart sad de to Mænd i livlig Samtale ved Bordet, hver med en duftende Kaffekop for sig. Sara satte sig ved Siden af Povl og deltog i Samtalen. Hun havde ikke i lang Tid set saa glad ud som i denne Time.

Sandmanden saa sig om. „Jeg synes, du plejer at gi' en Cegar, Svoger . . . naa, her ligger nok en Stump i Vinduet, lad mig suge lidt paa den.“

„Den vil ikke trække,“ oplyste Povl; „du kan faa en frisk.“

„Trække? Hæ, det er der gode Raad for. Men se — saadan en Flot-Fertnant er du, Svoger. Naar du faar en Cegar i Munden, og hun ikke lige paa Minutten vil gi' Vejr, saa smider du hende straks og ta'r en anden. Kom her med hende, jeg skal magelig faa hende til at trække.“

Han syltede den ind mellem sine Læber og vilde tænde den.

„Nej, hun har lige godt mistet for meget af Barken; men ryges skal hun nu ilél.“

Han tog en Lap graat Papir, vædede det og klistrede det om Stumpen, og nu brændte saa vel denne som det graa Papir prægtigt og udbredte en fin Vellugt i Stuen.

„Jeg gik ellers herop, Svoger, for at spørge dig om een Ting. Jeg har hørt en Fugl synge om, at du ligger i Gaardhandel med Brun deroppe i Byen. Er det sandt?“

Sara fik travlt med at lede i sin Syæske. Povl blev ogsaa lidt urolig.

„Ja, jeg har rigtignok snakket lidt med ham om det; men . . .“

„Ja tænkte jeg det ikke nok! Tænkte jeg det ikke nok! Sig mig en Gang, Svoger, hvorfor er Gaarden her dig ikke god nok?“

„Gaarden kan være meget god; men den ligger saa ensomt herude paa Marken, og jeg er saa langt fra Haanden med alle Sognets Sager.“

„Det er nogen god Præk! Har du ikke Heste og Vogn? Har du ikke Folk, du kan sende? Og hvad Ensomheden angaar, saa maa du skamme

dig ved at snakke om den. Har du Tid til at sidde ved Vinduet og glo ud i Byen eller rende paa Gaden og kigge efter Per og Povl? Hvad siger du, Sara?"

„Jeg vilde helst blive herude.“

„Ja, men naar jeg nu kunde gøre et godt Bytte,“ faldt Povl ind.

„Hvor meget skulde du ha' i Bytte?“ spurgte Niels.

„I Bytte? Jeg skulde naturligvis gi' i Bytte.“

„Nu har jeg knage mig aldrig hørt saa galt! Skulde du gi' i Bytte? Din Gaard er jo meget bedre end hans. Du ved lige saa godt som jeg, at Jorden hun er baade sur og gal. Men det er natyrligvis Stuelængen, der stikker dig i Øjnene. Du vil være en fin „Proppetær“ og ha' Tvist paa Taget og Stentrappe med Rækværk ligesom Tyskeren derude. Og saa skulde du natyrligvis ha' Kantor i Kammerset ud til Porten og ha' en blank Messingplade paa Døren.“

Sara kunde se paa Povl, at disse Snærter trak. Hun gik hen og hviskede ham et Par mildnende Ord i Øret.

Povl ledte Samtalen hen paa noget andet og kom omsider ind paa den tidligere omtalte Fattigsag, som han med stor Omstændelighed og med en egen spændende Fremstillingskunst gennemgik for sin Konefader, der med gabende Mund og højrøstede Udbrud af Undren fulgte den lange Opredelse.

„Knage mig godt gjort, Svoger!“ erklærede Sandmanden til sidst. „Det maa jeg huse at fortælle vor Mor. Jeg kan ikke forstaa, hvor du kan ha' alt det i dit Hoved. Du maa dog ha' en myrdelig Hukommelse.“

Da Niels Nielsen var gaaet, gik Sara hen og lagde sine Hænder paa Povls Arm.

„Det var rigtig kønt af dig, at du saadan kom ind og snakkede lidt med os ligesom i gamle Dage.“

„Ja, hvis jeg havde Tid, skulde jeg saamænd gerne sidde og vrøvle med jer den halve Dag; men du ved, at jeg har andet at ta' Vare paa.“

„Du ta'r dig vist ogsaa mere af Sagerne, end du havde nødig, Povl.“

„Ja det siger du, som ikke har bedre Forstand.“

„Ja men Præsten har jo dog ogsaa tit sagt dig . . .“

„Præsten! Jeg blæser Præsten et Stykke. Jeg gaar min egen Gang og bryder mig hverken om Kvindesnak eller Præstepræk. Vorherre har vel givet mig Evner og Gaver for noget, tænker jeg. Jeg føler, at det er min Pligt at arbejde for Sognets Fremgang og en god Orden i alle Dele. Og jeg vil sige dig saa meget, at der er eet Ord, som herefter skal følge mig, hvor jeg gaar og staar, og det er „Fremad!“ — hvad saa du og Præsten siger.“

„Du har ikke nødig at ta' saadan paa Vej. Jeg vil jo ikke holde dig tilbage, men jeg synes nok . . .“

„Du synes altid saa meget! Man skal ikke bare tænke paa sine egne Sager, man skal ogsaa ofre sig for det almene bedste. Der er snæversindede Mennesker nok, der bare sørger for deres egen Skuffe — jeg vil ikke være i disse Usselrygges Flok, jeg har Interesser, der gaar uden for mit eget Markskel.“

„Det er næsten, som om du kalder mig snæversindet ogsaa.“

„Jeg siger ikke, at du er snæversindet; men du hænger alt for meget ved, hvad der hører Hjemmet til. Alle dine Tanker drejer sig om disse Smaating, som i og for sig kan ha' deres Betydning — det nægter jeg ikke — men som dog er dagligdags og intetsigende mod saadanne Sager, som vedrører flere Hundrede, ja flere Tusinde Menneskers Vel.“

„Kan nok være, Povl; men du har kanske dog ogsaa lovlig høje Tanker om din Storhed.“

„Der har vi Præstens Vise! Den kender jeg. Man skulde dog ellers synes, at du ikke havde nogen Grund til at være misundelig paa mig, fordi jeg staar lidt højt hos . . . Autoriteterne — hvis du ellers ved, hvad det er. At Præsten er misundelig, det har jeg længe mærket. Folk ved godt, at det er mig og ikke ham, der friede Sognet for de Par Hundrede Dalers Udgift, de ved godt, at det er mig, der har faaet Fattig- og Skole- og Vejvæsenet i den rette Gænge. Du skulde ha' hørt, hvad Amtmanden sa' til mig forleden: „Der er ikke et Sogn i hele Amtet, der har saa gode Veje som Strandby, og det kan Sognet takke Dem for, Povl Svendsen!“ og saa slog han mig paa Akslen. Hvordan var Vejene, inden jeg kom i Sogneforstanderskabet? Hvad fik de udrettet, hvis ikke jeg var med? Og saadan gaar det i alt. Der maa være nogle, der fører an og forstaar at trække de andre med sig. Den Opgave har Vorherre givet mig her i Sognet, og jeg maatte være en daarlig Mand, om jeg svigtede den.“

Han skred frem over Gulvet og forsvandt i sit „Kontor“.

Sara stod tilbage med en af Drengene i hver Haand og med — Taarer i Øjnene.

Povl blev dog ikke hele Aftenen oppe i sit

Værelse. Da Børnene var komne i Seng, og Folkene havde faaet Nadver, kom han ind med en Bog i Haanden.

„Skal vi ha' en lille Forelæsning i Aften?“

Sara blev glad. Dagens Arbejde og Møje sluttedes saa glæde- og trøsterigt.

Povl havde udfoldet en kraftig Virksomhed i Sognets Tjeneste. Og lød der end hist og her Klager over den øgede Skat, saa var dog de fleste af Sognets Folk enige om, at hans Virksomhed havde været til stor Nytte for dem. Men den almindelige Mening var ogsaa, at han passede sine egne Ting daarligt, og den Omstændighed, at hans Gaard blev mere og mere forsømt, hjalp ikke til at hæve ham i hans Sognefolks Agtelse.

Der kom en Dag et Brev fra Amtsraadet med „tjenstlig Meddelelse“ om, at der den og den Dag vilde være at foretage Valg af fire ny Medlemmer til Amtsraadet, og at Forstanderskabet i den Anledning vilde have af sin egen Midte at kaare et Ombud til at deltage i Valget.

Povl læste dette Brev med en egen Uro i Blodet.

I den nærmest følgende Tid var han ofte paa Farten; en af hans Rejser gjaldt Amtmanden.

Valgdagen kom. Povl mødte som Ombud for Strandby Sogneforstanderskab. Han bukkede og hilste med venlige Smil paa de andre Vælgere. Ved en Vinduesfordybning stod en Flok Landboere; Povl sluttede sig til dem.

„Jeg hører, at en Del af de ærede Vælgere vil ære mig med deres Stemmer; det forbavser og smigrer mig i høj Grad.“

„Aa, det kommer vel ikke saa meget bag paa dig!“ brød en stiklende Røst igennem bag ved ham.

Povl vendte sig rask om. „Ah, min ærede Nabokollega!“ Han blev rød i Hovedet. Denne „ærede Nabokollega“ var aabenbart indviet i et og andet, som Povl helst ønskede uomtalt.

I det samme kom Amtmanden og gav Povl et lille Vink om at følge med hen i et Hjørne. Der stod de en Stund og samtalede, og hvert Øjeblik saa man Povl bukke og smile taknemmeligt.

Endelig ringede Amtmanden med sin Klokke, og Stemmegivningen iværksattes.

Povl blev valgt.

„Saa faar du endnu mere at gøre end før,“ sukkede Sara, da han kom hjem og meddelte hende den store Nyhed.

„Det er jo netop min Lyst, Sara! Jeg kan ikke sige dig, hvor jeg er glad for dette ny Hverv. Medlem af Amtsraadet! Er det dog ikke en umaadelig Ære! Dersom du skønnede rigtig, hvad det vil sige, saa vilde du slaa Hænderne sammen af Glæde.“

Hun tav lidt. „Jeg skønner godt, at du udretter saa meget godt og vinder Ros og Ære; men . . .“

„Men . . .?“

„Jeg synes, det er, ligesom jeg taber ved alt det, du vinder.“

„Hvad er det for nogen Snak, Sara! Du ved, hvor meget jeg holder af dig, det ved du godt; men jeg kan ikke med min bedste Vilje faa Tid til at give mig saa meget af med dig som tidligere. Vær nu en fornuftig Pige!“

Han trykkede hende op til sig og klappede hende mildt.

Hun tog ham om Halsen. „Ja, det er ogsaa tosset af mig. Jeg ved godt, jeg er saadan en underlig en.“

En af Drengene kom brølende af fuld Hals; hans Broder havde slaaet ham i Hovedet med sin Træsko.

„Hold Mund med det Brøleri!“ raabte Povl vredt. „Herud med dig, Slubbert! . . . Jeg ved dog ikke, hvordan det kan være, at de Drengene bliver saa uvane.“

Sara tog Drengen ved Haanden og førte ham hen imod Køkkendøren.

En af Karlene traadte i det samme ind og meldte, at han havde ikke mere Havre til Hestene.

„Havre . . .? Sara, hvordan er det, er der mere Havre paa Loftet?“

„Ja, der er lidt endnu.“

„Aa, vil du hjælpe Niels at maale et Par Skæpper op? Jeg skulde have skrevet et Par Breve endnu inden Aften.“

Snart sad han atter gemt mellem sine Bog- og Papirsdynger . . . Havre? Hvor i Alverden skulde han kunne huske, om der var mere Havre paa Loftet eller ej? Han havde ikke været deroppe i de sidste tre Uger. Man kan da ikke være baade her og der. Det Brev, han her skrev, var af mere Værd end hundrede Tønder Havre.

Han smed Pennen fra sig og lagde sig tilbage i Stolen. Aftensolen kastede sin sidste rødlige Glans ind paa hans opvakte, smukke Ansigt. Inde bag hans Pande myldrede, hoppede og støjede Tankerne som Spurve i en Hæk ved Foraarstid.

Der blev en Dag fældet en Dødsdom i Niels Sandmands Have.

Karen Marie gik og gravede til Kartoffler, og Niels kom ud for at hjælpe hende. Da faldt hans Blik paa et lille krøblingagtigt Blommetræ, som stod i et Hjørne og bredte sig til ingen Nytte, og efter at have staaet en Stund og set eftertænksomt paa det, udbrød han:

„Nu skal det Skrald knage mig ruttet.“

Han gravede Mulden fra Rødderne og bøjede Stammen ned mod Jorden.

„Kom her, Mor, og ta' fat i Toppen og træk!“

Der sad en lille grinende Skælm i Sandmandens Øjne; men Konen tog troskyldig fat og trak af alle Kræfter.

„Spyt i Næven og ta' bedre fat, Mor . . . 'iv!“

Medens hun hev til sig af alle Kræfter, saa Niels sit Snit til at overhugge den sidste Rod, der holdt Træet . . . Bums! — der satte Madam Sandmands sig med et meget ublidt Tryk i den sandede Jord.

Niels satte begge sine brede Labber for Maven, krympede sig under en ulidelig indvendig Klemmelse og sendte en Række skraldende A-Lyde ud i Verdensrummet.

„Du er en rigtig Flab, ved du det!“ lød det henne under Blommekvaset. „Ligner det noget af et gammelt Menneske at bruge saadanne Tossestreger!“

Men hun fik kun et endnu stærkere Latterudbrud til Svar.

Da rejste hun sig, smed Træet til Side og gik skændende sin Vej.

Ved Laagen traadte Sara hende i Møde. „Hvad er det dog, Far ler saa meget af?“

Hun fik det at vide og brast i Latter med.

„'A 'a 'a! . . . skvat! der laa hun! . . . det saa dog grovkostelig ud!“

Karen Marie kunde nu selv ikke tilbageholde et Smil, skønt hun gjorde sig Umag nok med at holde paa den vrede Mine. Hun saa dog Lejlighed til at lægge Manden et eftertrykkeligt Dask over Nakken og gav ham det Vidnesbyrd, at han var „et rigtig Utusk.“

Lidt efter sad de alle ved Kaffebordet.

„Det blev da saa til Alvor ilél med Gaardhandelen,“ meddelte Sara og saa lidt ængstelig til Faderen.

„Har de handlet?“ spurgte Sandmanden med en Skylle Kaffe ud af den ene Mundvig.

„Ja, det kom til Redelighed i Aftes.“

„Hvor meget skal han gi' i Bytte?“

„Hm ja . . . jeg ved ikke . . . det blev nok 2000.“

„Nu har jeg knage mig aldrig kendt Mage til Gaardhandel i mine Dage!“ udbrød Niels og kylede sin Hue hen ad Gulvet.

„Naa naa naa!“ tyssede Karen Marie, „du har da ikke nødig at skabe dig saadan for det; de har jo da Lov at gøre med deres eget, hvad de vil.“

„Ja, du har Ret i det, og de gør ogsaa ved saa længe, til de ikke ejer en Las paa Skrimpen.“

Sara havde taget sin Strikkestrømpe frem og arbejdede af alle Kræfter med Pindene.

„To Tusinde i Bytte! . . . og fem skyldte I væk i Forvejen, det er syv Tusinde Rigsdaler! Og de tre Længer braser ka'ske i Morgen den Dag. Og Jorden . . . nej hør, Sara, jeg tror, I er rent raspende skruptossede begge to; for du er natyrligvis godt enig med din højlærde Mand.“

„Nej, jeg vilde helst ha' blevet, hvor vi er; men Povl var jo saa meget for den Handel.“

„Ja, og saa gaar du straks i Tøjet med! Saa snart Herren han gi'er et Stød i Fløjten, saa danser Madammen. Hæ, fint og stort skal det være med jer! Jo vel! Ga'diner for Vinduerne, Postelinsmænd paa Kakkelovnen og Spyttebakker ved Saafaen. Og hvad er I saa andet end noget forgældet Rak, naar det kommer til Stykket!“

„Det er dog fælt at høre, saadan som du sidder og gaver op,“ tog Karen Marie atter fat. „Du kan jo lige saa godt snakke ordentlig.“

„Ja det er ogsaa til at blive harm og gal over, er 'et. Det bliver splintrende galt med hele Braset. Nu rejser Niels fra jer til Majdag, og hvor faar I saa en Karl fra, som kan styre Gaarden? Povl han har en Gang væ't en dygtig og rask Mand til at passe sine Ting; men nu? — nu har han ikke andet i Hovedet end sit Amt og sit Birkekantor og alt det Skidt. Galt var det før, men siden han kom ind i Amtet, er det dog rent tosset. Der sidder han hjemme i sit Hul og gransker og studerer om Natten og føjter om fra den ene Ende af Landet til den anden om Dagen og gør Taler og laver Kommesioner og gør ved; men spørg ham, paa hvad Side af Gaarden hans egen Mødtning er — knage mig, om han ved det!“

„Aa Snak, Niels, saa galt er det da heller ikke,“ vandskyldte Karen Marie. „Du skal ikke kere dig om, hvad han siger, Sara.“

„I er rigtignok streng ved Povl,“ sagde Sara. Hendes Læber skjalv.

„Ja den Snak kender vi nok. Du kan jo aldrig se det, det ligner Fejler hos Povl. Om han saa gik hen og byttede Sted med Klude-Else, saa vilde du synes, det var meget retfærdig gjort. Men

enten du nu piver eller synger, saa siger jeg, det er en daarlig Mand, der gi'er sig af med at styre Sognets og Amtets Sager, naar han ikke kan styre sit eget Hus og Hjem. Bi bare endnu i nogle Aar, saa skal vi se, hvad der bliver af den store, berygtede Povl Svendsen fra Strandby! Men kør bare paa, kør bare paa, saa længe Skaglerne kan holde, jeg skal ikke sige Prorr. Flyt I bare op i jer fine Hovedbygning! Men knage mig, om jeg nogen Sinde skal sætte mine Ben inden for jer Dørtærskel."

Sandmanden gik ud i Haven og gav sig til at grave med en saadan Kraft, at Jordklumperne fløj over den halve Have.

"Ja, Far har lige godt Ret i meget af det, han siger," tog Karen Marie nu fat.

Sara tav en Stund, men gav sig derefter til at undskylde sin Mand. „I ved ikke, hvor god han er i sit Hjerte, og hvor gerne han vil ofre sig for alt, hvad der er rigtigt og godt."

"Ja, men du kan dog ikke fragaa, at det gaar tilbage for jer Aar for Aar."

"Det er, fordi vi har haft Uheld med os."

"Ja . . . a, ne . . . j; Povl han passer ikke sine Ting, som han skulde. Du maa jo gaa og herse med det hele, og du har ikke Forstand paa det eller Kræfter til det. Jeg er lige godt bange, min Pige, at det faar en gal Ende."

"I trøster mig rigtignok daarligt herhjemme," sagde Sara med Graaden i Halsen. „Jeg troede endda, at . . .“ Hun brast nu helt i Graad og skjulte Ansigtet i Hænderne.

Niels rev i det samme Døren op.

"Hvor har du smidt Riven hen, Karen Marie? . . . Naa, nu er det nok blevet Tøvejr for Alvor. Hør nu, Sara, lad nu det være godt! Det er jo ikke ondt ment, hører du. Mor," tilføjede han dæmpet

og gjorde et lille Sving med Hovedet hen imod den grædende Datter „tag og . . . og snak lidt for hende og skænk hende end een Kop Kaffe . . . og . . . og saad'n noget.“

Da Sara bød Farvel, var hun bleven frejdigere til Mode. Sandmanden vidste aldrig det gode, han vilde gøre hende. Han tilbød endog at spænde den blakkede for og køre hende hjem; men dette velmente Tilbud blev dog ikke modtaget.

Sara havde endnu en lille Dyst at udkæmpe, inden hun naaede hjem. Paa Vejen stødte hun sammen med Præsten, som havde været ude i et enlig liggende Hus for at se til en syg Mand.

„Naa, jeg hører, at Povl har byttet Gaard med Brun. Mon han nu ogsaa har overvejet den Handel nøje?“

„Jo, det tror jeg nok.“

„Jeg frygter for, at du ikke vil føle dig saa godt tilpas oppe i Byen som ude i den stille Udflyttergaard; du er vant til Ensomhed og Ro, Sara.“

Hun svarede intet.

„Hvordan har Povl det? Jeg har ikke set ham i lang Tid.“

„Tak, han har det godt.“

„Han har meget at tage Vare paa — alt for meget, Sara. Han slider sig op med al sin Rastløshed og Iver; han tror sig stærkere og dygtigere, end han er. Man kan have for ringe Tanker om sig selv, men man kan ogsaa have for høje Tanker om sig selv. Man kan tage sig for lidt paa, men man kan ogsaa tage sig for meget paa. Det ene skal gøres og det andet ikke forsømmes. Kærligheden til Hus og Hjem, Hustru og Børn har ogsaa sine Krav, sine alvorlige Krav, og disse Krav ligger os nærmest!“

„Det tror jeg nok ogsaa, Povl ved.“ Sara hævde Nakken. „Han glemmer hverken mig eller Børnene.“

„Glemmer og glemmer er to Ting. Tro ikke, at jeg er blind, kære Sara! Det er ikke i dit Hjem, som det har været. Jeg har kunnet se paa dig, at der ikke til enhver Tid bor Frejdighed og Glæde i dit Sind.“

„De tager fejl, Hr. Pastor, dersom De tror, at jeg ikke er lykkelig. Jeg har saa meget at være Gud taknemmelig for.“

„Det har du, det har jeg, det har vi alle. Selv den, han trykker dybest i Støvet, har Grund til at lovprise hans Miskundhed.“

„Og især har jeg Grund til at takke Gud for den gode Mand, han har givet mig. De kender ikke Povl, Hr. Pastor. De ved ikke, hvor godt hans Hjerte er. De ser kun paa det udvendige; men jeg ved, hvad det er, der driver ham fremad.“

Hendes Øjne fik Glans, og Blodet trængte sig op i hendes Kinder.

„Jo, jeg kender Povl, og hvad mere er, jeg holder af ham, jeg holder af ham, som om han var min egen Søn. Og netop derfor følger jeg ethvert af hans Skridt med aarvaagent Øje. Tro mig, Sara, jeg vil kun hans og dit og dine Børns Vel — hans og dit og dine Børns Vel!“

Samme Aften var Povl oppe hos Præsten med Fattigprotokollen, som han havde laant paa nogle Dage. Hvad der blev talt om i Præstens Løn-kammer er ukendt; men da Povl kom hjem, gik han længe med rynket Pande frem og tilbage i sin Stue, knuget, som det syntes, af en nagende Uro, Harme, Smerte — eller hvad det nu var.

Povl Svendsens ny Hjem var unægtelig langt livligere liggende end Udflyttergaarden. Fra den høje, gule Stenbyggnings Vinduer havde man Udsyn til Landsbyens smukkeste Gade. Til højre laa den gamle hyggelige Skole med Vinløv op ad Væggene, og til venstre hævede det slanke Kirke-taarn sine rødtavlede Mure mellem frodige Aske-træer. Trindt om saas smukke, velholdte Gaarde, omgivne af Popler og Lindetræer.

Naar man saa Povls Gaard fra Gaden, kunde man næsten tage den for en lille Herregaard. Stuelængen var opført i en usædvanlig flot Stil med Spidsbuevinduer og takkede Gavle. Fra Bygningen skraanede en lille venlig Have med Grønninger, Blomsterbede, Jasmin- og Guldregnbuske ned mod Vejen, og en femtrinet Stentrappe med Jernrækværk førte op til Havestuens dobbelte Glasdøre.

Da Flytningen var til Ende, lod Povl sin ny Bolig „udstyre efter Tidens Krav“. Væggene blev oljemalede, adskillige ny Mahognimøbler købte og en Lysekrone med Glasprismer ophængt i „Salen“.

Da alt var i Orden, gjorde han et lille Knald for Bymændene. Han vilde gerne holde sit Indtog i Byen med lidt Glans.

Iblandt Gæsterne var der en Mand med et brunt, krøllet Haar og en bred Næse, en løjerlig, nysgerrig og næsvis Fyr, der hele Eftermiddagen gik og snusede om i Stalde og Lader, i Huggehus, Svinesti og Hønsehus, kiggede paa Mure og Tage, saa og følte paa alt.

„Knage mig dog nogle grusomme Brakker!“

Denne samme krøllede Person havde for kort Tid siden hellig og dyrt lovet, at han aldrig skulde sætte sine Ben i denne Gaard; men han var ikke af den Slags Folk, der med haardnakket Stivsind

holder fast paa et taabeligt Indfald. Da der kom Bud til ham om at møde den og den Dag i Gaarden for i Selskab med gode Venner og Kendinger at drikke et Glas og spille en lille „Sol“, var han ikke den Mand, der tilbageviste en saa køn og velment Indbydelse.

Efter at have endt sin Rundgang traadte han op paa Trappen for at gaa ind i Stuen. I Døren mødte han en gammel Kending, Gaardmand Jørgen Rasmussen.

„Naa, Nis Nielen, hehe, hvad siger du saa til den Handel?“

„Aa . . . aa!“ svarede Niels langsomt og sendte et Skraatobakssprøjt ned i Gaarden.

Jørgen rystede paa Hovedet. „En skidt Handel, en skidt Handel! Povl han dur heller ikke til det Bondevæsen mere. Han er alt for fin — dur ikke.“

„Men saa dur han til det, som vi andre ikke dur til.“

„Det gør han, hehe, det gør han!“

„Han er klogere end som baade Præst og Degn og Birkedommeren med.“

„Ja . . . a, Birkedommeren . . . ? hehe!“

„Knage mig er han saa! Han har selv fortalt mig, hvordan han kørte Justisraa'en fast en Gang i Fjor. De stod og blev usaattes om Sprøjten og Justisraa'en han blev hel fos og stampede i Jorden; men Povl han stod saa lunt og stak ham saadan no'ne — baade med Reguladetriier og Paregrafer og Revelationer. Justisraa'en han blev til sidst lige saa hvid i sit Ansigt som et Lagen og kunde ikke sige een — ikke een!“

„Det var som Syges!“

„Du kan være mukken om, at de store de maa humme dem, naar han rigtig ta'r fat. Saadan en

Forstand, som det Menneske han har! Og som han kan huse alting! Han ved lige saa rivlig, hvordan at det hele Land og Rige bliver regeret med Birkekantor og Rigsraad og Amtstue og det hele. Vi andre vi ved nok, at det gaar alt sammen saad'n ved Mekanik, det ene griber ind i det andet, saad'n; men hvem kender eller kan huse, hvordan at det hele egentlig er indrettet? Jeg blev rent tosset i mit Hoved, hvis jeg skulde spekelere paa alt det; men kom til Povl!"

Ved Bordet viste det sig senere, at denne samme krøllede Person havde en velsignet Madlyst og et utrætteligt Le- og Snakketøj, og da Gæsterne senere samlede sig i Smaaflokke og fik Kortene frem, var der ingen, der spillede en mere regederlig „Sol“ end han. Endelig var der næppe nogen af de hjemvandrende Gæster, der var gladere end han, da han sent paa Natten stampede ud ad sin ensomme Vej med en lystig Totur hvislende ud mellem Tænderne.

Det lod til, at Povl nu vilde tage sig lidt mere af Avlsbruget end før. Udhusene blev Tid efter anden istandsatte, Kvæget bragt i nogenlunde god Foderstand og de mest side Steder paa Lodden udgrøftede; men umærkelig vendte han sig igen fra disse hverdagsagtige Arbejder og kastede sig med ny Ihærdighed over Sogne- og Amtsraads-væsenet. Atter indmurede han sig i sit Arbejdsværelse eller fartede om i Amtsraadskredsen for at røgte de mangeartede Hverv; der var ham overdragne som Medlem af forskellige Udvalg. Alle Vegne optraadte han med dannet Høflighed, men dog med den Værdighed, som saa let sætter sig under Hagen paa en højt stillet Ombudsmand.

Sandmanden kom ofte i Povls Gaard. Naar han var i Købstaden med et Læs Sand eller Træsko,

drejede han gerne ind i Gaarden for at se, hvorledes alt stod til. Han sagde Povl mange grovkornede Sandheder; men denne rystede dem snart af sig igen og evnede ypperlig at snakke sig til Rette med den godmodige Konefader, der kun var alt for tilbøjelig til at lade sig daare af Povls Lærdom og store Ry.

Værre var det for Povl at tale sig til Rette med Præsten. Hver Gang denne lod sig se i Gaarden, gik der en Gysen gennem den unge Mand.

Undertiden havde samme unge Mand ogsaa nogle indre stikkende Fornemmelser, naar han i stille Timer tænkte paa sin blege, opofrende Hustru, sine forsømte Børn og sine mindre gode pengelige Kaar; men han mægtede altid nogenlunde at kue disse Fornemmelser ved at skyde Pligtens og Opofrelsens Krav frem som Modvægt.

Da Povl havde boet et Par Aar oppe i Byen, var hans Gæld stegen til 9000 Rigsdaler. Han kunde ikke skjule for Sara, at det kneb svært med at skaffe Rentepenge og holde alt gaaende; han skød Skylden paa de daarlige Tider, paa Uheld med Høsten o. s. v., men trøstede hende i øvrigt med, at nu syntes alt at tegne bedre. Deres Kvæghold var i Grunden ogsaa for stort, mente han; nu vilde han sælge en Hest og tre, fire Køer, saa fik han en Del Penge ind, og Kvægholdet blev bragt ned til et efter Gaardens Evne passende Forhold.

Sara følte sig ofte knuget af den Tanke, at hun stod saa uendelig langt under Povl; han var saa dygtig, saa oplyst og saa samvittighedsfuld i hele sin brydsomme, omfattende Virksomhed. Tidlig og sildig arbejdede han for sine Medmenneskers Vel. Hvor langt stod hun dog ikke tilbage for ham! Svag og snæverhjertet, som hun var, kunde hun

endnu være saa taabelig at ønske sig deres første Samlivsdage tilbage. Øjnene kunde blive vaade paa hende, naar hun sad og tænkte paa deres Vandringer i den fri Natur, deres Kirketure, deres Leg med Drengene og deres smaa Udflugter til Stranden. Hvor barnagtigt! Aa gid hun dog maatte orke at trænge alle disse sygelige Tanker tilbage og lære ret at ofre sig for ham!

Omsider syntes hun at faa Magt med sit Hjerte. Hun tog sig op, Kraften voksede i hende, Viljen skærpedes. Hun vilde prøve, om det dog ikke var muligt for hende at fylde sin Plads ved hans Side. Hun arbejdede med en Ihærdighed som aldrig før, satte Folkene i Virksomhed, førte Tilsyn med Arbejdet, avede og underviste Drengene, tog sig af alt baade ude og inde. En rastløs, jagende Uro var kommen over hende; det var, som om hun skulde oprette mange Aars Forsømmelser.

Men naar hun saa om Aftenen sad og strikkede i den stille Stue — saa kom Taarerne igen, disse tossede Taarer!

Den store Agtelse, Povl hidtil havde indlagt sig i Byen og Omlandet, var i Færd med at tabe sig. Man optog Sandmandens Dom, at den, som ikke kunde passe sit eget Hus og Hjem, var en daarlig Mand, der ikke skulde give sig af med almene Sager. Man saa, hvorledes hans Gaard forfaldt, man vidste, at hans Gæld stadig tog til, og man kendte hans „fornemme Nykker“. I Grunden var der meget at udsætte paa Povl Svendsen.

Povl selv skønnede godt, at hans Stjerne var i Dalen. Nu var hans Tjenestetid som Sogneforstander — seks Aar — om faa Maaneder udløben;

han vilde ikke tage imod Genvalg; nu kunde friske Kræfter tage fat, alt var lagt til Rette, alt var i Gang; maaske vilde Vorherre lægge et nyt Virkeomraade for ham, nu vel — hans Kald maatte følges!

Sara undrede sig over, at Povl i den sidste Tid slugte Aviserne med usædvanlig Graadighed. Og ofte havde hun lagt Mærke til, at han, naar han en Stund havde fordybet sig i Bladene, gik længe frem og tilbage i sit Værelse. Adskillige af Byens Folk vilde ogsaa have lagt Mærke til, at han gjorde usædvanlig mange og lange Rejser og var saa løjerlig stundesløs.

Da fløj den Nyhed ud over Sognet, at Povl Svendsen vilde stille sig som Rigsdagsmand.

Saa kom Sandmanden.

„Jeg var i Staden i Gaar med et Læs Sand, og der vilde de fortælle mig, at du vilde paa Valg til Rigsdagsmand; men jeg hilste dem og sa'e, at det var Løgn i deres Hals, for jeg vidste jo, at du vilde sige dig af med Sognet, og saa er jeg da ikke mere tosset, end at jeg nok kan indse, at du ikke vil vælte dig ind i noget nyt, som er meget værre.“

„Hvem sa'e, at jeg vilde stille mig?“

Niels nævnte forskellige.

„Ja, men hvis det nu er sandt alligevel.“

Sandmanden sugede Kinderne ind og lod et brunt Plask falde. „Ja, dersom det er sandt, saa vil jeg sige dig lige i dine aabne Øjne, at du bærer dig ad som et Utusk, hvor klog du saa skal hedde.“

„Hvorfor det?“

„Hvorfor det“? Fordi at du ø'lægger dig selv ved alt det Udenomsbras. Hvordan sidder du vel

i 'et? Lad os ikke skjule vore Omstændigheder, Svoger! Synker du ikke det ene Aar dybere i Gæld end det andet? Og bliver Gaarden ikke mere og mere forhutlet? Se en Gang ned paa dine egne Udlænger! Der sidder et Knippe Halm i Væggen til Laden i Stedet for det Stykke, som er regnet ned. Derhenne paa Tørvehuset er smækket en Dør for et andet Hul. Nede over Loen ligger der en Høsthaver paa Taget for at holde Stumperne af de raadne Lægter sammen. Og Staldlængen! — lad os bare ikke snakke om Staldlængen. Hver Gang at jeg kører her igennem Byen og hører et eller andet Bras, saa tænker jeg stændig ved mig selv: „Saa — der faldt Povls Staldlænge!“ Det ulykkelige Kre'tur, som skal staa ved Vinterdage i saadan en Brakke, hvor Regn og Sne og Kuld piver ind fra alle Kanter! Det er godt nok, at I sæle kan gaa og liste omkring heroppe i jeres fine Stuer; men Kre'turet skal knage mig staa lunt og tørt, hvordan det saa gaar med os andre!“

„Det kan være sandt nok; men jeg har jo ikke kunnet overkomme at faa Staldlængen bygget om; nu tænker jeg til Sommer . . .“

„Til Sommer! Ja saa skal du til at føjte hele Landet rundt igen og gøre Taler; for du har jo aldrig andet i Hovedet end Paragrafer og Skidt. Du har jo ikke saa megen Tid tilovers for dit Hjem, at du kan se efter, om dine Heste bliver striglede og fodrede, eller om Møget bliver kørt ud paa Brakmarken.“

„Aa, det er nogen Snak! Jeg gaar her jo hver Dag, jeg er hjemme, og efterser alting.“

„Ja vist gør du! Du sidder og maler Ansøgninger op og læser Regulativer, gør du.“

„Desuden har jeg jo sat Sara saa godt ind i det hele.“

„Ja Sara — Sara! Hun skal være baade her og der; hun skal være baade Mand og Kone og Røgter og det hele. Og hun gaar ogsaa og herser trolig fra Morgen til Midnat, det Skrog. Naa — det siger jeg ikke noget for; hun har godt af at røre Labberne; men hun er dog kun et Kvinde-menneske, og hvad Forstand har hun paa Avling og Kre'tur? Man skulde synes, at du, som har saa megen Lærdom, maatte kunne indse, at du gør galt baade imod dig selv og din Kone og dine Børn?“

„Jeg tror ikke, at Sara endnu har lidt nogen Nød i min Gaard.“

„Kan gerne være, at hun ikke har lidt nogen Nød for Sul og Brød og Klæ'r og saadanne Dele; men den Tid kan komme, da det kan blive kontrairigt nok for dig at skaffe Brødet og Pjalterne til hende og Børnene.“

„Du har ikke nødig at spaa os saa ilde; jeg har da ikke sat noget af dit over Styr endnu.“

„Hm!“ Sandmanden blev lumrende rød i Hovedet. „„Sat noget af mit over Styr“? Det var ellers en god Pælle, du stak mig der! Men jeg skal sige dig een Ting, Povl Svendsen: Min Datter hun var ingen Prinsesse, da du fik hende, men hun — var — knage mig — heller — ingen, — Tiggertøs, ved du det!“

„Jaja, jaja!“ tyssede Povl og lagde sin Haand paa den højrøstede Sandmands Arm.

Sara traadte ind. „Men hvad er der dog paa Færde?“

„Aa,“ skyndte Povl sig at svare, „ikke noget, ikke noget.“

„Jo, det er noget,“ greb Sandmanden ind; „men det kan jo aldrig hjælpe en Pele at snakke til dig om de Dele, for du er jo godt enig med ham i

eet og alt, hvor splintrende galt han saa stiller sine Sager.“

„I vil da heller aldrig lære at forstaa Povl, Far. Kan I da ikke indse, hvor meget godt han gør for sine Medmennesker? Om ogsaa vi taber lidt ved det, saa vinder andre ti, ja hundrede Gange ved det.“

„Hvad vinder de, hvad vinder de? Bliver de rigere, fordi I bliver fattigere — hæ?“

„De vinder saa meget,“ faldt Povl ind, „at deres Sager bliver styret ordentlig, at deres Skatter og Afgifter kommer til Nytte for Samfundet, og at Folket bliver dygtigere, mere oplyst . . .“

„Det er nok, det er mer end nok! Ja, det er svært, saa megen Nytte du gør for andre, for andre vel at mærke.“

„Ja,“ mente Sara, „man skal netop ogsaa tænke paa andres Vel, det siger Vorherres eget Ord: „Mine Børn, lader os ikke elske med Ord eller med Tunge, men i Gerning og Sandhed.“ Og der staar ogsaa: „Værer ikke lunkne i eders Iver,“ og meget andet.“

„Ja, alt det har du fra din Bedstemor, det kender vi nok; men det hedder ogsaa for et gammelt Mundhov, at den, som gi'er til han tigger, han skal prygles, til han ligger.“

„Hvad gi'er jeg bort?“ spurgte Povl. „Er vi ikke netop sparsommelige?“

„Ja, det er en dejlig Sparsommelighed, du viser! Du sparer saa længe, til hele Mollevitten ryger Fa'en i Vold. Men I kan jo vise mig Døren og be' mig holde min Næse hos mig selv. Og jeg skal knage mig nok ogsaa holde mig ved min egen Side herefter, det kan I være mukken om. Værs'god, Povl Svendsen, stil du dig bare som

Rigsdagsmand, rejs omkring og gør ved — skidt med hele Bulen herhjemme!“

Samme Eftermiddag kom Præsten hen hos Povl. De havde en lang Samtale i Povls Værelse.

„. . . Holdt! jeg ved, hvad du vil sige,“ — Præsten gjorde et Slag med Haanden hen imod Povl, der stod bleg og urolig ved Døren. „Jeg ved, hvad du vil sige. Du mener, at jeg kun vil gaa i Rette med dig, fordi du er „en simpel Bonde“ . . .“

„Ja, jeg skulde bare være Embedsmand eller Herremand . . .“

„Min Søn, du ved godt, hvor uhjemlede dine Indvendinger er. Har jeg ikke ofte indrømmet dig, at Embedsmanden eller Adelsmanden, der kaster sig ud i det offentlige Livs Strøm uden at eje Selvovervindelsens Kraft, Aandens Klarsyn og Hjertets Ydmyghed lige saa godt som Bonden staar Fare for at blive fanget af Æresygens Polyp-Arme og draget ned i Egenkærlighedens Dyb.“

„Det er alligevel det, at Bonden han vil frem, der driller Dem; men det kan ikke nytte, Hr. Pastor, at sætte sig op imod Tidsaanden; der er noget nyt, der vil og skal have Plads, der er noget i Tiden, som raaber „Fremad!“ — og jeg ved med mig selv, at endskønt jeg kun er en simpel Bonde, . . .“

„Ja, men du er ikke „en simpel Bonde“. Du har baade ved din Klædedragt, dit Væsen og din hele Levevis svigtet din gamle, hæderlige Stand; kun Navnet har du ved passende Lejligheder pyntet dig med og brugt som Slagord for at fiske efter andres Beundring.“

„Hr. Pastor . . .!“

„Ja, du skal høre Sandheden en Gang imellem, min Søn.“

„Ja, men det er ikke Sandhed. Jeg er Bonde og sætter en Ære i at være det.“

„Nu vel, saa skal min Advarsel lige fuldt lyde til dig, netop fordi jeg mener dig og dine Standsfæller det godt.“

„De tilhører en svunden Tid, Hr. Pastor. De forstaar ikke de Livstegn, som nu rører sig hos Bondestanden.“

„Jeg tilhører en svunden Tid, ja; mine graa Haar viser mig min Plads; men mine Meninger er ikke forstenede, jeg lukker ingenlunde mine Øjne for de Krav, som Tiden, som Friheden med god Ret gør gældende. Tro ikke, at jeg vil kæle for de højere Samfundslag og holde Bonden nede i det gamle Afhængigheds- og Umyndighedsforhold. Jeg glæder mig netop over hans tiltagende Oplysning, hans vaagnende Frihedssans, hans hele aandelige Vækkelse, og jeg skønner godt, at Bonden nu maa og skal have Plads til at røre sig paa Samfundslivets Skueplads; men jeg siger, og det fastholder jeg, at der er store Farer og Fristelser for ham som for enhver, der opkaster sig til Banebryder for Tidsaanden, og du er endnu ikke Mand for at klare disse Fristelser.“

Da de kom ind i Stuen til Sara, var Præsten rød og Povl hvid i Ansigtet. Begge rystede.

„Jaja, Povl,“ sagde Præsten, da han gik, „tro ikke om mig, at jeg af snæverhjertede Grunde vil opkaste mig til Hovmester over dig; tro kun eet, min Søn, kun dette, at jeg holder af dig og din Hustru!“

Han lagde sin Haand i Povls, og der var Taarer i den gamle Mands Øjne.

Præsten gik.

Sara tog Povl om Halsen. „Du skal ikke bryde dig om det. Vi ved jo, at baade han og Far mener os det godt; men der er ingen af dem, der forstaar dig.“

Povl bed Tænderne sammen og rystede de knyttede Hænder.

Der var Mylder og Trængsel paa Købstadens Torv. Bønder og Herremænd, Præster og Lærere, Købmænd og Haandværkere, Læredrenge og Gadedrenge stod og gned sig op ad hverandre, svedte og pustede, traadte, trykkede og puffede hverandre. Flere og flere kom til. En surrende, brusende Larm lød op fra den sammenstuede Vrimmel. Af og til sprang en Vittighed i Vejret som en Fisk over Havfladen, og et tusindstemmigt Latterudbrud bølgede ud i vide Kredse. Rundt om førtes høj-røstede Samtaler om Dagens forestaaende Kamp. Ordene „Herremanden“ og „Povl Svendsen“ fløj i eet Sus over Hovederne og stødte sammen med Knubs og Hug som kæmpende Ørne.

Endelig blev det stille. Byfogden traadte frem paa den midt paa Torvet oprejste granprydede og flagomhængte Talerstol. Han sagde eller raabte noget. Man hørte Slutningsordene . . . „Hs. Majestæt Kongen,“ og et nifoldigt Hurra rystede Luften. Atter nogle Ord, og saa et lille passende Slutningsbuk.

En yngre, bleg Mand, iført sorte Klæder og med et rød-hvidt Baand i Knaphullet, traadte frem.

„Der har vi Herremanden! Hold nu jer Kæve og lad os høre, om han kan Lejsen!“ blev der raabt.

Han talte længe, og han talte smukt. Ethvert Ord havde været paa Smagens Guldvægt, før det blev sat i Omløb. Endelig sluttede han og takkede med et Par takkelige Bøjninger og Haandsving for de dannede Hurraraab, der fulgte ham til Sæde.

Lidt efter traadte en anden ung Mand frem. Ogsaa hans Aasyn var noget blegt, men djærvt og aabent.

„Der er han!“ lød en Røst. „Det er en af vore egne! Længe leve Povl Svendsen!“

„Hur . . r . . r . . ra . . a . . a!“

Yderst i Skaren, bag Talerstolen, saas en høj, graahaaret Mand med sort Filthat og hvidt Halsbind. Han drog Brynene sammen og rystede paa Hovedet.

I Flokkens modsatte Udkant holdt en Sandvogn med en blakket Hest, og en løjerlig skulende gammel Fyr med en bred Kæmpenæse stod halvt skjult bag Hesten, hvilende sig med den ene Arm paa Lænden af den. I samme Nu som Hurraraabene slog til Vejrs, kiggede han spændt op over Hesten, og det var, som hans vrede Mund for et Øjeblik videde sig en Smule ud i Retning efter Ørerne.

Povl bukkede og tog fat. Klart og kraftigt tonede hans velklingende Bonderøst ud over den lyttende Flok. Et Par Gange strøg han sin Pande med sit Lommetørklæde, drak en Slurk Vand og satte i paa ny:

„Ærede Vælgere! Jeg er kun en simpel Bondemand ligesom de fleste af jer . . .“

„Ja, det er du i Dag!“ raabte en Røst. „Ellers kan du nok gi' Proprietæren.“

„ . . en simpel Bondemand,“ vedblev Povl uden at tabe Fatningen; „men Kærligheden til Konge og Fædreland kan brænde lige saa varmt i en Bondes Bryst som i en Adelsmands. Det er mit højeste Ønske at kunne tjene mit Fædreland, som en Søn bør tjene sin Moder. Ingen vil hellere end jeg ofre Tid og Kræfter, ja alt for Fædrelandet, det dyrebare Fædreland! Jeg vil, hvis jeg bliver valgt her i Dag, være med til at fremme alt godt, som

kan gavne Land og Rige. Jeg vil arbejde i Frihedens Aand, selv fri, som det sømmer sig en ægte dansk Bonde. Jeg vil vie mine Kræfter til Sandhedens, til Retfærdighedens, til Oplysningens Tjeneste. Jeg vil arbejde med paa en sund og kraftig Udvikling i alle Retninger. „Fremad!“ har det altid lydt i mit Hjerte, og aldrig har dette Ord lydt højere end nu. Fremad skal vi, Venner! — fremad i Oplysning, i Dygtighed, i Villighed til at bringe Ofre for det fælles Vel! Frem, Bonde! Frem Herremand! Frem, Borger! Frem til ærefuld Daad!“

En stormende, øredøvende Hurrasalve bruste ud mellem Husene, ud over Haverne og faldt kvægende over fjerne Bøndermarker.

„Det var noget, vi kunde forstaa! Herremanden kan gerne gaa hjem og lægge sig!“

„Hur . . r . . ra . . a!“

Manden med det hvide Halsbind gik urolig frem og tilbage og rystede paa sit ærværdige Hoved; men Manden henne bag Hesten stak et bredt, grinende Ansigt op og gnied sine barkede Hænder mod hinanden med en Lyd som den, der høres, naar man skraber Gulerødder. „Knage mig, om jeg nogen Sinde har kendt Mage til Kondervitter!“

Ved Kaaringen rakte Manden med det hvide Halsbind Haanden op for Herremanden; men da der blev stemt paa Povl Svendsen, saas to tykke Arme stritte stolt i Vejret henne over den blakkede Hest: „Povl Svendsen længe leve!“

Og med en endeløs Række ny rungende Hurraer hilstes Kredsens ny Rigsdagsmand.

Povl rejste til København og indtog sit Sæde i Tinget.

Der var blevet saa ensomt i Hjemmet. Sjældent kom der et fremmed Menneske, sjældent hørtes Hundeglam og Hestevrinsken i Gaarden som før, naar Povl kørte bort eller kom hjem. Stuerne forekom Sara at være saa store. Ofte gik hun op i Povls Kammer og stod en Stund i stille Tanker; men da kunde hun med eet fare op ligesom af Drømme, ile ud og løbe rastløst fra det ene Arbejde til det andet.

„Lene, har du lagt Flæsket i Blød? . . . Men dog, du har jo ikke givet Kalvene endnu! Held Mælken i Spanden og lad mig selv gaa ud og give dem.“ — „Hvor mon Drengene er? De skulde ind og læse.“ — „Der gaar Rasmus og drysser. Rasmus, har I faaet maalt Rugen op? Husk nu paa at smøre Vognen godt, inden du kører . . .“

Drengene var blevne et Par lange, opløbne Knægte. Desværre — de havde ikke faaet den Opdragelse, de burde haft, det skønnede hun godt. Var det hendes Skyld? Ja, det var vist hendes Skyld. Povl havde jo altid haft saa mange vigtige Ting i sit Hoved . . . Og dog! burde han ikke have taget sig lidt af Drengene? Det var jo dog hans lige saa godt som hendes. De havde lært saa meget fælt af Tjenestedrengene . . . aa, hun hørte det Dagen igennem: „Fa'en æde mig!“ „Det er Løgn i din Kværke!“ Og hun hørte i Smug, hvor uhøvisk de kunde tiltale Pigerne, og hvor let Løgnet fløj dem fra Tungen. Ofte kom de hylende ind med blodige Næser og iturevne Klæder. Hun kunde næsten græde over dem. Men hvilede Hovedskylden ikke paa hende? Havde hun advaret og tugtet dem nok i Tide? Havde hun ikke, naar alt kom til alt, været en daarlig, forsømmelig Moder? Ja, havde

hun ikke i det hele været en svag og raadvild Kvinde, udygtig til sin Gerning og uværdig til den Tillid, hendes Mand viste hende? Aa hvorfor havde hun ikke faaet denne sejge Udholdenhed, denne alsidige Dygtighed, som saa mangen anden Kvinde styrer sit Hjem med? „Fremad!“ var Povls stadige Ord. Ja fremad! . . . mens alt gik fremad paa hans Vej, gik alt tilbage paa hendes. Hvor famlende var ikke hele hendes Virken! Hvor let blev hun ikke træt, hvor tit maatte hun ikke sætte sig for at nyde nogle Minutters Hvile, og hvor uhyggeligt da at se, hvordan hendes Hænder kunde ryste! Hvor ofte værkede ikke hendes Hoved, som om det skulde sprænges!

Men hun vilde ikke være svag, hun vilde fra nu af tage sin Gerning op med ny Alvor, sejre over alle Vanskeligheder. „Jeg stoler paa dig, Sara,“ havde Povel sagt. Nu vel, hans Tillid skulde ikke blive svigtet. Til det yderste, til det yderste skulde hun tage sig sammen for at fylde sin Plads — og hans med.

Præsten kom stundum over og saa til hende. Han forstod ikke Povel; men han var alligevel en god gammel Mand, der altid havde et trøstende Ord med sig.

Endelig kom Povel hjem igen. Han var bleven rankere end før, hans Gang var lettere, og hans hele Væremaade friere.

Der blev ymtet om i Byen, at der var opsagt 2000 Daler i Gaarden, og der var uden Tvivl noget i Rygtet; i hvert Fald var Povel ofte paa Farten — vel sagtens for at opdrive Pengene — og Folkene i Gaarden lagde Mærke til, at han, naar han kom hjem fra sine Ture, og Sara kom ud og tog imod ham, rystede ærgerlig paa Hovedet. Saa kom Præsten derover en Dag og skrev noget

paa et stort, stemplet Stykke Papir, et Par Naboer blev tilkaldte, og der blev skrevet under paa Papiret. Da Præsten gik, fulgte Povl ham hjem, trykkede hans Haand og sagde: „Tak, Hr. Pastor! Dette skal jeg ikke glemme Dem af!“

Maaneder løb hen. Povl søgte om og opnaaede Fritagelse for sin Tjeneste som Amtsraadsmedlem. Nu kunde han helt ofre sig for sin store Gerning i Statens Tjeneste.

Atter drog han til Hovedstaden for at indtage sin Plads i Rigsdagen. Sara arbejdede rastløst i Hjemmet. „Det er en rask Kone,“ vidnede Folk; „hun hænger i værre end noget Mandfolk.“

Men hvor kunde det være, at hendes Kinder blev saa hule og hendes Øjne saa stikkende?

En Søndag Eftermiddag hen paa Efteraaret saa man Sara gaa ad Stranden til.

Da hun naaede Gaarden, hvor hun før havde boet, vendte hun Hovedet til den anden Side og paaskyndte sin Gang.

Endelig naaede hun sit Barndomshjem; — Døren var aflaaset.

„Ih men det var jo ogsaa i Dag, at de skulde ud hos Moster i Skærup!“ udbrød hun ved sig selv. „Hvor har jeg dog haft mine Tanker? Jeg ved dog ikke, hvordan det kan være, at jeg gaar saadan rent i Taaget.“

Et Kvarters Tid efter sad hun paa en af de underhulede Tangbunker paa Strandbredden. En let, saltagtig Vind blæste hende i Møde, Luften var ren og gennemklar, Himlen vidunderlig høj og blaa. Paa Vesthimlen taarnede Skyerne sig i Vejret som takkede, rødgule Fjælde, og den synkende

Sol spillede med Millioner Gyldenblink over Havfladen. Et Dampskib skød sig langsomt fremad med en drageformig Røgsky efter sig, og mindre Fartøjer med utydelige Omrids skimtedes hist og her i det fjerne. Langt ude i Nordvest saas Øen Musholm, og længere nordpaa skimtedes Rersø som en flad Sky, der laa og blaandede over Havfladen. Ogsaa Sprogø tonede frem — som en tyk, svømmende Stump Bjælke.

Alt var saa kendt, saa hjemligt, alt talte Mindets bløde, dæmpede Maal. Hvor ofte havde hun ikke i Barndommens Dage siddet her og set ud efter den fjerne, gaadefulde Musholm, hvor der efter Sigende kun fandtes eet eneste Hus, iboet af eet eneste Menneske, en gammel Hyrde, der vogtede det Kvæg, som om Sommeren blev sejlet derover fra Mullerup Strand. Hvor ofte havde hun ikke i Tankerne sejlet med de fjerne Skibe, der som smaa Taagepletter skød sig sagte frem, til de svandt bort i Synsranden — sejlet til fjerne Vidunderlande, ja helt ind bag de gaadefulde Guldfjælde! Hvor tit havde hun ikke siddet her og lyttet til Naturrøsterne, medens den ene eventyrlige Drøm afløste den anden i hendes Indre! Og hvor glad havde hun ikke mangen Gang løbet her paa sine bare Ben, med opkiltrede Skørter, søgende efter Ravstykker og Sneglehuse, medens Bølgerne nu og da skælmsk fo'r hende op ad Benene!

Imens hendes indre Øje stirrede ind i Mindernes lyse Rige, sank hendes Hoved lidt efter lidt ned mod hendes Skød. Atter saa hun disse myldrende Billeder, som en Gang fik hendes Hjerter til at banke af uvis Længsel efter Livets Lykke, af inderlig Trang til at elske og blive elsket. Mundharpens Toner klang dæmpet i Vinden og kom med Bud fra Kærlighedens Strande. Stærke, dybe Følel-

ser steg op i hendes Sjæl. Minderne om de mange stille Kærlighedskampe, hun i en mere moden Alder havde udkæmpet ved den ensomme Naturs Hjerter, om de vemodige, men dog saa lykkelig Drømme, hun her havde hvilet i, og om de herlige Solskinsdage, som derefter oprandt, rev hende hen i vidunderlige Stemninger.

Men hvorfor havde hun Taarer i Øjnene? Hvorfor sank hendes Hoved dybere og dybere? Hvorfor sad hun der med ludende Hoved som en sorgtyngt Kvinde, der sukker efter Fred og Hvile?

Det var blevet halvmørkt. Et Par isnende Gys gik igennem hendes Legeme. Hun rettede sig og svøbte sit Sjæl tættere om sig; men snart sank atter Hovedet, dybere og dybere — —. Hvorfor saa hun ikke glad og frejdig op? Var hun ikke lykkelig? Havde hun ikke fundet Maalet for alle sine dybeste Ungdomslængsler? Havde hun ikke hvilet ved hans Favn og indaadet Lykken i store, stærke Drag? Havde ikke han, den evnerige, højt-agtede Mand, saa ofte sagt hende, at han havde hende kærere end alt paa Jorden? Burde hun da ikke føle sig stolt og lykkelig og takke Gud af sit fulde Hjerter? Jo, jo, hun var jo lykkelig . . . !

Der gled et Par Draaber ned over hendes Kinder.

Nu gik han derovre i Kongestaden — mange, mange Mile borte, helt ovre paa Øens modsatte Side; men hun saa ham lyslevende, som han gik og stod, denne kønne, frejdige, kraftige Mand! Tænkte han maaske ogsaa paa hende nu i dette Øjeblik?

. . . . .

Man kan da heller ikke altid gaa og tænke paa dem, der hører en til. Povl havde den hele Dag

haft travlt med Rigsdagsarbejde, havde opmærksomt lyttet efter Talerne, havde læst og grundet, ja havde endog selv talt i Rigsdagen. Nu havde han vel fortjent et Par Timers „Rekreation“ efter Dagens Møje. Netop i dette Øjeblik stod han og rettede sine Flipper ved Spejlet i en af det kongelige Teaters Forhaller; han skulde dog se lidt ordentlig ud, naar han traadte ind i den store, fornemme Forsamling . . . Ah, der kom Grosserer Brasen mod Frue! „Godaften, Hr. Grosserer! Det er mig en Fornøjelse . . . Godaften, Frue! Hvorledes har Fruen det efter Ballet?“

Nej, i dette Øjeblik tænkte han just ikke paa hende, som sad derhjemme ved Stranden; men havde han vidst, at hun sad der, saa havde han straks sendt hende en venlig Tanke; hun var en from og flittig Hustru.

. . . . .

Sara sad endnu længe paa Tangbunken. Af og til knugede hun Haanden mod Panden og udstødte et stille, smertefuldt Suk. Nogle Vers, som hun kendte fra en af de mange Bøger, hun havde læst, steg op for hendes Minde.

„I Bølger derude, hvi synger I dog
i slige vemodige Toner?
Det er ej det gamle, gribende Sprog,
der varslede Lykke og mægtigen drog
min Sjæl imod lysklare Soner.

Det er ej de Sange, I nynnede paa,
da fordum jeg lyttede vaagen
og stirred i Anelsens Dyb og saa
al Livets Skønhed i Syner gaa
som Morgenens Glans gennem Taagen.

Da fyldte I Sjælen med Drøm paa Drøm
om Lykkens evige Stigen,
da vakte I Længselen, varm og øm,
og blanded den ind i Tankens Strøm
under Hjertets Skælven og Higen.

Nu er det, som kom I fra Sorgens Kyst
for sagte i Kvælden at sjunge
om falmet Ungdom og svunden Lyst,
om skuffet Kærligheds Suk om Trøst,
om Tider saa mørke og tunge.

Nu er det, som om I sukkende bad
om Glemsel, om Stilhed og Skygge,
som lød der en Klage i eders Kvad
om umilde Magter, der skiller ad
en Sjæl og dens Fred og Lykke.

Nu er det, som iled I mod min Favn
for Suk af Hjertet at presse.
— O, Bølger! der klinger usigelig' Savn
og Suk og Længsler foruden Navn
i eders vemodige Messe!“

Maanen kom frem mellem Skyerne og kastede sit kolde Blaalys hen over Havet. Et Par stærke Gysninger gik atter igennem hendes Legeme. Hun mærkede dem ikke. Og dog svøbte Haanden Sjalet tættere og tættere om Ryg og Hals, medens hun ubevidst knugede sig sammen, saa Hovedet næsten hvilede paa hendes Knæ.

Der rørte sig noget bag ved hende; hun hørte det ikke. Jo — hvad var det? Rørte ikke en Haand ved hendes Hoved?

„Knage mig er det ikke hende ilél!“

Sara fo'r op og saa sig om. Tænderne tog til at klapre i Munden paa hende.

Næste Dag laa Sara syg i sit Hjem, i sit eget Hjem oppe i Byen.

Hendes Forældre, som paa deres Hjemtur langs Stranden havde fundet hende halvdød af Kulde paa Tangbunken, havde straks paa hendes underlige Svar og hele forkomne Tilstand kunnet skønne, at en Sygdom var i Frembrud. Øjeblikkelig havde de ført hende hjem til Strandgaarden, Moderen kogte en Kavs Øl til hende og vilde have hende til at krybe i Seng; men Sara vilde hjem, hun vilde hjem, der var intet Udkomme med hende. Saa blev hun indsvøbt i Kaaber og Dækkener, og Sandmanden kørte hende op til Byen.

Præsten sørgede for, at Lægen blev hentet, ligesom han ogsaa skrev til Povl og meldte, at hans Hustru laa syg.

„Overanstrengelse — Feber!“ sagde Lægen.

Karen Marie tog op i nogle Dage for at pleje sin Datter.

Sandmanden gik den meste Tid og stavrede ene om i sit stille Hjem. Ofte rystede han paa Hovedet og lod sin store, grove Haand fare op i Nakken for at kradse nogle Haarrødder op af deres Jordbund.

Efter nogle Dages Forløb kom der Brev fra Povl. Han var bleven meget misstemt ved den sørgelige Meddelelse, skrev han. Gid Rejsen hjem ikke var saa omstændelig og dyr, saa skulde han øjeblikkelig have indfundet sig! Men han vilde overgive hende „i den alkærliges Varetægt“; med hans Hjælp skulde hun nok snart igen rejse sig fra „Smertens trange Leje“. Han selv havde det, Gud være lovet, godt; han kæmpede med stadig øget Lyst og Kraft for sit kære, gamle Fædrelands Vel, og han troede at turde sige, at Vorherre stadig

skærpede hans Blik og øgede hans Dygtighed. — „Gud være med os alle!“

Sandmanden maatte et Par Gange gaa Ærinde for sin syge Datter til Lægen — en gammel, graaskægget Bulderbasse, der halvt kunde kyse Livet af Folk med sine Brøl.

„Det har vel ikke større at sige med den Sygdom?“ spurgte Niels varsomt, da han første Gang var hos ham.

„Æh, I Bondebæster! I tror aldrig, at en Sygdom har noget at sige, førend Døden sidder og raller i Halsen paa den syge!“

Niels hummede sig og tørrede de Stænk af Ansigtet, som sprang om Kap med Ordene.

„Og saa gaar I og stamper med jeres store Træsko og smælder med Dørene og sludrer og vrøvler om Alverdens Ting, saa I er færdig at pine Sjælen ud af Livet paa den syge! Men det vil jeg sige dig rent ud: Livet hænger i en Traad, I slaar hende ihjel, dersom I ikke skaffer hende Stilhed og frir hende for alle Sindsbevægelser.“

„Er det saa galt fat med hende?“ Sandmanden blev helt bleg.

Saa galt var det vel egentlig ikke; men den gamle Læge havde sit eget Sprog. Vist var det, at Niels Nielsen fra den Dag var bleven alvorlig angst for sin Datter. Hver Gang han saa Taarer i hendes Øjne, fo'r han urolig op: „Sara, tør dine Øjne! . . . du maa ikke brøle, hører du! Du kan ikke taale det.“

Men efterhaanden, som hun bedredes, satte hans Angst sig igen.

En Dag, da han efter vanlig Skik havde gjort en Runde gennem alle Udhusene, kom han ind og var smækvred. Han havde aldrig i sine livsskabte Dage set værre Redelighed i nogen Gaard.

Avnerne var smidt paa Møddingen i Stedet for at blive gemt til Kvæget. Den ene af de to smaa Kalve laa i Baasen og var død — vel sagtens af Sult — og det andet „Kriv“ laa og hikkede og vendte Øjne og gik vel snart samme Vej. Tærskemanden havde smidt Halmen ud af Lemmen, efterhaanden som han havde rystet den op, i Stedet for at binde den i Knipper og stikke den paa Stænget. Nu laa den spredt over hele Stakhaven og var saa vaad, at man kunde vride Vandet af den. Og saadan noget Møg skulde Kvæget fodres med til Vinteren!

Da kom Karen Marie ind med en Kop dampende Kaffe.

„Hæ . . . æ!“

En halv Time efter sad han paa en Stol ved Saras Seng. Hun tog Povls Brev frem og læste det saa højt, som hendes svage Røst vilde tillade det. Hendes Læber skjælv, og der stod et Par klare Draaber i hendes Øjne, da hun sluttede: „... Gud være med os alle!“

„Ja,“ sagde Sandmanden og klemte Tommelfingeren ind i sin ene Øjekrog, „det er, som jeg altid har sagt, han har et godt Hjertelag, det er vist og sandt, han har; men det er lige godt galt med det hele.“

„Det bliver nok godt, Far.“

„Jaja, læg dig nu ned og la' vær' at brøle; det kan jo blive godt endnu . . . tag og lad mig se det Brev.“

Hun rakte ham det, og efter at han nogle Gange havde ladet Blikket løbe hen ad de snorlige Linjer, og eftersat Papiret paa alle Kanter, brød han ud med sin gamle Lovprisning:

„Knage mig, om jeg nogen Sinde har kendt hans Lige!“

Sara kom atter paa Benene, men duede ikke til noget i lang Tid. Langsomt krøb hun om i Stue og Køkken, men maatte hvert Øjeblik søge Sengen for at hvile sig. Jævnlig skrev hun til Povl og meddelte ham, at hun nu „stadig gik fremad“. Rigtignok længtes hun meget efter ham; „men nu til Jul, saa kommer du jo hjem og bliver hos os i mange Dage. Gud give, det snart var Jul!“

Povl sendte hende sit Fotografi. Hvor blev hun glad for det! Han stod med den høje Silkehat i den ene Haand og en stor Papirsrulle i den anden, frejdig og djærv, med opadvendt, tanke-lysende Aasyn. Hendes Øjne duggedes. Det var hendes Mand!

Et for Landets Almue særlig vigtigt Lovforslag blev af Regeringen indbragt i Tinget.

Povl læste det med spændt Opmærksomhed. Hans Øjne lyste med en sælsom Glans. Her var en Sag for ham! Ingen sad inde med større Sagkundskab til Forslagets Drøftelse end han.

Sagen kom frem. Flere havde Ordet, ogsaa Povl; men Emnet var ham endnu for vægtigt, for lidt gennemtænkt; dog røbede hans Indlæg stor Sagkundskab. Et Udvalg blev nedsat, og hvo fik Sæde i dette? — Povl Svendsen. Og hvo blev valgt til Formand? — Povl Svendsen.

Næste Dag stod hans Navn i alle Blade, stod mellem mange store, fremragende Navne, omstraalet af en Glans som aldrig før.

En Række Udvalgsmøder blev holdt, langsomt skred Drøftelsen fremad som en tungtlæsset Vogn over en Sandvej.

At Povl ikke blev udpeget som Ordfører, ærgrede

ham; men netop derfor vilde han sætte sig grundig ind i Sagen og ret samle sig til dens Drøftelse i Tinget; han skulde vise, at han evnede at yde et Indlæg, der skulde overstraale den egentlige Ordførers ti Gange.

Han sad oppe til Kl. 2—3 om Natten, omgiven af støvede Lovbøger, Blade og Papirslapper med Optegnelser. Ilden i hans Kakkellovn gik ud, Frosten tegnede sine flammende Isblomster paa hans Vinduesruder, Vognrumlen sagtnede hen, Nattens Stilhed bredte sig over Staden — han agtede paa intet. Hans Fødder kunde være kolde som Istappe, han mærkede det ikke; hans Hjerter bankede med stigende Hastighed, og værkende Trækninger gik igennem hans Hoved.

En Dag fandt han paa sit Værelse et Brev fra Præsten, et kedeligt, uhyggeligt Brev. Sara var nu bleven alvorlig syg og havde ligget i flere Dage. Lægen var ængstelig, men haabede dog . . .

Gruelig uheldigt! Hvad skulde han gøre? Han kunde ikke rejse hjem nu. Hvad fik saa Udvalget udrettet! Stakkels Sara! . . . Men Fædrelandet . . . Folket . . .! Gud vilde sikkert se i Naade til hende, hjælpe hende, trøste hende.

Hvor denne Tanke lettede! Nu havde han sendt Vorherre hjem. Hans Nærværelse havde tusinde Gange mere at sige end hans egen.

Der var en ved Døren.

„Værsgod! Ah, et Brev! Tak skal De ha’! Farvel! . . . Hvad for noget? En Indbydelse til Middag hos Grosserer Brasen!“

Han gik en Stund frem og tilbage paa Gulvet. „Bare Sara ikke var syg! Men — med Guds Hjælp . . .!“

Endelig oprandt den af Povl med saa stor Længsel og Spænding imødesete Dag, da hans Sag skulde frem. Mange Nætter havde han gransket og slidt, og mange tætskrevne Ark var Frugterne af dette Nattearbejde. Hele den lange med Henvisninger og Citater spækkede Tale laa rede, atter og atter havde han gennemlæst den, hele Sagen laa for ham som i klart Sollys. Udrustet med „en varm Overbevisning“ og „praktisk Erfaring“ kunde han træde frem i Salen med sit vægtige Indlæg. Han vilde tage fat med sagte, rolig Stemme og først lidt efter lidt løsne Veltalenhedens Tøjler; det var hans Tale indrettet paa, og denne Fremgangsmaade vilde uden Tvivl gøre bedst Virkning.

Nu sad han paa sin Plads ved det lange grønne Bord. Medlemmerne kom, en for en, tog Plads ved Bordene eller gik i hviskende Samtale frem og tilbage paa det tæppeklædte Gulv.

Da kom et af Budene rokkende og lagde et Brev paa hans Plads.

Telegram! Hvad nu? . . .

„Sygdommen i stærk Tiltagende. Kom, hvis det er muligt!“

Han blegnede, Hænderne skjalv, saa han tabte Telegrammet paa Gulvet. Han rejste sig, saa paa sit Ur og stod et Øjeblik raadvild. Han kunde tage med Halvfem-Toget; men . . . aa, var det dog ikke ogsaa . . . !

Formandens Klokke ringede. Povl fo'r op og greb de sammenrullede Ark, der laa paa Bordet; men nu huskede han, at hans Spørgsmaal var ikke det første paa Dagsordenen.

Han skød Stolen til Side og gav sig til at gaa op og ned ad Gulvet.

„Hm! Halvfem . . . Jaja, lad os nu se.“

Han stod stille en Stund og saa ned for sig.

Turde han rejse nu i dette Øjeblik — rende fra en for tusinde og atter tusinde af Landets Børn saa vigtig Sag? Turde han sætte sine egne Interesser over Folkets, over Fædrelandets?

Et Par Tanker sprang hen efter Telegrammet. „Sygdommen i stærk Tiltagende. Kom, hvis det er muligt!“ Ja, han skulde komme, saa snart det paa nogen Maade var muligt; men det var ikke muligt i dette Øjeblik. Vel var han ikke Ordfører; men var han dog ikke, naar alt kom til alt, den Mand, som daarligst kunde undværes nu?

Atter tog han Uret op. Endnu var det Tid.

Men var det ikke ogsaa Tid nu at bringe Fædrelandet et Offer, et Hjerteoffer? Han havde viet Sandheden, Oplysningen, Fremskridtet, sit Liv, han tilhørte ikke mer sig selv, sin Familie, han stod som en Ideens Stridsmand i større Magters Tjeneste.

Han følte, at han stod her ved et Vendepunkt i sit Liv: alt eller intet! Gav han tabt nu, da vilde hans Livsopgave gaa i Stumper; sejrede han, da havde Ideen med eet Slag vundet en Mand i ham, en hel, fuldstøbt Stridsmand.

„Sygdommen i stærk Tiltagende . . .“

Aa, hvorfor skulde dette Telegram komme netop i dette Øjeblik! Han havde jo skrevet hjem til Præsten, at han var saa optaget af Arbejde som aldrig før, og at han i Dag, i denne Eftermiddag, skulde tale for en Sag af saa overvættets stor Vigtighed. Han vidste det godt, den gamle Vissenspind! Hvorfor skulde han da ryste hans Sindsro netop i dette Øjeblik? Kunde han ikke have gemt sit Ulykkesbudskab til sent i Aften? Hendes Tilstand var dog med Guds Hjælp ikke saa foruroligende . . . Aa disse snæverhjertede Mennesker! Sit eget, sit eget! — alt kredser om deres

eget lille lysende Jeg. Ingen Tillid til de himmelske Magter, ingen Offervillighed, intet Storsind! Men han vilde ikke være en saadan Træl af egne Interesser! Hans Livsgerning var for stor og for hellig dertil!

Atter sendte han Vorherre hjem i sit Sted. Gud vidste jo, at han ikke selv kunde komme. Men i Morgen — i Morgen skulde han indfinde sig, og da kunde han møde med reddet Samvittighed og med Ideens Sejerskrans om sin Pande. Da skulde han blive hjemme i to, tre Dage, maaske flere, hvis ikke Pligten kaldte ham bort igen; da skulde han sidde ved sin kære Hustrus Seng, tale trøstende Ord til hende og glæde hende ved at fortælle om den store, velsignelsesrige Virksomhed, han udfoldede i Fædrelandets Tjeneste. Da vilde alt klare op i Hjemmet, og han kunde trygt drage bort igen, givende Hustru, Børn og Hjem i den almægtiges og alkærliges Varetægt.

Han strøg Haanden op over sin høje, skønne Pande og rettede sig; men i næste Nu var han atter dybt inde i Overvejelsernes Urede. Med Sindet fuldt af Trang til at tale med nogen gik han hen til en Ven og indviede ham i hele Stillingen.

„Hvad skal jeg gøre? Jeg kan jo ikke rejse.“

„Jo vist kan du rejse. Hvad i Alverden skulde der . . .“

„Jeg kan ikke.“ Hans Blik faldt paa Papirrullen; han drejede kort af og gik ærgerlig sin Vej.

Drøftelsen af Dagsordenens første Sag var til Ende. Povl havde ikke hørt et Ord deraf. Nu rystede Formanden igen sin Klokke.

Saa i Guds Navn da . . .!

I næste Øjeblik stod han paa sin Plads med

Papirsrullen i sin Haand. Hans Valg var afgjort. Og nu alle Griller til Side!

Ordførerens Tale var ikke synderlig grundig og vakte derfor kun ringe Opmærksomhed.

Med bankende Hjerte gennembladede Povl endnu en Gang sine tankevægtige Ark. Jo, han var sikker nu! — Nu kom han!

En let Rysten gik igennem hans Legeme, men med eet rejste han Hovedet og strøg Haaret op over Panden.

Alles Øjne rettedes imod ham, og der blev stille i Salen. Han rømmede sig et Par Gange, lagde Papirerne fra sig, men greb dem igen og tog omsider fat.

Sagte, lidt usikker lød hans Røst; men lidt efter lidt blev den modigere, Minespillet livligere; han slog ud med Papirsrullen, kastede under smidige Bøjninger sine Ord til højre og venstre.

„Hør!“ raabte en enkelt Røst. „Hør! Hør!“ gentog et Par andre.

Det var, som han voksede ved disse „Hør“. Hans Røst blev stærkere, hans Ord vægtigere. Han indskød et Par djærve Ord, som ikke stod i den opskrevne Tale, men som i Øjeblikket faldt ham paa Tungen.

„Nej!“ blev der raabt ved Siden af ham. „Jo, jo!“ svarede en halv Snes kraftige Røster fra den anden Ende af Salen.

Modsigelsen æggede ham. Med en Kraft og Veltalenhed, som forbavsede ham selv, rullede Ordene fra hans Læber; uden at vide det, knugede han Papirsrullen, saa den svajede i hans Haand som et Siv.

„Hør! Hør!“ lød det igen, og denne Gang fra alle Sider.

Det var, som Salen højnede sig over ham, det forekom ham, at der lyste Undren i alles Øjne.

Endelig var han færdig. Med en Malmklang, der gav Ordene tifold Vægt, sluttede han sin lange Tale, bukkede og satte sig paa sin Stol. En Storm af Medholdsraab lød igennem Salen, og en halv Snes Medlemmer kom hen og trykkede hans Haand.

Ordet blev givet til en anden Taler; men Povl hørte ikke, hvad der yderligere blev sagt. Med rystende Hænder sad han og famlede med sine Papirer, lagde sig tilbage i Stolen og gentog i Tankerne de Brudstykker af Talen, som slog mest igennem. En tindrende Glans lyste fra hans Øjne. Aldrig i sit Liv havde han følt sig saa overvældet af Glæde, af Stolthed — han vidste ikke hvad.

Han tog sig til Hovedet. Kedeligt nok med disse smertende Jag gennem Hjernen! Han havde mærket dem flere Gange under Talen, og de tog stadig til.

Og saa dette Telegram . . .

Han rejste sig atter. Aa med Guds Hjælp var det nok blevet bedre derhjemme. Hun skulde bare vide, hvor kærlig han tænkte paa hende. Men nu kunde han jo ikke komme hjem i Aften: Toget var gaaet for længe siden.

En Time efter stod Povl i Grosserer Brasens Forstue, iført en ny, sort Klædning og med en høj Silkehat i Haanden.

En Tjener sprang ind for at melde hans Komme.

„Ah — Hr. Svendsen! Velkommen! Maa jeg forestille mine ærede Gæster Hr. Folketingsmand Svendsen, der i Dag har talt saa . . .“

„Saa . . aa! er det Dem? Glæder mig at hilse paa Dem. Mit Navn er Ludvigsen, Professor Ludvigsen.“

Povl bukkede og trykkede den tynde Professorhaand.

Grossereren gik rundt med ham og slog ud med sin hvide Haand: „Hr. Etatsraad Vinge, Fru Provstinde Stolpe, Hr. Kontorchef Møller . . .“

Povl bukkede og bukkede.

Man gik til Bords. Povl stak den krummede Arm frem for sin Dame, en lille silkeklædt Doktorfrue med røde Roser i Kappen. En Rislen løb igennem hans Rygsøjle, da han traadte ind med hende i den blændende oplyste Sal og lod Blikket stryge hen over det lange Bord, fuldt pakket med pragtfulde Blomstervaser og Frugtskaale, blinkende Vinglas og Tallerkener.

Samtalen gik i et summende Brus. Den ene Skaal blev drukket efter den anden. Grossereren var Elskværdigheden selv, sagde Damerne Artigheder, sendte Smil til alle Sider og affyrede nu og da en Vittighed, der blev fulgt paa Vej af en passende lille dannet Latter af ham selv.

Povl glemte af og til sin Dame, lagde Kniv og Gaffel fra sig og sad og stirrede aandsfraværende ud for sig.

„De er saa bleg, Hr. Svendsen, er De ikke rask?“

„Jo, det er ingenting, Frue. . . Maa jeg ha' den Fornøjelse at klinke en Gang med Dem?“

Han skyllede den ene Slurk i sig efter den anden.

For tredje Gang rejste Grossereren sig og klinkede paa sit Glas:

„Mine Damer og Herrer! Vi har den Glæde at se i vor Midte en Mand, der nyder den sjældne

Lykke at være højagtet og æret ikke alene blandt sine Standsfæller, men — jeg kan sige, . . . jeg tror at kunne sige — blandt alle Samfundsklasser lige op til Ministerbordet, — en Mand, der er en Pryd for vor lovgivende Forsamling, i hvis Midte hans varme, veltalende Ord i Dag har lydt — en Mand, der ikke er veget tilbage for de store Krav, som Livet har krævet . . . som Livet har stillet til ham, men som med Tilsidesættelse af egne Interesser, og . . . jeg kan sige . . . med Ihærdighed og Dygtighed har givet sig hen for det store, det almene, — en Mand, der paa sin Fane har skrevet: „Frem, Borgere, frem i Oplysning, i Borgersind, i Fædrelandskærlighed!“ Mine Damer og Herrer! En saadan Mand har til visse gjort sig værdig til alle brave Medborgeres Tak og Paaskønnelse. Mine Damer og Herrer: en Skaal for Hr. Gaardejer, Folketingsmand Svendsen!“

Grossereren gik ned og klinkede med den fejrede Bonde, og rundt om fra rakes fine hvide Hænder med fyldte Vinglas hen imod samme navnkundige Mand. Smilende og bukkende klinkede Povl med dem alle, tømte sit Glas og satte sig.

Hvordan var det? Var han drukken? Alt løb rundt for ham.

Omsider rejste han sig og tog til Orde:

„Mine Damer og Herrer!“ Aanden fyldte ham i samme Nu med sin Undermagt. Det var, som Ordene fødtes skønne, varme i hans Indre og laa og skjalv af Længsel efter at faa Luft. „Det er en alt for stor Ære, De har vist mig. Jeg er en simpel og ringe Bondemand. Livet har ikke undt mig Adgang til Dannelsens og Intelligensens Goder, og Naturen har ikke udrustet mig med disse Undergaver, der trodser alle Hindringer og baner sig

Vej paa underfulde Maader til harmonisk Udvikling. Men, mine Damer og Herrer, selv den ringe, simple Bonde, selv den udannede og uoplyste Landsbymand kan i sit Bryst rumme en redelig om end bly Længsel efter at yde sin ringe Skærv til at ordne og forme de store Samfundstanker, til at løfte med paa Tidens Opgaver og bortrydde de Dæmninger, som vil hæmme Oplysnings- og Frihedsværket. Selv den ringe Bonde, der er opvokset fjernt fra Dannelsens Arnested, kan føle en stille, inderlig Trang til at ofre sine Kræfter, sine Ejendele, det bedste, han ejer, for sit elskede Folk. Og, mine Damer og Herrer, jeg tager den Skaal, som De nys hædrede mig med, som et Udtryk for den Agtelse, De viser den redelige Vilje, selv om denne savner de Forudsætninger, som skal give den Vægt og Indflydelse . . . !“

Slutningen af hans Tale faldt ud til en Skaal for „den elskværdige Vært, hos hvem Evnen og Viljen til at udrette noget i Verden var forenede i skøn Harmoni.“

Der blev atter klinket og drukket. Damerne stak Hovederne sammen. „Hvor han taler nydeligt, virkelig nydeligt! Tænk — en Bonde! Hvilket dannet Væsen og vindende Ydre!“ Og Etatsraader, Professorer og Grosserere skiftede Ord med ham, nikkede til ham og drak Glas paa Glas med ham.

. . . . .

Da Povl kom hjem paa sit Værelse, ravede han hen til Sengen og kastede sig fuldt paaklædt over den. Det bankede og suste i hans Hoved, som om det skulde sprænges, og en Uendelighed af brogede Syner bølgede omkring ham i vild Skiften. Snart løftedes han af bløde Hænder, under Hurra-

raab og Jubel, snart fo'r han sammen med feberagtige Gys, idet Billeder af et vanrøgtet Hjem med en udtæret Kvinde liggende i Sengen drog frem for hans Syn.

„Ja, i Morgen — i Morgen!“ stønnede han og tørrede den kolde Sved af sin Pande.

Ud paa Natten hørte han en hul Buldren, der ligesom sprængtes af Hvin og larmende Raslen. Han rejste sig over Ende og saa hen imod Vinduet, men ingen Lysning lod sig skimte. Han stirrede ud i den sorte Nat. Stormen tudede og skreg som en Flok sultne Rovdyr, og Regnen kastedes mod Ruderne med Lyde som af Svøbeslag. Fra et nærliggende Kirketaarn lød Midnatsklokkens dumpe Slag som matte Drøn gennem Stormen.

Han laa en Stund og saa ud i Stuen. Hvor var han? Aa, disse stikkende Jag i Hovedet . . . disse kvalfulde Syner!

Hvad var det . . .? Døren aabnedes langsomt, et blaaagtigt Lysskær trængte sig frem og — du store Gud! hvad var det for en aandeagtig Skikkelse, der lod sig til Syne? Dørkarmen udvidede sig, højnede sig op som en Korbue i en Kirke, Skikkelsen vokste, lange, sorte Klæder hang fra dens Skuldre ned mod Gulvet, og omkring det furede Aasyn saas en Fylde af lange, graa Lokker, der bølgede ned over en hvid Pibekrave.

„Det er ham! Det er Præsten . . . nej, et Sansebedrag . . . en Drøm! . . . Væk mig! . . . Jeg kommer jo i Morgen . . . i Morgen!“

Skikkelsen hævede Haanden og lod sit gennem-borende Blik hvile paa ham.

„Ja, det er Præsten, din gamle Lærer, din Ven . . .“

„Jeg ved, hvad De vil sige. Lad mig nu være fri! Jeg kommer jo i Morgen.“

„Jeg har fulgt dine Fjed fra den Tid, du folde dine Barnehænder til ydmyg Bøn. Jeg har set dig sidde paa Skamlen ved din jævne, gudfrygtige Moders Fødder. Jeg har set dig vandre livsglad ved din unge, elskelige Hustrus Side. Jeg har set eder sidde stille lyttende i Herrens Hus, og jeg har set eder lege som livsglade Børn med eders smaa i Havens Gange. Jeg har set dig færdes i din Gaard paa Marken som en virksom og dygtig Mand, der samvittighedsfuldt røgtede Hjemmets Krav. Men jeg har ogsaa set dig vokse fra din gamle Moders Formaninger og fra din Hustrus Kærlighed . . .“

Povl rystede og knugede sig skulende tilbage i Sengen.

„Der kom Tider, da Æresygen kastede en Brand ind i dit Hjerte. Trin for Trin skred du frem ad Ærens Vej — o, mærkede du ikke, at du med det samme fjernede dig Skridt for Skridt fra Hustru, Børn, Hjem og Lykke?“

„Nej, nej, nej!“

„Jo, du mærkede det; men din Sjæl var omsløret af Forfængelighedens Taage. Du bildte dig ind, at du var et Redskab i høje Magters Hænder. Du blue des end ikke ved stundum at tale om Stikket af Martyriets Tornekrans. Du talte i høje Toner om at give sig hen for Ideen, at ofre alt for Oplysningen, for Fædrelandet — ak, du ofrede dig selv Tomme for Tomme for Ærens Moloch! Ikke Oplysningen, ikke Fædrelandet, men dit eget æresyge Jeg var det Maal, dine Drømme kredsede om!“

„Nej, nej, det er ikke sandt!“ stønnede Povl og slog afværgende med Hænderne ud i Luften.

„Jo, det er sandt, og du indrømmer det i dit inderste Hjertegemme, om end dine Læber nægter

det. Idel Forfængelighed har dit Liv været. Og hvad er Frugten? Derhjemme ligger din Hustru med hule Kinder, bleg og stille som et Marmorbillede. Hjemmets Lykke og Velsignelse stjal du ud af Hænderne paa hende. Rastløst har hun slidt og stridt gennem Aar, sit Helbred og sin Hjertefred har hun ofret for din Skyld. Dine Børn er groede op i Vankundighed og Egenraadighed, dit Hjem luder mod Fald og Undergang, dine jævne Bysbørns Agtelse har du ødet — se, det er Følgerne!“

Den kolde Sved pressede sig med stikkende Isninger frem af Povls Hoved. Han vilde atter fremstønne et Par Ord, men Mælet svigtede ham. Tænderne klaprede i Munden paa ham; han svøbte Lagenet omkring sig og knugede sig sammen i Sengens ene Hjørne.

„Min Søn, vend om fra din Vejs Vildfarelse! Sæt dig atter paa Skamlen og lær Ydmyghed! Byg dit Hjem op paa ny Grund, og lad Kærlighed og Lykke straale ud fra det i vide Kredse! Og kan du saa overkomme mere, føler du Kald til, og tør du overtage Ansvarer for en offentlig Gerning, saa tag den i Guds Navn op; men husk, at de Krav, Vorherre har lagt dig nærmest, er de første, der maa opfyldes!“

Skikkelsen veg langsomt tilbage, dens Omrids blev mere og mere udviskede, til sidst svandt den bort i det fjerne som en svævende Taage.

Uroligt kastede Povl sig omkring paa Lejet. Hjertet bankede med dumpe Stød i hans Bryst, Febergløden brændte paa hans Kinder, og det var, som om Blodet var blevet til sydende Ild i hans Aarer. Han rystede de fast sammenknyttede Hænder. „Den Præst, den Præst!“ Men snart lod han igen Armene synke og vred sig som en fortvivlet.

Tankerne fo'r omkring som Fugle i et Uvejr. Atter og atter kredsede de over Landsbyen nær Havet, atter og atter viste sig Billeder for ham, som fik hans Hjerte til at gyse.

Hvad var det . . .? Hørte han ikke nu en svag, bedende Kvinderøst lige tætved. Han slog Øjnene op og saa frem mod Døraabningen, der atter udvidede sig og opfyldtes af et maanelysagtigt Skær . . . Du forbarmende Gud: Sara!

Ja; indhyllet i hvide, folderige Klæder og pyntet med Buksbomkviste stod hun der og saa hen paa ham med sit huløjede, hvide Aasyn.

„Jesus Kristus!“ Han holdt Hænderne op for Øjnene; men det var, som om en usynlig Magt tvang ham til atter at se hen paa den hvide Skikkelse.

Hendes Aasyn, der fra først af syntes strengt, blev mildere og mildere. Glimt af Kærlighed og Glæde lyste ud af hendes Øjne. Langsomt hævede hun Armene, som til en Omfavnelse.

Da brast han i en krampagtig Hulken, rakte Hænderne frem og stammede: „Sara, tilgiv mig!“ og sank derpaa sansesløs sammen.

Nede paa Gaden hørtes den første dumpe Bulderen af Vognene, og fra en Fabrik i Nærheden kaldte Damppiben Arbejderne sammen til deres Dagværk. Det første gullige Morgenskær lyste ind i Værelset.

Povl slog Øjnene op og saa sig om. Det suste og bankede endnu i hans Hoved, alt dansede vanvittig om for hans Blik. Uden Klarhed over, hvad han gjorde, strakte han Haanden hen og tog et Vandglas, som stod paa et lille Bord ved Sengen,

skyllede dets Indhold i sig, rev sit Halstørklæde af, tørrede sin Pande og lod sig atter falde tilbage.

Men han havde ingen Ro til at ligge. Atter rejste han sig paa Albuen og saa sig om med sindsvildede Øjne.

„Hvor er jeg? Hvor er Præsten? Hvor er Sara? Aa, Sara . . . de hvide Klæder . . . Buksbomkviste? Sara, du er dog vel ikke død fra mig? Du maa ikke dø! . . . Jeg kommer i Morgen.“

I Morgen? Var det Morgen nu? Var det i Dag, han skulde rejse hjem? Hør — nu peb Toget!

„Holdt, holdt! vent lidt, jeg skal med! Vent for Gud i Himlens Skyld, min Kone ligger for Døden!“

Han sprang op, væltede Bordet og tumlede som en drukken Mand hen imod Døren; men i det samme gik denne op, og en Mand i Slaabrok stak sit forbavsede Hoved ind.

„Hvordan staar det dog til med Dem, Hr. Svendsen? Hvad er det for en Tummel, De har gjort hele Natten? . . . De er syg, Mand, De er jo ildrød i Ansigtet. Riv Tøjet af Dem og læg Dem straks!“

Povl tumlede tilbage og satte sig paa Sengen. Først nu syntes han at komme til sig selv.

„Ja, jeg er syg! Men jeg vil med Toget! Jeg har faaet et Telegram . . . min Kone ligger døds-syg, eller maaske hun . . . aa Gud!“

„Læg Dem nu rolig i Sengen! Der er to Timer, til Toget gaar.“

Povl kom ikke med Toget. En Læge blev hentet. Den syge fik et Par Igler i hver Tinding, kolde Klude paa Panden og Surdej under Fødderne. Lægen rullede Gardinet halvt ned og paalagde Værten at sørge for Ro og Stilhed.

Et Telegram blev sendt til hans Hjem, en kort

Melding om, at han „ikke var rigtig vel“, men at han ventelig snart vilde blive rask nok til at rejse hjem. Desuden blev der i Telegrammet spurgt, hvorledes Sara havde det.

Povl talte af og til vildt, og alle hans Tanker drejede sig om Sara.

Om Aftenen kom der Meddelelse om, at hun havde det lidt bedre. Man viste Povl Telegrammet i et Øjeblik, da han var ved fuld Samling; han holdt Haanden for Øjnene og græd.

Der laa nu Mand og Hustru paa hver sin Kant af Landet, begge fængslede til Sygelejet, begge opfyldte af Ængstelse og Længsel. Dersom deres Tanker havde været synlige, vilde man have set dem krydse hverandre i Luften Dag og Nat. Medens andre i Nattens Stilhed hældede Hovedet til Pudens for at glide over i Søvnens Favn, laa de to vaagne og hviskede brændende Bønner for hinanden.

De tynde Traade langs Jernvejen rystede adskillige Gange i denne Tid af de Ilbud, som bragtes fra den syge til den syge; men tusinde lønlige Ilbud med inderlige Ønsker og Løfter sendtes fra Hjerte til Hjerte gennem Tankernes fine, usynlige Traade.

Endelig oprandt Dagen, da Povl ventedes hjem. Præsten kørte selv til Købstaden for at hente ham i sin lukkede Vogn.

Saras Hjerte bankede af stundesløs Længsel. Hun havde ikke i lang Tid været saa rask som i Dag. Hvert Øjeblik rejste hun sig over Ende og saa ud ad Vinduet. Hendes Kinder havde faaet et rødtligt Skær, og Øjnene skinnede med en Glans lig den, der lyser fra Brudens Øjne, naar den

elskede Brudgom kommer for at føre hende til Alteret.

Sandmanden og hans Kone var til Stede. Børnene var vadskede og pyntede, rene Lagener lagt paa Sengen, og Sara selv havde pudset sig, saa godt hun kunde; hele Huset havde et festligt Præg.

Dagen i Forvejen havde Niels været hos Lægen og ladet et Ord falde om, at Povl ventedes hjem. Det gamle Brushoved fo'r hen imod den skikkelige Sandmand og buldrede løs:

„Er I da tossede? Vil I nu ha' slæbt ham hjem for at ta' Livet af hende — nu, da jeg er ved at faa rimpet Kludene sammen paa hende? Vil I se, I la'r Bæstet blive liggende derinde i København, til hun er bleven rask!“

„Ja men han har selv skrevet, at han kommer i Morgen, og min Datter er saa opsat paa at . . .“

„Ja, der har vi det! Nu ligger hun og tænker paa det, til hun bliver tosset i Hovedet, og naar han saa kommer: hu . . . j! farer hun op og ta'r paa Vej med at flæbe og slaa ud med Armene. Jeg vil være et Bæst, om hun ikke dør imellem Hænderne paa jer!“

„Det var dog ikke godt!“

Jo, der var ikke Tvivl om, at hun vilde smække sammen, mente Lægen. Han tilbød endog at give Sandmanden Dødssedlen med hjem, saa kunde de putte hende ned naar som helst.

Niels Nielsen blev urolig. At Sara var yderlig svag, havde han for en otte Dages Tid siden set Vidnesbyrd om, idet hun var daanet bare ved at høre en Tallerken falde paa Gulvet. Hvordan skulde dog den Dag i Morgen spænde af? „Hvis hun nu bliver apopleks og dør for os!“

Og selv nu, da han sad ved Saras Seng og saa, hvor rødmusset og rask hun saa ud, nærede han

alvorlig Angest for hende. Hver Gang hun rejste sig op, tog han fat i hende: „Læg dig, Sara, læg dig!“ Og hver Gang hendes glansfulde Øjne saa ud i Luften som ved et eller andet Vidundersyn, puffede han til hende: „Lad nu vær' med det, Sara! Luk Øjnene og lig stille, du!“

Endelig rullede den lukkede Vogn ind i Gaarden. Præsten steg ud, og bag efter ham en bleg, smuk Mand, der støttede sig ved en Stok.

Inde i Sygestuen hørtes i dette Øjeblik en mudrende Larm, som om en Flok Mennesker raabte og brødes.

„Der er han, der er han!“

„Ja vist, der er han! Men hus nu paa, hvad du lovede mig . . . læg dig, Sara!“

„Se, Far, han gaar hel rask!“

„Ja, han gaar hel rask. Men du skal være rolig! Doktoren han sa'e . . . nu skal du lægge dig, hører du!“

I sin Ivrighed sparkede Niels den ene Træsko mod Sengestolpen, da han bøjede sig ind over Sara for at lægge Lagenet til Rette, og ved samme Lejlighed kom han til at give en ulykkelig Stol et Puf med Albuen, saa den faldt bagover med et Rabalder.

Karen Marie kom rendende fra Køkkenet med Tungen ud af Halsen:

„Nu er de der!“

„Ja nu er de der!“ vrængede Sandmanden ærgerlig. „Er du tosset at gave saadan op! Ved du da ikke, at Doktoren han har sagt, at vi skal være stille?“

Sara klappede ham paa Armen. „Det gør ingenting, Far, jeg er saa rask i Dag.“

Røsterne vævede sig ind i hverandre som i et Skænderi. Da gik Døren op. Sandmanden raabte:

„Nu ikke for brat, Povl! Doktoren han har sagt . . .“

Men Niels fik ikke udtalt, før den blege, rystende Mand kastede sig hen paa Sengekanten og omfavnede sin Hustru, der uagtet alle hendes Faders Formaninger havde rejst sig over Ende. Taarerne strømmede ned over begges Kinder, alt løb rundt for dem i et Virvar af Velsignelser, Hulken og Kærlighedsudbrud.

Sandmanden stod bag ved sin Datter og rev og sled i hende for at faa hende til at lægge sig. Han var rent utilregnelig. „Sara, du dør! Læg dig, siger jeg! Vil du nu se, du kan lægge dig! . . . Mor, hvad staar du og tviner for? Kom hen og træk Hovedpuden op! . . . Saa, Povl, hold nu op!“

Men der var intet at stille op med nogen af dem. Han trippede, pustede, sparkede til Sengestolpen og Spyttebakken, rev sig i Nakken, hostede og snøftede og trykkede hvert Øjeblik Fingrene op i Øjekrogene.

„Sara, du maa ikke brøle! . . . Rejs den Stol op, Dreng! . . . Stille, alle sammen! Doktoren han har sagt, her skal være Ro! . . . Gaa væk, Paster . . . Saa Povl, la' nu vær', hun dør for os . . .!“

„Niels Nielsen maa selv være lidt stille,“ tystede Præsten og lagde sin Haand paa Sandmandens Arm.

„Jeg? . . . jeg? . . . Ja, er det ikke ogsaa forskrækkeligt! Knage mig, om jeg nogen Sinde har kendt saadan en Redelighed!“

Inden Præsten gik, hviskede han Sara et Ord i Øret:

„Povl har nedlagt sit Mandat.“

Vaaren kom usædvanlig tidlig det Aar. Allerede først i Marts tog Vildgæssene til at trække mod Nord i store kileformede Flokke. Snart efter gjorde Skovsneppen sin korte Gæstefærd i Skovenes Sumpe, Viben tumlede sig over Engene, og Stæren soled sig paa Kirketaget. Bonden eftersaa sine Avlsredskaber, og snart gik Ploven sin støtte Gang gennem det sorte Mulddække. Ærterne dansede over de nypløjede Agre og gemte sig i Huller og Furer, snart spredtes ogsaa de andre Sædarter, under Sang og lyse Haab regnede Kornene over Markerne. Milde Luftninger strøg over Haver og Agre, metalglinsende Biller kravlede med skyndsom Fart mellem Jordklumper og Stene, og Jordens talløse Spirer skød de sorte Vinterkaaber til Side og stak deres smaa fine Hoveder op i Sollyset. Først i Maj stod Træerne grønne, Stedmoderblomster og Brandliljer blomstrede i Haverne, Flæg og Kabbelejer i Engene. Børnene jublede, Fuglene jublede, hele Naturen jublede.

Ingen mærkede bedre end Sara, hvor sjæle- og nervestyrkende den velsignede Vaartid kan virke paa et lidende Menneske. Dag efter Dag saa man den svage Kvinde med det blege, smilende Aasyn rokke omkring i Haven, støttende sig ved en Kæp. Solstraalerne blinkede og kiggede ned til hende mellem Bladene, Blomsterne duftede om hende, og Fuglene sang over hendes Hoved. Hun indaandede Haab og Livskraft med hvert Drag.

Fra en ophøjet Plads i Havens ene Hjørne havde man Udsyn over hele Marken. Der stod hun ofte i den tidlige Vaartid og saa ud efter Povl, som skred frem med Saasækken over Akslen, kastende den ene Haandfuld Sæd efter den anden ud paa Ageren. Hun saa i Tankerne, hvorledes Sveden randt ned over hans sunde Kinder, hvorledes Viljen

tegnede sine faste Drag i hans Aasyn. Aa, hvilken Forandring var der ikke foregaaet med Povl!

Tidlig var han oppe om Morgenene, satte Folkene i Arbejde i Mark og Hjem og tog selv fat af al Kraft. I Hviletiderne underviste han sine to Drenge, og Søndag Eftermiddag læste han for Sara. Undertiden, naar han fik fat paa en Avis, kunde hans Aasyn faa et Udtryk af nysgerrig Spænding; men ofte saa man ham paa een Gang kaste Avisen til Side som for at unddrage sig en Fristelse.

Sara genvandt sin Sundhed. Atter kunde hun færdes travlt i sit Hjem, men der var ikke den jagende Uro over hende som før. Tit fulgtes hun og Povl ad i Marken, og ofte gik de sammen til Kirke. De gamle, lykkelige Tider var vendte tilbage.

Og dog ikke helt. Det var, som om Povl mærkede, at hans Lykke aldrig vilde trives i denne Gaard saaledes som ude i den gamle Udflyttergaard, der havde været Skuepladsen for hans skønne Barn-dom, og hvor han og Sara havde levet deres første lykkelige Dage.

En Dag fløj den Nyhed ud over Sognet, at Povl Svendsen og Brun havde byttet Gaard igen, men denne Gang byttet lige op. Nyheden var sand. Tre Mennesker var den Dag glade: Povl, Sara og Sandmanden. Denne sidste, der havde haft en Finger med ved Handelen, blev saa overvældet af Glæde, at han i en Slags letsindig Henrykkelsestilstand bød Karen Marie op til en Svejtrit.

Saa flyttede Povl og Sara atter ud i deres gamle Hjem, og det var for dem, som de flyttede ind med al deres første Lykke.

Desværre mørknede en Sorg Familiens Lykke for en Tid, idet Saras Moder døde. Sandmanden blev hel utrøstelig. Han havde altid regnet sit en-

somme Hjem ved Stranden for det bedste og lykkeligste paa Jorden; der havde han og Karen Marie taget saa mangt et velment Snubtag; der havde de slidt sammen, glædet sig sammen og sørget sammen, mens Aarene umærkelig gled. „Men nu er der ikke værd at være ude i det Hul,“ sagde han og rystede paa Hovedet. Efter nogle Maaneders Forløb solgte han Rub og Stub, og en skøn Dag stod han i Povls Stue:

„Har du Brug for en rask Husmand, Povl? Knage mig, om der er en eneste her i Sognet, der skal knuge mig endnu, omendskønt jeg er fyldt de tre Snese.“

Dette Spørgsmaal kom ikke uventet; Sara havde alt indledet Sagen, og Povl gik med Glæde ind paa den, thi han vidste, at han ikke kunde faa en dygtigere og mere paalidelig Hjælper i sin Gaard, og desuden vidste han, at Niels Nielsen ikke kom tomhændet. Stedet havde han faaet et Par Tusind Daler for, og sandsynligvis havde han nogle Skilinger i Forvejen.

Det var en Søndag Eftermiddag, at Niels Nielsen flyttede op i Povls Gaard. Da han havde faaet sig en tæt „Medavten“ i Povls og Saras Selskab, og Kaffen var sat frem paa Bordet, tørrede han Smørret af Munden, knappede sin rødtærnede Hvergarnsvest op og fremtog af dens indvendige Lærredslomme en lang, flad Pakke.

„Se nu her, Sara!“ sagde han og løste op for Pakken, der indeholdt nogle store, stive Papirsark med Stempler og Læsning. „Det er dit Ar’egods, min Tøs; det er bedst, at du faar det med det samme. Der skal være syv og tyve Hundrede. Nu kan du og Povl selv tælle efter.“

Han rettede sig i Sædet, strøg sig endnu en Gang om Munden og rejste sin brede Næse mod

Loftet, ret som han vilde sige: . . . „Knage mig ingen Tiggertøs, ved du det, Povl!“

Povl og Sara takkede ham inderlig for Pengene.

„Ja, Vorherre for alting, saa bliver det nok godt endnu en Gang for jer, Børn,“ spaaede Sandmanden og viskede en Dryp fra Øjenhaarene.

Det gik frem for fulde Sejl i Povls Gaard. Jorderne kom i Drift, Bygningerne blev istandsatte, og Kreaturerne stod fede i Baasene. Sandmanden sled i Tøjet, savede Brænde, saa Blodet sprøjtede af Knoerne, gravede Grøfter og strøede Gødning, huggede Tøjrpæle, spækkede og kalkede, saa hele hans Person blev borte mellem Lerklatter og hvide Stænk. Og altid var han glad og tilfreds. Ofte hørte man hans „'A 'a 'a!“ runge i Gaarden, og sjældent vendte han sig til noget Arbejde, uden at hans hvislende Toner meddelte Verden, at han endnu havde „Humør i Leveren.“

En Sommer-Eftermiddag, fem Aar efter at Povl havde opgivet sin Stilling som Rigsdagsmand, sad Sara ene oppe paa Kæmpehøjen og strikkede paa en Strømpe. Histude sang nu Bølgerne deres glade Viser, medens Fiskeørnen og Tærnen svang sig gennem det blaanende Lufthav.

Atter stillede Billederne fra Barndommens og Ungdommens Dage sig frem for hendes indre Syn; men i Dag bøjede Tankerne ikke hendes Hoved. Hendes Øjne lyste med en mild, rolig Glans, der vidnede om, at hendes Hjerte var kommet til Ro. Hun havde lært, at Livet er ikke lutter Poesi og Drøm, og at de af Barnetanken fremtryllede Billeder af paradisiske Tilstande senere i Livet ofte viser sig at være malede med uægte Farver, der

regner af under det virkelige Livs Byger. Hun havde lært, at Livet kræver Kamp, kræver Arbejde og — Taarer; at der maa Savn og Strid til, for at Viljens Sener kan spændes og Hjertets dybeste Kræfter rejse sig til Virksomhed. Men hun havde ogsaa lært, at de skønneste og dybeste Anelser, som havde slynget sig igennem hendes Ungdomsdrømme, var sande og uomstødelige, Anelserne om, at det er Gudskærligheden og den opofrende Menneskekærlighed, der giver Tilværelsen sin bedste Glans. Under Guds Kærlighed var hun tyet ind i Modgangens Dage og havde følt sig styrket af den; men hun havde ogsaa skønnet, at et Menneskeliv kræver Menneskekærlighed; derfor havde hun søgt af al sin Evne at holde fast paa det Hjerte, hun en Gang havde ejet helt og fuldt. Kun hans hele, udelte Kærlighed vilde være i Stand til at fylde hendes Sjæl med et Livsindhold. Denne Kærlighed havde hun genvundet, og hun følte med uomstødelig Vished, at hun aldrig mere skulde miste den; den var ligesom vendt tilbage med Løfter fra Gud selv, og den var nu bleven Midtpunktet for et nyt, kraftigt Liv. Derfor var hendes Aasyn saa klart, medens hun sad der og saa ud over det soloplyste Hav.

Atter faldt en af de Sange, hun mindedes fra sin tidlige Ungdom, hende i Tankerne. Paa sin egen yndefulde Maade sang hun med dæmpet Røst:

„Jeg sidder i glade Tanker
og ser over Havet ud,
af Undren mit Hjerte banker
ved lysende Minders Bud.
Aartier er svundne, siden
som Barn jeg tumled mig her,
vidunderlig Barndomstiden
rykker mig atter nær.

Jeg mindes Regnskovens Piben
og Rylens snurrende Sang
og Vingesuset af Viben,
som fulgte mig over Vang,
og Vindens Tag i min Trøje
og Bølgens Stænk paa min Kind
— alt staar indprentet saa nøje,
saa frisk og klart i mit Sind.

Naar Sangsvanens Toner fra Højden
sig sænked mod Jordens Skød,
og Havlittens klangfulde Fløjten
fra Havet i Dæmringen lød,
naar Bølgerne sagtnede Larmen
til stille, stemningsrig Sang,
det var, som jeg følte i Barmen
en vaagnende Digtertrang.

I Tangbunkens graablege Puder
saa ofte i Kvæld jeg laa,
og som gennem farvede Ruder
jeg Verdens Dejlighed saa.
Jeg fløj over Skyens Banke,
jeg gled over Havfladens Guld,
Alverden stod for min Tanke
af Skønhed og Undere fuld.

Jeg aned fra lave Tue
hin vaagende Kærligheds-Id,
der spænder sin Himmelbue
med Sol over Verden vid,
der Livet højner og klarer,
forgylder dets Drøm og Daad
og peger for Skabningens Skarer
paa Livsgaadens løsende Traad.

Og hvad der i Barnesindet
steg op i Anelsens Skær,
er groet siden i Mindet
og klaret i Livets Færd:
at Livet, trods hver en Skranke,
naa'r Fyldest for højeste Krav,
naar kun dets højeste Tanke
udmunder i Kærligheds Hav.“

Hensunken i lykkelige Tanker vedblev hun endnu længe at se ud imod Havet, hvis Flade glimrede rødgyldent i den nedgaaende Sols Straaler.

En Haand blev lagt paa hendes Hoved. Hun fo'r op: „Povl!“

Han holdt i Haanden et udfoldet Brev, som han rakte hende.

„Ih nej dog! Det er jo en Opfordring til dig om at stille dig igen.“

Han lagde sig i Græsset ved hendes Side.

„Og tænk — saadan en Mængde Underskrifter, baade Bønder og Købstadfolk! . . . Hvad siger du til det?“

Han rystede paa Hovedet.

„Jeg vil bare sige dig, Povl, at hvis du har Lyst, saa skal du gøre det. Vi skal nok komme ud af det herhjemme. Tiderne er ikke som før.“

Medens de to Ægtefolk sad og talte om dette, kom Præsten ind i Gaarden og fandt Niels Nielsen ene inde i Stuen. De kom snart i Samtale, og inden de vidste af det, var de midt inde i Povls tidligere Liv.

„Ja det er mærkelig, som det Menneske han har forandret sig,“ vidnede Niels.

Han mente, at et Par anerkendende Ord om Guds Styrelse vilde falde i god Jord hos den gamle Hyrde.

„Jeg grubliserer saa tit paa, hvor nydelig Vorherre han forstaar at lave alting. Vi andre spræller og skaver os, naar vi ikke kan faa indrettet alting efter vort eget Hovede; men han deroppe han ta'r saa lindy paa det hele og forstaar at vende Tingene, saa det hele bliver, som det skal være. Det gaar ligesom ved en Mekanik, det hele.“

Præsten smilede. „Nej, min gode Niels Nielsen,

Verdensstyrelsen gaar ikke ved Mekanik, den gaar efter højere Love.“

„Ja vel, Hr. Paster; men jeg mener kuns, at det hele gaar saad'n . . . sikkert og snildt, saad'n ligesom ved en Mekanik, det ene griver ind i det andet, saad'n.“

„Naa ja, paa en vis Maade kan Niels have Ret. Meningen er god nok.“

Lidt efter fremkom Niels Nielsen med nogle varsomme Hentydninger til et Brev, som Povl for et Øjeblik siden havde læst for ham; men han var meget hemmelighedsfuld med Brevets Indhold og syntes at angre, at han havde omtalt det.

Præsten og Niels fulgtes ad op til Kæmpehøjen. Povl og Sara rejste sig og hilste glade paa den gamle Præst. Niels vred Ansigt og gjorde Tegn med Haanden for at faa Sara til at skjule Brevet.

„Nej, Præsten maa gerne se det,“ sagde Povl og rakte den gamle Mand Skrivelsen.

Niels arbejdede ivrig med en Klump sorte Blade bag Kinden og saa med spændt Opmærksomhed paa Præsten, mens denne læste Brevet.

„I Guds Navn, følg du Opfordringen, min Søn, hvis du føler Kald dertil,“ sagde Præsten og rakte Povl Brevet tilbage. „Jeg tror, at du nu vil kunne gøre en Gerning i Fædrelandets Tjeneste uden at drives frem af tom Æresyge. Jeg tror, du vil tage Hjemmet med dig, hvor du saa rejser hen i Verden, og at du vil være i Stand til at gøre det ene uden at forsømme det andet.“

Niels Nielsen gloede paa Præsten. „Er det ikke det, jeg siger, Hr. Paster! Ligner det noget, at en Mand med saadanne Kondervitter skal gaa herude og slide i alt dette Rageri! Stil du dig bare, Povl;

jeg og Sara vi skal knage mig nok styre hele Kodillien herhjemme.“

Povl kæmpede en alvorlig Kamp med sig selv i den efterfølgende Tid.

Endelig en Søndag Formiddag, da han og Sara efter Gudstjenesten var komne uden for Kirken, tog han hendes Haand.

„I Guds Navn — nu tror jeg, at jeg tør følge Kaldet.“

Hun studsede, som om hun blev overrasket ved hans Ord; men Overraskelsen varede kun et Nu og gav Plads for en lykkelig-rørt Stemning.

„Ja i Guds Navn!“ sagde hun fast og trykkede hans Haand. „Nu vil vi arbejde sammen, Haand i Haand — fremad!“

EN DRØM

I Vejrum Hyldemark, ved den østlige Side af Vejrum Mose, ligger tre fattige Huse og en Udflyttergaard.

I det ene af Husene, det fattigste, stod en lille spinkel Syttenaarspige ved Vinduet og hostede.

Som hun stod der i sin ny violette Hvergarnskjole, med de tykke Fletninger liggende som et Bundt rødbrune Slinger i det sorte Bomuldsnæt, tog hun sig overmaade takkelig ud; men i Spejlet paa Vinduesposten sad et blegt Ansigt, overdrysset med Fregner, med Mund og Hage trukne skævt ned som ved et Vrid af Smerte. Hun var ikke køn; men i hendes store, blaagraa Øjne lyste en Barnesjæls Lykke.

. . . Nu kom vist Vognen! Nej, det var jo Ejlers Karl, der kørte i Marken.

Paa en Stol tæt ved hende stod en lille Fyrretræskasse, paa hvis Laag Navnet Marta Sofie Madsen stod skrevet med blegt Blæk, der var løbet halvt ud i det bløde Træ. Ved Siden af laa et lille Bundt Sengklæder, og over Stolens Ryg hang en stukket Vest, et falmet Uldsjal og et Par røde Vanter.

Hun stod og faldt i Tanker, Øjnene blev større

og større, det drog med Anelser om noget rigt, vidunderligt igennem hende.

Endelig kom hendes Fader med Vognen. Kassen og Sengklæderne blev baaret ud, hun selv skyndte sig at komme i Tøjet og tog Plads paa Sædebrættet. Saa blev Hestene atter sat i Gang, og af Sted gik det — ud i den store, vidunderlige Verden.

Da hun ved Svinget vendte sig om for at tage Afsked med Huset, forekom det hende, at de smaa, skæve Vinduer knugede sig sammen af Vemod og saa efter hende med saadant et underlig langeligt Blik. Da fornam hun, hvor hun elskede dette lille Hus. Hendes Øjne sløredes af tykke Vandhinder.

Marta havde saa at sige aldrig været længere ude i Verden, end at hun kunde se Skorstenene ryge hjemme i Hyldemarken. Hendes Liv havde været een lang Søgnedag uden anden Løftelse end den, hendes egen Indbildningskraft kunde skabe. Faderen eller rettere Stiffaderen var et af disse store, vredne Arbejdsdyr, der evig og altid gaar og brummer, Moderen en sygelig, hulbrystet Stakkel, der kun havde eet Ønske: at kunne svøbe sig ind i et Lagen og lægge sig i en sort Kasse.

Sine bedste Glæder havde Marta haft om Foraaret, naar Engstrimlerne mellem Tørvegravene trak i Vaardragten, og Viben byggede Rede paa Holmene. Da foretog hun timelange Mosevandring og kom hjem med Favnen fuld af Kabbelejer og Engstjerner. Dejligt var det ogsaa at staa paa Diget ved den store Hyld og se Solen gaa ned fjernt ovre bag Købstaden, hvis røde Tage og forgyldte Kirkespir skimtedes gennem Aftendisens violette Slør. Mange underlige Anelser om Verdens Storhed og Skønhed kunde glide igennem hendes

lille Tankeverden ved et saadant Syn. Om Aftenen sad hun som en lille sammenknuget Klump uden for Huset og lyttede til Mosefuglenes Skrig og Vingeasken. Der var saa meget underligt at se og høre. Medens Svalerne fløj deres sidste Runder over Mosen — svirrende mellem hverandre i livskaade Hvirvler — kom Vildænderne susende og kastede sig med sænkede Vinger ned i de sort-blanke Flader, der mere og mere skjultes under Aftentaagens Sølvstrimer.

Om Vinteren kunde hun stundum overraskes ved om Morgenens at opdage en Flok store, graa Fugle ovre paa Kristjanslunds Hovmark, hvor de havde siddet Natten over og optøet store Huller i Sneen. Længe kunde hun staa og se paa, hvorledes de vraltede omkring og nippede af den grønne Rug. Hændte det sig da, at Skytten paa Kristjanslund kom listende langs Diget, stod hun i vaandefuld Angest for, at de ikke i Tide skulde opdage ham og lette, hvilket dog heldigvis altid skete.

Tidlig blev hun vænnet til Arbejde i Hjemmet. Folk, der kørte til og fra Tørvemosen, kunde være saa temmelig sikre paa altid at se en lille rødhaaret Ting med fremskudt Mave staa ved Gavlen af Huset og strikke paa en uhyre Hose.

Da hun var ti Aar, døde hendes Moder, og hun maatte fra nu af saa at sige skøtte sig selv, idet Faderen gik til Kristjanslund tidlig om Morgenens og først kom hjem sent om Aftenen.

„Det var godt, om du var død med, Tøs,“ kastede han ofte til hende.

Mærkelig nok var han bedst at komme til Rette med, naar han var fuld; men det var saa uhyggeligt, naar han om Natten kom dinglende med en

varm Brændevins-Vind forved sig og tog til at rage hende i Ansigtet med sine store, fugtige Fingre.

Samme Sommer, som hendes Moder døde, tilbød Naboen, den rige, gerrige Ejler, hende Plads som Vogterpige. „Man vil jo gerne gøre lidt godt mod saadant et fattigt Barn,“ peb han og drog Vejret op i Næsen med et Par tørre Snus. (Bag-efter blev det oplyst, at Ejler havde haft Bud hele Sognet rundt for at faa fat paa en solid Knippel af en Dreng; ingen vilde overlade ham deres Børn.)

Hele Sommeren og Efteraaret levede hun mellem Gæs og Køer paa Markerne. Sommersolen stegte hende rødbrun som en Indianerpige og brændte Snavset fast i Revner og Sprækker paa Hænder og Ansigt. Efteraaret vadskede hende og tog Mønjen af Kinderne. Værst havde hun det i Vadsketiden. Barbenet eller med Hoser uden Hæle og Tæer, iført en stor, laset Frakke, der drev af brunt Vand, stod hun i Taage og Rusk paa de vilde Marker og gloede efter Køerne. Lidt Opmuntring fandt hun i at staa og svippe med sin lange Grenekæp efter forpjuskede Tidsler eller ved at sætte sig paa en Sten og lade Tankerne tumle med de Eventyrskikkelser, som Moderen og Nabokonen, den gamle Gertrud, havde fortalt hende om; men paa de rigtige Regndage, naar det saadan skyllede jævnt fra Morgen til Aften, og Jorden sagde Svup for hvert Koben, der løftede sig, var det smaat nok med Humøret. Da tyede hun i Læ ved Buske og Grøftevolde, svøbte sig ind i Klu-dene og sad og dirrede, med det iskolde Vand sivende i brede Bække ned over den bare Ryg og Mave, medens hendes Husbond sad hjemme bag Ruderne og glædede sig over den Velgerning, han viste det fattige Barn.

Det var det Efteraar, hun fik sin Hoste. Hele Vinteren gik hun hjemme og krøb som en syg Bi, og først næste Foraar kom hun nogenlunde til Kræfterne igen.

Da Sommeren kom, meldte Ejler sig paa ny; men hendes Stiffader bad ham denne Gang aflevere sin Godhed til et andet fattigt Barn; hun havde faaet saa megen Velgerning sidst, at hun havde en Del af den endnu.

Siden den Tid kom Marta til at holde saa meget af sin Stiffader.

Efter sin Konfirmation gik hun i et Par Aar op til en Sypige i Vejrum for at lære Skræddersyning. Samme Sypige, der en Sommer havde været paa Nyrup Højskole, sad og sang saa mange kønne Viser og fortalte saa meget herligt om Freja og Østerleden, at der vaagnede en brændende Lyst hos Marta til at gæste denne vidunderlige Skole. „Vi har ikke Penge til 'et,“ slog hendes Stiffader det hen. Men saa fik hun Nys om, at Skolen havde to Fripladser at bortgive, og ved Præstens Hjælp lykkedes det hende at faa den ene. Aa, hvor hendes Hjerte tog til at banke, da hun fik Vished for, at hun skulde til Nyrup! Hun gik i en evig Angest for, at Verden skulde gaa under eller noget andet forfærdeligt indtræffe, hvorved hun skulde blive narret for sit Højskolebesøg; men Verden stod, og nu var Dagen oprunden, den store Dag, der skulde bringe hende tre Mile ud i Verden — midt ind i Frejas Fe-Rige.

Det var en af de første Dage i Maj. En bidende Østenstorm stod dem lige i Ansigtet og trængte sig stødvis igennem Klæderne, saa de formelig kunde mærke dens Isnen brede sig over Skindet. Marta sad og rystede som en lille Hund, men hendes vandfyldte Øjne var i idelig Bevægelse for at

opfange alt det ny og ukendte, der viste sig for hende under Kørslen.

„Det er fælt, saa kulled det er,“ gryntede Morten. „Tag og svøb det Dækken bedre op om Maven, Tøs.“

Hun sad og hostede, som om hun skulde støde Lungerne op i Stumper; men hun tænkte kun lidt paa Hosten, den var hun saa vant til, hun var opfyldt af Forventningens stille Lykke.

Ved Nyrup Aa stod to blaafrøse Drengene og dirrede med hver sin Medestang. „Goddag,“ hilste hun og nikkede. De nikkede igen. Saa nikkede hun nok en Gang. Aa, hvor det dog var dejligt at være glad!

Da de var komne igennem Nyrup Skov, stod Højskolen for dem i blændende Solskinspragt. Paa en Plads ved Gaarden stod en Mængde Vogne, sammenskudte i Rækker, og henne paa Landevejen nordfra kom flere ny Køretøjer rullende, alle propfulde af Mennesker, Kasser og Bylter. „Nej dog!“ udbrød hun ved sig selv og stirrede fra det ene til det andet Punkt, medens Spændingen gennem-bævede hendes Legeme med en smertende Angst- og Glædes-Følelse.

Skolen var en forhenværende Bondegaard, hvis rummelige Gaardsplads til Dels var omdannet til en Græsflade med Flagstang og Bænke, og hvis Udlænger for største Delen var indrettede til Kamre for Eleverne, medens Vaaningshuset, en nyopført, grundmuret Bygning med Tegltag og Kamgavle, afgav Rum til Spisestue, Læseværelser o. s. v.

Der blev saa levende inde bag Ruderne, da Vognen rullede for Døren. Med et af Undseelse bankende Hjerte lod Marta Blikket stryge flygtig hen over Vinduerne, hvorved hun opfangede en Række

ubestemte Indtryk af blanke Øjne, Guldglimt og Lysninger af røde Silkebaand.

Uh dog, om de anede, at hendes Klokke var bødte paa tre Steder!

En rank, bredskuldret Karl i graa Hvergarnsdragt, med en sort Brystdug, stukken med grøn Silke, kortklippet, lyst Haar og nogle beskedne hvidlige Begyndelsesgrunde til et Overskæg kom springende og hilste dem „Walkommen“.

„Naa, de er Marta Soffi! Du er it a di støst. Kom hie!“

Lidt modstræbende gav hun sig ud i hans Arme og lod sig svinge ned paa Brostenene.

„No skal a ta di Pakkeneliker aa vis dæ øwe i di Kame.“

Det var farlig, hvor den Jydetamp var rask i Kæven! Ham syntes hun slet ikke om; men det havde jo saa lidt at sige, hvordan Gaardskarlen var.

Forstanderen, en høj, mager Mand med Briller, kom i det samme ud og tog hende venlig i Haanden. Hun nejede og drog undselig Hovedet ned til Siden, men løftede dog Øjnene igen, da han gav hendes Haand et nyt Tryk og ønskede, at hun maatte befinde sig vel paa Skolen. Ham vilde hun komme til at synes godt om, det var hun vis paa — denne kønne, rare, alvorlige Mand.

„De har kørt en lang Vej, det er bedst, De faar Hesten i Hus et Par Timers Tid . . . aa Hans Lynggaard, vil De hjælpe Manden at spænde fra? — Det er en af mine Medlærere,“ oplyste han.

Nej dog, en af hans Medlærere! Han! — Marta saa paa Jyden og kunde ikke komme sig af sin Forbavselse.

„Og kom saa ind og faa en Kop varm Kaffe,“ bad Forstanderen og sprang atter op ad Trappen.

Marta fulgte efter Hans Lynggaard, der, inden hun vidste af det, var helt henne i den anden Ende af Gaarden med hendes Kasse.

„Du skal vær i Kame mæ en Laalek . . . aa, die stæ hun jo! Hie kome a mæ di Kammeraat, Lovise. Læ mæ no si, te I faaligges gaat aa æ skekkele Bøn.“

Med en vis gysende Ærbødighed saa Marta op og ned ad den fine Gaardmandsdatter, der stod i en tyk Duft af Pomade og kæmmede sine Pandegardiner i Lave.

„Goddag!“ bød Marta varsomt og rakte Finger-spidserne frem.

„Goddag!“ læspede den fine Pige og stak et Par kolde, fedtede Fingre til hende.

„Vi skal nok bo sammen,“ blev Marta ved og lagde Hovedet bønlig paa Sned.

„Naa.“

Marta saa ængstelig til hende, som om hun var angest for at have fornærmet hende ved sin ubesindige Kammeratlighed.

„Hvor er De fra?“ spurgte den fine Pige og maalte hende med et Skraablik, der tog hele Hvergarnskjolen i een Mundfuld.

„Jeg er fra en By, der hedder Vejrum.“

Hun sagde Navnet Vejrum saa kønt, som hendes lille Mund paa nogen Maade kunde vride det frem, og dog syntes hun, det lød saa uendelig simpelt. Aa, hvor hun skammede sig over at være fra Vejrum!

Lovise gik uden at sige noget. Marta stod og gruede for, hvordan det dog skulde gaa i Aften, naar hun skulde klæde sig af og fremvise sin grove Særk og Klokken med Lapperne. Hvorfor

havde de ogsaa sat hende sammen med saadan en fin udenlandsk en? Men det var vel fine Gaardmandsdøtre alle sammen.

En forfærdelig Anelse om, at hun vilde blive narret for al den Lykke, hun havde drømt om, jog isnende gennem hende. Længe stod hun og dirrede, sammenknuget og ligesom lam i alle Lemmer. Om hun saa kunde vinde Alverden, turde hun ikke gaa over i Spisestuen. Hvad skulde hun dog gøre?

Da kom Hans Lynggaard springende med Sengklæderne.

„Vil du it øve aa ha Kaffe? Kom hie, saa skal a hjælp dæ ind.“

Da hun traadte ind i det store Rum, fik hun et helt Bygekast af undersøgende Blikke lige i Ansigtet. Hun skubbede sig hen bag et Par andre Piger og gav sig i sin Forlegenhed til at gnide med Fingrene paa Væglisten; men saa kom Forstanderens Frue og drog hende hen til Bordet.

Aa, hvor hun frøs! Fregnerne var helt hvidblaa af Kulde, og Hosten var en Gang imellem ved at tage den Smule Vejr, hun havde, fra hende. En driftsmæssig Fornemmelse af, at man rundt om sad og puffede til hinanden med Albuerne og hviskede om „Vejrum“, „Indsidderdatter“ o. s. v. gav hendes Holdning et Præg af Kejtethed og nervøs Uro, der endog i hendes egne Øjne gjorde hende til en ren Vrængeskikkelse af en lille Vejrum pige. Hendes Hjerter bankede, som om det skulde hamre Brystet i Stykker. Længe sad hun og dirrede med sammenknugede Knæ og saa ned paa Bordet. Først da hun havde sunket et Par Mundfulde varm Kaffe og ved et Par smaa varssomme Sideblik opdaget, at de andre Piger slet

ikke saa paa hende, begyndte hun saa smaat at løfte det lille forfrosne Ansigt.

Aa, for alle de fremmede Mennesker! Der var tynde Jomfruer i Silkekjole og med Sølvsnoge om Haandleddene, der var fine Hedebo-piger med Guldhuer og sorte Fløjelstrøjer, der var — aa, hvor den Opdagelse glædede hende! — store, grove Piger i Hvergarn og med brune Skjolder paa Panden.

Solen faldt i brede Lysfelter ind over Bordet, et dæmpet Samtalebrus, blandet med Raslen af Kopper og Bakker, genlød over hele Rummet, Dørene gik uafbrudt, og ude i Gaarden vrimlede det af Heste og Mennesker, overalt var der noget at iagttage.

Som hun allerbedst sad, viste Hans Lynggaard sig i Indgangsdøren og raabte paa sit Jysk:

„A skuld be Dæm om aa kom øwe i Gymnastiksaalen.“

Først nu fik hun at vide, at Skolen skulde aabnes med en lille Højtidelighed.

Hvor forbavsedes hun ikke ved at se den store, flagsmykkede Sal propfuld af Mennesker — Folk fra Omlandet, om hvis Nærværelse hun indtil dette Øjeblik ikke havde haft mindste Anelse. Hun blev skubbet ind mellem en Flok store Mandfolk i det ene Hjørne, men Hans Lynggaard fik Øje paa hende og skaffede hende en Siddeplads helt oppe ved Talerstolen. Det var rigtig kønt gjort af Hans Lynggaard.

En Sang blev foreslaaet, og i næste Øjeblik løftede der sig et Tonebrus, hvis Mage hun aldrig i sit Liv havde hørt. Hun saa sig omkring med store Øjne og havde en Fornemmelse, som om hun kunde flyve. Forstanderen talte derefter om Samfundets Brydninger . . . Kvindens Gerning

. . . . . Arneflammen . . . . . hun kunde ikke rigtig samle det, men det var saa kønt at høre paa. Atter blev der sunget og talt; hendes Hoved var saa fuldt af Indtryk, at hun knap sansede mere, hvad der gik for sig.

Henimod Aften følte hun sig ilde tilpas og maatte klæde sig af og gaa i Seng. Forstanderens Frue kom et Par Gange over og saa til hende, den ene Gang i Følge med Lovise. Fruen var overmaade venlig imod hende og syntes slet ikke at tage Forargelse af hendes grove Linned. (Klokken havde hun omhyggelig gemt under Kjolen, for at det dog ikke lige straks skulde blive opdaget, at den var lappet). Den første Del af Natten laa hun og hostede uafbrudt og kastede sig omkring med feberhed Pande og tørre Læber. Lovise spurgte et Par Gange til hende og tilbød at staa op og tænde Lys, hvilket hun dog afslog. Hver Gang hun lukkede Øjnene og forsøgte at ligge stille, tog Indbildningskraften til at tumle med Dagens Hændelser. Det gik svirrende og brusende igennem hendes Hjerne: Glimt af Guldhuer og Brocher, mørke- og lysegrønne Skyggers Skifte-spil over Rug- og Græsmarker, et Virvar af lange Medestænger og flaksende Viber, der satte i lige mod Vinden, men drejede brat omkring og lod sig kaste som Fjerbolde ud over fjerne Engflader. Saa løftede der sig et Sus af sjællandske Mundarter, blandede med lollandske Syngelyde og jydske Stød-toner, der paa en vidunderlig Maade vuggedes af stigende og faldende Tonestrømme.

Næste Dag havde hun det bedre; men det varede dog nogen Tid, inden hun kunde begynde at deltage i Undervisningen.

Saare tarvelige var hendes Forkundskaber, men hun tog fat med en god Vilje, og hendes rige

Evner gjorde hende Arbejdet let. Med en Umiddelbarhed, der ikke var forkludret af daarlig Læsning eller afstumpet af Bal-Glæder og Markedsgøgl, sad hun i Timerne og lyttede med spændte Nerver til Sangen og Foredragene. Naar Forstanderen paa sin ejendommelig rolige og dog fængslende Maade op-rullede Billeder af Urds Kilde med de snehvide Svaner, af Vikingefarter med brusende Dragesnek-ker, Kampene ved Svold og Stiklestad o. s. v., eller naar Hans Lynggaard med sprudlende Liv frem-stillede vort Fædrelands Opdukken af Vandene, ud-malede de jydske Heders stille Skønhed og tolkede Klitternes og Vesterhavets Poesi, eller naar Lærer-inden om Lørdagen oplæste udvalgte Stykker af danske Digtere — helst Eventyr, middelalderlige Ridderhistorier og tragiske Optrin af Oldtidslivet — da fik det hele for hendes unge Indbildnings-kraft en Glød og Glans, der sikkert paa mange Punkter gik ud over, hvad der var sundt for hen-des fine Sjælebygning.

Hendes Uvilje mod Hans Lynggaard tabte sig hurtig, da hun fik lært ham nærmere at kende. Han var i Virkeligheden ogsaa den elskværdigste Jydesvend, der kunde stikke i en hjemmevævet Hvergarnsdragt — naturfrisk og frejdig, tjenstvillig, altid fuld af Liv og Løjer. Hun kom snart til Er-kendelse af, at han var den af Lærerne, som hun syntes bedst om, hvilket maaske for en Del hid-rørte fra, at hans Hovedfag, Jordbeskrivelse, var den Undervisningsgren, der laa hendes Lærelyst nærmest. Hun kunde sidde med tankeoptaget Blik og stirre paa ham, naar han med de lyse Bryn skudt op i store Buer og med et dirrende Liv i Mund- og Kindmusklerne stod og fortalte om fremmede Landes Naturforhold og Folkeejendommeligheder. Der var altid en fængende Livlighed i hans Fore-

drag, og hans jyske Maal og naturlige Armsving gav Ordene et saadant Præg af Friskhed og Troværdighed, at de gik lige ind i den lille Vejrum-piges inderste Sjølegemmer og aflejrede Lag paa Lag af Undren og Glæde.

Det var en ny Tilværelse, hun var bleven flyttet ind i. Aldrig havde Vindene viftet saa mildt, aldrig havde Blomsterne duftet saa dejligt, eller Fuglene kvidret saa livsglade som i denne Vaar. Hun var saa uendelig glad, saa fuld af Livslyst og Mod.

Med hendes Helbred syntes det ogsaa at gaa fremad; hele Juni Maaned havde hun det forholdsvis godt, kun kunde hun ikke taale nogen Anstrengelse. Hun havde den største Lyst til at være med, naar de andre Piger tumlede sig i Dans og kaade Løjer i Gaard og Have; men hun maatte nøjes med nu og da at svirre rundt med en Veninde eller i en snever Vending fange Bolden og kaste den efter en eller anden Udløber. I Reglen stod hun ellers ved en Side og saa til, men lo og flaksede med Armene og var med i Legen med sin hele Sjæl.

Der kom en Tid, da hun ikke kunde se Hans Lynggaard frit i Øjnene. Hun vidste ikke, hvordan det kunde være, men hver Gang han fæstede Blikket paa hende, blev hun hed i Kinderne.

I Skrivning, der ogsaa var et af hans Fag, stod hun langt tilbage for de fleste andre Elever. En Dag sad hun alene paa et af Læseværelserne og øvede sig. Da kom Hans Lynggaard, rygende paa en lang Pibe og med en Bunke Stilebøger under Armen.

„De wa ræt, Marta, de ka a li. No skal a haald ve di Haand aa vis dæ 'et.“

Han satte Piben fra sig, spændte Fingrene om hendes lille Haand og søgte at lede dens Gang for at vise, hvor Trykkene skulde ligge. Det var, som Varmen fra hans Haandflade ledtes over i hendes Aarer og gik hende til Hovedet i lange, svimlende Drag. Da han slap og bad hende forsøge sig paa egen Haand, kradsede hun nogle forskrækkelige Tingester og blev helt forfjamsket i det. Men han lo: „De komme nok, Marta.“

Hver anden Søndag Eftermiddag var hun en opmærksom Tilhører ved de offentlige Foredrag, som afholdtes i Gymnastiksalen. Det var, som hendes Natur med en umættelig Livstrang krævede alt det Lys, al den Livets Skønhed og Varme, den kunde rumme, før hun atter skulde vende tilbage til det ensomme Mosehus. Det var i Reglen historiske Emner, Oplysnings- og andre Samfundsspørgsmaal, der behandledes. Snart var det Skolens Lærere, snart en eller anden fremmed Taler, der førte Ordet. Hvad hun ikke fik i klar Forstaaelse, det fik hun igennem Anelser; mangt et Ord, der faldt, virkede som Strøg over dybe, inderlige Strengte i hendes Bryst.

Et Par Søndage talte Hans Lynggaard til Afveksling om Livet i Troperne og fremviste store, farvestraalende Billeder og udstoppede Fugle. Marta blev i det Mon revet med af disse Foredrags Liv og Farveglød, at hun laa om Natten og saa vidunderlige Luftsnyer og drømte om Saharas Karavaner og Indiens og Brasiliens brogede Naturpragt.

En lys Søndag i Skærsommertiden sad hun alene i et af Havens Lysthuse og tænkte. Alle de andre Piger var dragne til Skovs, Hans Lynggaard var

sysselsat med en Bisværm, der hang som en stor, mørkebrun Dryp fra en Gren paa et Æbletræ. Det var saa stille og højtideligt, Fuglene var tavse, som om de ikke turde bryde Rugetidens Spænding, en rusende Gyldenlak- og Syrenduft laa over Haven, Træer og Buske var bugnende fulde af Løv, der syntes at dirre af Begærlighed efter Lys og Varme.

Hun havde siddet der en hel Time, længe inden Hans Lynggaard kom ud til Bierne; nu turde hun ikke gaa ud, for saa vilde han raabe efter hende.

Paa een Gang mørknedes Indgangen, og der stod han, rank og varm, med Straahatten skubbet tilbage og Svedperler i de lyse Brynbuer.

„Hwa! hvi sede du saa aaldjenn hie, Marta?“

Det gjorde ham ondt for den lille, svage Pige, der maatte sidde alene her hjemme, medens hendes Kammerater fartede glade om i Skoven.

„Hujen haa du 'et?“

Jo Tak, hun havde det godt.

„Du tøkkes nok endda om aa væ hie o Skuelen?“

„Ja.“

„Regtig gaat?“

Ja, det gjorde hun. Hun forsøgte at se op paa ham; men det faldt ud til et lille sky Blink, der kun naaede til hans stukne Brystdug.

Han spurgte hende ud om hendes Hjem og fik derved Lejlighed til at fortælle lidt om sine egne Forhold. Han var en Gaardmandssøn fra Silkeborgegnen, havde i et Par Vintre været paa Testrup Højskole og derefter gennemgaaet et udvidet Kursus paa Askov.

„Vejrum?“ udbrød han, „de maa it væ laandt fræ Kristjanslund.“

„Nej, det er bare et lille Stykke.“

„I nej da! die haa a en gu Ven, der æ Skøt, han haa saa tit bøjen mæ øwe te sæ; dæssom a en Gaang skuld fo i Sennd a swep derøwe, saa komme a ui aa si te dæ mæ de samm.“

„Ja . . a!“ svarede hun rødmende og saa op paa ham med en lykkelig Tindren i Øjnene. „Men . . . men . . .“ Hun kom til at tænke paa, hvad han dog vilde sige, naar han saa, at der var Lergulv i hendes Hjem. „Det er saadant et lille, simpelt Hus,“ fik hun endelig stammet frem.

„Hwa haa de aa sæjj! Ka du it væ li gu, faa de du æ føj i et fatte Hjæm?“

Han gik atter hen til sine Bier.

Med en Følelse af stille, svimlende Lykke sad hun og stirrede ud paa Gangens Solpletter. Hun saa i Aanden, hvorledes alt vilde gaa til ved hans Besøg. Det var en Søndag Eftermiddag, hun havde den ny Kjole paa og sad pudset og nykæmmet ved Bordenden og syede. Saa kom han ind ad Døren, gik op og rakte hende Haanden: „Goddaw, Marta!“ . . . Aa, hun blev saa varm i Hovedet; hun maatte rette sig i Vejret, og aande langt et Par Gange. Og nu gik det med hendes Tanker som med Solpletterne: de svirrede i en vild Dans om imellem hverandre og flød nu og da sammen til en usikker Lystaage, der laa og bævrede som i Angest og Jubel paa een Gang.

I Juli blev hendes Tilstand atter saa daarlig, at hun maatte gaa til Sengs. Lægen undersøgte hendes Bryst og erklærede for Forstanderen, at hun rimeligvis snart var „færdig med det groveste“.

Fra den Dag samlede der sig om hende en Livvagt af Ømhed og Deltagelse, der søgte at gøre det saa godt som mulig for hende, inden det store, sorte Tæppe rullede ned. Selv Lovise, der altid havde indtaget en vis forbeholden Stilling over for hende, blev saa kærlig og omhyggelig, alle Kammeraterne tilbød at ville vaage hos hende, den ene vilde hellere end den anden springe af Sted til Apoteket; hver Dag kom de med Blomster og Skovjordbær, satte sig hos hende, fortalte smaa Nyheder og gengav Indholdet af Foredragene. Hun var helt forbavset over al denne Deltagelse. De troede bestemt, at hun var lige ved at dø, og saa laa hun her og var saa glad og lavede Katte af sit Lommetørklæde.

En Formiddag, da hun lige havde vadsket sig og sad og redte sit store Haar, traadte Hans Lynggaard ind i Kammeret. Hun blev blussende rød, kastede sig ned i sin hele brusende, rødbrune Lokkefylde og drog Tæppet op for Brystet.

„Naa, du haa jo lifram rø Kende!“

„Ja . . . jeg blev saa varm.“

Ansigtet brændte, Brystet gik i Bølgegang, hun kunde knap aande.

„Ja, du ka wal sajt it li, te a komme end te dæ?“

„Jo.“

„Tøkkes du it, de æ let bæje mæ dæ?“

„Jo nu er jeg snart rask igen.“

„De wa gaat; a længes aasse ætte dæ owe o Skuelen.“

Hun snoede med krampagtige Vridninger Lommetørklædet om sin Tømmelfinger.

„Men no ska du li gaat væ nøj faasegtig, te du it gi dæ faa haat aj et.“

Han gav hende Haanden og nikkede mildt.

Det lille Ord, han havde ladet falde om, at han længtes efter hende, gav hende Stof til tusinde Tanker og fyldte hende med en hed, stundesløs Længsel, der ikke vilde unde hende Ro i Sengen.

I de sidste otte, fjorten Dage af Skoletiden befandt hun sig nogenlunde vel, og alt gik omtrent ved det gamle, kun at hun var bleven lidt mere stille og indadvendt, som om hun gik og rugede over en Løndom. I Timerne var hun ikke mer saa opmærksom som før, Øjnene søgte Vinduet, fæstede sig paa de soloplyste Trætoppe eller paa de drivende Skyer og lyste med en underlig sværmerisk Glans. Og medens de andre Piger — mange af dem i det mindste — syntes at ryste Dagens Indtryk af sig, naar de i Mørkningen gik med Armene spændte om hinanden og sludrede eller overdænge hinanden paa Kamrene med Bylter af Strømper og Uldklokker, opsøgte hun sig en eller anden Krog, hvor hun uforstyrret kunde hengive sig i Stemningens Trylleri.

Hun var saa fuld af Glæde og Taknemmelighedsfølelse. Aldrig havde hun troet, at Livet kunde eje saa megen Lykke for saadan en lille fattig en som hun. Og dog var der midt i Glæden en sær kvalfuld Spænding, en dirrende Smerte, der gjorde, at hun aldrig rigtig kunde hvile i sin Lykke. Der var noget dybest i hende, der brød paa med Vaarspirens Higen, en skælvende Ængstelse, en Trang til at leve i noget nyt, noget, der var tusinde Gange dejligere end alt, hvad hun havde set og hørt paa Skolen. Hver Dag slyngedes ny fine Traade ind i hendes Følelsers Væv, hendes Sanser syntes at skærpes, Livsaanderne vakt som ved de første Drag af en liflig Vin; hun saa og hørte de vidunderligste Ting, som hun aldrig før havde drømt om; men vant, som hun var fra Barnsben,

til at gemme sine Tanker og Følelser hos sig selv, gik hun tavs med sine Indtryk.

Den sidste Juli mødte Morten igen med Vognen. Da hun sagde Farvel til Hans Lynggaard, var hun lige ved at segne om paa Brostenene, men han greb hende og hjalp hende op i Vognen.

„Faawal, Marta!“ sagde han og trykkede hende varmt i Haanden. „Guj gi, de mo blyw gaat faa dæ, i hujen de saa goe!“

Hun kom saa stærkt til at græde, da de var komne ud i Skoven.

„Ligner det noget at sidde saadan og brøle!“ skændte Morten.

Men hun kunde ikke holde op.

Mosen var forvandlet til en islagt Sø. Langs Kysten havde der dannet sig en bred Bræmme af frossen Fraade, gennemvævet med Siv og Rørstumper og hist og her dækket af Fygesne. I Uger havde Vejene været spærrede af høje Driver. Saa langt Øjet kunde række, laa Markerne dækkede af de hvide, tindrende Krystalmasser. Alt hvilede i drømmende Urstilhed.

Marta sad ved Vinduet og saa over mod Kristjanslunds Hovmarker, hvis blødt rundede Sneflader lyste med et stærkt rødgult Skær.

Hun var bleven saa forfærdelig mager; men hun var saa glad, saa glad, opfyldt af Livets varme Begær; hun havde i Dag faaet at vide, at der atter var bevilget hende en Friplads paa Skolen til næste Sommer.

Hvorledes var dog Sommeren og Efteraaret gaaet? Hun vidste det ikke. Snart havde hun

ligget, snart været oppe; men tidlig og silde havde hendes Tanker kredset om Højskolen. Der havde lagt sig en egen mild Hygge over Stuen, da hun først var kommen rigtig i de gamle Folder. Det var, som Tanke paa Tanke havde listet sig ud af deres fine Gemmer og lagt et eget Fortryllesens Skær over Omgivelserne. Sengen, Bordet, Kakkelloven, alt i Huset stod som venlige, trofaste Medvidere i hendes Løndom. Midt i Efteraarets Sluttid og Vinterens Frost havde hun siddet i det ensomme Hus og aandet i Sommernattens Lunhed, hørt Toner og Ord, der fik hendes Hjerter til at bæve af en unævnelig Fryd. Det hele havde været som een lang, farverig Drøm.

Søndag efter Søndag havde hun siddet med sin Strikkestrømpe ved Vinduet og set over mod Hovmarkerne, og hver Gang hun havde opdaget et Menneske mellem Bakkerne, havde hendes Hjerter taget til at banke, som om det vilde slaa den skrøbelige Brystvæg ud.

Det lakkede mod Aften. Hun frøs og saa hen til Sengen. Ja, nu kom han da ikke i Dag; men næste Søndag, saa kom han nok!

Fra Sengen kunde hun ligge og se ud i Solnedgangens Sky-Kupler, der hævede sig som store, rødglødende Røgmasser højt op paa Himlen og tabte sig i en Uendelighed af smaa rødgule, violette og blaalige Skær. Det hele forvandlede sig for hendes Blik til Billeder af solbelyste Palmelunde, tropiske Trylle haver med Viftepalmer, kæmpe-mæssige Ege, omspundne med et Væv af ildrøde Bromelier, alt sammen omsvirret af staalblanke Insekter og spraglede Fugle.

Det var sande Festdage for hende, naar Maren Sypige en enkelt Gang imellem kom og saa til

hende. Da fik de bundne Følelser Luft i lange Ordstrømme om alt det herlige, hun havde oplevet paa Skolen.

Maren, der var en sund, udgroet Natur, blev stundum lidt betænkelig ved at se den Feberild, der glødede i de unge Øjne; hun skønnede, at Marta, der endnu ejede Barnets hele frodige Indbildningskraft og rige Umiddelbarhed, havde været for veg til at tumle med alle de stærke Indtryk, Skolen gav. Ej anede eller saa hun Understrømmen for alle Rørelserne i det lille syttenaarige Hjerte: den første, stærke, livsvarme Kærlighed, der gør Blodet hedt og gøgler med Undere for Indbildningsevnen. Marta var i saa Henseende tavs som Graven, ingen skulde ane, hvad der rørte sig inderst i hendes Hjerte; men hver Gang Maren nævnte Navnet Hans Lynggaard, lød det som Klang af Sølvklokker for den lille syge Piges Øren.

Hun var endnu i Januar stærk nok til at kunne sidde og sysle med det Syarbejde, som Maren sendte eller bar ud til hende. Det gjaldt om at tjene nogle Penge, til hun atter skulde over paa Skolen; hun maatte have en ny Klokke og om mulig et sort Liv, der sikkert vilde tage sig udmærket ud til den violette Nederdel.

Nu var der kun fire Maaneder til hin Valborgsdag, da hun atter skulde af Sted. Hun rystede af Længsel. Kedeligt, at hun var bleven saa mager og svag! Men hun var jo slet ikke hjertesyg, hun kunde sagtens komme sig inden den Tid. Hun bad hver Dag inderlig til Gud, at hun snart maatte blive rigtig rask.

Men det var underligt, hver Gang hun fortalte Gud, at hun saa gerne vilde over paa Skolen

igen, var det, ligesom hun følte Bebrejdelse ved at ville skjule, hvad det nu var, der drog saa stærkt. Det var maaske Synd, at hun ligesom vilde bilde Gud ind, at det bare var Skolen, hun længtes efter. Hun turde heller aldrig bede Gud om, at Hans Lynggaard maatte komme; det var, som hendes Hemmelighed lagde et Slør af aandelig Blusel over hendes Fortrolighed til Gud og Mennesker; men hun levede i en evig sød Rus, der var saa meget stærkere i sine Virkninger, som den rummede noget af den forbudne Frugts løndomsfulde Fristermagt.

I Februar og Marts maatte hun ligge næsten bestandig. Gertrud kom nogle Gange om Dagen rokkende over til hende, ellers maatte hun klare sig, som hun bedst kunde.

Ægget af Martas Spørgelyst fortalte Gertrud løst og fast fra sin Ungdomstid, der endnu stod i Glans for hende.

„Hvor gammel var det, I var, da I blev forlovet?“ kunde Marta spørge.

„Barn, jeg var saamænd ikke mere end som 16 Aar. Var det ikke forskrækkeligt! Men det gik godt ilél. Ja — de Dage, de Dage!“

Vandet sank i Mosen, Viberne slog Volter i Luften og smed sig paa Holmene, Hyldene blev tykke, overalt spirede og brød det, og højt fra den solklare Luft rislede det med Toner over Markerne.

Marta kunde næsten ikke stedes i Sengen. Naar Gertrud var der, bad hun hende om at lade Døren staa aaben, for at hun en Gang imellem

kunde faa et Svøb af Foraarsvind og Toner ind over Sengen.

Endnu den sidste Søndag i Marts sad hun over Ende i Puderne og saa over mod Hovmarkerne. Hun var saa svag, at hun næppe kunde løfte en Haand; men Øjnenes stille Tindren vidnede om, at Haabet endnu levede, stort og varmt, i hende. En Gang imellem kunde der gaa et Drag af Smerte over det lille benede Ansigt; men i næste Nu adledes det atter af et aandfuldt Skær af Spænding.

„Gud Fader forbarme sig, hun er jo helt hvid!“ udbrød Gertrud for sig selv, da hun henimod Aften traadte ind til hende. „Læg dig, læg dig, Barn!“

„Ja, jeg er ogsaa . . . saa træt,“ hviskede hun og lagde sig tilbage.

Hun lukkede Øjnene og bad sin Aftenbøn. Og da kom de sidste Syner og Drømme. Varme, milde Bølger af Gyldenlak- og Syrenduft drog ind paa hende, en Tryllehave med Sværme af metalglinsende Kolibrier og en Uendelighed af store, skarlagenrøde Blomsterklokker aabnede sig for hende . . . og der, midt i Tryllehaven, gemt i et køligt Ly af ungt, duftende Løv, sad hun selv og talte med Hans Lynggaard, medens et Tog af unge, højtidsklædte Piger drog Arm i Arm gennem Gangene og sang om Fjederhammen og Arneflammen. Svagere og svagere blev Sangen, sagte som henaandede Salmetoner bølgede de ud over Mosen, favnede hinanden og spredtes igen, svang sig op mod Himlen og tabte sig til sidst som en stille, klangfuld Susen i Luftlagene.

Saa lød der et Suk, en kort Trækning gik igennem det fine Legeme, Øjnene aabnede og lukkede sig langsomt. Saa blev hun liggende stille.

Den gamle foldede sine Hænder. „I Jesu Navn, er det saa forbi!“

Hun stod en Stund og saa paa det hvide Ansigt, der syntes at lyse med Drømmens sidste milde Genskin.

Saa drog hun Lagnet op over hende.

I HØJDEN

(1880)

En kold Høsttaage laa over Bjærghøjderne omkring Vierwaldstädtersøen, da Morgendampskibet fra Luzern lagde til ved den lille Kyststad Vitznau ved Rigibjærgets Fod. De rejsende steg i Land, myldrede hen til Banegaarden for at løse Billet til den paatænkte Fart op i det blygraa Skyhav, der forenede Himmel og Jord.

Det varede en god Stund, inden Toget afgang. De rejsende gik med vaade Perler i Haar og Skæg, nogle løb frem og tilbage og stampede med de kolde Fødder i Plankerne, skævende til hverandre med Øjne, der syntes at vidne om, at de stiltiende løb og gav hverandre Skylden for al denne taagede Elendighed.

„Ærgerligt med denne Taage!“ . . . . „Faar naturligvis ikke det mindste at se deroppe,“ mumledes der rundt omkring, snart med en sørgmodig-pibende Højstemme, snart med en gravrusten Bas.

Saa, nu piber Toget til Afgang, alle farer hen mod de opslaaede Døre og fører en fortvivlet, men meget dannet Kappestrid om Hjørnepladserne. Man bukker og smiler forlegent, beder undskyldte, at man kom til at puffe den med Albuerne og træde den over Tæerne, og saa sætter man sig med den

uskyldigste Mine af Verden i den magelige Hjørneplads ved Udsynsrummet.

Toget sætter sig i Bevægelse, Hjultakkerne klapper: Tak tak tak tak . . ., hu, hvilken forunderlig Fornemmelse saadan at blive løftet Fod for Fod — højere og højere op i Lufthavet!

Den mærkelige Jernvej stiger saa stærkt, at den paa sine Steder hæver sig en Alen paa hver løbende Favn, og det er derfor let forstaaeligt, at den maa være indrettet paa en anden Maade end andre almindelige Jernveje. Foruden de to sædvanlige Skinner findes i Midten af Sporet en tredje, en overordentlig solid Stige med Smedejerntrin, i hvilke et tilsvarende mægtigt Tand-Drivhjul midt under Maskinen griber ind ved Op- og Nedfarten. Ved Hjælp af dette Tandhjul bliver det ikke alene muligt for Maskinen at klatre op ad Skinnerne, dragende den rummelige Rejsevogn, hvori der er Plads til 54 Personer, efter sig, men ogsaa at styre Nedfarten, saaledes at denne gaar aldeles rolig og regelmæssig for sig. Af Forsigtighedshensyn gaar Kørslen meget langsomt, 6 Fod i Sekundet, og Maskinen er derhos forsynet med selvvirkende Bræmseværk, der i Tilfælde af, at en Tand skulde springe eller andet Uheld indløbe, øjeblikkelig standser Farten.

I Løbet af en Times Tid ruller Toget med sit evige „Tak . . tak . . tak . . tak .!“ op imellem fremstaaende Klipper, Huse og Træer.

Bu! denne Taage! Hyllet i dens klamme, blygraa Sjal ligger Naturen i dvalebunden Sløvhed og bovner i Fugtigheden. Naar de rejsende en Gang imellem drejer Ansigterne til Siden, er det ikke saa meget for at tage Klippernes og Træernes døde Omrids i Øjesyn som for at kigge op i Taagen og

spørge den, om den virkelig vil drive sit drillende Spil „lige til Spidsen“.

Hvo mægter at skildre det Røre, som paa een Gang vaagner blandt alle disse Schwejzere, Ty-skere og Englændere, da vi i eet Nu skyder os op gennem det sidste Taagelag, idet Naturens Til-sløring hører op som ved et Trylleslag, medens den varme, blanke Morgensol skinner fra den mest smilende blaa Himmel ned paa Taagemasserne, der nu ligger under os som et skinnende Hav. „Solen, Solen!“ raaber alle i Munden paa hverandre og springer op fra deres Sæder. „Aa . . . aa!“ lyder det fra alle Sider. Men som ved en himmelsk Aabenbarelse forstummer alle Stemmer brat, og en højtidelig Stilhed, under hvilken Hjertet føler sig grebet af en unævnelig, overjordisk Løftelse, indtræder. Et vidunderligt, fortryllende Skue! Som en uendelig stor, hvid, stivnet Havflade, skarpt afgrænset i Synsranden, ligger Taagen stille og solbelyst til alle Sider, dækkende Byer, Skove og Søer. En uoverskuelig Uendelighed af smaa, blødt afrundede Taagebølger hviler stille paa Overfladen, ligesom drømmende i Sollyset, og giver ved deres svage metalliske Glans og deres dæmpede blaalige og violette Skygger den milevide Flade et Udseende, som om den var overtrukken med hvidt, vatret Silketøj. Ikke en Bevægelse spores, i majestætisk Ro ligger Skyhavet over Vrimlen dernede — ret et Billede paa Himlens Fred, der, uforstyrret af Menneskelivets Larm, strækker sig over Verden, idet den selv bestraales af Lyset og Varmen fra Guds Kærlighed. Og det er, som om Naturen heroppe — Træerne, de græsklædte Bjærgskraaninger, Smaabækkene, som risler mellem Alpeblomsterne og de smaa skinnende Vandfald — fryder sig over Morgenens Trylleri, bader sig i Solens

Straaler og i Genskinnet fra det hvide Skyhav. Men histude i det fjerne — tilsyneladende nær, men i Virkeligheden milevidt borte — rækker Bernerhøjlandets mægtige Alper deres i Morgensolen glimrende Snetoppe op over Taagehavet, ligesom pegende op imod højere Egne, hvor Forklarelsen udfolder sig endnu herligere.

Paa Rigibjærgets brede Top, „Rigi-Kulm“, ligger to vældige Gæstehuse, der til enhver Tid paa Sommeren huser en Vrimmel af rejsende fra alle Verdens Lande — rige Dagdrivere, nygifte Ægtefolk, unge forlovede, halv opslidte Forretningsmænd, jævne Borgerfolk og Embedsmænd, der trænger til en Gang imellem at komme op i de friske Bjærgluftninger for at faa lidt Ilt i Lungerne. Hvor meget Guld er der ikke slæbt op paa denne Bjærgtop for at vandre i Hotelværtens Lommer! Priserne skrues op til en skammelig Højde — en Flaske Øl kostede saaledes 2 Kr. 18 Øre —; alligevel strømmer Folk til fra alle Kanter, faa Steder i Verden er saa søgte af rejsende som denne Bjærgtop.

Til hen paa Eftermiddagen dækker den hvide Taage Underverdenen. Skjult for dennes Vrimmel staar man som mellem to Himle, der lukker sig fjernt ude i Synskredsen og danner en uhyre, skarp-tegnet Ring omkring Bjærgspidsen.

Omsider begynder Taagen hist og her at rejse sig i smaa bløde Høje, der langsomt, langsomt svinger til Siderne, opløsende sig i Luften eller glidende ind i hverandre, dannende smaa gennemsynlige Bjerge. Da tager det til at blæse op. Eja hvilket Liv der kommer i de dovne Taagemasser! Store Skykupler løfter sig i Vejret og svinger som mægtige Fuglesværme bort til andre Egne. Dækket revner paa kryds og tværs, hist og her viser sig

Flænger og Aabninger, gennem hvilke man skimter de utydelige Omrids af Byerne og Søerne dybt, dybt nede.

Til sidst forsvinder Skyer og Taage fuldstændig, og et Kringskue af en ny Art, men uendelig skønt som det første, aabner sig for ens Øjne. Spejlklare ligger Zuger-, Loverz- og Vierwaldstädtersøen i en grøn Krans om Bjærgets Fod, Købstæder og Landsbyer ligger strøede som smaa Legetøjshuse i Dalene, Landevejene snor sig som tynde Messingtraade over grønne Enge, gennem Skove og op ad Bjærgsiderne. Hvor er dog alting smaat dernede! Selv det skarpeste Øje har ondt ved at se de store Postvogne, som ruller eller rettere kryber hen ad Vejene. Er det ogsaa den rigtige Verden, der ligger dernede, eller er det en Fantasiverden som den, man undertiden ser ned paa, naar man i Drømme svinger sig om mellem Skyerne? Man ved ikke rigtig, om man vaager eller drømmer, uvilkaarlig tager man fat om Jernrækværket, som omkranser Bjærgets Top, og stirrer med hurtig bankende Hjerte paa det vidunderlige Naturmaleri i Dybet. — Se, der glider en Svane langsomt hen over Søens Spejl. En Svane? Snak, det er et stort Dampskib med flere Hundrede Mennesker om Bord. Ja, hvor kan man heroppefra danne sig nogen Mening om de enkelte Genstandes Størrelse. Hvilken umaadelig Højde! Hvad er Kölner- og Strassborgerdomerne imod denne Bjærgtop, hvis Højde svarer til en Bygning paa over 400 Stokværk. Tænk — en Bygning paa 400 Stokværk!*) Og dog træder Maleriets Linjer tindrende skarpt frem: Kysterne, Byerne, Skovene — alt ligger klart og straalende i Sommersolens

---

*) Rigi Kulm rager over 5,700 Fod op over Havet.

varme Lys. Smaagenstandene forsvinder, Menne-skene, som færdes dernede, ser man slet ikke; men Naturens store Grundtræk viser sig i deres vidunderlige Renhed og Skønhed, hvilende i Sommerstemningens bløde Tryghed.

Vi løfter Blikket og lader det glide over de uhyre Landstrækninger, som ligger udbredte for os. Luften er saa tindrende ren og gennemsynlig, at man er i Stand til at kunne se ud over 100 Flademil, — en Flade omtrent saa stor som hele Sjælland — med 12 større og mindre Lidsøer, utallige Byer og Bjærgpartier. Mod Nordvest skimter man Schwarzwalds og Wogesernes Højder som blaalige Striber, ja et skarpt Øje vil endog ved at stirre mod Sydvest kunne række helt ned i Waadtlandet til en Bjærgtop, der ligger over 25 danske Mile borte — 25 Mile! det vil sige en Strækning som fra København, ned over Køge Bugt, over Stevns, Præstø Bugt, Møen, ned over Østersøen og et godt Stykke ned i Tyskland!

Men nu et Blik paa Glarusalperne og Bernerhøjlandets vældige Kæmperækker, som spærrer Udsynet mod Øst og Syd, men som til Gengæld frembyder deres egen storslaaede og vilde Skønhed for det skuelystne Øje. Top ved Top hæver de sig op mod Skyerne og synes nedladende at smile ved at se ned paa den lille Knold, hvorpaa vi spanker om. Histnede har vi vore gode Kendinger fra Geografien: Schreckhorn, Munken o. m. fl. Hvor det er interessant at læse Geografi efter Naturens store Landkort, hvor klart præger ikke det hele sig i ens Sjæl! Men hvor mærkelig kan Naturen ikke paa den anden Side holde en for Nar, hvad Afstandsforholdene vedrører!

„Hvor langt ligger vel hin skinnende Bjærgtop borte?“ spørger min Rejsefælle smilende.

„Aa,“ svarer jeg uden lang Omtanke, „man kan jo næsten raabe derover, — en halv Mil eller saa.“

„En halv Mil! — ja tyve halve Mile! Det er Jomfruen.“

„Aa Snak!“

„Ja, se paa Kortet da!“

Nu er det mærkværdig nok Papirskortet, der skal klare Sagen. Jo ganske rigtig, det er Jomfruen, og der er mindst ti danske Mile i lige Retning over til hende; men det gaar man ikke og grunder længe paa, man tror det ikke, man synes, det er en ren Umulighed, at disse graa Kæmper med de skarpe Sidelinjer og det blændende Hermelinsslag om Skuldrene kan ligge saa langt borte.

Men se nu en Gang, hvor Munken hælder sig indsmigrende over mod Jomfruen, ret som om han vilde gøre sig lækker for hende! Spar dine Øjekast, du gamle Skælm, hun er kold som det gnistrende Snesmykke, der dækker hendes Isse.

Heroppe, — som overalt, — vimler det af paatrængende Smaahandlere. Adskillige rummelige Boder med Agatprydelser, udskaarne Trægenstande og mange andre fristende Ting er opstillede paa Bjærgets Top. Unge Piger med brune Glødeøjne rækker deres Kurve med Alperoser og andre Blomster frem mod de forbigaaende, hist løber en Flok pjaltede Drenge omkring med Fotografier og Edelweis, (et Slags Evighedsblomst), her kommer et Par fattige Træarbejdere med Favnen fuld af Alpestokke.

Histhenne staar en Dagdriver ved en stor Stelkikkert, som Gæsterne for en billig Penge kan faa Lov at titte igennem. Vi maa dog prøve hans Serør! Han retter det mod en Bjærgtop,

der efter hans højtidelige Forsikring ligger ti Mile borte. „Værs’artig!“ — Hvad er det for to smaa sorte Myrer, der stikker frem over Sneen derovre? To Menneskeskikkelser! Hvor interessant at staa her — 10 Mile fra dem — og tage disse to Medborgere paa Kornet! Nu drejes Kikkerten mod andre Egne, Synerne skifter som i et Panorama med bevægelig Baggrund. Med Serørets Retning farer Blikket rundt i en uhyre Bue med utallige vekslende Tilsyneladelser. Se saa, værs’artig: en halv Franc!

Lidt fra os til højre, paa Bjærgets højeste Punkt, knejser en anselig Bræddeforhøjning med Rækværk foroven. Heroppefra kan man igen- nem farvede Glas, som er indsat i Rækværket, se den storslaaede Natur, gemt under et fantastisk bleggult, himmelblaat eller rosenrødt Farveslør.

En af Husets Folk, en gammel Knast med et i alle Retninger furet og rynket Ansigt, træder henimod Aften frem paa en aaben Plads ved det største Gæstehus og frempresser med skrækkelige Ansigtsvridninger en lang Række vemodige Toner af et Alpehorn, samt jodler og synger paa Hyrdevis. Man føler sig henflyttet til ensomme, afsides liggende Bjærghøjder, hvor Hyrderne signaliserer til hverandre ved Hjælp af deres lange ejendommelige Træhorn, man hører dem udsjunge deres indestængte Følelser i lange, romantisk klingende Triller, medens Gederne klavrer omkring paa stejle Skrænter, og Køerne, svingende deres Halsklokker, græsser rolig paa Skraaningerne.

Pragtfuldt gaar Solen ned. Alpehornet lyder nu i Dalene for at kalde Køer og Geder ned fra Skrænterne, Søer og Byer gemmer sig stille under Dæmringen, Mørket kryber op ad Bjærgene fjernt ude; men herligt gløder endnu Alpernes Toppe i Sollyset.

Hvilken Lysvirkning, hvilken Fordeling af Lys og Skygge, snart i skarpt afgrænsede, snart i blødt fortonede Felter! Og hvilket henrivende, glødende Farvespil! Herligt træder de violette Skrænter frem ved Siden af Kløfternes blaalige Skygger, uforlignelig skønt glimrer Isbræerne og Snelagene i de lyseste Purpur- og Rosenfarver. Man bliver greben i sin Sjæls Inderste, man bliver bevæget, man kunde græde af Glæde, af Ildhu, — ja man ved ikke af hvad! Man glemmer Hjem, Venner og alt, hvad man ellers tænker paa, giver sig hen i Stemmningen som et Barn i Eventyrets Sanserus, stirrer paa Naturens Undersyner, medens en Skare vidunderlige Følelser: Længsel, Beundring, Fred og Lyksalighed fører en dybt ind i det uendeliges anelsesfulde Riger.

Om Natten sejler det ene Felandskab efter det andet forbi en i Drømme; men man ved næsten ikke, om man skal give disse eller de virkelige Landskaber fra om Aftenen Fortrinet.

Tidlig om Morgenens vækkes vi af lange gennemtrængende Toner fra Gæstehusets Midthal; det er Karlen fra i Gaar, der med sit Alpehorn kalder Folk ud til Solopgangen. Hvad — allerede Morgen! Man gnider Øjnene, tumler søvndrukken, men med en indre febrilsk Spænding ud af Sengen, gramser efter Strømper og andre Klædningsstykker, der anbringes paa Kroppen, som det bedst kan træffe sig, skynder sig ned ad et Virvar af Trapper og arbejder sig aandepustende op paa Udsynspladsen, hvor der allerede vrimler af Mennesker.

Hu, det er bidende koldt heroppe! Man gad gerne svøbe Frakken to tre Gange om sig, om den var vid nok, Tænderne klapper i Munden paa en, og Rygraden bævrer som paa en Hund efter et koldt Bad; men hvad gør man ikke for at nyde

en Solopgang fra Rigi Kulms Top! Solen melder sit Komme med lange, purpurrøde Strimer, men lader i øvrigt vente en god Stund paa sig. Nu vel, man faar løbe lidt omkring og røre Benene saa længe og samtidig se lidt paa alle disse for tidlig udpurrede Skikkelser, der gabende og dirrende vender Aasynet mod Øst, ventende med utaalmelig Længsel paa „Dagens Dronning“. Hvilken broget Flok! Og se, hvor Skarerne vedbliver at strømme herop: sortklædte Franskmænd med Sjaler over Skuldrene, tærnede Englændere med hvidt Slør om Hatten, silkeklædte, varmt indpakke Fruer og Frøkener med Uldnæt over det endnu uordnede Haar. Alle er blevne overraskede af Morgenens Uro, Naturens Magtsprog har for et Øjeblik sprængt alle Hensyn; glemmende Sminkekrukker og Parfumeglas har man væltet sig ud af Værelserne, som man er kommen af Fjerene, med hele Vinterlivets Historie i Aasynet: nogle med et sundt Livs Adel, med et arbejdsomt Livs Alvor i de faste Ansigtslinjer, andre blegfede af Velleved, eller gustne og udslidte af Balsjov, atter andre ud-sugede af hemmelige Nydelsers Vampyrer.

Ej ej, du lille sortøjede Grevinde, hvor er dine lange flagrende Krøller fra i Gaar? Ligger de maaske endnu nede paa dit Natbord? Og hvor mærkeligt har din Ægtemages Overskæg tabt Glansen paa denne ene Nat! Han maa have haft en grænseløs Sorg af den Slags, som graaner Folk paa faa Timer; thi i Gaar — det husker jeg ganske tydelig — gnistrede hans Mundskæg med sortblank Lød, i Dag kigger et Urede af graa Stilke frem fra alle Sider.

Henne i Nærheden af Stilladset staar en ung Springfyr, der i Gaar gik og svippede med en Lapsestok og stak Næsen i Vejret med en Mine,

som om han lige havde købt eller arvet Rigi med alle Herligheder, i Dag staar han, tyndt paaklædt, som han er, og graver Hænderne dybt ned i Lommerne og slaar de skæve Knæer sammen af Kulde.

Morgenvinden farer isnende hen over de dirrende Grupper, rusker i Skørterne, løfter paa Hattene og haster videre til andre Bjærgtoppe. Folk tripper omkring, smiler over hverandres blaarøde Næser, staar stille et Øjeblik, sætter Kikkerten for Øjet og stamper atter af Sted.

Der til højre staar en Mand med et kraftigt Aasyn og med sit Rejsetæppe sirlig svøbt om Skuldrene, det er Mac Mahon, Frankrigs forhenværende Præsident, der netop kom hertil i Gaar. Tæt ved Siden staar en mørkhaaret Herre med Næseklemmer, det er en af Østerrigs nuværende Ministre. Maaske er her endog baade Prinser og Prinsesser, maaske er her navnkundige Kunstnere, hvis Ry vil lyse over Verden, saa længe Alperne knejser mod Sky. Lige meget, man forundres slet ikke ved at være i Selskab med alle disse kendte og ukendte Storheder, Naturen gør ved sin Storhed de store smaa, med lige Hjertelighed er vi alle, store og smaa, budt til Gæst i dens kongelige Haller. Her er det ikke Kors og Stjerner eller store Navne, der paakalder Beundringen, her glemmer man Mennesket og dets store Gerninger for at beundre de Værker, Skaberen har stillet til Skue som Vidnesbyrd om sin Storhed.

Langsomt vikler Naturen sig ud af Nattens Drømmespind. Se mod Øst — der har vi det første, glødende Lyn af Morgensolen, der nu lidt efter lidt hæver sig over Glarusalpernes takkede Tinder, spredende sine kraftige Straalebundter ud over den vaagnende Natur, overgydende Skyer og Bjerge

med sit mægtige Lysvæld. Alpekæden viser sig i en ny Belysning; hvad der i Aftes laa i blaalig og mørk-violet Dæmring træder i Dag frem i gult og rødt Lys, og omvendt, hvad der i Aftes viste sig i blød Gløden, ligger nu hyllet i Mørkets Graaslør; kun de snedækkede, i den rødlige Himmeldis indvævede Kæmpetoppe staar omtrent i det samme glødende Purpurskær som ved Solnedgangen. Naar alt kommer til alt, var denne sidste nok den skønneste; men Stemningen har faaet en ny Klangfarve, idet hele Naturen ligesom beaandes af Dagbrydningens højtidelige Forspil med dets sejrende Glæde, dets forjættelsesrige Varsler — al Sommermorgenens manende Trylleri.

Morgendisen opløser sig og forsvinder i Lys og Farver. Hyrden driver atter sin Hjord op paa Højsletterne, Gederne springer kaade omkring paa Skrænterne, medens Køerne langsomt og med klingende Halsbjælder arbejder sig op paa de fladere, græsrigge Skraaninger, Ørnen suser tavs over Klipperne, Dalens Kulsvierhytter sender atter deres kække Røgsøjler til Vejrs — Livet er vaagnet efter Nattens Hvile.

Og op imod den skønne, dagklare Himmel, ud over den dejlige Verden, hjem til den fjerne Arne, hvor de trofaste Husguder vaager, svinger sig et Stemningspust fra Hjertets Helligkilde, en dirrende Lovprisning af Livets Skønhed og Lykke.

INDHOLD.

	Side
En god Formynder	5
Et Offer	111
Ravkorset	137
Terkel Stenhugger.....	211
Fremad!	255
En Drøm	367
I Højden	393

Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag.

BJØRNSTJERNE BJØRNSEN: SAMLEDE VÆRKER

Udgave for Folket.

Med Forf.s Portræt.

INDHOLD:

Det flager i Byen og paa Havnen
Paa Guds Veje
Fortællinger I.—II.
Magnhild
Kaptejn Mansana
Nye Fortællinger
Digte
Arnljot Gelline
Lyset
Halte-Hulda
Mellem Slagene
Sigurd Slembe

Maria Stuart i Skotland
De Nygifte
Sigurd Jorsalfar
Redaktøren
En Fallit
Kongen
Leonarda
Det ny System
En Hanske
Over Ævne I.—II.
Geografi og Kjærlighed
Paul Lange og Tora Parsberg

Elleve Bind. — Pris 25 Kr., eleg. indb. 47 Kr.

LABOREMUS

Skuespil.

2 Kr. 75 Øre; eleg. indb. 4 Kr. 25 Øre.

(Ikke optaget i „Samlede Værker“.)

PÅ STORHOVE

Drama.

3 Kr. 75 Øre; eleg. indb. 5 Kr. 25 Øre.

(Ikke optaget i „Samlede Værker“.)

Fr. Bagges Kgl. Hof-Bogtrykkeri. København.

